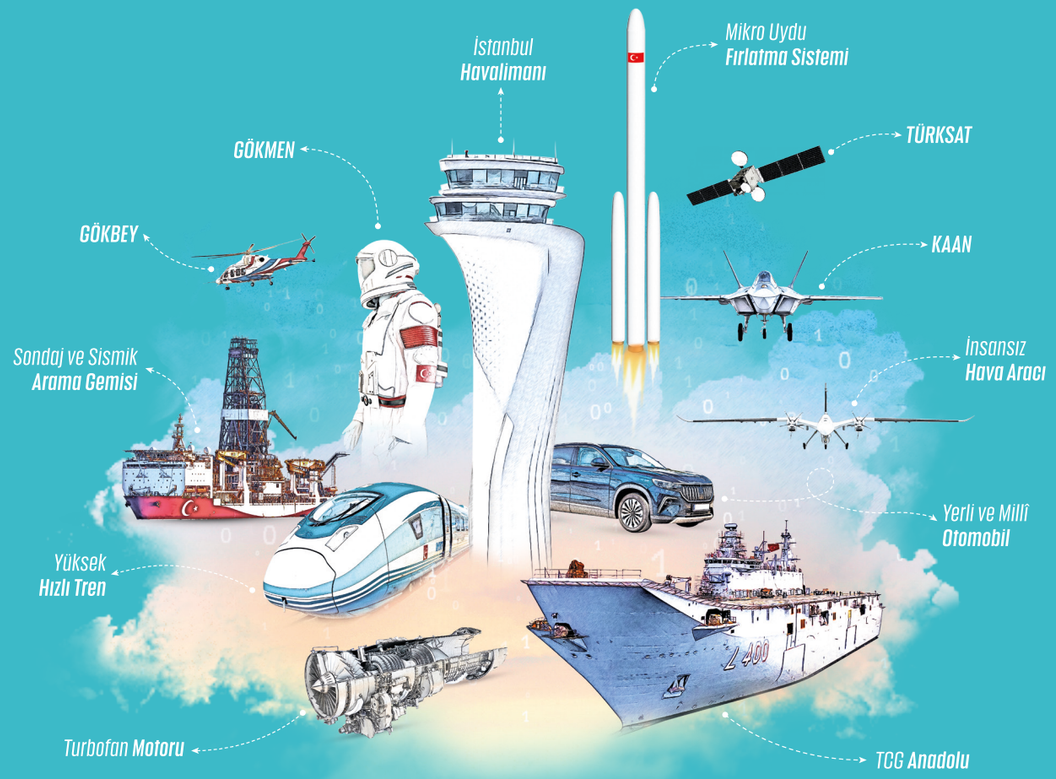
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-6275-5

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

GİYSİ KALIP TASARIMI VE ÜRETİMİ ATÖLYESİ 10

DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GİYSİ KALIP TASARIMI VE ÜRETİMİ ATÖLYESİ

MODA
TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

10
DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

GİYSİ KALIP TASARIMI VE ÜRETİMİ ATÖLYESİ 10

DERS KİTABI

YAZARLAR

Ayşe Çiğdem ERGEN
Ayşegül SÖZEN
Canan ERTUNK
Duygu KAYA YAZGAN
Eda BULUT
Saadet PAK

LC WAIKIKI KURUMSAL AKADEMİ

tarafından hazırlanmıştır.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI .....: 7957
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 1885

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı: Nuray TAZEGÜL

Rehberlik Uzmanı: Yeliz GENÇTAV

Görsel Tasarım Uzmanları: Aysun ERTEN

Banu AKENGİN SIN

ISBN - 978-975-11-6275-5

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

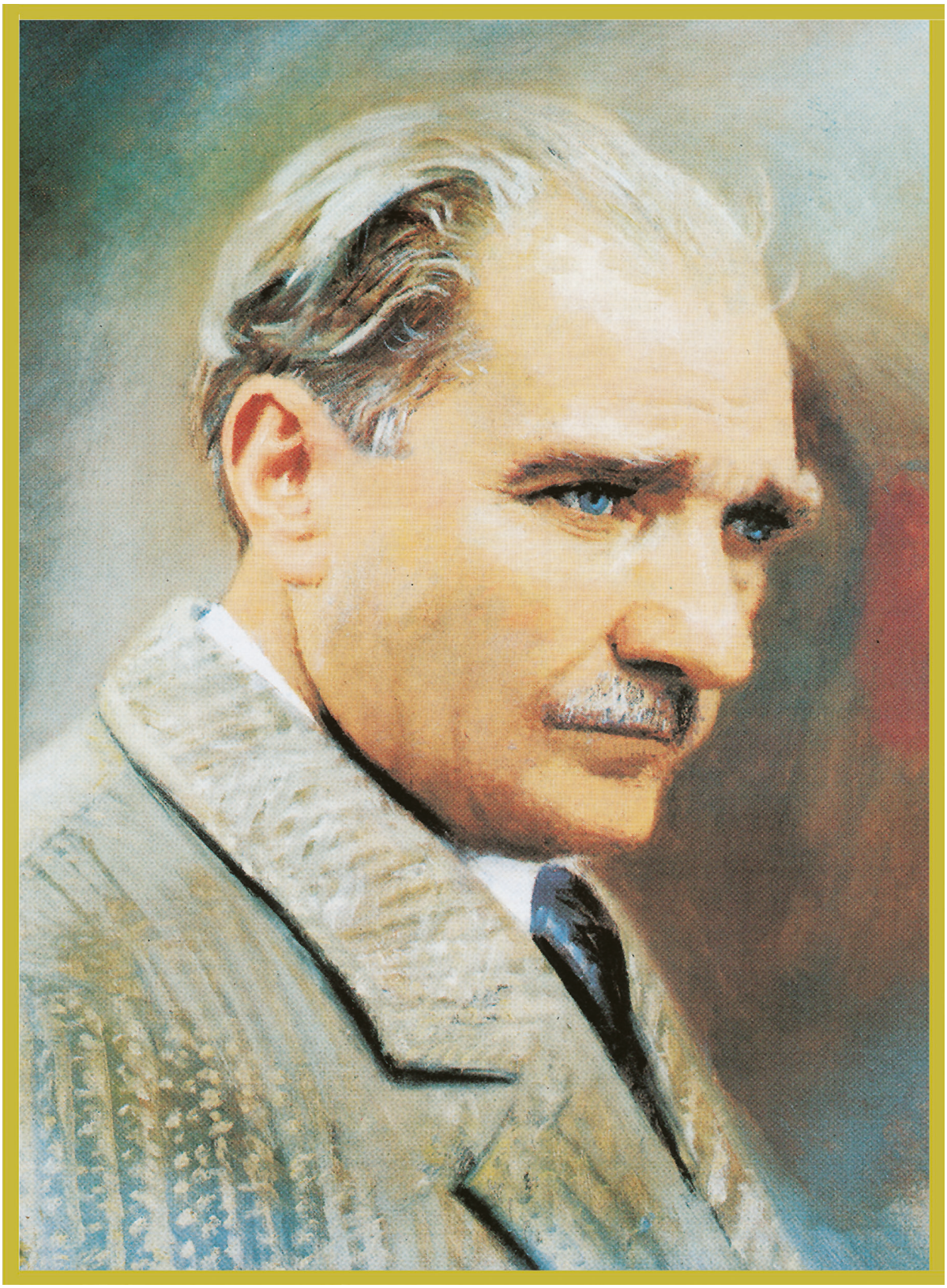
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 15

1. 6-12 YAŞ ELBİSE ÜRETİMİ 17

1.1. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER 18

1.1.1. Beden Üzerinden Gerekli Ölçülerin Alınması 18

1. Uygulama-Beden Üzerinden Ölçülerin Ama İşlemleri 19

1.1.2. Standart Ölçü Tablosunu Kullanma 20

2. Uygulama-Standart Ölçü Tablosu Kullanma İşlemleri 20

1.2. 6-12 YAŞ TEMEL BEDEN KALIBI 21

3. Uygulama-Kız Çocukları İçin Temel Beden Kalıbı Ölçüleri Alma (8 Yaş) İşlemleri 22

4. Uygulama-Temel Beden Kalıbı Çizim İşlemleri (8 Yaş) 23

5. Uygulama-Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçülerin Alınması İşlemleri 26

6. Uygulama-Kol Çizim İşlemleri 27

7. Uygulama-Temel Beden Kalıbı Şablon Çizim İşlemleri 28

8. Uygulama-Temel Kol Kalıbı Şablon Çizim İşlemleri 29

1.3. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE KALIBI 31

1.3.1. Elbisenin Tanımı 31

1.3.2. 6-12 Yaş Elbise Model Analizi 31

9. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kalıp Çizim İşlemleri 32

10. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Açma İşlemleri 34

1.4. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE ŞABLONU 36

11. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Şablonu Hazırlama İşlemleri 36

1.5. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE TEMEL VE YARDIMCI MALZEME HESABI 39

1.5.1. 6-12 Yaş Elbisesi İçin Gerekli Ana ve Yardımcı Malzemeler 39

1.5.2. 6-12 Yaş Elbisesinde Kullanılan Ana ve Yardımcı Malzemelerin Hesaplanması 40

12. Uygulama- Model Uygulamalı Çocuk Elbisesi Pastal Planı Hazırlama İşlemleri 40

13. Uygulama- Model Uygulamalı Elbise Ana ve Yardımcı Malzeme Hesaplama İşlemleri 42

1.6. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE KESİMİ 43

14. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama İşlemleri 43

1.6.1. 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kalite Nitelikleri Belirleme 44

1.6.2. 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kesimi 44

15. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kesim İşlemleri 45

1.7. 6 -12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE DİKİMİ 47
16. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Dikim Planı ve Makine Parkı Hazırlama İşlemi 47
17. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Dikim İşlemleri ... 49
1.8. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ 52
18. Uygulama- 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Son Ütü İşlemleri.... 52
19. Uygulama-Duruş Formu Kontrolü İşlemleri 53

2. MODEL UYGULAMALI ETEK ÜRETİMİ 55
2.1. TEKNİK FÖY 56
2.1.1. Model Bilgileri 56
2.1.2. Model Analizinin Tanımı ve Model Analiz İşlemleri 56
1. Uygulama-Model Analizi Yapma İşlemleri 57
2.1.3. Model Ölçüm Yeri ve Oranları 58
2.1.4. Model Ölçü Tablosu 58
2.1.5. Modelin Teknik Çizimi, İşaret ve Sembolleri 58
2.1.6. Teknik Föy Hazırlamak İçin Gerekli Araç Gereç ve İş Ortamını Düzenleme 58
2. Uygulama-Teknik Çizimi Numune veya Model Çizimine Göre Yapma İşlemleri 59
3. Uygulama-Model Teknik Föyünde Genişlik, Uzunluk Ölçüleri ve Kodları İşlemleri 60
2.2. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER 61
4. Uygulama- Standart Ölçü Tablosundan Gerekli Ölçüleri Alma İşlemleri .. 61
2.3. MODEL UYGULAMALI ETEK KALIBI 62
5. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Kalıbı Çizim İşlemleri 63
6. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Kalıbı Açma İşlemleri 67
2.4. MODEL UYGULAMALI ETEK VE ASTAR ŞABLONU 70
7. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Şablonu Hazırlama İşlemleri .. 70
8. Uygulama-Astar Şablonu Hazırlama İşlemleri..... 72
2.5. MODEL UYGULAMALI ETEK ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI 74
2.5.1. Model Uygulamalı Etek ve Astar Pastal Planı Hazırlama 74
9. Uygulama-Model Uygulamalı Etek ve Astar Pastal Planı Hazırlama İşlemleri..... 74
2.5.2. Model Uygulamalı Etek Ana ve Yardımcı Malzeme Metraj Hesabı .. 75
2.6. MODEL UYGULAMALI ETEK KESİMİ 76
10. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Model Analizi İşlemleri 76
11. Uygulama-Model Uygulamalı Etekte Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama İşlemleri 77
12. Uygulama-Model Uygulamalı Etek ve Astar Kesim İşlemleri 78
2.7. MODEL UYGULAMALI ETEK DİKİMİ 79
13. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Dikim İşlemleri 80

2.8. MODEL UYGULAMALI ETEK SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ 84
14. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Son Ütü İşlemleri 84
15. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Duruş Formu Kontrol İşlemleri .. 85
16. Uygulama-Model Uygulamalı Etek Son Kontrol İşlemleri 85

3. YUVARLAK ÖRME KUMAŞ GİYSİ ÜRETİMİ 87
3.1. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER 88
1. Uygulama-Giysi İçin Gerekli Ölçülerin Beden Üzerinden Alınma İşlemleri 89
3.2. KADIN EŞOFMAN KALIBI HAZIRLAMA 92
2. Uygulama-Kadın Eşofman Üst Beden Kalıbı Çizim İşlemleri (M Beden) ... 92
3. Uygulama-Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçülerin Alınması İşlemleri..... 95
4. Uygulama-Kol Kalıbı Çizim İşlemleri..... 96
5. Uygulama-Kapüşon Kalıbı Çizim İşlemleri..... 97
6. Uygulama-Kadın Eşofman Alt Beden Kalıbı Çizim İşlemleri 99
7. Uygulama-Kadın Eşofman Şablonu Hazırlama İşlemleri 102
3.3. KADIN EŞOFMAN ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI 107
3.3.1. Kadın Eşofmanı Pastal Planı Hazırlama 108
8. Uygulama-Kadın Eşofmanı Pastal Planı Hazırlama İşlemleri 108
3.3.2. Kadın Eşofmanı Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı 110
3.4. KADIN EŞOFMAN KESİMİ 111
9. Uygulama-Kadın Eşofmanı Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama İşlemleri 112
10. Uygulama-Kadın Eşofmanı Kesimi İşlemleri..... 113
3.5. KADIN EŞOFMAN ÜRETİMİ 114
11. Uygulama-Kadın Eşofmanı Dikim İşlemleri 116
3.6. KADIN EŞOFMANI SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ 122
12. Uygulama-Kadın Eşofmanı Son Ütüsü İşlemleri 122
13. Uygulama-Kadın Eşofmanı Son Kontrol İşlemleri 123

4. ERKEK GÖMLEĞİ ÜRETİMİ 125
4.1. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER 126
1. Uygulama-Giysi İçin Gerekli Ölçülerin Beden Üzerinden Alma İşlemleri 127
4.2. ERKEK GÖMLEĞİ KALIBI 128
4.2.1. Erkek Gömleği Model Analizi 128
4.2.2. Erkek Gömleği Ölçü Alma..... 128
2. Uygulama- Numune Üzerinden Gerekli Ölçüleri Alma İşlemleri .. 129
4.2.3. Model Özelliklerinin Föy Bilgi Kartı Doldurulma 130
3. Uygulama-Erkek Gömleği Kalıbı Çizim İşlemleri 131

4.3. BEDENE TAKILAN YAKALAR, KOL AĞZI TEMİZLEME VE KAPAMA PAYI KALIPLARI 141
4.3.1. Yakanın Tanımı 141
4.3.2. Yaka Çeşitleri 141
4. Uygulama-Bedene Takılan Yaka Çeşitleri Çizim İşlemleri 142
4.3.3. Kol Yırtmacının Tanımı 144
4.3.4. Kol Yırtmacı Çeşitleri ve Uygulama Yerleri 144
4.3.5. Manşetin Tanımı ve Çeşitleri 144
5. Uygulama-Manşet Çizim İşlemleri 145
4.3.6. Kapama Payı Tanımı ve Çeşitleri 146
6. Uygulama-Kapama Payı Çizim İşlemleri 147
4.4. BEDENE TAKILAN KOL KALIPLARI 150
4.4.1. Kol Çeşitleri 150
4.4.2. Bedene Takılan Kol Çeşitleri 150
7. Uygulama-Bedene Takılan Kol Çizim İşlemleri 151
4.5. ERKEK GÖMLEĞİ ŞABLON KALIBININ HAZIRLANMASI 153
8. Uygulama-Erkek Gömleği Şablon Hazırlama İşlemleri 154
4.6. ERKEK GÖMLEĞİ ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI 157
4.6.1. Erkek Gömleğinde Kullanılan Ana ve Yardımcı Malzemeler 157
4.6.2. Erkek Gömleği Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı..... 157
9. Uygulama-Erkek Gömleği Pastal Planı Hazırlama..... 158
4.7. BEDENE TAKILAN YAKALARIN TEKNİK ÇALIŞMALARI 161
10. Uygulama-Bedene Takılan Yakaların Dikim İşlemleri 162
4.8. MANŞET VE KAPAMA PAYI TEKNİK ÇALIŞMALARI 166
11. Uygulama-Kol Ağzı Temizleme ve Kapama Payı Dikim İşlemleri ... 167
4.9. BEDENE TAKILAN KOL VE APARTURA TEKNİK ÇALIŞMALARI 172
12. Uygulama-Bedene Takılan Kol ve Apartura Teknik Çalışmaları Dikim İşlemleri 172
4.10. ERKEK GÖMLEĞİ DİKİŞ TEKNİK ÇALIŞMALARI 174
13. Uygulama-Erkek Gömleği Yan Dikiş Temizleme İşlemleri..... 175
4.11. ERKEK GÖMLEĞİ KESİMİ 177
4.11.1. Erkek Gömleği Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama 177
4.11.2. Kalite Niteliklerini Belirleme 178
14. Uygulama-Erkek Gömleği Kesim İşlemleri 179
4.12. ERKEK GÖMLEĞİ DİKİMİ 180
15. Uygulama-Erkek Gömleği Dikim İşlemleri 181
4.13. ERKEK GÖMLEĞİ SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ 186
16. Uygulama-Erkek Gömleği Son Ütü İşlemleri 187
17. Uygulama-Erkek Gömleği Son Kontrol İşlemleri..... 188

5. TÜRK BAYRAĞI ÜRETİMİ 191
5.1. TÜRK BAYRAĞI İÇİN ÖLÇÜLENDİRME 192
5.1.1. Türk Bayrağı Çizimi İçin Ölçü Belirleme 192
5.2. TÜRK BAYRAĞI TÜZÜĞÜ 194
5.2.1. Bayrak Tanımı 195
5.2.2. Bayrak Çeşitleri ve Türk Bayrağının Tarihçesi 195
5.3. TÜRK BAYRAĞI KALIBI VE ŞABLONU 199
5.3.1. Türk Bayrağı Çizimi 199
1. Uygulama-Türk Bayrağı Çizim İşlemi 200
5.3.2. Türk Bayrağı Açılımı ve Şablonu Hazırlama 201
2. Uygulama-Türk Bayrağı Açılımı ve Şablonu Hazırlama İşlemleri ... 201
5.4. TÜRK BAYRAĞI ANA VE YARDIMCI MALZEME HAZIRLAMA 203
5.4.1. Türk Bayrağı İçin Ana Malzeme Hesabı 203
5.4.2. Türk Bayrağı İçin Yardımcı Malzeme Hesabı 203
5.5. TÜRK BAYRAĞI KESİMİ VE DİKİMİ 204
3. Uygulama-Türk Bayrağı Kesim İşlemleri 204
4. Uygulama-Türk Bayrağı Dikim İşlemleri 206
5.6. TÜRK BAYRAĞI SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ 208
5. Uygulama-Türk Bayrağının Son Ütü ve Son Kontrol İşlemleri 209

6. ÜRETİM ORGANİZASYONU VE KALİTE KONTROL 211
6.1. İŞ PLANI VE ÜRETİM ORGANİZASYONU 212
6.1.1. Üretimin Tanımı ve Önemi 212
6.1.2. Üretim Çeşitleri 213
6.1.3. İşletme Organizasyonu 214
1. Uygulama-İşletme Organizasyon Şeması Hazırlama 215
6.1.4. İşletmelerde Yetki ve Görev Dağılımı 216
2. Uygulama-İşletmelerde Yetki ve Görev Dağılımı Sunumu Yapma .. 217
6.1.5. Çalışma Ortamının Çalışanlar Üzerindeki Etkileri 218
6.1.6. Hazır Giyim İşletmelerinde Çalışma Ortamının Düzenlenmesi 218
6.1.7. Satın Alma Sipariş Formu 220
6.1.8. Sipariş Teslim Alma Formu 221
6.1.9. Kesim, Dikim ve Kalite Kontrol Bölümünde Kullanılan Formlar 222
6.1.10. Hazır Giyim İşletmelerinde İş ve Zaman Etüdü 224
6.1.11. Hazır Giyim İşletmelerinde Zaman Ölçümü 225
3. Uygulama-Hazır Giyim İşletmelerinde Zaman Ölçüm İşlemleri 225
6.1.12. Hazır Giyim İşletmelerinde İş Akış Organizasyonu 226
4. Uygulama-Hazır Giyim İşletmelerinde İş Akış Organizasyon İşlemleri ... 226
6.2. ANA VE YARDIMCI MALZEMENİN KALİTE KONTROLÜ 228
6.2.1. Kalite ile İlgili Kavramlar ve Kalitenin Önemi 228
6.2.2. Kumaş, Aksesuar, Yardımcı Malzeme Kontrolü 228
5. Uygulama-Kumaş, Aksesuar, Yardımcı Malzeme Kontrol İşlemleri .. 229

6.3. ÜRETİM KALİTE KONTROLÜ 233
6.3.1. Kalite Kontrol Elemanının Özellikleri 233
6.3.2. Seçmeli (Örnekleme) Ürün Kontrol Yöntemleri 233
6.3.3. Hata Giderme İşlemleri 234
6.3.4. Kaliteyi Arttırma Yöntemleri 234
6.3.5. Kesim Öncesi Kontroller, Kesim Tasnif Kontrolleri, Baskı, Nakış Kontrolleri 234
6. Uygulama-Kesim Öncesi ve Kesim Tasnif Kontrolleri 235
7. Uygulama-Baskı/Nakış Kontrolleri 237
6.3.6. Üretimde Ara ve Son Kontroller 238
8. Uygulama-Üretimde Ara ve Son Kontrol İşlemleri 239
9. Uygulama-Ara Kontroller Sonucunda Tespit Edilen Hataları Giderme İşlemleri 243
10. Uygulama-Ürün Kontrol İşlemleri 244

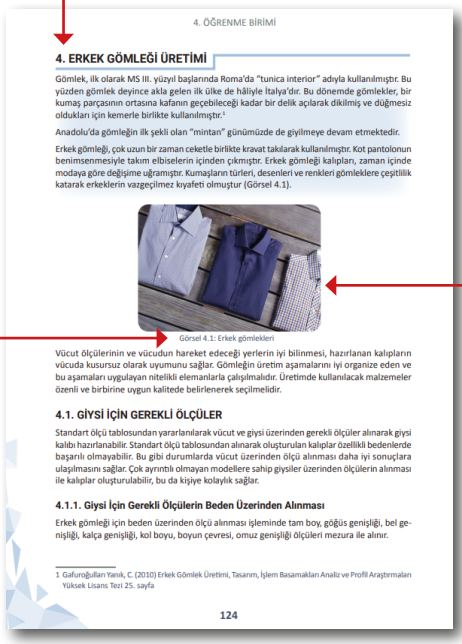
TERİMLER SÖZLÜĞÜ 247
KAYNAKÇA 251

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin kapağını gösterir.

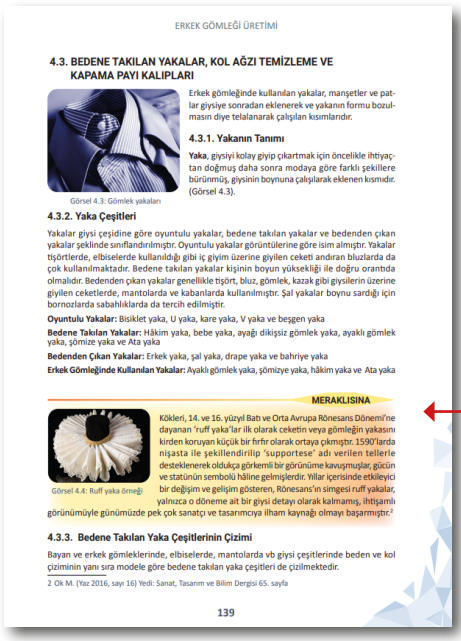

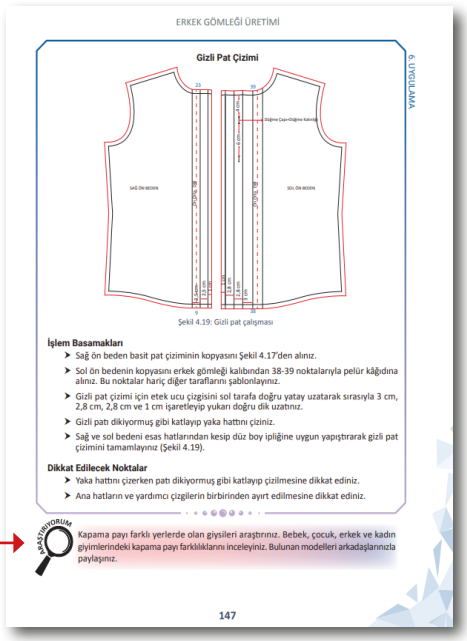
Konu başlığını gösterir.

Görselle ilgili bilgileri gösterir.

Öğrenme biriminin konularına uygun görselleri gösterir.

"MERAKLISINA" bölümleri, konularla ilgili dikkat çekici bilgileri içerir.

Konuyla ilgili araştırılacak unsurları "ARAŞTIRIYORUM" sembolü gösterir.

Uygulama faaliyetinde bulunan karekodlar, telefon kamerası yardımı ile ilgili video, ses ve animasyona ulaştırır.

Karekodun yanında yer alan web adresi, ilgili uygulamayı gösterir.

Konu sonlarında yapılacak faaliyetleri, "UYGULAMA" başlığı altında gösterir.

"NOT" sembolü, konu ve uygulamalarla ilgili önemli bilgileri gösterir.

5. ÖĞRENME BİRİMİ

4. UYGULAMA

Türk Bayrağı Dikim İşlemleri

4. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Malzemeler

Bayrak için kesilen kumaşlar, beyaz iplik, al kırmızı iplik, ütü, beyaz ip kopça, toplu iğne, çalışma masası, kesim makası, nakış makası

İşlem Basamakları

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre atölye ortamını düzenleyiniz.
- Bayrağın uçkurluk kenarı hariç dikiş paylarını önce 0,5 cm'den daha sonra tekrar 0,5 cm kıvırıp ütüleyiniz (Görsel 5.11).
- Ütülenen kenarları düz makine ile dikiniz (Görsel 5.12).
- Köşeleri dikerken iğneyi makinede batık bırakarak çevirip dikiniz.
- Dikilen yerlerin ara ütüsünü yapınız.

Görsel 5.11: Kumaşın kenarlarının dikilmesi

NOT: Katlanarak dikilecek köşeleri 0,3 mm'den üçgen keserseniz köşe katlandığında kalınlık yapmaz.

Görsel 5.12: Kumaşın kenarlarının dikilmesi

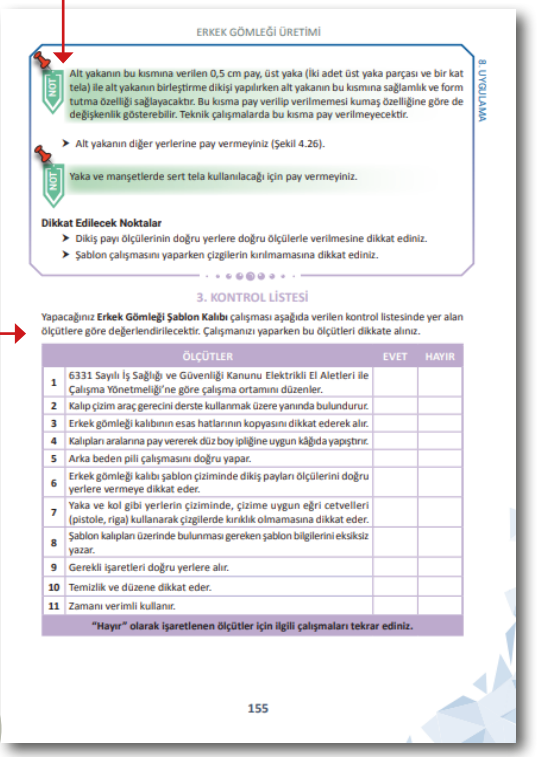
Uçkurluk Dikimi

- Uçkurluğun üst ve alt kenarlarındaki dikiş paylarını kıvırıp ütüleyiniz (Görsel 5.13).
- Uçkurluğu kumaş katı çıtından katlayıp ütüleyiniz.

Görsel 5.13: Uçkurluğun ütülenmesi

206

Uygulama faaliyetlerinde yer alan "İşlem Basamakları"nı gösterir.

ERKEK GÖMLEĞİ ÜRETİMİ

8. UYGULAMA

NOT: Alt yakanın bu kısmına verilen 0,5 cm pay, üst yaka (iki adet üst yaka parçası ve bir kat tela) ile alt yakanın birleştirme dikişi yapılırken alt yakanın bu kısmına sağlamlık ve form tutma özelliği sağlayacaktır. Bu kısma pay verilip verilmemesi kumaş özelliğine göre de değişkenlik gösterebilir. Teknik çalışmalarda bu kısma pay verilmeyecektir.

- Alt yakanın diğer yerlerine pay vermeyiniz (Şekil 4.26).

NOT: Yaka ve manşetlerde sert tela kullanılacağı için pay vermeyiniz.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikiş payı ölçülerinin doğru yerlere doğru ölçülerle verilmesine dikkat ediniz.
- Şablon çalışmasını yaparken çizgilerin kırılmamasına dikkat ediniz.

3. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Şablon Kalıbı** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenler.		
2	Kalıp çizim araç gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurur.		
3	Erkek gömleği kalıbının esas hatlarının kopyasını dikkat ederek alır.		
4	Kalıpları aralarına pay vererek düz boy ipliğine uygun kâğıda yapıştırır.		
5	Arka beden pili çalışmasını doğru yapar.		
6	Erkek gömleği kalıbı şablon çiziminde dikiş payları ölçülerini doğru yerlere vermeye dikkat eder.		
7	Yaka ve kol gibi yerlerin çiziminde, çizime uygun eğri cetvelleri (pistole, riga) kullanarak çizgilerde kırıklık olmamasına dikkat eder.		
8	Şablon kalıpları üzerinde bulunması gereken şablon bilgilerini eksiksiz yazar.		
9	Gerekli işaretleri doğru yerlere alır.		
10	Temizlik ve düzene dikkat eder.		
11	Zamanı verimli kullanır.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

155

Uygulamaların sonunda yer alan "Kontrol Listesi"ni ve "Ölçütler"i gösterir.

GÖRSEL KAYNAKÇASI

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1708

"Görsel Kaynakçası" altında bulunan karekod ve web adresi "Görsel ve Şekil Kaynakçası"na ulaştırır.

"Bu ders materyalinde uluslararası ölçü birimleri esas alınmıştır."

1. ÖĞRENME BİRİMİ

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Giysi için gerekli ölçüleri hazırlama
- 6-12 Yaş temel beden kalıbı çizimi
- 6-12 Yaş model uygulamalı elbise kalıbı çizimi
- 6-12 Yaş model uygulamalı elbise şablonunu hazırlama
- 6-12 Yaş model uygulamalı elbise ana ve yardımcı malzeme hesabı yapma
- 6-12 Yaş elbise kesimi yapma
- 6-12 Yaş elbise dikimi yapma
- 6-12 Yaş elbise son ütü ve son kontrolü yapma

TEMEL KAVRAMLAR

Büzgü, pervaz, roba

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Çocuk giysi seçiminde göz önünde bulundurulması gereken faktörler nelerdir?

6-12 YAŞ ELBİSE ÜRETİMİ

1. 6-12 YAŞ ELBİSE ÜRETİMİ

Çocuk giyimi, çocuğun iklim şartlarına uygunluğunu sağlayan, estetik görünümünün yanı sıra çocuğun vücut hareketlerine göre şekil alabilen, büyümesine fiziksel ve psikolojik olarak olumlu yönde etki eden giysilerin tümüdür (Görsel 1.1).

Çocuk elbiseleri, uzun yıllar aile bireyleri ya da terziler tarafından dikilmiştir. Model seçiminde, çoğunlukla büyüklerin kıyafetlerine benzer modeller tercih edilmiştir. Toplu üretime 1870'li yıllarda başlanmış olup 1920'lerden itibaren çocuklara özel tasarımlar yapılmış ve zamanla üretim miktarı artırılmıştır. Günümüzde yetişkin giyiminde olduğu gibi çocuk giyiminde de akımlar belirlenmekte ve birçok hazır giyim firması, çocuklara yönelik ayrı koleksiyon hazırlanmaktadır.

Çocuk giysilerinin seçiminde göz önünde bulundurulması gereken başlıca faktörler; yaş, vücuda uygunluk, kumaş özelliği, model özelliği, hareket rahatlığı ve renktir.

Görsel 1.1: 6-12 yaş kız ve erkek çocukları

1.1. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER

Giyimde ölçülendirme, üretim faaliyetinin ilk basamağıdır. İyi bir giysi üretmek için giysi kalıbının iyi olması gerekirken iyi bir kalıp için doğru ölçü almak en önemli faktördür.

1.1.1. Beden Üzerinden Gerekli Ölçülerin Alınması

Çocuğun doğumdan itibaren gelişim göstermeye başlayan boy, kilo, yapısal genişlik gibi anatomik farklılıkları, giysi seçimini büyük oranda etkilemektedir. Fiziksel hareketliliğin fazla olduğu 6-12 yaş aralığını kapsayan dönemde çocuğun bedensel gelişimi, ilk yıllarda yavaşken son yıllarda hızlı bir şekilde seyreder. Boy ve ağırlık, özellikle 9 yaşından sonra artar. Bu dönemde kol ve bacakların büyümesi, gövdeye oranla daha hızlıdır. Beden üzerinden doğru şekilde alınacak temel ölçüler ve bu ölçülerden elde edilecek yardımcı ölçüler, hazırlanan giysinin çocuğun bedenine tam uyumunu sağlar.

1. UYGULAMA

Beden Üzerinden Ölçü Alma İşlemleri

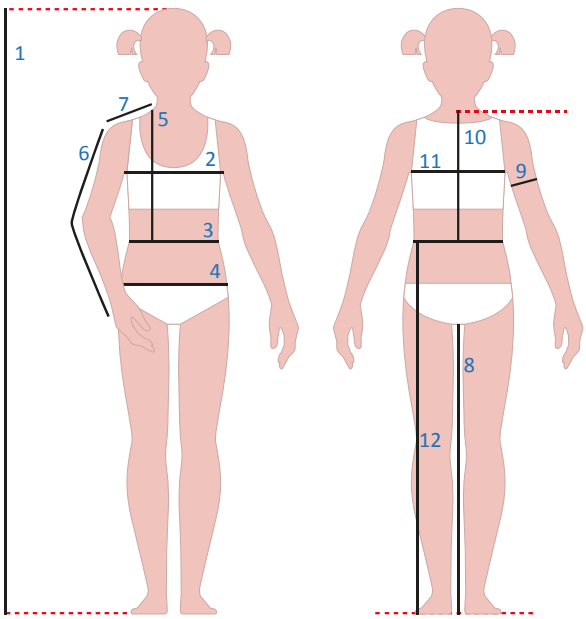
1. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Prova mankeni, kâğıt, kalem, silgi, mezura.

İşlem Basamakları

- Başın en üst kısmından topuklara kadar bütün boy ölçüsünü mezura ile alınız (1).
- Göğsün en geniş yerinden mezura ile yere paralel şekilde ön genişlik ölçüsünü alınız (2).
- Belin en dar yerinden bel genişliği ölçüsünü alınız (3).
- Kalçanın en geniş yerinden mezura ile kalça genişliği ölçüsünü alınız (4).
- Ön omuzdan bele kadar olan ön uzunluk ölçüsünü alınız (5).
- Kol hafif bükülü iken omuz başından el bileğine kadar kol uzunluğunu ölçünüz (6).
- Boynun bitiş yerinden omuz başına kadar omuz genişliğini ölçünüz (7).
- Ayak tabanından ağa kadar iç bacak ölçüsünü alınız (8).
- Kolun en geniş yerinden pazı çevresini ölçünüz (9).
- Arka yaka ortasından bele kadar olan arka uzunluk ölçüsünü alınız (10).
- Sırtın en geniş yerinden yere paralel olarak arka genişlik ölçüsünü belirleyiniz (11).
- Bel çizgisinden ayak tabanına kadar yan boy ölçüsünü alınız (12) (Şekil 1.1).

Şekil 1.1: Beden üzerinden ölçü alma

Dikkat Edilecek Noktalar

- Genişlik ölçüleri alınırken mezuranın yere paralel olmasına dikkat ediniz.
- Ölçüm yapılırken mezura, çok bol ya da çok gergin olmamalıdır.

1.1.2. Standart Ölçü Tablosunu Kullanma

Giysi beden grupları boy uzunluğuna, genişlik ölçülerine ve yaşa göre farklılık göstermektedir. Hazır giyim endüstrisinde çocuk giysi bedenleri, çoğunlukla boy uzunluğundan hareketle gruplandırılır. 6-12 yaş arasındaki çocukların ortalama boyu 116-152 cm, beden genişlikleri ise 59-77 cm arasındadır.

2. UYGULAMA

Standart Ölçü Tablosunu Kullanma İşlemleri

2. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel.

İşlem Basamakları

- Kalıbını hazırlayacağınız bedenin ölçülerini ölçü tablosundan belirleyiniz (Tablo 1.1).
- Tablodan belirleyeceğiniz bolluk ilavelerini gerekli ölçülerinize ekleyiniz[1] (Tablo 1.2).

Tablo 1.1: Çocuk Elbisesi Standart Ölçü Tablosu

BOY (cm)	116	122	128	134	140	146	152
YAŞ	6 yaş	7 yaş	8 yaş	9 yaş	10 yaş	11 yaş	12 yaş
Boy Tüm	116	122	128	134	140	146	152
Göğüs Çevresi	59	62	65	68	71	74	77
Bel Çevresi	55	56,5	58	59,5	61	63	65
Basen Çevresi	63	66	68	72	75	78,5	82
Arka Uzunluk	27,8	29,3	30,8	32,3	33,8	35	36,2
Omuzdan Ön Uzunluk	30	31	33	34	36	37	38,5
Omuzdan Göğüs Ucu	16	16,6	17,3	18	18,7	20,1	21,5
Arka Ortası Göğüs Ucu	21,8	22,8	23,8	24,8	25,8	26,8	27,8
Omuzdan Omuza	25,2	26,3	27,4	28,5	29,6	30,8	32
Omuz Genişliği	8,6	9	9,4	9,8	10,2	10,6	11
Kol Boyu	39,8	42,3	44,8	47,3	49,8	51,8	53,8
Pazı (Kol Genişliği)	20	21	21,9	22,9	23,8	24,6	25,4
El Bilek Çevresi	13,2	13,5	13,9	14,2	14,6	15,1	15,5
Oturuş Yüksekliği	19,5	20,5	21,5	22,5	23,5	24,2	25,4
Kalça Düşüklüğü	13,5	14,5	15,5	16,5	17,5	18,2	19
Koltuk Genişliği	6,4	6,7	7	7,3	7,6	7,9	8,2
Ön Genişlik	23	24,2	25,4	26,6	27,8	29,2	30,6
Arka Genişlik	23,4	24,5	25,6	26,7	27,8	29	30,2
Koltuk Derinliği	14,9	15,6	16,4	17,1	17,9	18,3	18,7

1 İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Eğitim Şubesi Kalıp Hazırlama Birimi (2006). Kalıp Hazırlama Kız Çocuk Giysileri. İstanbul.

Tablo 1.2: 6-12 Yaş Temel Beden Kalıbında Kullanılan Bolluk İlaveleri

ELBİSE-BLUZ			
Koltuk Derinliği	**Dar**	**Normal**	**Bol**
Arka Yaka			0-0,5
Arka Genişlik	0,5-1	1-1,5	1,5-2
Koltuk Genişliği	1	1	1,5-2
Ön Genişlik	0,5-1	1-1,5	1,5-2
Bel Genişliği	1,5-2	2-3	2-4
Kalça Genişliği	1,5-2	2-3	2-4

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ölçü tablosundan alınan değerlerin istenen yaş grubuna ait olduğundan emin olunuz.
- Bolluk ilavesi işleminde model özelliklerini dikkate alınız.

1. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Giysi İçin Gerekli Ölçülerin Hazırlanması** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını, iş sağlığı ve güvenliği kapsamında gerekli düzenlemeleri yaparak hazırladı.		
2	Ölçüleri, ürüne göre doğru bir şekilde belirledi.		
3	Gereken ölçüleri, beden üzerinde tekniğe uygun olarak aldı.		
4	Ölçü tablosundan alınması gereken ölçüleri doğru şekilde belirledi.		
5	Alınan ölçüleri not etti.		
6	Alınan ölçülere gerekli bolluk ilavelerini ekledi.		
7	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
8	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

1.2. 6-12 YAŞ TEMEL BEDEN KALIBI

Çocuk giyiminde ölçü alma ve hesaplama işlemi doğru yapılırsa vücuda tam uygunluk gösterir. Bu kalıplar kullanılarak kesilen ürünün dikim işlemi de sorunsuz şekilde devam eder.

3. UYGULAMA

Kız Çocukları İçin Temel Beden Kalıbı Ölçü Alma (8 Yaş) İşlemleri

3. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, mezura.

İşlem Basamakları

- Temel beden kalıbı için gerekli ölçüleri, belirlenen yaş grubuna uygun manken üzerinden veya standart ölçü tablosundan alınız (Tablo 1.3).
- Yardımcı ölçüleri beden üzerinden veya standart ölçü tablosundan alınız (Tablo 1.4).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ölçüsü alınacak kişinin dik durmasına özen gösteriniz.
- İki taraflı ölçülerde (omuz genişliği gibi), sağ tarafı ölçünüz.
- Ölçümü iç giyim üzerinden yapınız.

Kız Çocukları İçin Temel Beden Kalıbı Ölçüleri (8 Yaş)

Tablo 1.3: Temel Beden Kalıbı Ölçüleri

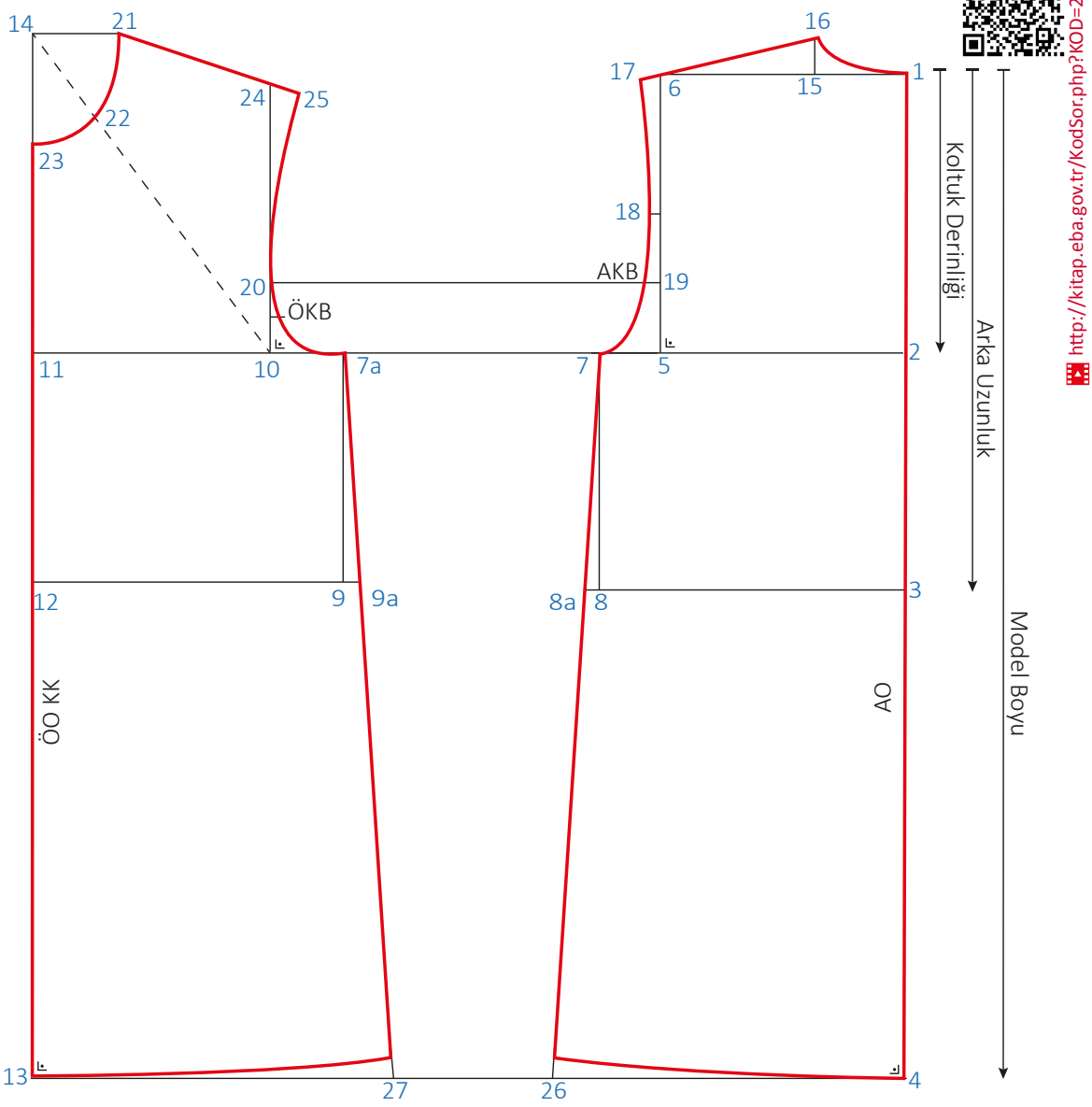
TEMEL ÖLÇÜLER		BOLLUK İLAVESİ	KALIP ÖLÇÜSÜ	½	¼
Tam Boy	128 cm	-	128 cm		
Göğüs Çevresi	65 cm	-	65 cm	32,5 cm	
Bel Çevresi	58 cm	2 cm	60 cm	30 cm	15 cm
Kalça Çevresi	68 cm	2 cm	70 cm	35 cm	17,5 cm
Kol Boyu	44,8 cm	-	44,8 cm		

Tablo 1.4: Temel Beden Kalıbı Ölçüleri Yardımcı Ölçüleri

YARDIMCI ÖLÇÜLER		BOLLUK İLAVESİ	KALIP ÖLÇÜSÜ
Model Boyu	60 cm		
Arka Uzunluk	30,8 cm		
Arka Yaka	5,25 cm	0,5 cm	5,75 cm
Ön Uzunluk	33 cm		
Arka Genişliği	12,8 cm	1 cm	13,8 cm
Koltuk Genişliği	7 cm	1,5 cm	8,5 cm
Ön Genişliği	12,7 cm	1,5 cm	14,2 cm
Koltuk Derinliği	16,4 cm		
Omuz Genişliği	9,4 cm	0,5 cm	9,9 cm

4. UYGULAMA

Temel Beden Kalıbı Çizim İşlemleri (8 Yaş)

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25229

Şekil 1.2: 6-12 yaş temel beden kalıbı

4. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pelür kâğıdı, pistole takımı, riga, eşel, mezura, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Kâğıdın sağ kenarına dik bir çizgi çiziniz ve başlangıç noktasını numaralandırınız (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru eşeli kaldırmadan koltuk derinliği, arka uzunluk ölçüsü ve model boyunu işaretleyiniz (2-3-4).

- 1-2-3-4 noktalarını sola doğru dik açı yaparak Şekil 1.2'deki gibi çiziniz.
- 2 noktasından sola doğru arka genişlik ölçüsünü işaretleyiniz (5).
- 5 noktasından yukarıya doğru 1 noktasından gelen çizgi ile kesişen bir dik çiziniz (6).
- 5 noktasından sola doğru koltuk genişliği ½ ölçüsünü işaretleyiniz (7).
- 7 noktasını bel çizgisine kadar dik açı yapacak şekilde uzatınız (8).
- Ön ve arka bedeni ayırmak için 7 noktasından sola doğru 10 cm işaretleyiniz (7a).
- 7a noktasını dik açı ile bel çizgisine kadar uzatınız (9).
- 7a noktasından sola doğru koltuk genişliği ½ ölçüsünü işaretleyiniz (10). Bu noktayı dik açı ile yukarıya doğru uzatınız (ön kol yardımcı çizgisi).
- 10 noktasından sola doğru ön genişlik ölçüsünü işaretleyiniz (11).
- Bu noktadan yukarıya ve aşağıya doğru düz çizgi çizerek ön orta çizgisini oluşturunuz.
- Ön orta çizgisinin bel ve etek ucu ile kesiştiği noktaları numaralandırınız (12-13).
- 12 noktasından yukarıya doğru ön uzunluk ölçüsünü işaretleyiniz (14).
- Arka yaka ölçüsünü 1 noktasından sola doğru işaretleyiniz (15).
- 15 noktasından yukarıya doğru dik açı ile 2 cm işaretleyiniz (16).
- 16 ile 1 noktalarını yaka oyuntu formu ile birleştirerek arka yakayı çiziniz.
- 16 ve 6 noktalarını birleştiriniz ve bu çizgiyi bir miktar dışarıya doğru uzatınız.
- 16 noktasından başlayarak uzattığınız çizgi üzerinde omuz genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (17).
- 5 ile 6 noktasının ½'sini çizgi üzerinde işaretleyiniz ve bu noktadan dışarıya doğru 0,5 cm çiziniz. (18).
- 17 noktasından başlayıp 18 noktasından geçerek 7 noktasında son bulacak şekilde arka kol oyuntusunu şekildeki gibi çiziniz.
- 5 ile 6 noktası arasını ölçünüz. ¼'ünü 5 noktasından yukarıya doğru işaretleyerek (19) kol çizgisi üzerinde AKB noktanızı belirleyiniz.
- 19 noktasını bedene paralel şekilde ön kol yardımcı çizgisine kadar uzatınız (20).
- 14 noktasından dik açı ile uzatacağınız çizgi üzerinde sağa doğru arka yaka ölçüsünü işaretleyiniz (21).
- 14 ile 10 noktaları arasını yardımcı çizgi ile birleştiriniz.
- 14 noktasından yardımcı çizgi üzerinde arka yaka+0,5 cm'yi işaretleyiniz (22).
- 14 noktasından aşağıya doğru arka yaka+1 cm işaretleyiniz (23).
- 21-22-23 noktalarını pistole ile birleştirerek ön yakayı çiziniz.
- Arka bedende 5-6 noktaları arasındaki mesafeyi ölçünüz. 1 cm eksiğini 10 noktasından yukarıya doğru işaretleyiniz (24).
- Eşelinizi 21 noktasına yerleştirerek 24 noktasından geçecek şekilde omuz ölçüsü kadar çiziniz (25).
- 25 noktasında başlayıp 20 noktasından geçerek 7a noktasında son bulacak şekilde ön kol oyuntusunu şekildeki gibi çiziniz.

- 10 ile 24 arasındaki mesafenin ¼'ünü 10 noktasından yukarıya doğru işaretleyerek kol çizgisi üzerinde ÖKB noktasını belirleyiniz.
- 8 noktasından sola doğru 1 cm işaretleyiniz (8a).
- 7-8a noktalarını etek boyuna kadar birleştiriniz (26).
- 9 noktasından sağa doğru 1 cm işaretleyiniz (9a).
- 7a-9a noktalarını etek boyuna kadar birleştiriniz (27).
- 26 ve 27 noktalarından yukarıya doğru 1 cm çıkarak ön ve arka etek ucunu şekildeki gibi çiziniz.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Yaka ve kol oyuntusu gibi kavisli hatları çizerken pistole kullanınız.
- Yardımcı çizgileri net olarak belirtiniz.
- Ölçü hesaplamalarını dikkatli yapınız.
- Etek boylarını çizerken ön ortasından arka ortasından dik açı çizerek yan boyla birleştiriniz.

OSMANLIDA KIZ ÇOCUKLARININ GİYİMİ

MERAKLISINA

Osmanlı Devleti, altı yüz yıllık uzun tarihi boyunca birçok farklı toplumu ve kültürü etkilediği gibi kendisi de başta Avrupa olmak üzere farklı kültürlerden etkilenmiştir. Geçmişten günümüze değişiklikler gösteren Osmanlı çocuk kıyafetlerinin özelliklerini bilmek, kültürel aktarım açısından son derece önemlidir.

Osmanlı Devleti'nde sınırların genişlemesi ile zaman içerisinde, önce eyalet, sonrasında vilayet sistemine geçilmiştir. Farklı vilayetlerde yaşayan insanlar, kendi yaşam biçimlerini ve giyim kültürlerini sürdürmeye devam etmiştir.[2] Geçmişte yetişkinlerin minyatür örneği sayılan Osmanlı çocukları da vilayetlere göre farklı şekillerde giyinmiştir.

Osmanlı Devleti'nde İstanbul'daki varlıklı çevreler çocuklarının giyimine özen göstermiştir. Çocukların giyiminde; sipariş, özel seçim ya da hazır giyim tercih edilirken özellikle "bahriyeli çocuk giysileri" moda olmuştur.[3]

Bu dönemde vilayetlerdeki kız çocuk kıyafetlerinde, entari daha çok tercih edilirken dceket ile entari ya da bluz ile pantolonun da giyildiği ve kıyafetlerde renkli, desensiz kumaşların tercih edildiği görülmektedir.

Kız çocuk kıyafetlerinden pantolon özellikleri incelendiğinde şalvar kesimli, boyu bilekte biten ve ağı düşük modeller tercih edilmiştir.

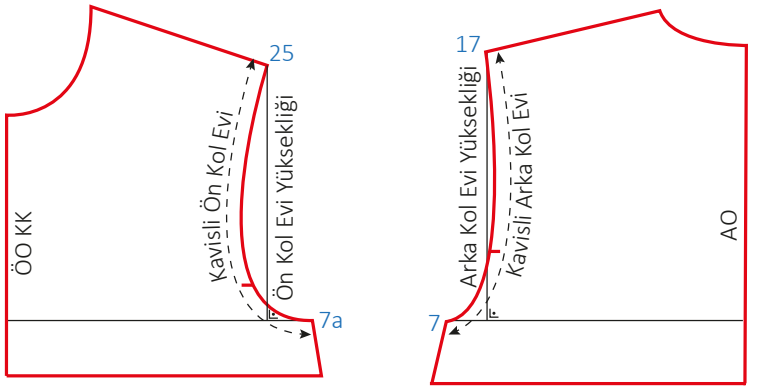
Vilayetlerdeki kız çocuklarının kıyafetlerini çarık ve yemeninin yanı sıra birçok farklı aksesuar tamamlamıştır.

2 Artun, E. (2006, Aralık). Adana ve Osmaniye Halk Kültüründe Giyim Kuşam Geleneği. Halk Kültüründe Giyim - Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir

3 Onur, B. (2005). Türkiye'de çocukluğun tarihi. Ankara: İmge

5. UYGULAMA

Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçülerinin Alınması İşlemleri

Şekil 1.3: Kol çizimi için gerekli ölçülerin alınması

5. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, pelür, yapıştırıcı, makas çizim masası.

İşlem Basamakları

- Ön ve arka temel beden kalıbının üst beden kopyasını şekildeki gibi alınız (Şekil 1.3).
- 17-7 ve 25-7a noktalarının arasındaki mesafeyi, eşeli oyuntunun şekline göre kullanarak ölçünüz. Bulduğunuz sonuç, ön ve arka kol evi çevresi ölçüsüdür.
- Ön ve arka beden için ayrı şekilde 17 ve 25 noktalarından beden çizgisine doğru dik bir çizgi çiziniz ve mesafeyi ölçünüz. Bu ölçü, ön ve arka kol evi yüksekliği ölçüsüdür.
- Elde ettiğiniz ön ve arka kol evi yüksekliği ölçülerini toplayınız. Çıkan sonucun ½'sini alınız. Bulduğunuz sonuç ortalama kol oyuntu yüksekliği ölçüsüdür.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kol evi çevresini ölçerken eşeli veya mezurayı kavise göre şekillendirerek hareket ediniz.
- Genişlik ölçülerinin vücut üzerinden alınması esnasında mezuranın yere paralel olmasına dikkat ediniz.

Tablo 1.5: Kol Çizimi Ölçü Tablosu

KOL ÇİZİMİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER	
Kavisli Ön Kol Evi Çevresi	18 cm
Kavisli Arka Kol Evi Çevresi	17,5 cm
Ön Kol Oyuntu (Kol Evi) Yüksekliği	16 cm
Arka Kol Oyuntu (Kol Evi) Yüksekliği	16,5 cm
Ortalama Kol Evi Yüksekliği	(Ön kol evi yük.+arka kol evi yük.)/2=16,25 cm
Kol Tepe Yüksekliği	(Ort. kol evi yük.)* ⅔ =~ 11 cm
Kol Ağzı Ölçüsü	13,8+4 (bolluk payı)=~18 cm
Kol Boyu Ölçüsü	44,8 cm

6. UYGULAMA

Kol Çizim İşlemleri

6. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

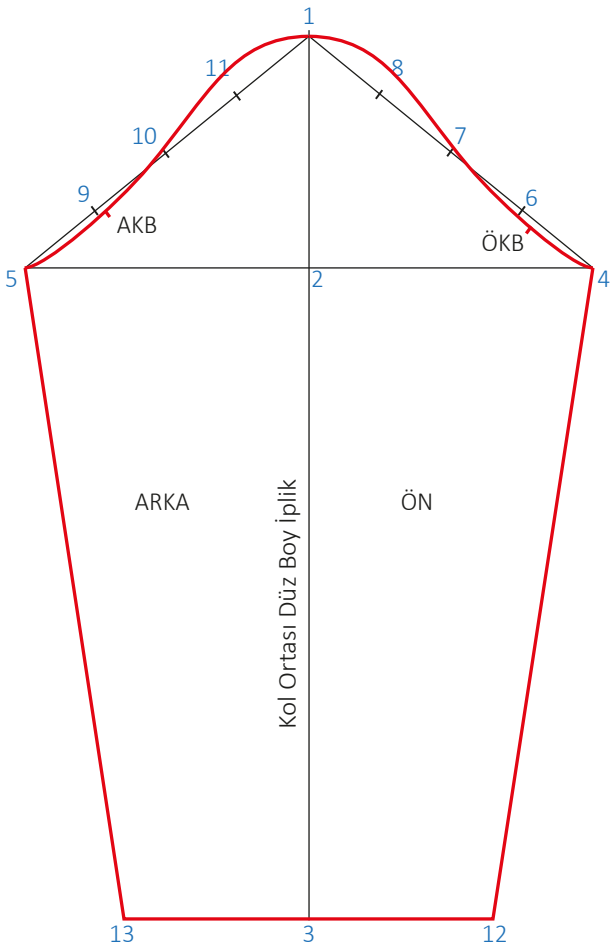
http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25231

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Kâğıdın ortasına düz bir çizgi çiziniz (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru eşeli kaldırmadan kol tepe yüksekliği ve kol boyu ölçüsünü işaretleyiniz (2-3) (Şekil 1.4).
- 2 ve 3 noktasının sağına ve soluna doğru yere paralel olacak şekilde düz bir çizgi çiziniz.
- Eşeli 1 noktasından başlatarak çizgi üzerinde 2 noktasının sağına ön kol evi, soluna arka kol evi çevresi ölçüsünü işaretleyiniz (4-5).
- 1-4 ve 1-5 noktalarını düz çizgi ile birleştiriniz.
- 1-4 arasındaki mesafeyi 4 eşit parçaya bölünüz ve işaretleyiniz (6-7-8).

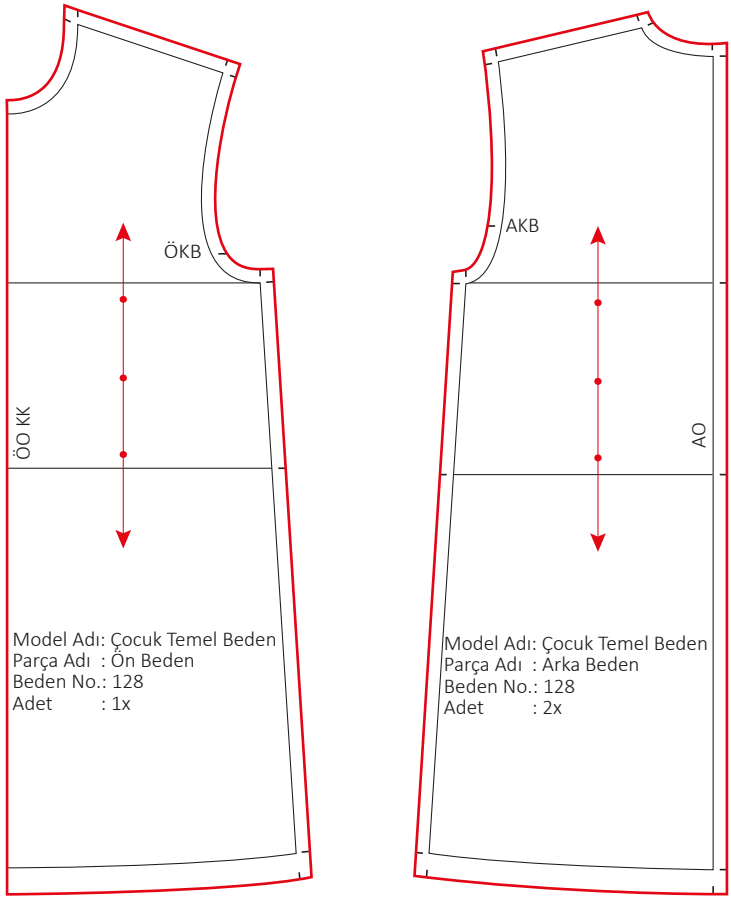
Şekil 1.4: Temel kol çizimi

- 6 noktasından içeriye doğru 0,5 cm işaretleyiniz.
- 8 noktasından dışarıya doğru 1 cm işaretleyiniz.
- 1-5 arasındaki mesafeyi 4 eşit parçaya bölünüz ve işaretleyiniz (9-10-11).
- 9 noktasından içeriye doğru 0,5 cm işaretleyiniz.
- 11 noktasından dışarıya doğru 1 cm işaretleyiniz.
- 4-6-8-1 noktalarını işaretlenen 0,5 ve 1 cm'lerden geçirerek ön kol oyuntusu çiziniz.
- 5-9-11-1 noktalarını da işaretlenen 0,5 ve 1 cm'lerden geçirerek arka kol oyuntusu çiziniz.
- 3 noktasından sağa ve sola doğru kol ağzı genişliği ½ ölçüsünü işaretleyiniz (12-13).
- 4-12 ve 5-13 noktalarını düz bir çizgi ile şekildeki gibi birleştiriniz.
- Ön ve arka bedende kol altı ile KB arasını kavise uygun olarak ölçünüz ve kol kalıbınızda 4 ve 5 noktasından yukarıya doğru taşıyınız.

7. UYGULAMA

Temel Beden Kalıbı Şablon Çizim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25232

Şekil 1.5: 6-12 yaş temel beden kalıbı şablonu

7. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, makas, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Temel beden ön ve arka kalıbının kopyasını alınız (Şekil 1.5).
- Etek ucuna 2 cm, ön ortası hariç diğer kısımlara 1 cm dikiş payı veriniz.
- Dikiş paylarını temel çizgilere paralel çiziniz.
- Şablon üzerinde olması gereken yazı, işaretleri ön ve arka beden üzerine geçiriniz.

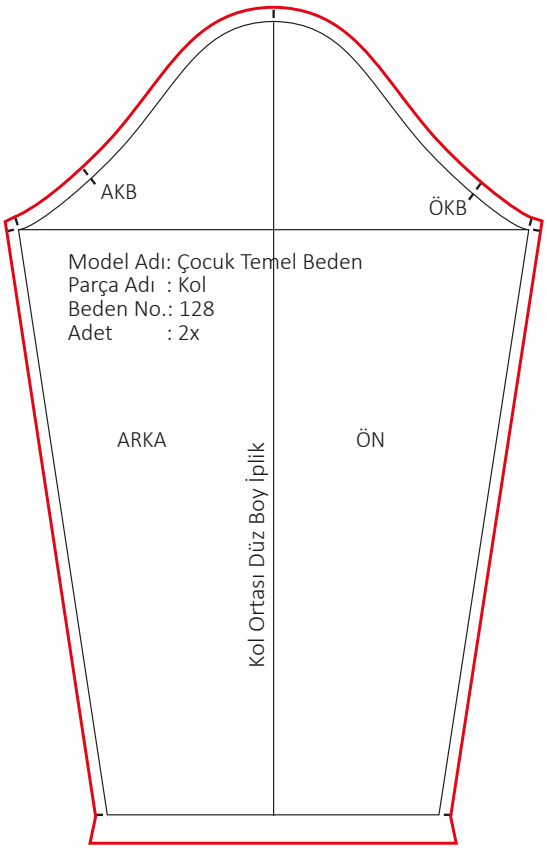
Dikkat Edilecek Nokta

- Yaka, kol oyuntusu gibi kavisli yerlere verilen payları çizerken temel çizgilere eşit mesafede ve paralel çizmeye özen gösteriniz.

8. UYGULAMA

Temel Kol Kalıbı Şablon Çizim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25233

Şekil 1.6: Temel kol kalıbı şablonu

8. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, makas, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Temel kol kalıbının kopyasını alınız.
- Temel çizgilere paralel olacak şekilde kol ağzına 2 cm, diğer kenarlara 1 cm pay vererek şekildeki gibi çiziniz (Şekil.1.6).
- Gerekli yazı ve işaretleri şablon kalıbı üzerine geçiriniz.

NOT

Kol ağzına dikiş payı verme işlemi sırasında, dikiş payının kol ağzı genişliği ile eşit olması için sağa ve sola doğru birer cm pay verilir.

2. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **6-12 Yaş İçin Temel Beden ve Kol Kalıbı Hazırlama** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını, iş sağlığı ve güvenliği kapsamında gerekli düzenlemeleri yaparak hazırladı.		
2	Kalıp çizim araç gereci derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
3	Gerekli uzunluk ölçülerini çizim üzerinde doğru olarak işaretledi.		
4	Gerekli genişlik ölçülerini çizim üzerinde doğru işaretledi.		
5	Kol oyuntu çizgilerini tekniğe uygun olarak çalıştı.		
6	Ön ve arka yakayı tekniğe uygun olarak çalıştı.		
7	Omuz çizimlerini tekniğe uygun olarak çalıştı.		
8	AKB ve KB noktalarını tekniğe uygun olarak tespit etti ve işaretledi.		
9	Yan dikiş çizgisini işlem basamaklarına uygun olarak çizdi.		
10	Temel kol çizimi için gerekli uzunluk ve genişlik ölçülerini doğru olarak çizdi.		
11	Kol oyuntusunu tekniğe uygun olarak çizdi.		
12	AKB ve ÖKB noktalarını temel beden çizimi üzerinden ölçerek kol çizimi üzerine doğru olarak taşıdı.		
13	Temel beden ve kol kalıbının kopyasını doğru olarak aldı.		
14	Beden ve kol kalıbı şablonu için verilecek payları doğru olarak belirledi.		
15	Temel dikiş çizgilerine paralel ve tekniğe uygun olarak şablon çizimini yaptı.		
16	Çizim üzerine gerekli yazıları yazdı.		
17	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
18	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

1.3. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE KALIBI

Çocuk elbiselerinde model uygulamalar temel beden üzerine yapılır.

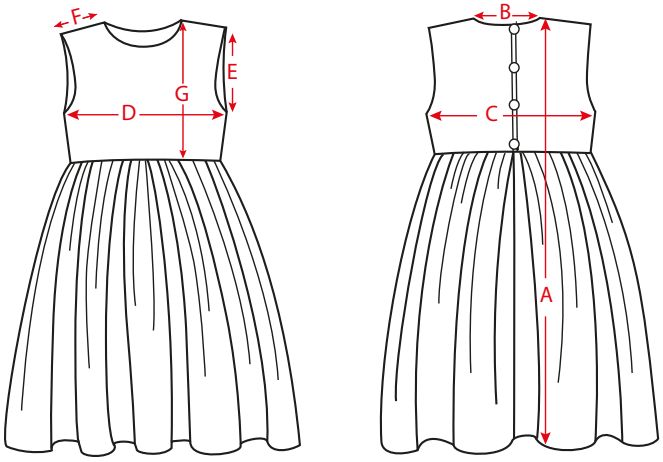
1.3.1. Elbisenin Tanımı

6-12 yaş grubu çocuklarının ilkbahar yaz aylarında rahat kullanabilecekleri bir modeldir. Elbise, çocuğun fiziksel hareketlerini kısıtlamayan model özelliklerine sahiptir.

1.3.2. 6-12 Yaş Elbise Model Analizi

Model analiz formunda giysinin ölçüm yeri, teknik çizimi (Şekil 1.7), model tanımı, parça listesi, kullanılacak malzemeler verilmektedir.

Tablo 1.6: Model Analiz Formu

<table>
<tr><th colspan="2">MODEL ANALİZ FORMU</th></tr>
<tr><td>Ürün Adı: 8 Yaş Çocuk Elbisesi</td><td>Sezon: 2021 İlkbahar-Yaz Model No.: 1</td></tr>
<tr><td>Hazırlayan:</td><td>Hazırlanma Tarihi:</td></tr>
<tr><td>Numune Bedeni: 8 yaş</td><td>Sayfa No.:</td></tr>
<tr><th>Ölçüm Yerleri</th><th>Teknik Çizim</th></tr>
<tr><td>A Model Boyu: 80 cm
B Arka Yaka: 12,5 cm
C Arka Genişlik: 13,8 cm
D Ön Genişlik: 14,2 cm
E Kol Evi (Düz): 16,5 cm
F Omuz Genişliği: 9 cm
G Roba Boyu (Omuzdan): 27 cm</td><td>

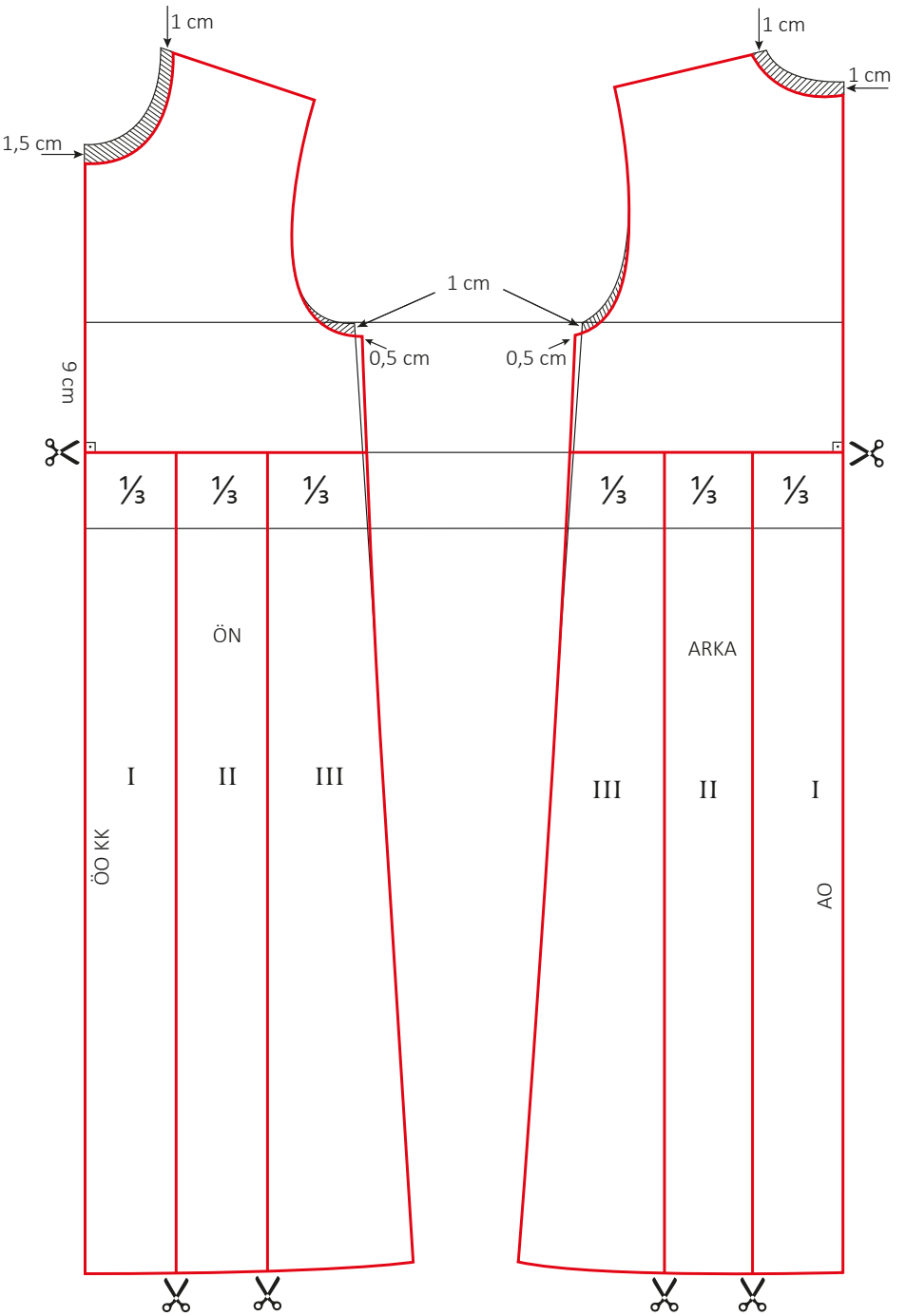
Şekil 1.7: Model genişlik uzunluk yerleri ve kodları</td></tr>
<tr><th colspan="2">Model Tanımlama</th></tr>
<tr><td colspan="2">Belden dikişli ön ve arkası robalı, eteği büzgülü, arka roba düğmeli, bisiklet yakalı ve kolsuz çocuk elbisesi</td></tr>
<tr><th colspan="2">Parça Listesi</th></tr>
<tr><td>1 adet ön roba
2 adet arka roba
1 adet ön etek parça
1 adet arka etek parça</td><td>1 adet ön yaka pervazı
2 adet arka yaka pervazı
2 adet ön kol pervazı
2 adet arka kol pervazı</td></tr>
<tr><th colspan="2">Malzemeler</th></tr>
<tr><td colspan="2">Toz pembe ana kumaş, 4 adet düğme, dikiş ipliği, tela.</td></tr>
</table>

9. UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kalıp Çizim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25235

9. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Şekil 1.8: Model uygulamalı etek çizimi

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, makas, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Temel beden kalıbının kopyasını alınız.
- Elbise boyunu arka ortasında yakadan itibaren işaretleyiniz ve sola doğru düz çizgi olarak uzatınız (model boyu).

Arka Yaka

- Arka orta çizgisi üzerinde yaka noktasından aşağıya doğru 1 cm iniiniz.
- Omuz çizgisi üzerine yaka başlangıç noktasından sola doğru 1 cm işaretleyiniz.
- İşaretlediğiniz noktaları yaka çizgisine paralel olacak şekilde birleştiriniz.

Ön Yaka

- Ön ortası çizgisi üzerinde ön yakadan aşağıya doğru 1,5 cm işaretleyiniz.
- Omuz çizgisi üzerinde yaka başlangıç noktasından sağa doğru 1 cm işaretleyiniz.
- İşaretlediğiniz noktaları şekildeki gibi yaka oyuntusu vererek birleştiriniz.

Ön ve Arka Beden

- Ön bedende kol oyuntusundan aşağıya doğru 1 cm inerek bu noktadan dışarıya doğru 0,5 cm işaretleyiniz.
- Genişletilmiş olan yeni ön kol oyuntusunu şekildeki gibi çiziniz (Şekil 1.8).
- Yeni kol altı noktası ile etek ucu çizgisini birleştirerek yeni yan dikiş çizgisini tamamlayınız.
- Ön orta üzerinde beden çizgisinden aşağıya doğru 9 cm (roba boyu) inerek bu noktayı yan dikiş çizgisine kadar uzatınız.
- Bu çizginin mesafesini ölçünüz ve çizgiyi üç eşit parçaya bölünüz.
- Bu noktaları, ön ortasına paralel olacak şekilde etek ucu çizgisine uzatınız (I, II, III).
- Aynı işlemleri arka beden için tekrarlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kavisli yerleri çizerken pistole kullanınız.
- Etek parçalarını numaralandırırken sıralamanın doğruluğundan emin olunuz.

10. UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Açma İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25236

10. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

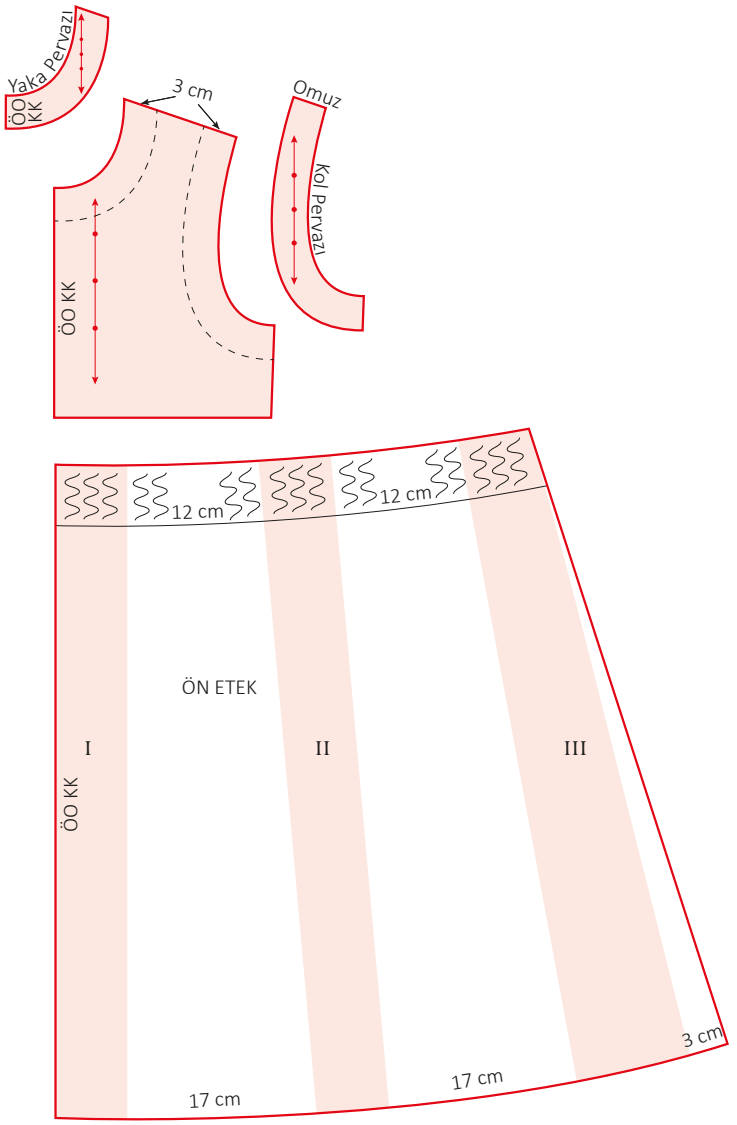
Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, pelür kağıdı, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, yapıştırıcı, makas, çizim masası.

İşlem Basamakları

Ön

- Model uygulamalı elbise kalıbının kopyasını alınız (Şekil 1.9).
- Ön bedendeki makas işareti olan yerden roba ile etek parçasını birbirinden ayırınız.
- Kâğıdınızın sol tarafına dik çizgi çiziniz.
- Ön roba parçasını düz boy ipliği çizgisine dikkat ederek yapıştırınız.

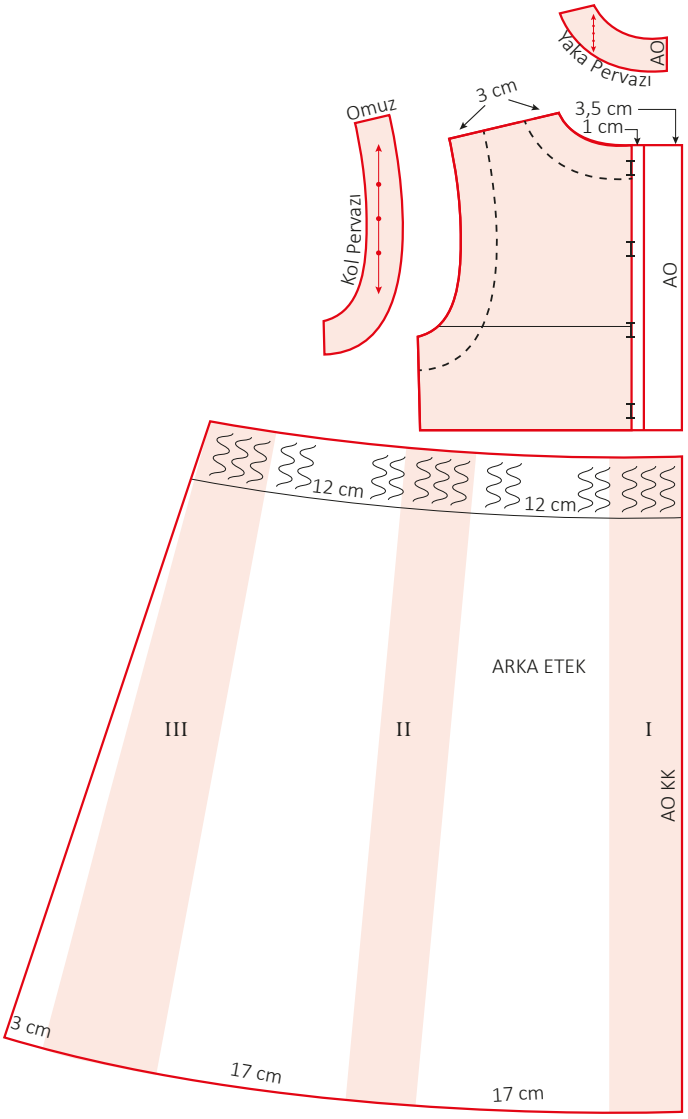

Şekil 1.9: Model uygulamalı elbise ön beden açılımı

- Etek kısmında numaralandırılmış parçaları birbirinden ayırınız.
- I numaralı parçayı sayfa kenarına paralel biçimde, şekildeki gibi yapıştırınız.
- I numaralı parçanın bel kısmından 12 cm (büzgü payı), etek ucu kısmından 17 cm mesafe bırakarak II numaralı parçayı yapıştırınız.
- Aynı şekilde, II numaralı parçanın da bel kısmından 12 cm, etek ucu kısmından 17 cm mesafe bırakarak III numaralı parçayı yapıştırınız.
- III numaralı parçanın etek ucundan sağa doğru 3 cm işaretleyiniz.
- III numaralı parçanın bel çizgisinden başlayarak etek ucunda işaretlediğiniz noktayı şekildeki gibi çizerek birleştiriniz.
- Omuz ve ön ortasından içeriye doğru 3 cm girerek ön yaka oyuntusuna paralel bir şekilde ön yaka pervazını çiziniz.
- Omuz ve yan dikişten içeriye doğru 3 cm girerek kol oyuntusuna paralel bir şekilde ön kol pervazını çiziniz.

Arka

- Arka bedende makas işareti olan yerden roba ile etek parçasını birbirinden ayırınız.
- Arka roba parçasını, arka ortası düz boy ipliğine dikkat ederek şekildeki gibi yapıştırınız.
- Arka ortasından dışarıya doğru 1 cm işaretleyip arka ortasına paralel çiziniz (kapama payı).
- Çizdiğiniz yerden dışarıya doğru 3,5 cm işaretleyerek şekildeki gibi çiziniz (kıvırma payı) (Şekil 1.10).
- Arka orta çizgisi üzerinde yakadan aşağıya doğru bir düğme çapı mesafeyi işaretleyiniz.
- İşaretlediğiniz yerden dikey olarak seçtiğiniz düğme çapının 2 mm fazlasını işaretleyerek ilik yerini belirleyiniz.
- İlik yerleri arasına 7 cm mesafe bırakarak diğer ilik yerlerini çiziniz.
- Etek kısmında numaralandırılmış parçaları keserek birbirinden ayırınız.
- I numaralı parçayı düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız.
- II ve III numaralı parçaları ön etekte verilen mesafelerle ve aynı şekilde yapıştırınız.
- Arka yaka ve kol pervazını çizmek için ön bedende pervaz için yapılan işlemi arka bedende tekrarlayınız.

Şekil 1.10: Model uygulamalı elbise arka açılım

Pervaz

- Ön ve arka beden üzerinde kopyasını aldığınız kol ve yaka pervazını kâğıda yapıştırınız.

1.4. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE ŞABLONU

Model uygulamalı elbisenin açma işlemi yapılır. Kalıpların kesime hazır hâle gelmesi için dikiş payları verilerek şablonları hazırlanır.

11 . UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Şablonu Hazırlama İşlemleri

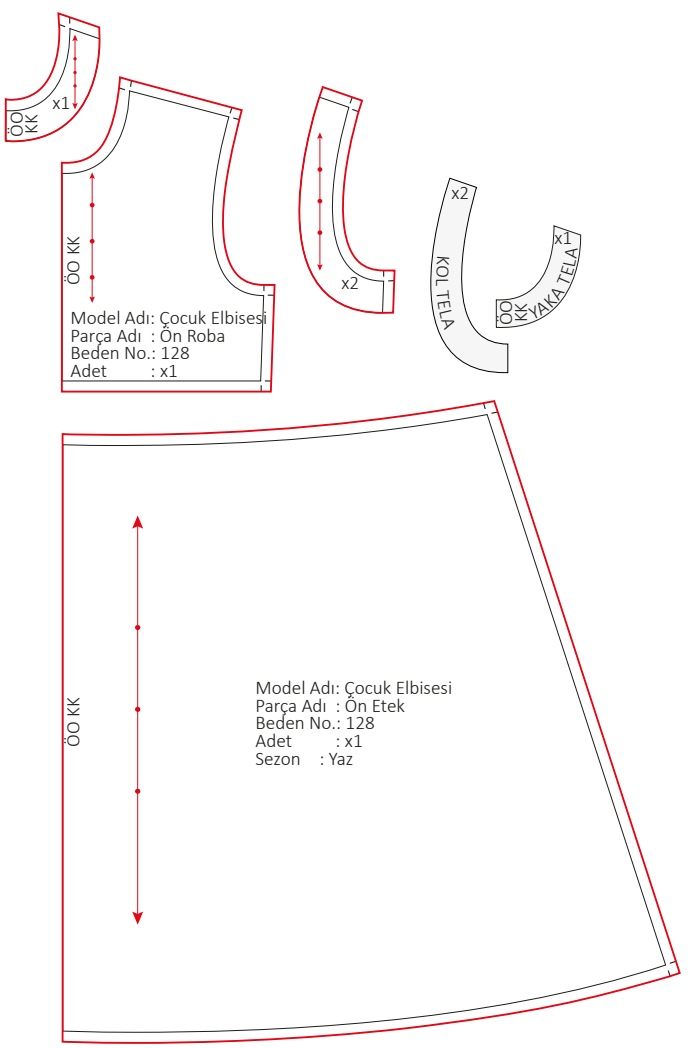
11. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25237

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, pistole takımı, riga, eşel, mezura, pelür, yapıştırıcı, makas, çizim masası.

İşlem Basamakları

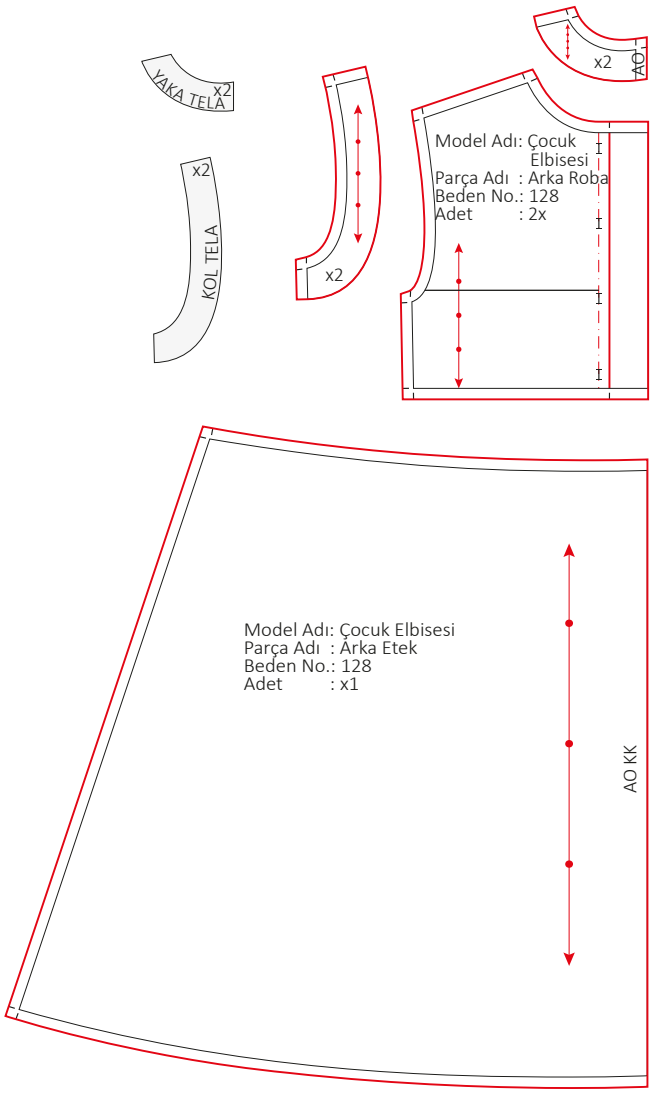

Şekil 1.11: Model uygulamalı elbise ön şablon

- Kâğıdınızın sol tarafına dik çizgi çiziniz.
- Ön beden roba kopyasını alınız. Ön ortasını dik çizgi üzerine getirerek yapıştırınız.
- Ön ortası kumaş, katı olacak şekilde yaka, omuz, yan dikiş, kol oyuntusu, roba altı çizgilerine paralel 1 cm dikiş paylarını çiziniz.
- Kesin hatlardan ön etek kopyasını alınız. Ön ortasını dik çizgi üzerine getirerek yapıştırınız.
- Ön ortası hariç bel, yan dikiş ve etek ucu çizgilerine paralel 1 cm dikiş payı veriniz.
- Ön kol pervazının dış kenarı hariç diğer kenarlarına birer cm dikiş payı veriniz.
- Ön yaka pervazının ön ortası kumaş katı olacak şekilde dış kenarı hariç diğer kenarlarına 1 cm dikiş payı veriniz.
- Kalıbın üzerinde bulunması gerekli yazı ve işaretleri ekleyiniz (Şekil 1.11).

Arka

- Kâğıdınızın sağ tarafına dik çizgi çiziniz.
- Arka beden roba kopyasını alınız. Arka orta çizgisini dik çizgi üzerine yerleştirip yapıştırınız.
- Yaka, omuz, yan dikiş, kol oyuntusu, roba altı çizgilerine paralel 1 cm dikiş paylarını çiziniz.
- Kesin hatlardan arka etek kopyasını alınız. Arka ortası boy iplik çizgisini dik çizgi üzerine yerleştirerek yapıştırınız.
- Arka ortası kumaş katı olacak şekilde bel, yan dikiş ve etek ucuna paralel 1 cm dikiş paylarını çiziniz.
- Arka kol pervazının geniş kenarı hariç diğer kenarlarına birer cm dikiş payı veriniz.
- Arka yaka pervazının geniş kenarı hariç diğer kenarlarına 1 cm dikiş payı veriniz.
- Kalıbın üzerinde bulunması gerekli yazı ve işaretleri ekleyiniz.

Şekil 1.12: Model uygulamalı elbise arka şablon

Tela Şablonu

- Pervaz kalıplarının dikiş paysız hâlinden kopya alarak yaka ve kol pervaz tela kalıplarını oluşturunuz (Şekil 1.12).

Dikkat Edilecek Nokta

- Şablon çizgilerinde kavisli yerlerin çiziminde kırıklıklar olmamasına dikkat ediniz.

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Şablon Kontrol İşlemleri

Şablonlama işlemi yapıldıktan sonra ön ile arka etekte ve robada şablon payı verilmesi gereken yerler kontrol edilir. Gerekli yazı ve işaretlerin tam olup olmadığı bir kez daha gözden geçirilir.

3. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kalıbı Hazırlama** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Kalıp çizim araç ve gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
2	Model teknik föyünü inceledi ve gerekli ölçüleri not etti.		
3	8 yaş temel beden kalıbı kesin hatları üzerinden düzgün şekilde kopya aldı.		
4	Modele göre yaka ve kol genişletme işlemlerini tekniğe uygun olarak yaptı.		
5	Ön ve arka robayı model föyünde belirtilen ölçüde işaretledi ve çizdi.		
6	Etek açma işlemleri için beden üzerinde gerekli işaretlemeleri ve çizimi yaptı.		
7	Çizim üzerinden kopya aldı, belirtilen yerlerden parçaları doğru şekilde ayırdı.		
8	Ön ve arka roba parçasını tekniğe uygun şekilde yapıştırdı.		
9	Ön ve arka roba parçası üzerinde yaka ve kol pervazlarını tekniğe uygun olarak kâğıt üzerine hazırladı.		
10	Ön ve arka etek parçalarını, aralarına gerekli büzgü paylarını vererek tekniğe uygun şekilde çizdi ve yapıştırdı.		
11	Arka robada ilik düğme yeri tespitini tekniğe uygun olarak yaptı.		
12	Açılımı yapılmış kalıplar üzerinden parçaların kopyasını doğru şekilde aldı.		
13	Ön ve arka beden için roba ve etek ve pervaz parçalarını düz boy ipliklerine dikkat ederek kâğıda yapıştırdı.		
14	Dikiş payı mesafelerini gerekli yerlerden doğru şekilde belirledi ve çizdi.		
15	Çizimler üzerine gerekli yazıları yazdı.		
16	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
17	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

1.5. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE TEMEL VE YARDIMCI MALZEME HESABI

Giyside kullanılacak yardımcı malzemeler, giysiye fonksiyonellik kazandırmak ve giyimi süslemek amacıyla kullanılır. Çocuk elbiseleri için kullanılacak malzemelerinin en önemli ortak noktası, cilde zarar vermemesi ve çevreyle ilgili ürün standartlarına uygun şekilde üretilmiş olmasıdır.

1.5.1. 6-12 Yaş Elbisesi İçin Gerekli Ana ve Yardımcı Malzemeler

Ana Malzeme

Ana malzeme olan kumaşın seçimi, elbisenin kullanım yerine göre değişiklik gösterebilir.

Pamuklu Kumaş: Çocuk giyiminde sıkça tercih edilen bir kumaş türüdür. Bunu sağlayan özellikleri; sağlıklı olması, nem çekme oranının fazla olması, renk alternatifinin çok olması, temizlenebilir ve ekonomik bir kumaş olmasıdır. Kolay dikilebilmeleri ve modelin formunu kolayca alması gibi özelliklerinden dolayı da pek çok giyside öncelikli tercih sebebi olmaktadır. Isıyı tutma ve teri çekme özelliğinin yüksek olmasından dolayı tişört pantolon gibi dış giysiler ile fanila, külot gibi iç giysilerde kullanılır.

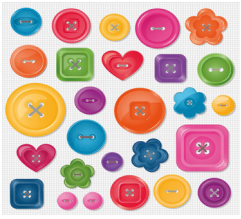
Yünlü Kumaşlar: Pamuklu kumaşlardan sonra en çok tercih edilen ikinci kumaş türüdür. Nem çekme ve sıcak tutma özelliğinden dolayı sağlıklıdır. Okul giysilerinde ve dış giysilerde sıkça kullanılır.

Sentetik Kumaşlar: Hava alma ve ter çekme özelliği olmaması nedeniyle sağlık yönünden tercih edilmeyen bir kumaş türüdür. Bu tarz kumaşlara birtakım sentetik lifler eklenir ve kimyasal işlemler uygulanır. Uygulamalar sonucunda kumaşlara çabuk temizlenme, kolay buruşmama, yıkandığında renk vermeme, daha ekonomik olma gibi özellikler kazandırılır.

Yardımcı Malzemeler

Makine iplikleri, etiketler (beden etiketi, firma etiketi ve yıkama talimatı), fermuar, düğme ve tela başlıca yardımcı malzemelerdir.

Çocuk giysilerinde süsleme önemli bir yer tutar. Çocuğun giysiyi severek kullanmasında en önemli unsur, giysiye eklenen süslemeler ve giysiyi görsel olarak zenginleştiren yardımcı malzemelerdir (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Yardımcı malzemeler

Giysilerde kullanılan yardımcı malzemeler ve özellikleri şunlardır:

- Kumaş üzerindeki desen ve renkler, nakışlar, işleme ve boyalar da süsleme tekniğidir.
- Çocuk giysilerinde yaka kol gibi çeşitli kısımların temizlenmesinde kullanılan pervaz ve biyeler de süsleme özelliği taşır.
- Giysilerde kapamalarda kullanılan düğme, çıtçıt, fermuar gibi yardımcı malzemeler, işlevlerinin yanı sıra süsleme materyali olarak da kullanılır.

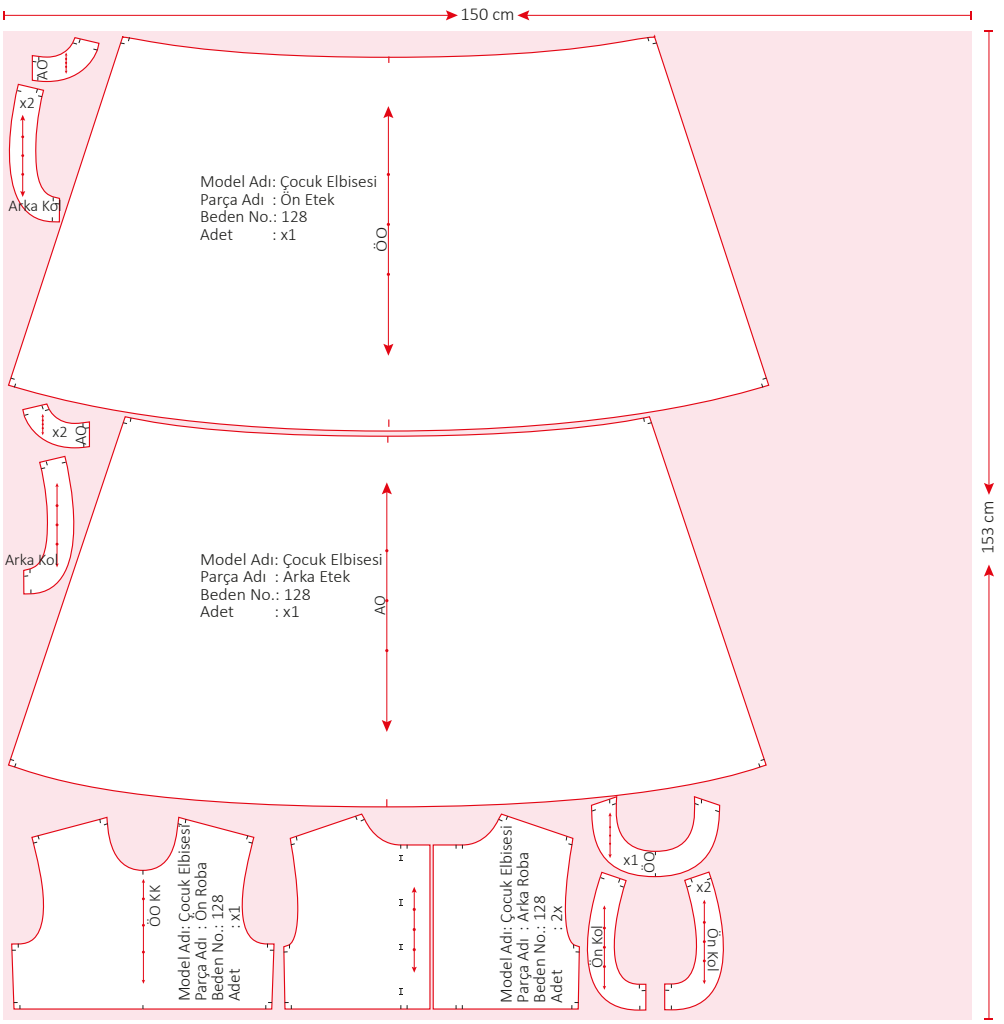
Çocuk giysilerinde kullanılan fermuar, çıtçıt, düğme gibi materyallerin kaplama ve boyaları ekolojik özelliklere uygun olmalıdır.

1.5.2. 6-12 Yaş Elbisesinde Kullanılan Ana ve Yardımcı Malzemelerin Hesaplanması

Giysi üretiminde kullanılan kumaşın maliyeti, toplam giysi maliyetinin %50'sine yakınını oluşturmaktadır. Bu sebeple kumaşın tasarruflu kullanımının ürün maliyetlerinin düşürülmesi açısından çok önemli bir rolü bulunmaktadır.[4] Moda endüstrisinde üretim atığının %10'u kesim esnasında ortaya çıkmaktadır. İyi hazırlanmış bir kesim yerleşim planı, kumaş kayıplarının ve atık oluşumunun en aza indirilmesini sağlayacaktır.

12. UYGULAMA

Model Uygulamalı Çocuk Elbisesi Pastal Planı Hazırlama İşlemleri

Şekil 1.13: Çocuk elbisesi pastal planı

4 Hilal BİLGİÇ, Pınar DURU BAYKAL (2017): Örme Konfeksiyonda Kumaş Eni ile Kumaş ve Model Türünün İkinci Kalite Maliyetine Etkisi, Tekstil ve Mühendis, 24: 106, 78-87.

12. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

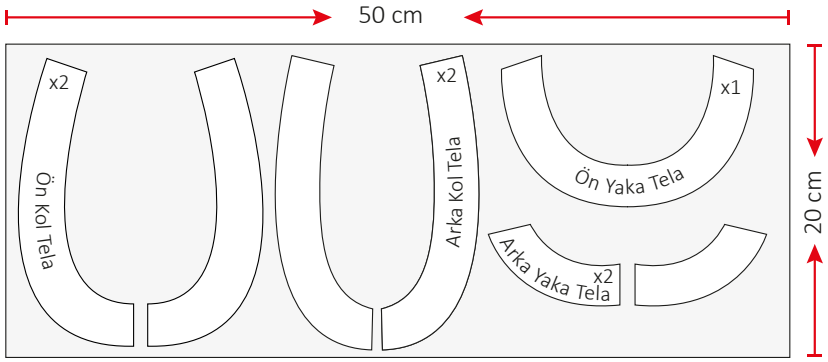
Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Pastal planını hazırlayacağınız kalıpları kontrol ediniz.
- Kumaş enini tespit ediniz (Açık en: 150 cm).
- Pastal kâğıdını masaya seriniz ve pastal enini kâğıt üzerinde çizerek belirleyiniz.
- Büyük parçalardan başlayarak şablonları sonrasında küçük kalıp parçalarını kalan boşluklara yerleştiriniz (Şekil 1.13).
- Pastalın başına ve sonuna 1 cm ilave ederek yerleşim boyunu ölçünüz.
- Tela pastalı için de aynı işlemleri tekrarlayınız.

NOT

Modeldeki kalıp parçalarının geniş olması hâlinde açık en serim, genelde daha iyi kullanım oranına sahiptir. Bunun yanında tek katlı (açık en) serimde kumaş kat sayısının, çift katlı kumaşlara göre daha fazla olabildiği için çok büyük adetlerin kesiminde de bu serim tercih edilir.

Şekil 1.14: Tela pastal planı

Tela Pastal Planı

NOT

Telalar da kumaşlar gibi tek en ve çift en olarak üretilir. En ölçüleri genellikle 70 cm veya 150 cm'dir. Kalıp parçaları telaya, öncelikle enini tamamlayacak şekilde yerleştirilir (Şekil 1.14).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kumaş kenarını, pastal en ölçüsüne dâhil etmeyiniz.
- Kalıp parçalarının düz boy ipliklerine dikkat ediniz.
- Verimlilik ve kalite ilkelerine dikkat ediniz.

13. UYGULAMA

Model Uygulamalı Elbise Ana ve Yardımcı Malzeme Hesaplama İşlemleri

13. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, eşel, mezura, hesap makinesi.

İşlem Basamakları

- Hazırlanan pastal planı üzerinden kumaş metrajını alınız.
- Tela malzemesi için metraj alınız.
- Kullanılacak diğer yardımcı malzemelerin modelde kaç adet kullanılacağını birim ürün için hesaplayınız (Tablo 1.7).

Tablo 1.7: Birim Ürün İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Miktarları

Ana Malzeme	
%100 pamuk poplin kumaş	
Kumaşı Eni	Açık en 150 cm
Ölçülen Metraj	153 cm
Yardımcı Malzemeler	
Dikiş İpliği	
Tela	20 cm
Düğme	4 adet
Etiketler	Beden etiketi, firma etiketi, yıkama talimatı

4. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Ana ve Yardımcı Malzeme Hesaplaması** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını, iş sağlığı ve güvenliği kapsamında gerekli düzenlemeleri yaparak hazırladı.		
2	Ana ve yardımcı malzemelerini modele uygun belirledi.		
3	Pastal planını tekniğe uygun hazırladı.		
4	Kumaş metrajını doğru aldı.		
5	Ana ve yardımcı malzeme hesaplamalarını doğru yaptı.		
6	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
7	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

1.6. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE KESİMİ

Bir ürünün aynı kalite düzeyinde üretilebilmesi için kesim ve dikim öncesini gösteren talimatlar hazırlanır. Üretim bölümü, bu talimatlara bağlı kalarak her ürünün aynı standartlara uygun üretilmesini sağlar.

14. UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama İşlemleri

14. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 5. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek asgari çalışma talimatı, boş çalışma talimatı formu, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

- Arkadaşlarınızla talimatları hazırlamak amacıyla gruplar oluşturunuz.
- Örnek asgari çalışma talimatını inceleyiniz (Tablo 1.8).
- Grup arkadaşlarınızla farklı bir talimat formu tasarımı yaparak doldurunuz.

Tablo 1.8: Asgari Çalışma Talimatı

ÇOCUK ELBİSE ASGARİ ÇALIŞMA TALİMATI
Dikişler
Kullanılan kumaşa uygun iğne ve iplik seçilmelidir.
Makine dikiş sıklığı 1 cm'de dört batış olmalıdır.
Makine dikiş payları 1 cm'dir.
Başlangıçta ve bitişte üç dört adım pekiştirme yapılmalıdır.
Kenar temizleme işleminde overlok dikişi kullanılmalıdır.
Yaka ve Kol
Yaka ve kolda pervazla temizleme tekniği uygulanmalıdır.
Düğme
Arka bedendeki pat üzerine ilik ve düğme çalışılmalıdır.
4 adet düğme kullanılmalıdır.
Düğme elbisenin modeline ve rengine göre seçilmelidir.
İlik yerleri arasındaki mesafe 7 cm olmalıdır.

1.6.1. 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kalite Nitelikleri Belirleme

Ürün üzerinde yapılan teknik çalışmaların ve dikişlerin, olması gereken ölçülerin, uygun görülen toleransların ve ölçüm sonucunda elde edilen sonuçların yazıldığı tablolardır. Bu tablodaki ölçüler doğrultusunda ürünlerin kalite kontrolü yapılır.

Tablo 1.9: Kalite Nitelikleri Tablosu

ÇOCUK ELBİSESİ KALİTE NİTELİKLERİ TABLOSU					
Model: Çocuk Elbisesi					
No.	**Kalite Niteliği**	**Standart Ölçü (cm)**	**Tolerans (+, -)**		**Gerçekleşen**
1	Ön Genişlik	14,2	0,3	0,3	
2	Roba Ön Uzunluk	27	0,5	0,5	
3	Arka Genişlik	13,8	0,3	0,3	
4	Roba Arka Orta Uzunluğu	22	0,4	0,4	
5	Roba Arka Orta Kıvırma Payı	3,5	0,1	0,1	
6	Pervaz Boyu	3	0,1	0,1	
7	Çıma	0,2	0	0	
8	Yan Dikiş Payı	1	0	0	
9	Düğme Çapı	1	0	0	
10	İlik Aralığı	7	0,1	0,1	
11	Etek Ucu Katlama Payı	1	0,1	0,1	

- Bütün ölçüler cm cinsindendir.
- Ölçü kontrolleri, ürün ölçü tablosunda belirtilen ölçüm yerlerine uygun olarak yapılır.
- Mezura yeni olmalıdır.
- Giysi düz bir zeminde ve düzgün yerleştirilmiş olmalıdır.
- Standart ölçüler kalıp ölçüleridir. Etek ölçüm sonuçları "Gerçekleşen" sütununa yazılmalıdır.

1.6.2. 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kesimi

Hazır giyim firmaları, teknolojinin de gelişmesi ile birlikte son yıllarda daha çok bilgisayarlı kesim aletleri kullanmaya başlamıştır. Bu sayede işçilik ve zamandan yüksek ölçüde tasarruf sağlanmaktadır. Ancak bilgisayarlı kesim makinelerinin fiyatının çok yüksek olması sebebiyle bu makinelerin yanında yuvarlak ve dik bıçaklı kesim motoru ve şerit hızarlar kullanılmaktadır.

15.UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Kesim İşlemleri

15. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 5. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

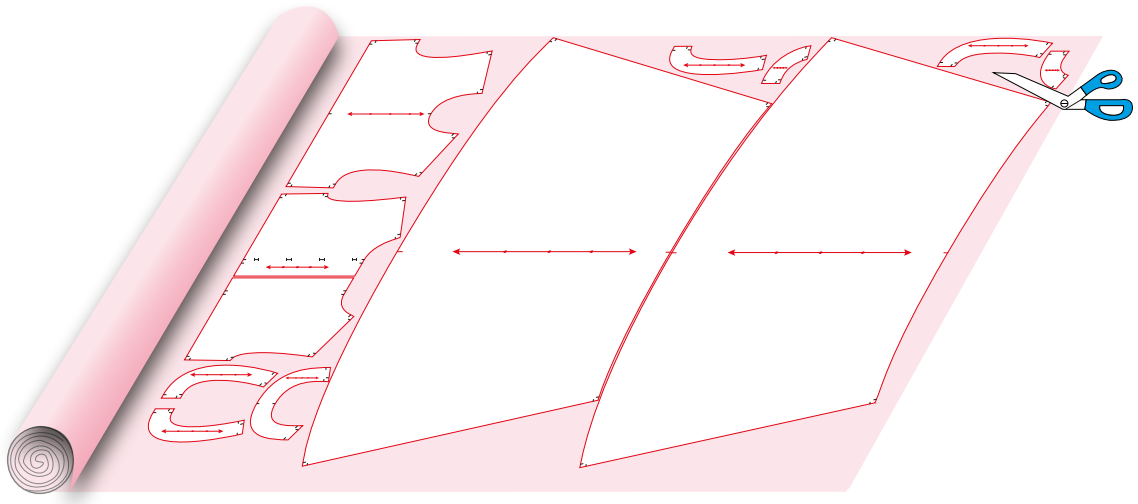
Kumaş, tela, model uygulamalı elbise şablonu, tela şablonu, kesim aleti (makas, yuvarlak bıçaklı kesim motoru, dik bıçaklı kesim motoru), ütü, mezura, cetvel.

İşlem Basamakları

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Hazır Giyim İşletmelerinde Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak kumaşın kesileceği ortamı hazırlayınız.
- Model uygulamalı elbise kesiminde kullanılacak kumaşı masaya seriniz.
- Şablon kalıplarını pastal planına uygun olarak kumaş üzerine yerleştiriniz.
- Gerekli olan çizgileri, işaretleri ve yazıları kumaş üzerine geçiriniz.
- Mezura ile ölçüm yaparak düz boy ipliğinin tüm parçalarda kumaş kenarına paralel gelmesini sağlayınız.
- Uygun kesim aleti kullanarak kumaşın ve telanın kesim işlemini yapınız.
- Kesilen kumaşlar üzerinde kalıp üzerinden çıt işaretlerini alınız.
- Kesilen parçaların yüzey alanları içinde gereken işaretlemeleri (ilik yeri) yapınız.
- Kesimi yapılan parçaların doğruluğunu kontrol ediniz (Şekil 1.15).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kalıpların kumaş üzerinde kaymaması için ağırlık kullanınız.
- Kumaşta leke bırakmayan çizim malzemeleri kullanınız.
- Çıt derinliğinin 0,5 cm'den fazla olmamasına dikkat ediniz.

Şekil 1.15: Kalıp parçalarını kumaşa yerleştirme

NOT

Kesimhane bölümünde yapılan işler, işletmenin büyüklüğüne, kapasitesine maddi ve teknolojik olanaklarına, üretilen ürün çeşitlerine, model çeşitliliğine, çalışanların nitelikli olma durumuna ve işletme içi görev dağılımlarına göre farklılık gösterebilir.[5]

Kesimi yapılan giysi parçalarının, etiketleme, numaralama, kontrol, tela yapıştırma işlemleri yapılarak, dikiminde kullanılacak astar ve diğer aksesuarlar ile aynı bedene ait parçalarla bir araya getirilmesi işlemine **düzenleme (tasnif)** denilmektedir.[6]

Metolama
Kesimi yapılan kumaş katlarının herhangi bir renk veya parça karışıklığı oluşmaması için numaratör (meto) yardımıyla etiketlenmesi işlemidir. Metolama işleminin yanı sıra tersi ile yüzünün ayırt edilemeyeceği dokuma özelliğine sahip kumaşlarda, uçucu özelliğe sahip kalemlerle kumaşın tersine işaret konarak dikim işleminde olabilecek ters yüz karışıklığının önlenmesi amaçlanmaktadır.

5. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **6-12 Yaş Elbise Kesimi** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Dikim ve son kontrol işlemlerinde ölçü kontrolünü sağlayan kalite niteliklerini belirledi.		
3	Asgari çalışma talimatı hazırlamak amacıyla grup çalışması yaptı.		
4	Asgari çalışma talimatını hazırladı.		
5	Etek kesim işlemlerinde kullanılacak araç gereci hazırladı.		
6	Elbise kesim işlemlerini tekniğine uygun yaptı.		
7	Ekonomik olma ilkesine dikkat etti.		
8	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
9	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

5 Ağaç, S. ve Çivitci, Ş., (2004). "Hazır Giyim Üretim Sürecinde Kalite Kontrol", YA-PA Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., İstanbul.66-67.
6 Çileroğlu, B., (2002). "Hazır Giyim Üretiminde Kesimhane ve Kesim Bilgileri", YA-PA Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., İstanbul.

1.7. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE DİKİMİ

Dikilecek ürünün belirli kalite standartlarında olmasını sağlamak amacı ile dikim işlemi öncesinde birtakım yönergeler hazırlanır.

Üretim için gerekli işlem adımları, her işlem esnasında kullanılması gereken araç veya makine, işlemlerin tahmini ve gerçekleşen sürelerini kapsayan planlamadır. Dikiş işlemlerinde kullanılan makine ve aparatlar dikim planına göre belirlenir (Görsel 1.3).

Görsel 1.3: Dikim atölyesi

16.UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Dikim Planı ve Makine Parkı Hazırlama İşlemi

16. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek dikim planı ve makine parkı, boş dikim planı ve makine parkı formu, kalem.

İşlem Basamakları

- Modelin tüm detaylarını doğru ve ayrıntılı olarak analiz ediniz.
- Dikim sırasında model özelliğine göre uygulanacak teknikleri belirleyiniz.
- Dikim işlem sıralaması oluşturunuz.
- İşlemlere uygun çalışma araçları belirleyiniz.
- Dikim planını oluşturunuz.
- Dikim işlem sıralamasına uygun olarak makine yerleşimini oluşturunuz.

Tablo 1.10: 6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Dikim Planı ve Makine Parkı Tablosu

ETEK DİKİM PLANI				
Ürün Adı:		**Tarih:**	**Sezon:**	
Hazırlayan:		**MAKİNE PARKI**		
Üretim Sıra No.	**Akış Basamakları**	**Çalışma Aracı**	**Öngörülen Süre**	**Gerçekleşen Süre**
1	Pervaz kenarlarını temizleme	Overlok		
2	Pervaz parçalarına tela yapıştırma	Ütü		
3	Arka orta kapama payını kıvırma	Ütü		
4	Omuz birleştirme	DSM		
5	Ön arka yaka pervazını birleştirme	DSM		
6	Yaka pervazını bedenle birleştirme	DSM		
7	Yaka pervazı üzerine 1 mm'den çıma dikişi	DSM		
8	Pervaz ütüleme	Ütü		
9	Kol pervaz parçalarını birleştirme	DSM		
10	Kol pervazını bedenle birleştirme	DSM		
11	Kol pervazı üzerine 1 mm'den çıma dikişi	DSM		
12	Kol pervazı ütüleme	Ütü		
13	Üst beden yan dikişleri birleştirme	DSM		
14	Etek yan dikişleri birleştirme	DSM		
15	Etekte bele büzgü alma	DSM		
16	Etek parçasını üst bedenle birleştirme	DSM		
17	Dikiş payı kenarlarını temizleme	Overlok		
18	Etek ucu katlama payı kırımı	Ütü		
19	Etek ucu baskı dikişi	DSM		
20	İlik açma	İlik Makinesi		
21	Düğme dikimi	El İşi/Düğme Makinesi		
22	İplik temizleme	El İşi		
23	Son ütü	Ütü		
24	Kalite kontrol	El İşi		

17. UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Dikim İşlemleri

17. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

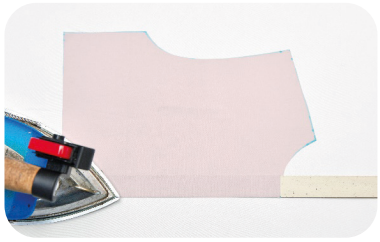
http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25241

Kullanılacak Araç Gereç

Model özelliğine göre kesilmiş kalıp parçaları, düz dikiş makinesi, overlok, ütü, iplik, tela, düğme, toplu iğne, makas.

İşlem Basamakları

- Pervaz parçalarının yaka ve kol oyuntusu hariç diğer kenarlarını overlok ile temizleyiniz.
- Yaka ve kol pervazına tela yapıştırınız.
- Arka bedende, yaka oyuntusu ve etek ucundaki kapama payı çıtlarını karşılıklı tutarak kıvırma payını içe katlayıp ütüleyiniz (Görsel 1.4).
- Ön ve arka omuzu birleştiriniz.

Görsel 1.4: Kıvırma payı ütüsü

Yaka

- Ön ve arka pervaz parçasını omuz hattından birleştiriniz.
- Kıvırma payını terse katlayarak pervaz arka ortası payının üstüne gelecek şekilde, ön ortası ve omuz çıtlarına da dikkat ederek pervaz parçasını beden yaka kavisine yerleştiriniz.
- Yaka çevresini 1 cm'den dikerek pervaz ile bedeni birleştiriniz (Görsel 1.5).
- Dikiş paylarını 0,5 cm olacak şekilde kesiniz (Görsel 1.6).

Görsel 1.5: Yaka pervazını beden ile birleştirme

Görsel 1.6: Dikiş paylarının kesimi

- Yaka pervazı üzerine (ön yüze) 1 mm'den çıma dikişi çekiniz (gizli çıma).
- Arka orta kıvırma payını çevirerek pervaz ile temizlenmiş yakayı ütüleyiniz (Görsel 1.7 ve 1.8).

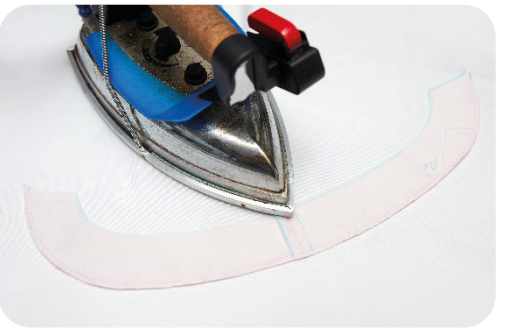
Görsel 1.7: Dikilmiş yaka pervazı dış görünüşü

Görsel 1.8: Dikilmiş yaka pervazı iç görünüşü

Kol

- Ön ve arka kol pervazı parçasını omuz hattından birleştiriniz, payları açarak ütüleyiniz (Görsel 1.9).
- Kol evi pervazı çıt işaretlerine dikkat ederek beden kol evi kavisine yerleştiriniz.
- Kol çevresini 1 cm'den dikerek pervaz ile bedeni birleştiriniz. Dikiş paylarını 0,5 cm olacak şekilde kesiniz (Görsel 1.10).
- Kol pervazı üzerine (ön yüze) 1 mm'den çıma dikişi çekiniz (gizli çıma) (Görsel 1.11).
- İplikleri temizleyerek ütüleyiniz.

Görsel 1.9: Kol pervazı omuz birleştirme

Görsel 1.10: Pervaz ile bedeni birleştirme

Görsel 1.11: Gizli çıma çekme

NOT

Pervazın bedenle birleştirildikten sonra özellikle kavisli kısımlarının içe doğru rahat dönmesini sağlamak amacı ile dikiş payları keserek kısaltılır. Payın oyuntulu kısımlarına küçük çıtlar atılarak da istenilen dönüş sağlanabilir.

Ön ve Arka Beden

- Robanın yan dikişlerini birleştiriniz.
- Eteğin yan dikişlerini birleştiriniz.
- Etekte bel kısmına büzgü alınız (Görsel 1.12).

Görsel 1.12: Bel kısmına büzgü alma

- Roba ile eteği birleştiriniz (Görsel 1.13).

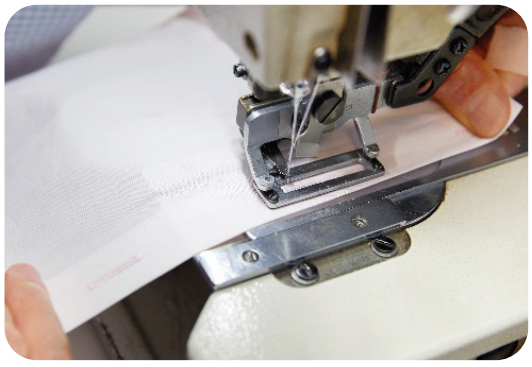

Görsel 1. 13: Birleştirilecek roba ve etek parçası

- İçteki dikiş paylarına ve etek ucuna overlok çekiniz.
- Dikişlerin ara ütüsünü yapınız.
- Etek ucu payını kıvırarak ütüleyiniz ve makine dikişi çekiniz (Görsel 1.14).
- Şablondan işaretlemiş olduğunuz ilik ve düğme yerlerini belirleyiniz.
- İşaretli yerlerde ilikleri açınız (Görsel 1.15).
- Elde veya düğme otomatında düğmeleri dikiniz (Görsel 1.16).

Görsel 1. 14: Etek ucu kıvırma

Görsel 1.15: İlik açma işlemi

Görsel 1. 16: Düğme dikim işlemi

- Dikilen elbisenin fazla ipliklerini temizleyiniz, son kontrolünü yapınız.

1.8. 6-12 YAŞ MODEL UYGULAMALI ELBİSE SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ

Üretimin son aşamasında yapılan ütü, kalite kontrol ve paketleme işlemleri hazır giyim ürünlerinin kalitesini belirleyen en önemli unsurlardır.

Dikim işlemi bittikten sonra giysiler, ütü bölümüne getirilir. Ütü bölümünde modelin özelliği ve içerdiği malzemenin cinsine (pamuklu, yünlü, karışım vb.) göre mamulün ütüsü yapılır, dikiş yerleri açılarak ürüne istenilen form verilir. Bu bölümde üründe görülen bazı küçük hatalar, ütüyle düzeltilir ve giysi, numunesindeki istenilen şekle getirilir.

18. UYGULAMA

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Son Ütü İşlemleri

18. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Dikimi biten çocuk elbisesi, ütü masası, ütü, ütü altlığı, ütü suyu.

İşlem Basamakları

- İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak atölye ortamını hazırlayınız.
- Kumaş özelliğine göre ütü ısısını ayarlayınız.
- Formuna uygun olarak yaka ve kol kısmını ütüleyiniz (Görsel 1.17).
- Omuzları ütüleyiniz.
- Bedenin ütüsünü yan dikişlerden başlayarak tüm yüzeyde yapınız (Görsel 1.18).
- Etek ucunu ütüleyiniz.
- Ürün askıdayken buharla son düzeltmeleri yapınız (Görsel 1.19).

Görsel 1. 17: Yaka ve kol ütüsü

Görsel 1. 18: Tüm yüzey ütüsü

Görsel 1. 19: Son ütü işlemi

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ütü yapılacak yerin temiz ve havadar olmasına dikkat ediniz.
- Kumaşta parlama olmaması için ütü altlığı kullanınız.
- Ütülemeyi kumaşın düz boy iplik yönünde yapınız.

6-12 Yaş Model Uygulamalı Elbise Son Kontrol İşlemleri

Son kontrol, bitmiş ürünün sevk edilmeden önce istenen özelliklere sahip olup olmadığının tetkik edilmesidir. Giysinin genel görünüşü, önemli ölçülerinin kontrolü, aksesuar eksikliği olup olmadığı, dikiş detaylarının birbirine uyumu, ütü işleminde eksiklik veya hata kontrolü ve giyside unutulmuş ipliklerin temizlenmesi sağlanır. Herhangi bir dikim hatası veya ütü ile ilgili bir hata varsa ve bu düzeltilebilecek durumdaysa ürün ilgili bölüme gönderilerek düzeltilmesi sağlanır. Giyside hata düzeltilemeyecek bir durumda ise defolu giysi olarak işlem görerek hatalı giysiler kısmına ayrılır.[7]

19. UYGULAMA

Duruş Formu Kontrolü İşlemleri

19. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Dikimi biten çocuk elbisesi, beden ölçüsüne uygun canlı veya cansız manken, mezura, kâğıt, kalem, kalite nitelikleri ve ölçü kontrol listesi.

İşlem Basamakları

- Çocuk elbisesini ölçüye uygun kişi ya da cansız mankene giydiriniz.
- Manken üzerinde yaka formunu ve duruşunu kontrol ediniz.
- Kol formunu kontrol ediniz.
- Elbise boyu ve etek ucu formunun modele uygunluğunu kontrol ediniz (Görsel 1.20).

Görsel 1.20: Manken üzerinde duruş kontrolü

Ölçü Kontrolü

İşlem Basamakları

- Son ütüsü yapılan çocuk elbisesini masa üzerine yerleştiriniz.
- Omuz başından elbise boyu ölçüsünü alınız (Görsel 1.21).
- Çocuk elbisesi üzerinden omuz genişliği ölçüsünü alınız.
- Ön ve arka genişlik ölçüsünü alınız.

Görsel 1.21: Elbise boyu ölçme işlemi

Görsel 1.22: Kol oyuntu ölçüsü alma

- Kavise dikkat ederek kol oyuntu ölçüsünü alınız (Görsel 1.22).
- Omuzdan itibaren roba ölçüsünü alınız.
- İlikler arasındaki mesafeyi ölçünüz.
- Alınan ölçüleri kalite nitelikleri tablosuna göre değerlendiriniz.

7 ÇETİN, N. (2008). "Kalite Kontrol Uygulamaları Örnek Bir Çalışma (Hazır Giyim Sektörü)''Yüksek Lisans Tezi,44.

6. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **6-12 Yaş Elbise Dikim, Son Ütü ve Son Kontrol İşlemleri** aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Modelin dikiş özelliklerini doğru analiz etti.		
3	Çocuk elbisesi dikim planını tekniğe uygun olarak verimlik ilkeleri doğrultusunda hazırladı.		
4	Dikim planına göre makine parkını doğru seçti.		
5	Makinelerin dikime hazırlık işlemlerini doğru olarak uyguladı.		
6	Telalama işlemlerini kalite niteliklerine uygun olarak gerçekleştirdi.		
7	Elbisenin pervazla yaka ve kol temizleme tekniklerini doğru olarak uyguladı.		
8	Elbisenin alt ve üst parçasının birleştirilmesini doğru olarak uyguladı.		
9	İlik yerlerini, boylarını ve düğme dikimini doğru olarak uyguladı.		
10	Çocuk elbisesi ütüleme işlem sırasına göre son ütüleme işlemlerini yaptı.		
11	Çocuk elbisesinin duruş formu kontrolünü tekniğe uygun yaptı.		
12	Çocuk elbisesi ölçü kontrolünü tekniğe uygun yaptı.		
13	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
14	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Teknik föy hazırlama
- Giysi için gerekli ölçüleri hazırlama
- Model uygulamalı etek kalıbı çizme
- Model uygulamalı etek şablonu çizme
- Model uygulamalı etek ana ve yardımcı malzeme hesabı yapma
- Etek kesimi yapma
- Etek üretimi yapma
- Etek son ütü ve son kontrolünü yapma

TEMEL KAVRAMLAR

Teknik çizim, silüet, pili

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Etek tasarımı yaparken nelere dikkat edilmelidir?

MODEL UYGULAMALI ETEK ÜRETİMİ

2. MODEL UYGULAMALI ETEK ÜRETİMİ

Hazır giyimin üretim birimlerinden olan model tasarımı, günümüz modası ve insanların giyim zevkleri ile şekillenmektedir. Model tasarımı yapmak için tasarım gücü yeterli değildir aynı oranda kalıp bilgisine de ihtiyaç duyulmaktadır. Tasarlanan modelin kalıbı çıkarılabiliyorsa üretilebilir demektir.

Model uygulamalı etek üretiminde hedef, kalıp ve model uygulama becerilerini artırmak, analitik ve sistematik düşünmeyi sağlamaktır.

2.1. TEKNİK FÖY

Giysi üretiminde tasarım ile başlayıp paketleme ile biten sürecin koordine edilmesi, istenilen kalite niteliklerine ve standartlara uygun ürün elde edilmesi gibi amaçlarla hazırlanan, ürünün teknik açıdan bütün detaylarını içeren forma **teknik föy** denir.

2.1.1. Model Bilgileri

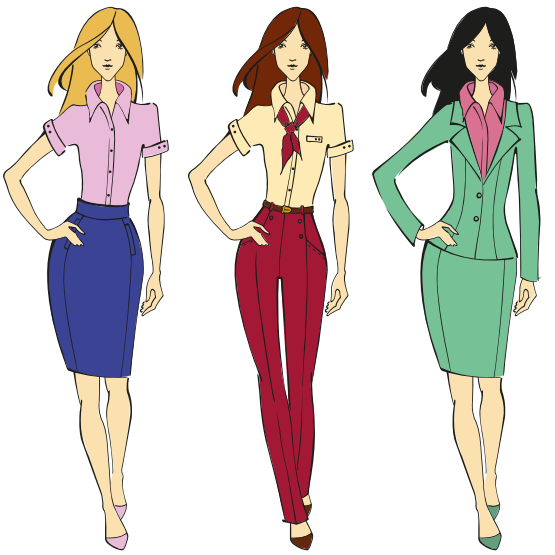
Giyim sektöründe model bilgilerini tespit ederken ve sıralarken giysi türünü belirleme işleminden başlanmalıdır. Giysi türleri şunlardır:

Cinsiyete Göre: Kadın, erkek, çocuk giyim

Giysi Çeşidine Göre: Üst, alt, iç, dış giyim

Kullanım Yerine Göre: Spor, günlük, fantezi, tesettür elbiseler, iş elbiseleri ve deniz giysileri

Kadın giyiminde etek, pantolon, gömlek, bluz vb. vazgeçilmez giysi parçalarıdır. Etek üretiminde model özelliği vermek amacıyla kup, pervaz, yırtmaç, pili, büzgü, gode/volan, korsaj, fırfır, çıma, gaze vb. teknikler kullanılmaktadır (Görsel 2.1). Model bilgilerini sıralama işlemlerinde giyside kullanılan teknikler sıralanmalıdır.

Görsel 2.1: Kadın giysi türleri

2.1.2. Model Analizinin Tanımı ve Model Analiz İşlemleri

Üretim aşamasının doğru yönetilmesi amacıyla üretilecek giysinin modelinin belirlenmesi, teknik çiziminin yapılması, çalışılacak bedenlerin ve parçaların tespit edilmesi, ana ve yardımcı malzemelerin belirlenmesine **model analizi** denir.

Model analiz işlemlerinde; model adı ve sezonu, model özelliği, parçaları, teknik çizim, ürün asortisi, ana ve yardımcı malzemeler, ana ve yardımcı malzemelerin kullanım yerleri ve sıraları, modelin dikiş payları ve dikiş özellikleri, bakım etiketi ve yıkama talimatı bulunmaktadır.

1. UYGULAMA

Model Analizi Yapma İşlemleri

1. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

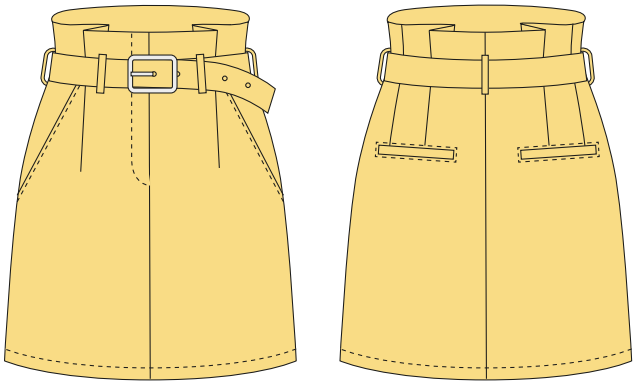
Kullanılacak Araç Gereç

Model analiz föyü, kâğıt, kalem.

İşlem Basamakları

- Model analizi yapmak amacıyla araç gerecinizi hazırlayınız.
- Modelin ön ortasından dikey bir çizgi var gibi düşünerek sağ tarafını inceleyiniz, model özelliğini yazınız (Şekil 2.1.).
- Sol tarafı inceleyiniz model özelliğini yazınız.
- Arka bedende de aynı işlemi yapınız.
- Örnek model analiz föyüne yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ediniz.

Tablo 2.1: Örnek Model Analiz Föyü

ÖRNEK MODEL ANALİZ FÖYÜ ÇALIŞMASI	
Ürün:	**Hazırlama Tarihi:**
Beden:	**Hazırlayan:**
Sezon:	**Sayfa No.:**
Teknik Çizim	**Model Tanımlama**
 Şekil 2.1: Etek	
Dikiş Payları	**Kullanılacak Malzemeler**

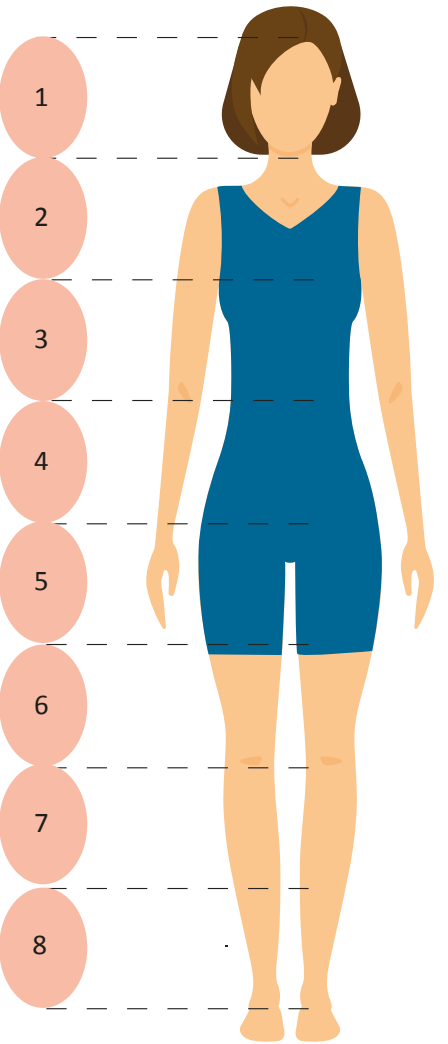
Dikkat Edilecek Nokta

- Model özelliğiyle model analiz föyündeki bilgilerin tam olarak örtüşmesine dikkat ediniz.

2.1.3. Model Ölçüm Yeri ve Oranları

Uzun yıllar bilim insanı, sanatçılar, terziler insan vücudu için belirli oranlar bulup ölçü sistemi oluşturmaya çalışmışlardır. Araştırmalar sonucunda sekiz dağılım sistemi oluşturulmuş ve birçok alanda kullanılmıştır (Şekil 2.2).

Giyim sektöründe sekizli dağılım sistemi kullanılarak doğal ölçek ile oranlama yapılıp ölçüler hesaplanmıştır. Örneğin bel ile kalça arası ⅛ 'dir. Bu ölçülerle giysi teknik çizimi yapılmış ve giysi kalıpları çıkarılmıştır.

Şekil 2.2: Model oranları

2.1.4. Model Ölçü Tablosu

Giysi üretimi esnasında seri üretim yapılabilmesi için ulusal standartlarda hazırlanan ölçülerin yer aldığı tablolar kullanılır. Giysi türü, stili, sezonu vs. ne olursa olsun kalıp hazırlama işleminde model ölçülerinin tespit edilmesi amacıyla standart ölçü tabloları kullanılmalıdır.

2.1.5. Modelin Teknik Çizimi, İşaret ve Sembolleri

Giyim endüstrisinde uluslararası tedarik ve üretim zincirinin gelişimi, evrensel bir dil oluşturmayı zorunlu kılmıştır. Bu noktada model detaylarını işaret, sembol ve çizgilerle özetleyebilen, dikiş işlemlerindeki teknik detayları aynı anda gösterebilen teknik çizimlere başvurulmuştur.

2.1.6. Teknik Föy Hazırlamak İçin Gerekli Araç Gereç ve İş Ortamını Düzenleme

Çizim kâğıdı, kopya kâğıdı, kurşun kalem (HB: Orta Sert), siyah kontür kalemi, silgi çeşitleri, cetvel çeşitleri (düz cetvel, ölçü cetveli, T cetveli, eşel cetvel, riga ve pistoleler), gönye, iletki (açıölçer), aristo, pergel, mezura, teknik çizim yapma ve teknik föy hazırlama işlemleri sırasında kullanılan araç gereçtir.

Çizim işlemleri yapılırken iş ortamı yeterince aydınlık, çizim yapılacak masa temiz, çizim yapacak kişinin oturacağı sandalye ergonomik ve masa ile orantılı olmalıdır.

2. UYGULAMA

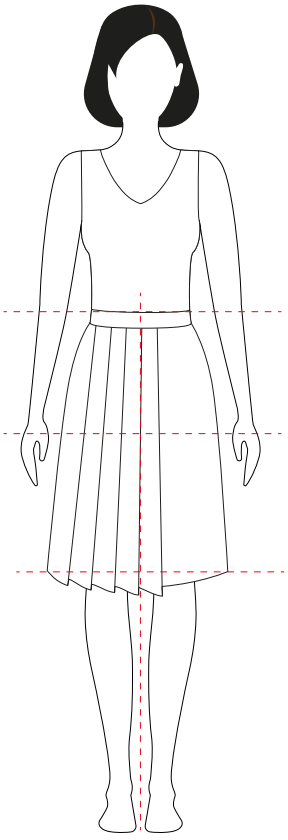
Teknik Çizimi Numune veya Model Çizimine Göre Yapma İşlemleri

1. Aşama

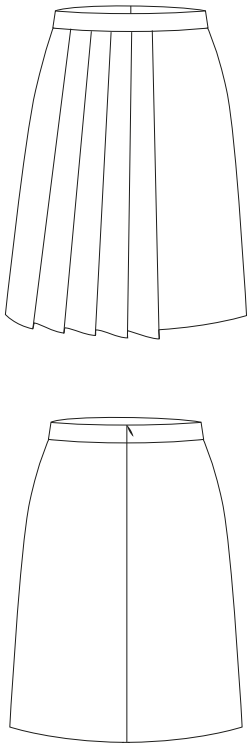
Görsel 2.2: Model çizimi

2. Aşama

Şekil 2.3: Silüet üzerine çizim

3. Aşama

Şekil 2.4: Teknik çizim

2.Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Çizim kâğıdı, kopya kâğıdı, kurşun kalem (HB: Orta Sert), siyah kontür kalemi, silgi, cetvel, eşel, pistole takımı, gönye, aristo, mezura.

İşlem Basamakları

- Teknik çizim yapmak için çalışma ortamını ve kullanılacak araç gereci hazırlayınız.
- Model çiziminden model özelliğini ve kullanılan teknikleri tespit ediniz (Görsel 2.2).
- Vücut oranlarına göre teknik çizim yapmak amacı ile silüet hazırlayınız.
- Silüet üzerinde bel, kalça ve etek ucundan yatay çizgiler oluşturunuz.
- Ön ortası ve arka ortasından dikey çizgiler oluşturunuz (Şekil 2.3).
- Model uygulamalı etek teknik çizimini, referans çizgilerini dikkate alarak tekniğine uygun oluşturunuz (Şekil 2.4).

Dikkat Edilecek Noktalar

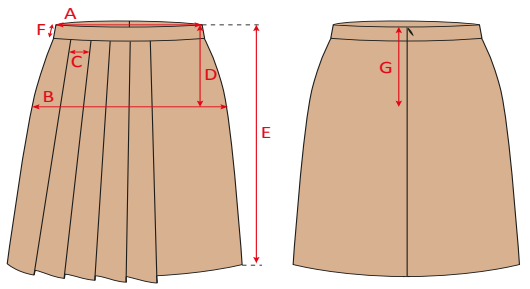
- Model teknik çizim işlemlerini temiz, düzgün yapınız ve işlemlerin doğruluğunu kontrol ediniz.
- Model teknik çizim işlemlerini temiz ve düzgün yapınız.

3. UYGULAMA

Model Teknik Föyünde Genişlik, Uzunluk Ölçüleri ve Kodları İşlemleri

3. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Tablo 2.2. Model Teknik Föyü

<table>
<tr><th colspan="3">MODEL TEKNİK FÖYÜ</th></tr>
<tr><td colspan="2">Model Kodu:</td><td>Beden No.: 38</td></tr>
<tr><td colspan="2">Model Adı: Model Uygulamalı Etek</td><td>Tarih:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Model Tanımı: Pilili Asimetrik Etek</td><td>Sezon: İlkbahar/Yaz</td></tr>
<tr><td colspan="2">Sipariş Numarası: 07-022</td><td>Müşteri:</td></tr>
<tr><th colspan="2">Teknik Çizim</th><th>Model Analizi</th></tr>
<tr><td colspan="2">

Şekil 2.5: Model genişlik uzunluk yerleri ve kodları</td><td>• Belde kemerle bel temizleme tekniği çalışılmıştır (Şekil 2.5).
• Ön etekte sağda tek taraflı pili bulunmaktadır.
• Arka ortası dikişli ve gizli fermuarlıdır.
• Model astarlıdır.
• Astar genişletilmiş etek şablonundan çalışılacaktır.</td></tr>
<tr><th colspan="2">Genişlik ve Uzunluk Ölçüm Yerleri</th><th>Parça Listesi</th><th>Kumaş</th></tr>
<tr><td colspan="2">A Bel 70
B Kalça 94
C Pili Genişliği 3
D Kalça Düşüklüğü 19
E Etek Boyu 60
F Kemer Genişliği 3
G Fermuar Boyu 20</td><td>1 adet ön parça
2 adet arka parça
1 adet kemer
1 adet ön astar
2 adet arka astar</td><td>%50 viskoz %50 polyamid kumaş
Malzemeler (1 adet için)
İpek astar
%100 polyamid ince bez tela
20 cm boyunda gizli fermuar
%100 polyester şerit veya astar kumaşından lişet
%100 polyester beden etiketi yıkama talimatı</td></tr>
</table>

Kullanılacak Araç Gereç

Model analiz föyü, kâğıt, kurşun kalem, silgi, cetvel, eşel, pistole takımı, gönye, aristo, mezura.

İşlem Basamakları

- Teknik föy hazırlamak için çalışma ortamını ve gerekli araç gereci hazırlayınız.
- Model uygulamalı etek, bel (A), kalça (B), pili genişliği (C) yatay; kalça düşüklüğü (D), etek boyu (E), kemer genişliği (F) ve fermuar boyu (G) dikey ölçüm yerlerinin teknik çizimini yapınız ve kodlarını yazınız.

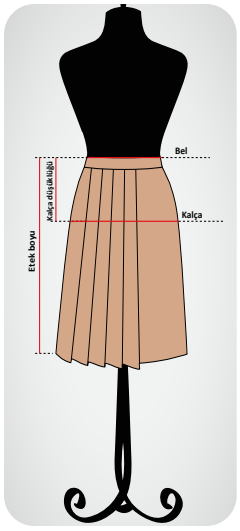
Dikkat Edilecek Nokta

- Model teknik föyü hazırlandıktan sonra bilgileri kontrol ediniz.

2.2. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER

Model tasarlama ve kalıp çıkarma işlemlerinde insan vücudunun yapısı ile kullanılacak ölçülerin yeri ve zamanı iyi bilinmelidir. Giysi için gerekli ölçüler tespit edilmeli, standart ölçü tablosundaki beden grupları içerisinden istenen ölçüler alınmalıdır.

Model uygulamalı etek kalıbı hazırlamak ve eteğin üretimini yapmak için gerekli temel ölçüler; bel, kalça, kalça düşüklüğü, etek boyudur (Şekil 2.6). Hazır giyim üretiminde çok sayıda ürün üretildiği için ölçüler genellikle standart ölçü tablosundan alınır.

Şekil 2.6: Model ölçüm yerleri

4. UYGULAMA

Standart Ölçü Tablosundan Gerekli Ölçüleri Alma İşlemleri

4. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, mezura, standart ölçü tablosu.

İşlem Basamakları

- Model uygulamalı etek için standart ölçü tablosundan alınması gereken ölçülerin listesini hazır bulundurunuz.
- 38 beden bel, kalça ve kalça düşüklüğü ölçülerinin kaç cm olduğunu standart ölçü tablosundan bulunuz. Ölçüleri not ediniz.
- Model uygulamalı etek için etek boyu ölçüsü model özelliğine göre değişiklik göstermektedir. Çalışılacak model uygulamalı eteğin etek boyu ölçüsü 60 cm'dir.

Tablo 2.3: Standart Ölçü Tablosu

Beden Numarası	34	36	38	40	42	44	46
Bel	64	66	70	74	78	82	86
Kalça	87	90	94	98	102	106	110
Kalça Düşüklüğü	19	19	19	19	19	19	19
Etek Boyu	Modaya, model özelliğine ve kişinin isteğine göre belirlenir.						

Dikkat Edilecek Nokta

- Standart ölçü tablosundan gerekli ölçüleri alma işlemi bitiminde ölçülerin doğruluğunu kontrol ediniz.

1. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Teknik Föy ve Giysi İçin Gerekli Ölçüleri Hazırlama** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını, iş sağlığı ve güvenliği kapsamında gerekli düzenlemeleri yaparak hazırladı.		
2	Model analiz işlemlerini açıkladı.		
3	Model analizi yaptı.		
4	Model bilgilerini ve giysi türlerini kavradı.		
5	Standart ölçü tablosunun içeriğini kavradı.		
6	Modelin teknik çiziminde kullanılan çizgileri, işaret ve sembolleri açıkladı.		
7	Teknik föy hazırlamak için gerekli araç gereci hazırldı ve iş ortamını düzenledi.		
8	Teknik çizimi numune veya model çizimine göre yaptı.		
9	Modelin genişlik ve uzunluk ölçüm yerlerinin teknik çizimini yaptı ve kodlarını yazdı.		
10	Giysi için (model uygulamalı etek) gerekli ölçüleri belirledi.		
11	Beden üzerinden gerekli ölçüleri aldı.		
12	Standart ölçü tablosundan gerekli ölçüleri belirledi ve ölçü tablosu oluşturdu.		
13	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
14	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

2.3. MODEL UYGULAMALI ETEK KALIBI

Model uygulamalı eteğin, belirtilen model özelliğinin istenen kalitede üretilebilmesi için modelin kalıbının teknik föy dikkate alınarak çıkartılması gerekir. Kalıp ölçüleri belirlenerek temel etek kalıbı üzerine model uygulama yapılır.

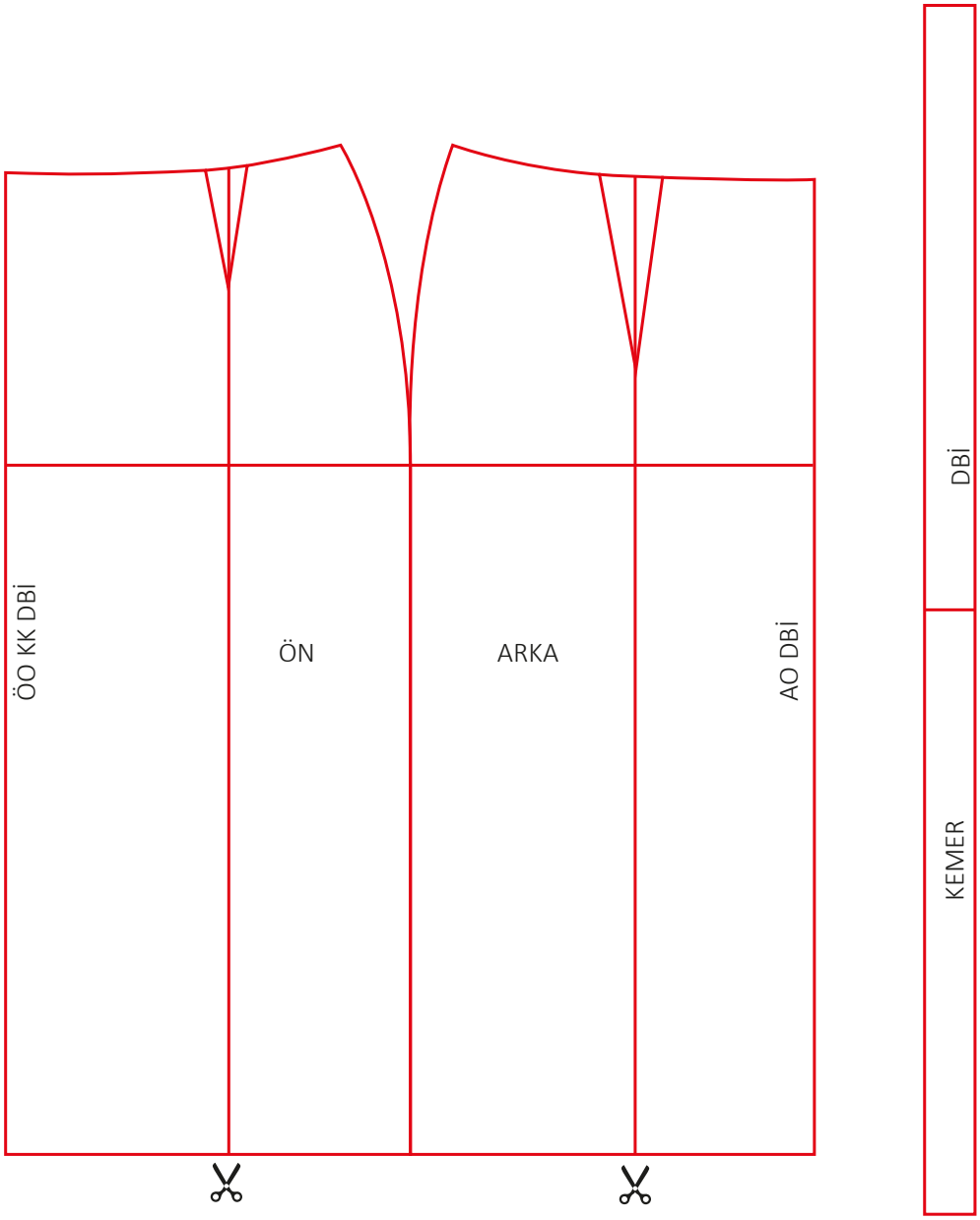
Tablo 2.4: Kalıp Ölçüleri

TEMEL ÖLÇÜLER		BOLLUK İLAVESİ	KALIP ÖLÇÜSÜ	½	¼
Bel (Bl)	70 cm	2cm	72 cm	36 cm	18 cm
Kalça (K)	94 cm	2 cm	96 cm	48 cm	24 cm
Kalça Düşüklüğü	19 cm	-	-	-	-

5. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Kalıbı Çizim İşlemleri
1. Etek Genişletme İşlemi

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25245

Şekil 2.7: 1. Etek genişletme işlemi

5. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

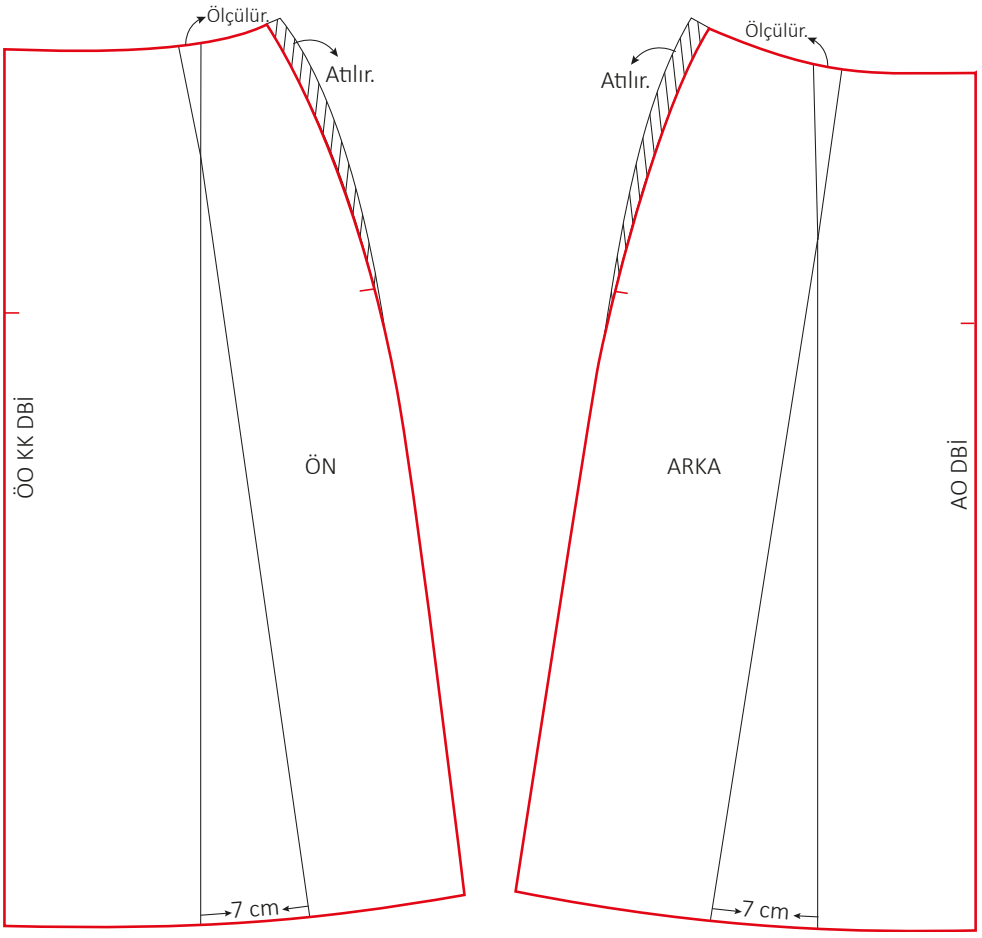
- Kalıp çizimlerini yapmak için çalışma ortamını düzenleyiniz.
- Kullanılacak araç gereci hazırlayınız.
- Temel etek kalıbı kopyasını alınız.
- Sayfa kenarına paralel olacak şekilde soldan 2-3 cm içeride dik bir çizgi çiziniz.
- Temel etek kalıbı kopyasını, bu çizgi üzerine yapıştırınız.
- Etek genişletme işlemi için ön etek kalıbında, pens ucundan etek ucuna kadar dik bir çizgi çiziniz.
- Arka etek kalıbında arka pens ucundan etek ucuna kadar dik bir çizgi çiziniz.
- Etek ucu ile penslerden aşağıya inen çizgilerin kesişim noktalarına makas işareti çiziniz.
- Makas işaretlerinden kesileceğini belirtiniz (Şekil 2.7).

NOT

Model üzerindeki kalıp parça sayısı arttıkça kalıpların toplam çevreleri artacak ve dikim sürelerinde değişmeler meydana gelecektir. Modellerde parça sayısı ve parça çevresinin artması dikim süresini artırmaktadır. Model içindeki parça sayısının artması demek, birleştirilecek olan çizgilerin artması demektir. Birleştirilecek olan çizgiler artınca doğal olarak dikim işlemi uzayacaktır.[1]

1 Dr. Okşan KANSOY Ege Ü Bergama Meslek Yüksekokulu, Bergama Prof. Dr. M. Çetin ERDOĞAN Ege Ü. Tekstil Mühendisliği Bölümü

2. Etek Genişletme İşlemi

Şekil 2.8: 2. Etek genişletme işlemi

İşlem Basamakları

- Genişletme işlemi için pens uçlarından etek boyuna çizilen çizgiler dâhil etek kopyasını alınız.
- Ön ve arka etek kalıplarını keserek ayırınız.
- Pensleri keserek çıkartınız.
- Ön pensten aşağıya doğru inen dik çizgiyi, etek ucundan pens ucuna kadar kesiniz.
- Kâğıdın sol kenarından bir miktar içeri girip ön ortasını düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız.
- Etek ucundan sağa doğru 7 cm işaretleyerek ön etek kalıbının diğer parçasını yapıştırınız.
- Etek ucu çizgisini yeniden çiziniz.
- Bir miktar kapanan ön pens açıklığını ölçünüz.
- Geriye kalan payı, yan dikişten atarak toplamda atılması gereken 2,5 cm ön pens payını tamamlayınız.

- Ön bel hattını, işaretlenen noktadan yeniden çiziniz.
- Ön kalça hattını şekildeki gibi çiziniz (Şekil 2.8).
- Dışa doğru olan kavisin fazla olmamasını dikkat ediniz.
- Arka pensten aşağıya doğru dik inen çizgiyi etek ucundan pens ucuna kadar kesiniz.
- Kâğıdın sağ kenarından bir miktar içeri girip arka ortasını düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız.
- Etek ucundan sola doğru 7 cm işaretleyerek arka etek kalıbının diğer parçasını yapıştırınız.
- Etek ucu çizgisini yeniden çiziniz.
- Bir miktar kapanan arka pens açıklığını ölçünüz.
- Geriye kalan payı, yan dikişten atarak toplamda atılması gereken 3,5 cm arka pens payını tamamlayınız.
- Arka bel hattını işaretlenen noktadan yeniden çiziniz.
- Arka kalça hattını şekildeki gibi çiziniz.
- Dışa doğru olan kavisin fazla olmamasını dikkat ediniz.
- Etek genişletme işlemini tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

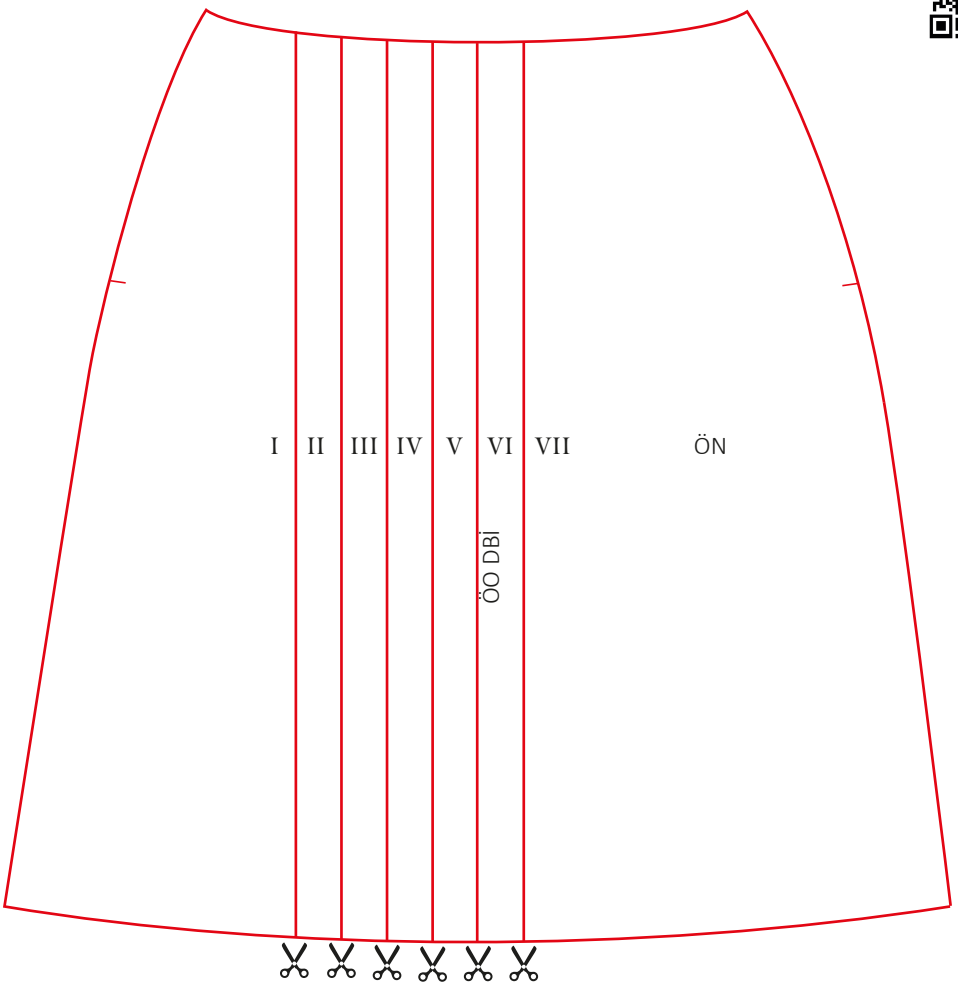
- İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyarak çalışınız.
- Etek kopyasını temizlik ve düzene dikkat ederek alınız.
- Çizgilerin dik kesiştiği noktalarda gönye ile dik açının doğruluğunu kontrol ediniz.
- Düz hatların çiziminde cetvel, yuvarlak hatların çiziminde pistole ve riga kullanmaya özen gösteriniz.

6. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Kalıbı Açma İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25247

1. Aşama

Şekil 2.9: 1. Etek kalıbı açma işlemi

6. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

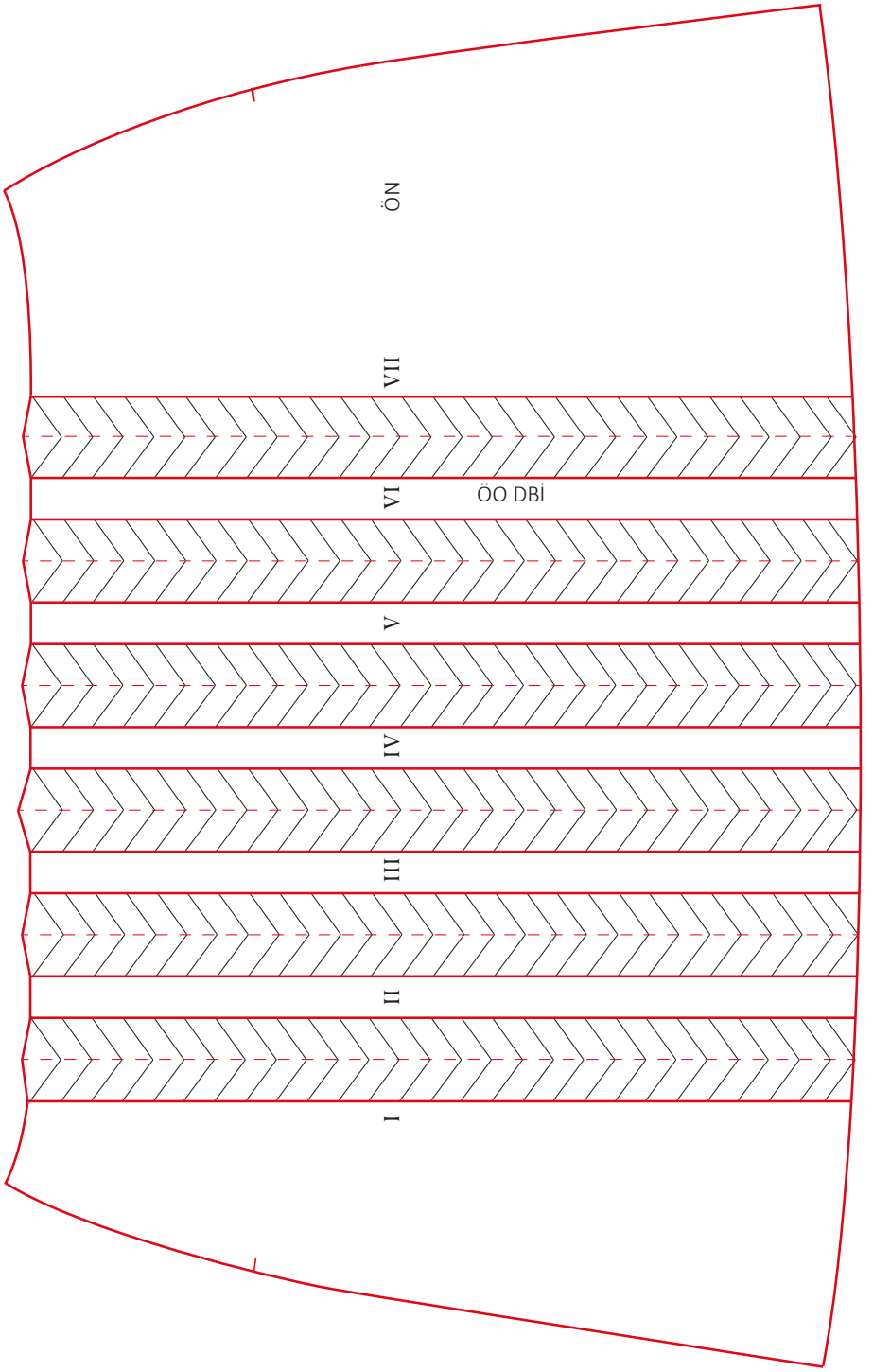
Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Genişletme işlemi yapılmış ön eteğin kopyasını alınız.
- Ön eteğin simetrisini alınız ve düz boy ipliğine dikkat ederek ön eteğin simetrisini kâğıda yapıştırınız.
- Pili genişliği olan 3 cm'yi ön ortasından sağa doğru bir kez, sola doğru dört kez işaretleyiniz.
- İşaretlenen noktaları, bel çizgisinden etek ucu çizgisine kadar ön ortasına paralel şekilde uzatınız.

- Parçaların karışmaması için numaralandırma işlemi yapınız.
- Etek ucu ile pili çizgilerinin kesişim yerlerine makas işareti çiziniz ve kâğıdın, çizdiğiniz makas işaretinden kesileceğini belirtiniz (Şekil 2.9).

Şekil 2.10: 2. Etek kalıbı açma işlemi

2. Aşama

İşlem Basamakları

- Pili çizgileri çizilmiş ön eteğin kopyasını alınız.
- ÖN I parçasını keserek ayırınız.
- Kalıp parçalarını yapıştırmak için kâğıdı yatay şekilde tutunuz.
- Sol kenardan bir miktar içeri giriniz ve ÖN I parçasını düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız.
- ÖN I parçasından sağa doğru 3+3 cm pili payını işaretleyerek ÖN II parçasını yapıştırınız. Bu işlemi etek parçaları bitene kadar tekrar ediniz.
- Pili payı çizgilerini, bel çizgisinden etek ucuna kadar kesik çizgiler hâlinde uzatınız.
- Bel hattı çizgisini şekle göre çiziniz (Şekil 2.10).
- Etek ucu çizgisini yeniden çizerek etek kalıbı açma işlemini tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Model uygulama işlemi bitiminde ölçü kontrolü yapınız.
- Çizim işlemlerini cetvel, pistole ve riga ile yapınız.
- Sayfa düzenine dikkat ediniz.

2. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Model Uygulamalı Etek İçin Kalıp Hazırlama** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kalıp çizimi için araç gerecini yanında bulundurdu.		
3	Düz dar etek kalıbı üzerinden çizgi ve işaretlere dikkat ederek kopya aldı.		
4	Ön pens ucunu, ön orta çizgisine paralel olacak şekilde etek ucuna kadar uzattı.		
5	Arka pens ucunu, arka orta çizgisine paralel olacak şekilde etek ucuna kadar uzattı.		
6	Ön ve arka bedende etek genişletme işlemini tekniğine uygun yaptı.		
7	Ön bedende pili çizgilerini yerinde ve tekniğine uygun çizdi.		
8	Ön etek kalıbında açma işlemini, modele ve tekniğe uygun olarak yaptı.		
9	Kalıpların üzerine gerekli yazıları yazdı ve gerekli işaretleri aldı.		
10	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

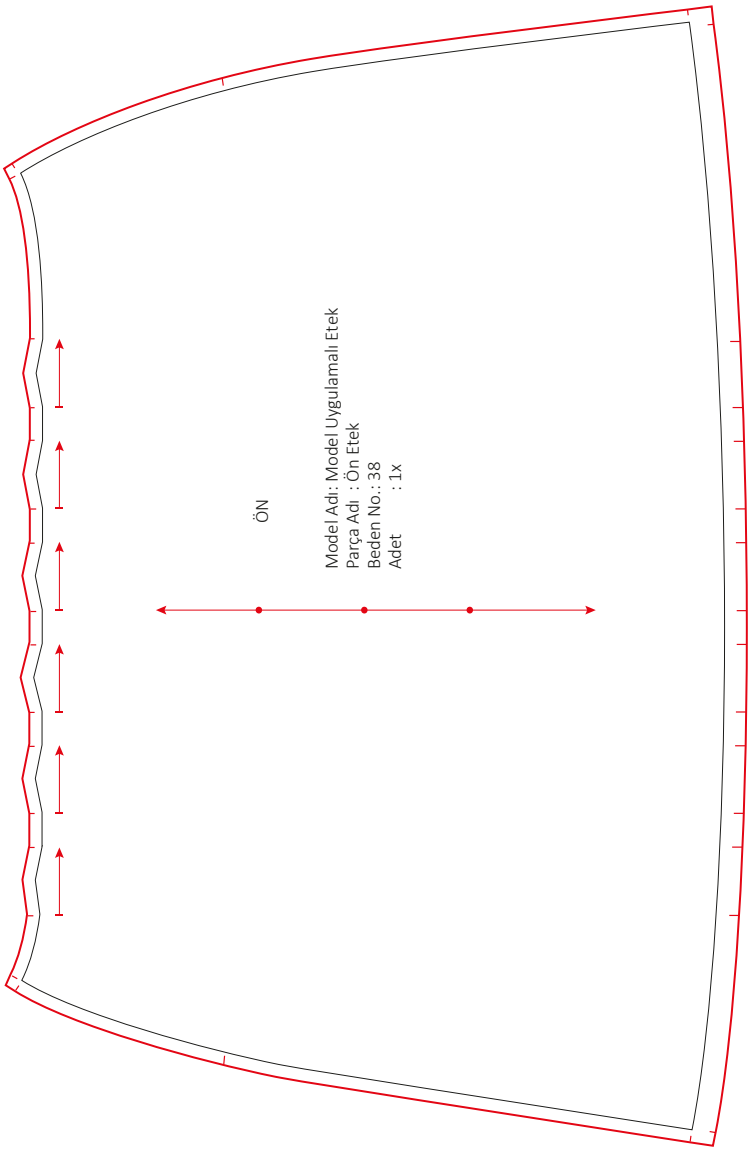
2.4. MODEL UYGULAMALI ETEK VE ASTAR ŞABLONU

Şablon çizimlerinde verilen dikiş payı, model özelliğine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin çeşitli etek şablonları incelendiğinde etek ucu dikiş payına 1-3 cm arası bir ölçü verilmektedir. Ölçülerde hata olmaması için model teknik föyü dikkate alınmalıdır.

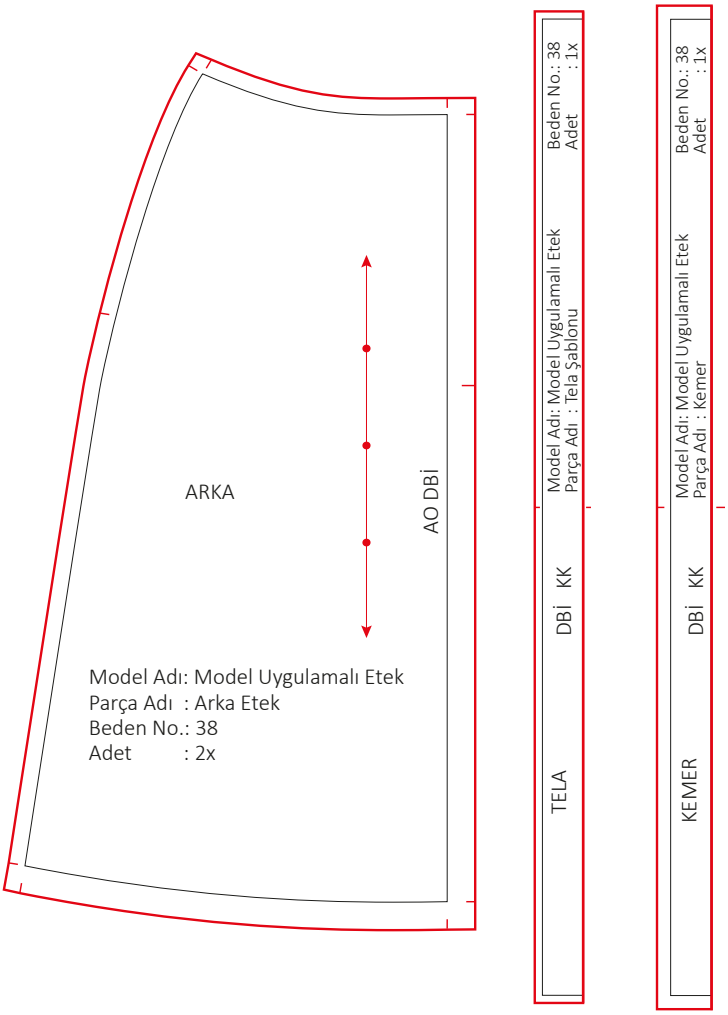
7. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Şablonu Hazırlama İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25248

Şekil 2.11: Model uygulamalı etek şablonu (ön)

Şekil 2.12: Model uygulamalı etek şablonu (arka, kemer, tela)

7. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Etek açma işlemleri yapılmış ön, arka etek ve kemer kalıplarının kopyasını alınız.
- Kalıpları, düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız.
- Ön ve arka parçada yan dikiş çizgisi ve bel hattına birer cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Arka ortasına ve etek ucuna 2 cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Kemer kalıbında kumaş katı hariç bütün kenarlara 1 cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Tela şablonunu kemer kalıbına kumaş katı hariç, 0,5 cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Gerekli yazı ve işaretleri alarak model uygulamalı etek şablon çizimini tamamlayınız (Şekil 2.11 ve 2.12).

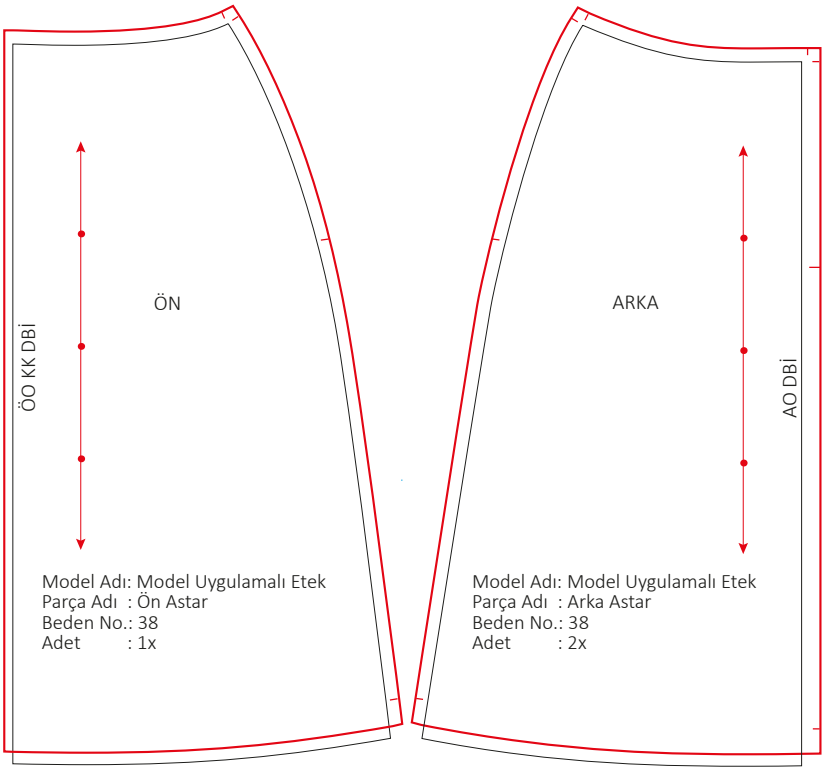
Dikkat Edilecek Nokta

- İşlemler sırasında temizlik ve düzene özen gösteriniz.

8. UYGULAMA

Astar Şablon Hazırlama İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25249

Şekil 2.13: Astar şablonu

8. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Genişletme işlemi yapılmış ön ve arka etek kalıbının kopyasını alınız.
- Kalıpları düz boy ipliğine dikkat ederek kâğıda yapıştırınız.
- Astar bolluk payı olan 0,5 cm'yi ön ortasından dışarıya doğru çiziniz.
- Ön bel hattına ve yan dikiş çizgisine birer cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Ön etek astarı, etek ucu kıvırma payını iptal ediniz ve kalıbın etek ucu çizgisinden 1 cm yukarı çıkınız. 2 cm olan kıvırma payı çıtını işaretleyiniz.
- Arka ortasından 1,5 cm (1 cm dikiş payı+0,5 cm bolluk payı) dışarıya doğru çiziniz.
- Arka bel hattı ve yan dikiş çizgisine 1 cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Arka etek astarı, etek ucu kıvırma payını iptal ediniz ve kalıbın etek ucu çizgisinden 1 cm yukarı çıkınız.
- 2 cm olan kıvırma payı çıtını işaretleyerek astar şablonu hazırlama işlemini tamamlayınız (Şekil 2.13).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Model uygulamalı etek ve astar şablonu hazırlama işlemi bitiminde ölçü kontrolü yapınız.
- Dikiş payı verme işlemlerini cetvel, pistole, riga ve mezura ile yapınız.
- İşlemler sırasında temizlik ve düzene özen gösteriniz.

3. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Model Uygulamalı Etek ve Astar Şablonu Hazırlama** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Model uygulamalı etek ve astar şablonu çizimi için gerekli araç gereci yanında hazır bulundurdu.		
3	Ön etek şablonu hazırlamak için açma işlemi yapılmış ön etek kalıp parçasının kopyasını aldı.		
4	Arka etek şablonu hazırlamak için genişletme işlemi yapılmış arka etek kalıp parçasının kopyasını aldı.		
5	Astar şablonu için genişletme işlemi yapılmış ön ve arka etek kalıp parçaları üzerinden kopya aldı.		
6	Etek şablonu için belirtilen ölçülerde dikiş payı verdi.		
7	Astar şablonu için belirtilen ölçülerde dikiş payı verdi.		
8	Kemer şablonunu hazırladı.		
9	Tela şablonunu hazırladı.		
10	Ölçülerin doğruluğunu kontrol etti.		
11	Gerekli yazı ve işaretleri aldı.		
12	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
13	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

2.5. MODEL UYGULAMALI ETEK ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI

Ürün, hazır giyim sektöründe ana ve yardımcı malzemelerin zincir şeklinde üretim aşamalarından geçmesi ile oluşmaktadır. Üretim öncesi malzeme hesabının doğru yapılması, malzemelerin çeşitli kaynaklardan uygun fiyatla ve istenilen zamanda temin edilmesi, hedeflenen maliyetleri gerçekleştirmenin adımlarıdır.

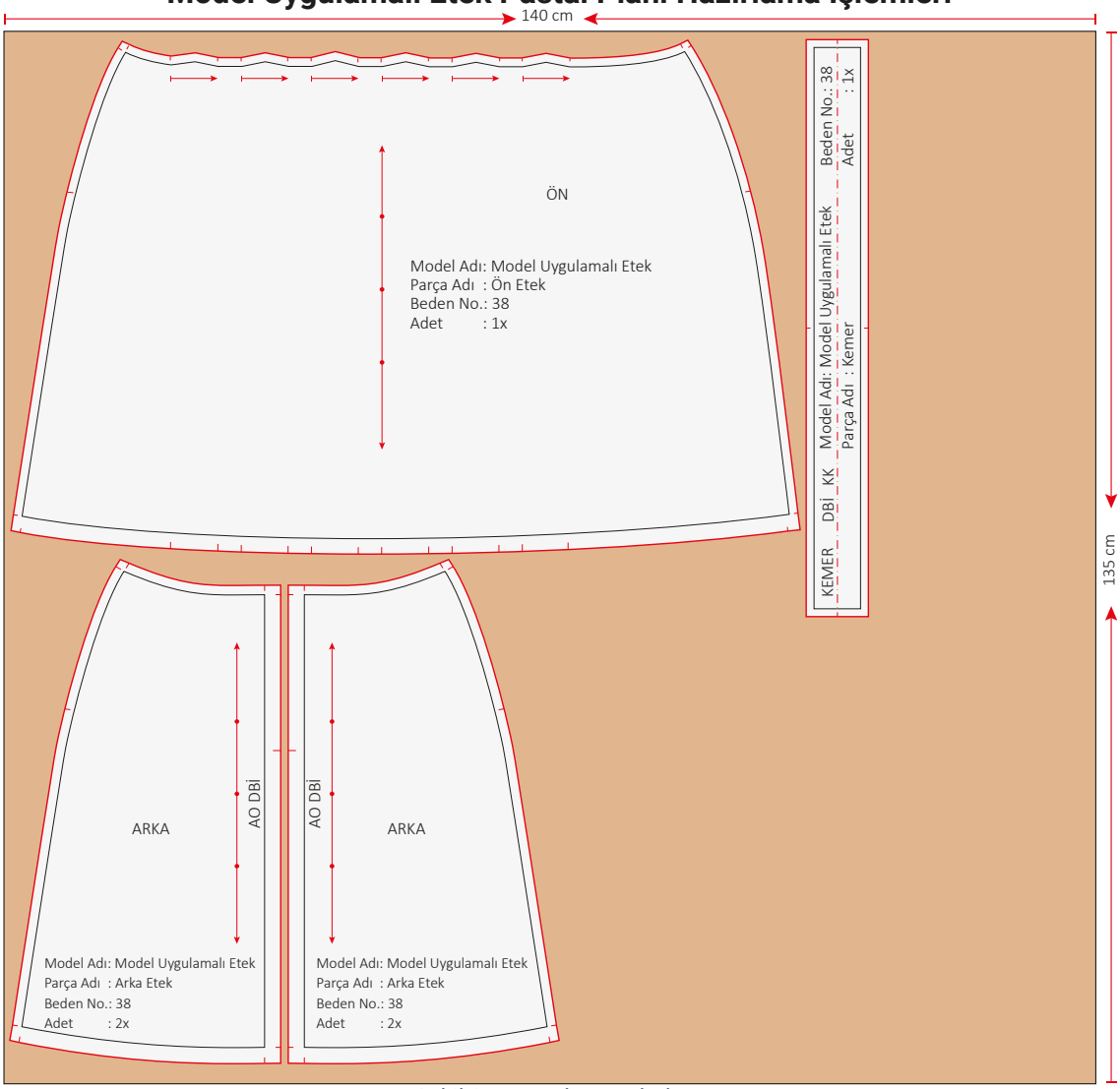
Etek üretiminde kullanılan ana ve yardımcı malzemeler; kumaş, astar ve teladır. Fermuar, düğme, iplik, kordon, toka, zincir vb. ise modele ve isteğe bağlı olarak kullanılabilen aksesuarlardır.

2.5.1. Model Uygulamalı Etek ve Astar Pastal Planı Hazırlama

Kesim yerleşim planı (pastal resmi) hazırlanırken kalıplar arası kayıpların en aza ineceği şekilde yerleştirilmesi ve kumaş eninin bilinmesi gerekmektedir.

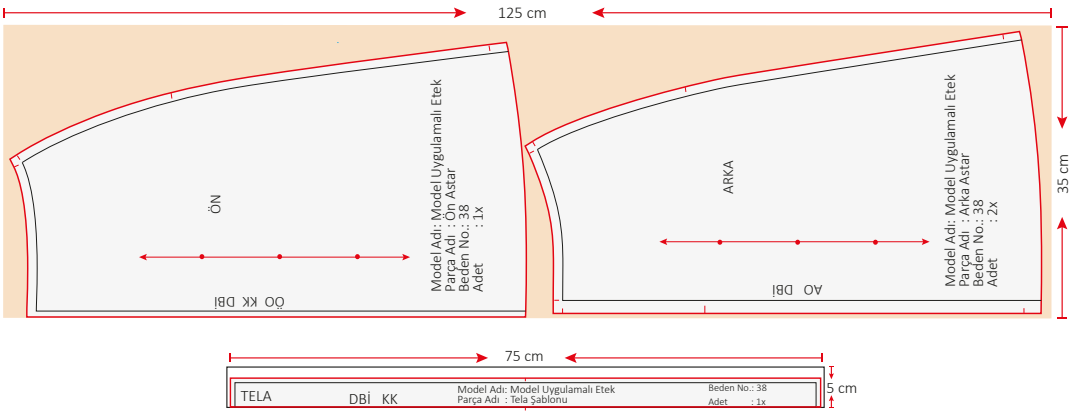
9. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Pastal Planı Hazırlama İşlemleri

Şekil 2.14: Etek pastal planı

Model Uygulamalı Astar ve Kemer Pastal Planı

Şekil 2.15: Astar ve kemer pastal planı

9. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura.

İşlem Basamakları

- 38 beden 1 adet model uygulamalı etek ve astar pastal planı için şablonları hazırlayınız.
- Kumaş enini tek kat ve astar enini çift kat serim olarak planlayınız.
- Kumaş ve astar enini, pastal kâğıdına işaretleyerek düz bir çizgi çiziniz.
- Şablon kalıplarını, DBİ çizgisine ve ekonomiklik esaslarına dikkat ederek pastala yerleştiriniz (Şekil 2.14 ve 2.15).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Pastal planını, kumaş özelliklerine dikkat ederek hazırlayınız.
- En ekonomik yerleşim planını bulana kadar pastal planında düzenlemeler yapınız.
- Pastal planını hazırladıktan sonra parça adetlerinin doğruluğunu kontrol ediniz.

2.5.2. Model Uygulamalı Etek Ana ve Yardımcı Malzeme Metraj Hesabı

Kumaş, astar ve tela pastal planından, pastal boyunu mezura ile ölçülür. Bulunan ölçülere göre kullanılacak kumaş ve astar miktarını tespit edilir.

Ölçümlerin sonucu şöyledir:

Çift en kumaşta metrajı 135 cm

Tek en astar kumaşta metrajı 125 cm

Tela metrajı 10 cm

2.6. MODEL UYGULAMALI ETEK KESİMİ

Giysi modelinin üretimi, farklı renkte ve bedende yapılabilmektedir. Kesimden önce belirlenen beden ve renk adedi dağılımına o **modelin asortisi** adı verilir. Pastal planı, modelin beden ve renk asortisine göre oluşturulur. Kesim işlemi bu adetlere göre yapılır.

10. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Model Analiz İşlemleri

10. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

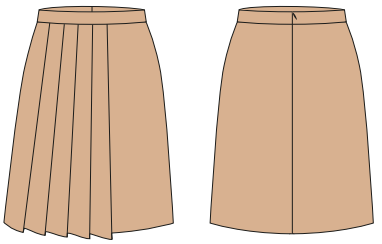
Kullanılacak Araç Gereç

Model teknik çizimi, kâğıt, kalem, silgi, cetvel, eşel, pistole takımı, gönye, aristo.

İşlem Basamakları

- Model analizi yapmak amacıyla gruplar oluşturunuz.
- Model teknik çizimini inceleyiniz (Şekil 2.16).
- Modelin ayrıntılı olarak analizini yapınız.
- Tespitlere göre model analiz föyünü oluşturunuz.

Tablo 2.5: Model Uygulamalı Etek Model Analizi

MODEL UYGULAMALI ETEK MODEL ANALİZ FÖYÜ	
Ürün: Model Uygulamalı Etek	**Hazırlama Tarihi:** 02.03.2020
Beden: 38	**Hazırlayan Kişi:**
Sezon: İlkbahar/Yaz	**Sayfa No.:** 5
Teknik Çizim	**Model Tanımlama**
 Şekil 2.16: Model uygulamalı etek	• Ön sağda pilileri bulunan asimetrik bir etektir. • Arka ortada gizli fermuar tekniği ile fermuar dikişi yapılır. • Astarda ön, kumaş katı ve tek parça, arka dikişli ve iki parça çalışılır. • Belde kemerle bel temizleme tekniği çalışılır.
Dikiş Payları	**Kullanılacak Malzemeler**
• Yan dikişler 1 cm • Arka ortası dikişi 2 cm • Etek ucu kıvırma 2 cm • Astar etek ucu kıvırma payı 2 cm	• Çift en kumaş 135 cm • Tek en astar 125 cm • Tela 10 cm • Kumaşa uygun iplik • 20 cm boyunda gizli fermuar • Beden ve bakım etiketi

Dikkat Edilecek Noktalar

- Model analiz işlemlerini temiz ve düzgün yapınız.
- Model özelliğinin doğruluğunu kontrol ediniz.

11 . UYGULAMA

Model Uygulamalı Etekte Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama İşlemleri

11. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek asgari çalışma talimatı, boş çalışma talimatı formu.

İşlem Basamakları

- Asgari çalışma talimatı hazırlamak amacıyla gruplar oluşturunuz.
- Tablo 2.6'daki asgari çalışma talimatını inceleyiniz.
- Arkadaşlarınızla fikir alışverişinde bulunarak çalışınız.
- Aşağıdaki formu temel alarak ya da grup olarak farklı bir form biçimi tasarlayarak asgari çalışma talimatı hazırlayınız.

Tablo 2.6: Asgari Çalışma Talimatı

UYGULAMA YERİ	ASGARİ ÇALIŞMA TALİMATI
DİKİŞLER	• Dikiş payları 1 cm'dir. • Dikiş başlangıç ve bitişinde üç dört adım pekiştirme işlemi yapılmalıdır. • İğne ve iplik, kullanılan kumaşa uygun seçilmelidir. • Düz dikiş makinesinde dikiş sıklığı kumaşta 1 cm'de beş batış olmalıdır. • Kenar temizleme işleminde overlok dikişi kullanılmalıdır. • Etek kıvırma payı 2 cm olmalıdır. • Kemer üst dikişinde kopma olmamalıdır.
FERMUAR	• Fermuar, kumaşın rengine uygun olmalıdır. • Fermuar boyu 20 cm'dir. • Fermuar, gizli fermuar teknik çalışmasına uygun dikilmelidir.
ASTAR	• Düz dikiş makinesinde dikiş sıklığı kumaşta 1 cm'de dört batış olmalıdır. • Etek ucu 2 cm'den kıvrılmalıdır. • Bel hattında etek kumaşına tutturulmalıdır.
LİŞET	• Astar kenarından, 24 cm uzunluğunda ve 0,5 mm genişliğinde lişet parçası kesilmelidir. • Lişet parçasına ütüde şekil verilmeli ve çıma dikişi çekilmelidir. • 12 cm boyunda kesilmelidir.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Model analiz föyündeki bilgilerle talimattaki bilgilerin örtüşmesine dikkat ediniz.
- Yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ediniz.

12. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek ve Astar Kesim İşlemleri

12. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Model uygulamalı etek şablonu, kumaş, tela, tela şablonu, kesim aleti (makas, yuvarlak bıçaklı kesim motoru, dik bıçaklı kesim motoru), ütü, mezura, cetvel.

İşlem Basamakları

- Kumaşın ve astarın kesileceği ortamı iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uygun olarak hazırlayınız.
- Kumaşı, astarı ve telayı kesim yapılacak masa kenarına hizalayarak seriniz ve sabitleyiniz.
- Şablon kalıplarını pastal resmine uygun olarak kumaş üzerine yerleştiriniz.
- Düz boy ipliği çizgilerinin kumaş kenarına paralel olmasını sağlayınız.
- Şablon üzerindeki çizgileri, işaretleri ve yazıları kumaş üzerine geçiriniz.
- Kumaş, astar ve telanın kesim işlemini yapınız.
- Kesilen parçaların adetlerinin doğruluğunu kontrol ediniz.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kullanılan çizim malzemesinin leke bırakmayan cinsten olmasına dikkat ediniz.
- Kesim işlemleri sırasında kumaşı yerinden kaldırmadan kesim yapınız.
- Çıtların çok derinden atılmamasına dikkat ediniz.

4. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Model Uygulamalı Etek Ana ve Yardımcı Malzeme Hesaplaması ve Model Uygulamalı Etek Kesimi** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Çift en ve tek en kumaşta pastal planını ekonomiklik ilkesine göre ve tekniğine uygun hazırladı.		
3	Pastal boyunu mezura ile ölçerek metraj hesabı yaptı.		
4	Model uygulamalı etek model analizini yaptı.		
5	Model uygulamalı etek asgari çalışma talimatını hazırladı.		
6	Kesim işlemlerinde kullanılacak araç gereci, malzeme özelliğini dikkate alarak hazırladı.		
7	Kumaş, astar ve tela kesim işlemlerini tekniğine uygun yaptı.		
8	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
9	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

2.7. MODEL UYGULAMALI ETEK DİKİMİ

Dikim işlemlerinin zamanında ve belirlenen kalitede olması için işlemler, belirlenen sıraya göre yapılmalı ve bu sıraya göre makine parkı düzenlenmelidir.

Tablo 2.7: Dikim Planı ve Makine Parkı

DİKİM PLANI VE MAKİNE PARKI		
Model: Model Uygulamalı Etek		**Hazırlayan:**
Beden: 38		**Tarih:** 18.02.2020
Operasyon No.	**Akış Basamakları**	**Makine Parkı**
1	Ön pililere şekil verme ütüsü	Ütü
2	Ön pililerin dikimi	DSM
3	Etek yan dikiş paylarının dikimi	DSM
4	Astar yan dikiş paylarının dikimi	DSM
5	Etek parçalarının kenar temizliği	Overlok
6	Astar parçalarının kenar temizliği	Overlok
7	Yan dikişlerin ütüsü	Ütü
8	Kemer ve fermuar yerine tela yapıştırma ütüsü	Ütü
9	Kemer parçasının etek kumaşına dikimi	DSM
10	Gizli fermuar dikim işlemi	DSM
11	Etek arka ortası dikimi	DSM
12	Astarı iç kemere dikme	DSM
13	Kemer dikimi	DSM
14	Astarı fermuarla tulumlama işlemleri	DSM
15	Astar arka ortası dikimi	DSM
16	Etek ve astar etek ucu kenar temizliği	Overlok
17	Etek baskısının yapılması	DSM
18	Astar etek ucu baskısının yapılması	DSM
19	Ürün son ütü işlemleri	Ütü
20	Son kontrol işlemleri	El İşi

13. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Dikim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25252

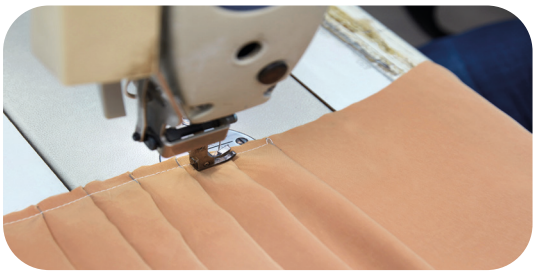
13. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 5. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Model özelliğine göre kesilmiş etek parçaları, düz dikiş makinesi, overlok, ütü, gizli fermuar ayağı, iplik, tela, gizli fermuar, toplu iğne, makas, pens.

İşlem Basamakları

- Ön pililere çıt işaretlerinden şekil verme ütüsü yapınız.
- Pili yerlerini, kaymaması için iğneleyiniz.
- Ön pililerin dikim işlemini yapınız (Görsel 2.3).

Görsel 2.3: Pili dikişi

- Etek ve astar yan dikiş paylarını dikiniz (Görsel 2.4).

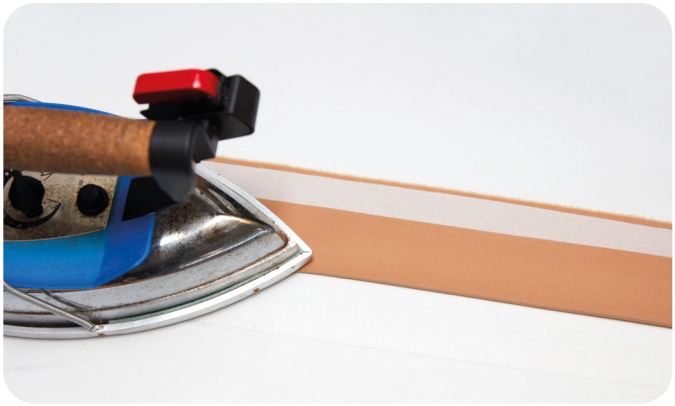
Görsel 2.4: Yan dikiş

- Etek ve astar parçalarının kenar temizliğini overlok makinesinde yapınız (Görsel 2.5).

Görsel 2.5: Yan dikişlere overlok çekme

- Yan dikişleri ütüleyiniz.
- Fermuar yerinin net durması için 20x1 ebatlarında tela keserek fermuara yapıştırınız.
- Kemer telasını ütüde yapıştırınız (Görsel 2.6).

Görsel 2.6: Kemer ütüsü

- Kemer parçasını, etek kumaşına çıt yerlerine dikkat ederek dikiniz (Görsel 2.7).

Görsel 2.7: Kemer dikişi

- Gizli fermuarı, sağ ve sol parçalarda aynı hizaya gelecek şekilde tekniğine uygun dikiniz (Görsel 2.8).

Görsel 2.8: Fermuar dikişi

- Etek arka ortası dikim işleminde fermuar ucunda potluk olmaması için ilk önce fermuar bitim yerinin 3-4 cm aşağıdan yukarıya doğru kapama dikişi yapınız (Görsel 2.9).

Görsel 2.9: Arka artası birleştirme dikişi

- Geriye kalan açıklığı yukarıdan aşağıya doğru birleştirme dikişi yaparak kapatınız.
- Astarı iç kemere dikiniz.
- Kemer kapama ve astarı fermuarla tulumlama işlemini yapınız (Görsel 2.10).

Görsel 2.10: Kemer kapama dikişi

- Kemer ve eteğin birleşim noktasından kemeri sabitlemek amacı ile çıma dikişi (gizli dikiş) çekiniz (Görsel 2.11).

Görsel 2.11: Kemer gizli dikişi

- Astar arka ortası dikişini yapınız ve arka orta dikişini tamamlayınız (Görsel 2.12).

Görsel 2.12: Arka ortası

- Etek ve astar etek ucu kenar temizliğini overlok makinesinde yapınız.
- Etek baskısını, baskı makinesinde ya da düz dikiş makinesinde yapınız (Görsel 2.13).

Görsel 2.13: Etek ucu dikişi

- Astar etek ucu baskısını düz dikiş makinesinde yapınız (Görsel 2.14).

Görsel 2.14: Astar etek ucu dikimi

- İplik temizliği yaparak etek dikim işlemini bitiriniz.

5. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Model Uygulamalı Etek Üretimi** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri kapsamında çalışma ortamını ve makine parkını hazırladı.		
2	Dikim işlemlerinde kullanılacak makineleri, kumaş özelliğini dikkate alarak hazırladı.		
3	Ütüleme işlemini ana ve yardımcı malzeme türüne göre yaptı.		
4	Dikim işlemlerini tekniğine uygun yaptı.		
5	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
6	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

2.8. MODEL UYGULAMALI ETEK SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ

Son ütü ve son kontrol, ürünün form ütüsünün ve kontrolünün yapıldığı son işlemelerdir. Bu işlemlerde ürünün; duruş formu, ölçüsü, malzemesi ve dikiş kontrolü yapılır.

14. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Son Ütü İşlemleri

14. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Model uygulamalı etek, ütü, ütü masası.

İşlem Basamakları

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre ütüleme ortamını düzenleyiniz.
- Ütüleme esnasında buhar gerekli ise kazana su koyunuz.
- Ütü ısısını, kumaş ve astarın yapısını dikkate alarak ayarlayınız.
- Astarı eteğin dışına çıkararak pili çizgilerini kaydırmadan yukarıdan aşağıya doğru ütüleyiniz (Görsel 2.15).
- Yan dikişleri, fermuar dikişini ve etek ucunu ütüleyiniz.
- Astarın yan dikişlerini, arka ortasını, etek ucunu ve kemer ütüsünü yapınız (Görsel 2.16).
- Ütüleme işlemlerini kontrol ediniz.

Görsel 2.15: Pili ütüsü

Görsel 2.16: Arka etek ütüsü

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikiş payı izlerinin kumaşın yüzeyine çıkmaması için ütüyü gereğinden fazla bastırmayınız.
- Ütüleme işlemlerini düz boy ipliği yönünde yapınız.

15. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Duruş Formu Kontrol İşlemleri

15. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Model uygulamalı etek, ölçülere uygun canlı veya cansız manken, mezura, toplu iğne.

İşlem Basamakları

- Model uygulamalı eteği uygun ölçüde canlı veya cansız mankene giydiriniz.
- Pililerin duruşunu ve genişliğini kontrol ediniz.
- Kemer ve kalça genişlik ölçüsünün uygunluğunu kontrol ediniz.
- Yan dikiş hattının ve gizli fermuar dikişinin düzgünlüğünü kontrol ediniz.
- Etek ucu genişliğinin ve etek boyunun duruşunu kontrol ediniz.
- Kontroller sonucu tespit edilen hataları ya da düzeltme gerektiren kısımları değerlendirerek gerekli işlemleri yapınız (Görsel 2.17).

Görsel 2.17: Etek duruş formu

Dikkat Edilecek Nokta

- Etek duruş formu kontrolünü, model analiz formunu dikkate alarak yapınız.

16. UYGULAMA

Model Uygulamalı Etek Son Kontrol İşlemleri

16. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Model uygulamalı etek, model teknik föyü, model analiz föyü, asgari çalışma talimatları, mezura, kâğıt, kalem.

İşlem Basamakları

- Son ütüsü yapılan eteği düz bir zemine serbest şekilde seriniz.
- Ölçü kontrol işlemleri için model teknik föyünden ölçüm yerlerini tespit ediniz.
- Eteğin bel, kalça ve pili genişlik ölçülerini kontrol ediniz (Görsel 2.18).
- Eteğin, kemerin ve fermuarın boy ölçülerini kontrol ediniz (Görsel 2.19).

Görsel 2.18: Bel ölçü kontrolü

Görsel 2.19: Etek boyu ölçü kontrolü

- Ölçülerin ölçü tablosuna uygunluğunu kontrol ediniz.
- Malzeme kontrol işlemleri için ana ve yardımcı malzemelerin özelliklerini model analiz föyüne bakarak tespit ediniz.
- Astar, fermuar ve ipliğin kumaşa uyumunu kontrol ediniz.
- Ütüleme işleminin düzgünlüğünü kontrol ediniz.
- Dikiş kontrol işlemlerini asgari çalışma talimatı doğrultusunda yapınız.
- Pekiştirme dikişlerini, üst ve iç dikişleri kontrol ediniz.
- Etek ve astar etek ucu kıvırma dikişlerini kontrol ediniz.
- İplik temizliğini kontrol ediniz.

Dikkat Edilecek Nokta

- Model özelliğine uymayan kısımları ve dikiş hatalarını, ütü veya makine dikişi çekerek düzeltiniz.

6. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Model Uygulamalı Etek Son Ütü ve Son Kontrolü** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri kapsamında çalışma ortamını ve makine parkını hazırladı.		
2	Model uygulamalı etek son ütüsünü, model özelliğini dikkate alarak yaptı.		
3	Etek duruş formu kontrolünü, mankene giydirerek yaptı.		
4	Model uygulamalı etek ölçü kontrolünü, ölçüm yerlerinden yaptı.		
5	Ana ve yardımcı malzeme, dikiş, son ütü ve son kontrol işlemlerini yaptı.		
5	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
6	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Giysi için gerekli ölçüleri hazırlama
- Kadın eşofman kalıbı çizimi
- Kadın eşofmanı ana ve yardımcı malzeme hesabı yapma
- Kadın eşofman kesimi yapma
- Kadın eşofman üretimi yapma
- Kadın eşofmanı son ütü ve son kontrolü yapma

TEMEL KAVRAMLAR

Eşofman, stoper, kuşgözü

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Örme kumaşların genellikle esnek olmasının nedenleri nelerdir?

YUVARLAK ÖRME KUMAŞ GİYSİ ÜRETİMİ

3. YUVARLAK ÖRME KUMAŞ GİYSİ ÜRETİMİ

Tekstil sanayinde geniş bir kullanım alanına sahip olan örme kumaşlar, gelişen teknolojiye bağlı olarak yüksek üretim performanslarına sahip örme makinelerinde üretilmektedir. Dünyada son yıllarda en iyi satışı, günlük ve spor giyimin oluşturmasından dolayı örme sektörü, bugün tekstilin en önemli dallarından biri olmuştur. Örme kumaşların kullanımı ile yapılan yeni ve özgün tasarımlarla sektör, sürekli gelişmekte ve büyümektedir.

Kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı her yaştan ve her gruptan insan için zamansız ürünler vardır. Eşofman da bu ürünlerdendir. **Eşofman**, genellikle spor çalışmalarında giyilen, pamuklu veya sentetik kumaştan, iki parçalı giysidir.[1] Günümüzde spor giyimin yaygınlaşması, rahatlık ve konforun öne çıkması eşofmanın değerini her geçen gün daha da artırmaktadır. Artık sadece spor yaparken yolculukta ya da evde değil, değişen yaşam tarzlarıyla ofislerde, hatta davetlerde çok şık kombinlerle ve aksesuarlarla eşofmanların kullanıldığı görülmektedir (Görsel 3.1).

Görsel 3.1: Eşofman modelleri

3.1. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER

Ölçülendirme sistemi, hazır giyim sektörünün ve provalı giyimin temelini oluşturur. Kalıp çıkarmak için günümüzde çeşitli biçki sistemleri kullanılmaktadır. Bunların ortak özellikleri esas ölçülerin doğru alınması, belirli formüller kullanılarak yardımcı ölçülerin hesaplanması ve bu sistemlere göre kalıpların çalışılmasıdır.

İnsan vücut yapısının ve özelliklerinin bilinmesi ile giysi kalıpları doğru hazırlanır. Vücuda uyum sağlayan giysi kalıplarının yapılabilmesi, provalı giyimde kişilerin üzerinden ölçülerin doğru alınmasına ve yardımcı ölçülerin doğru hesaplanmasına bağlıdır. Hazır giyimde ise firmaların ürünlere oluşturduğu standart ölçü tablolarına bağlıdır.

1 Sözlükleri, T. D. Nisan 23, 2021 tarihinde https://sozluk.gov.tr

1. UYGULAMA

Giysi İçin Gerekli Ölçülerin Beden Üzerinden Alınma İşlemleri

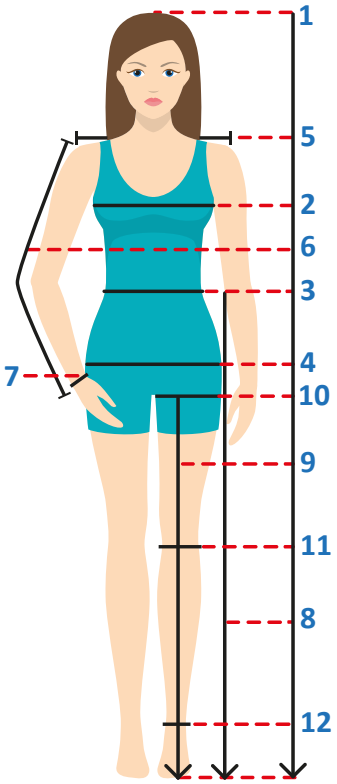
1. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, mezura.

İşlem Basamakları

- **Bütün Boy:** Başın en üstüne cetvel koyarak duvara işaret alınız. İşaretlediğiniz noktadan yere kadar olan mesafeyi mezura ile ölçünüz (Şekil 3.1) (1) .
- **Beden (Göğüs Çevresi):** Göğsün en yüksek yerinden yere paralel olarak göğüs genişliği ölçüsünü alınız (2).
- **Bel Çevresi:** Belin en dar yerinden yere paralel olarak bel genişliği ölçüsünü alınız (3).
- **Kalça Çevresi:** Kalçanın en geniş yerinden yere paralel olarak kalça genişliği ölçüsünü alınız (4).
- **Omuzdan Omuza:** Arka bedende iki omuz arasındaki mesafeyi ölçünüz (5).
- **Kol Boyu:** Kol hafif bükülerek omuz başından bileğe kadar olan mesafeyi ölçünüz (6).
- **Kol Ağzı:** Bilek kemiği üzerinden istenen bolluğu vererek kol ağzı ölçüsünü alınız (7).
- **Model Boyu:** Omuz başından istenen model boyuna kadar olan mesafeyi ölçünüz.
- **Yan Boy:** Yanda bel hattından ayak tabanına kadar olan mesafeyi ölçünüz (8).
- **İç Boy:** Ayak tabanından ağa kadar olan mesafeyi mezura ile ölçünüz (9).
- **Baldır:** Üst bacağın (baldırın) en kalın yerinden yere paralel olarak ölçünüz (10).

Şekil 3.1: Beden üzerinden ölçü alma

- **Diz Genişliği:** Diz kapağı üzerinden yere paralel olarak istenen bollukta mezura ile ölçünüz (11).
- **Paça Genişliği:** İstenen bolluğu vererek ayak bileği üzerinden mezura ile ölçünüz (12).
- **Oturuş Yüksekliği:** Kişi, sandalye gibi sert ve düz zemin üzerine oturur pozisyonundayken bel seviyesinden aşağıya doğru oturduğu zemine kadar olan mesafeyi dik olarak ölçünüz.

Dikkat Edilecek Noktalar

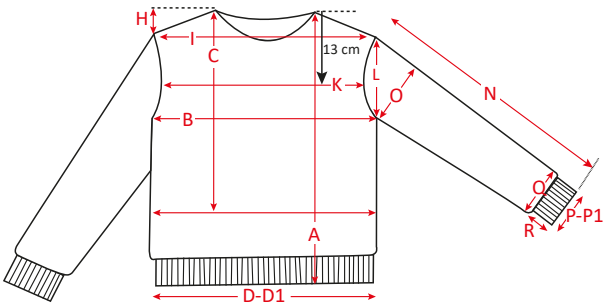
- Ölçüleri mezurayı çok sıkmadan ve bol bırakmadan almaya dikkat ediniz.
- Ölçüleri düzgün bir iç giyim üzerinden almaya özen gösteriniz.
- Ölçüsü alınacak kişinin dik durmasını sağlayınız.

Standart Ölçü Tablosundan Gerekli Ölçülerin Alınması

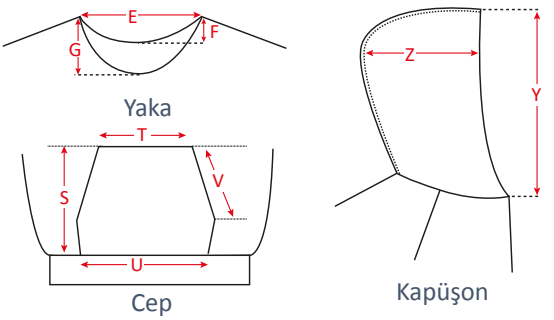
Hazır giyim sektöründe hedef kitleye göre (bebek, çocuk, erkek ve bayan) insanların vücut ölçülerine en yakın giysileri elde etmek için ürün kategorilerine uygun olarak oluşturulmuş standart ölçü tabloları kullanılmaktadır. Sektör kendi ürün yapısına uygun olan tablolardan yararlanabileceği gibi kendi tablolarını oluşturarak da üretimlerini gerçekleştirmektedir (Şekil 3.2-3.3-3.4-3.5-3.6).

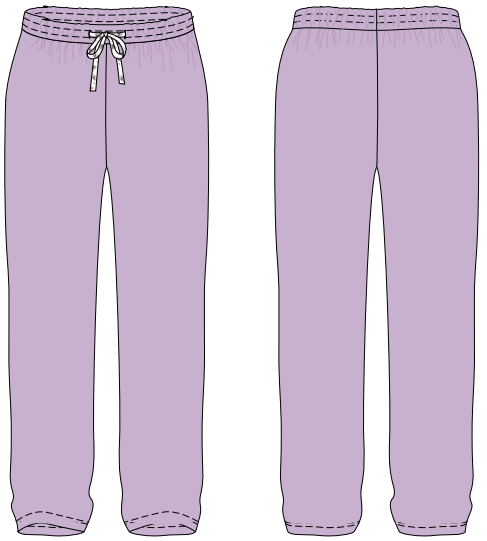
Şekil 3.2: Kadın üst eşofman modeli

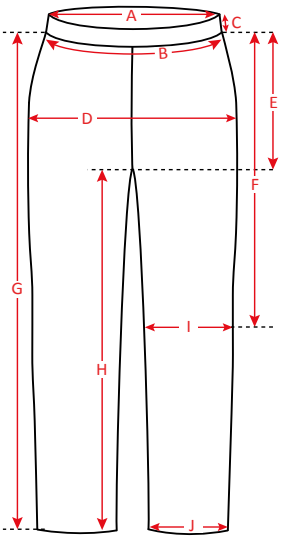
Şekil 3.3: Üst beden ölçüm yerleri

Şekil 3.4: Yaka, cep ve kapüşon ölçüm yerleri

Şekil 3.5 Kadın alt eşofman modeli

Şekil 3.6: Alt eşofman ölçüm yerleri

Tablo 3.1: Kadın Üst Eşofman Ölçü Tablosu

KADIN EŞOFMAN ÜST BEDEN KALIBI ÖLÇÜ TABLOSU						
BEDENLER (SİZE)		S	M	L	XL	TOLERANS
A	Omuzdan Boy	63	65	67	69	1
B	½ Beden	49	51	53	55	1
C	Arka Bel Yeri	39	40	41	42	1
D	½ Etek Ucu (Ribana)	41	43	45	47	1
D1	½ Etek Ucu (Kendi kumaşı)	46	48	50	52	1
E	Yaka Açıklığı	20,5	21	21,5	22	0,5
F	Arka Yaka Düşüklüğü	1,5	1,5	1,5	1,5	0,5
G	Ön Yaka Düşüklüğü	8,5	9	9,5	10	0,5
H	Omuz Eğimi	3,5	3,5	3,5	3,5	0
I	Omuzdan Omuza	42	44	46	48	1
J	14 cm'den Arka Genişlik	40	42	44	46	1
K	13 cm'den Ön Genişlik	38	40	42	44	1
L	Kol Evi Dik	20	21	22	23	0,5
M	Koltuk Genişliği	11,25	11,75	12,25	12,75	0
N	Kol Boyu (Ribana dâhil)	59	60	61	62	1
O	½ Kol Genişliği (Pazı)	18	19	20	21	0,5
Q	½ Ribana Üstü Kol Ağzı Genişliği	11,5	12	12,5	13	0,5
P	½ Kol Ağzı Genişliği (Ribana)	9	9,5	10	10,5	0,5
P1	½ Kol Ağzı Genişliği (Kendi kumaşı)	10	10,5	11	11,5	0,5
R	Kol ve Etek Ucu Ribana/Bant Yüksekliği	6	6	6	6	0
S	Cep Yüksekliği	22	22	22,5	22,5	0
T	½ Üst Cep Genişliği	12,5	12,5	13	13	0
U	½ Alt Cep Etek Ucu Genişliği	15,5	15,5	16	16	0
V	Cep Ağzı	15,5	15,5	16	16	0
Y	Kapüşon Boyu	38	38	38,5	38,5	0,5
Z	Kapüşon Genişliği	26,5	26,5	27	27,5	0,5

Tablo 3.2: Kadın Alt Eşofman Ölçü Tablosu

KADIN EŞOFMAN ALT BEDEN KALIBI ÖLÇÜ TABLOSU						
BEDENLER (SİZE)		S	M	L	XL	TOLERANS
A	½ Bel	32	34	36	38	1
B	½ Esnetilmiş Bel (Gergin Bel)	42	44	46	48	1
C	Kemer Yüksekliği	4,5	4,5	4,5	4,5	0
D	½ Kalça	49	51	53	55	1
E	Oturuş Yüksekliği	26	26	26,5	27	0,5
F	Diz Yeri (Belden)	58	58	58,5	59	1
G	Yan Boy	98	98	98,5	99	1,5
H	İç Boy	72	72	72	72	1
I	½ Diz Genişliği	23,25	24	24,75	25,5	0,5
J	½ Paça Genişliği	20,5	21	21,5	22	0,5

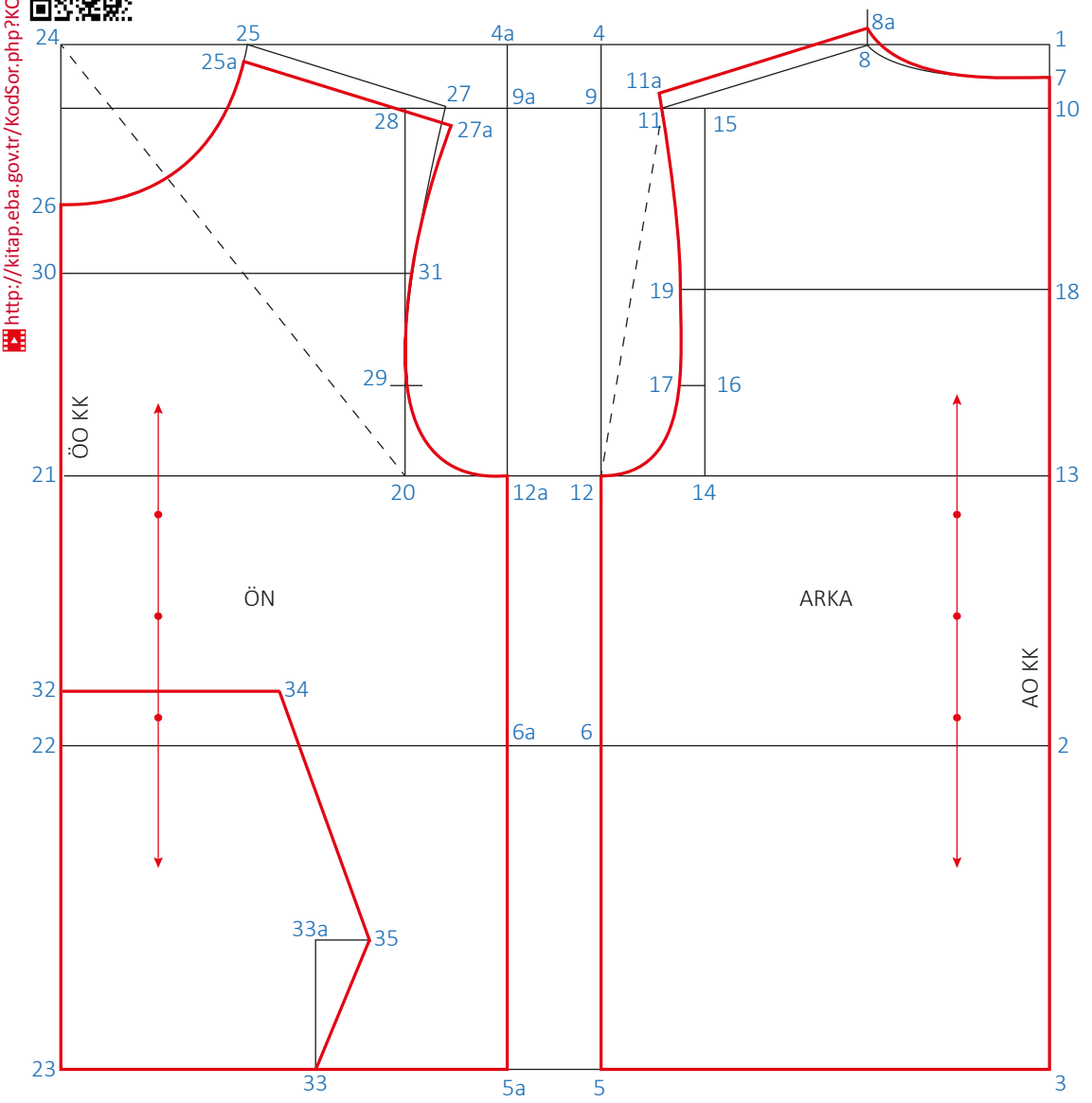
3.2. KADIN EŞOFMAN KALIBI HAZIRLAMA

Eşofman kalıbı hazırlanırken üst eşofman için tablodaki beden (göğüs) ölçüsü, alt eşofman için basen (kalça) ölçüsü dikkate alınır. Kol, model ve pantolon boyu kişinin boy uzunluğuna ve tercihine göre vücut üzerinden ölçülerek alınır.

2. UYGULAMA

Kadın Eşofman Üst Beden Kalıbı Çizim İşlemleri (M Beden)

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25256

Şekil 3.7: Üst eşofman ön ve arka beden kalıbı

2. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, eşel/mezura, riga takımı, pelür kâğıdı, makası, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

Arka

- Kâğıdın sağ kenarına bir dik çizgi çiziniz ve başlangıç noktasını numaralandırınız (Şekil 3.7) (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru eşeli/mezurayı kaldırmadan arka bel yeri ve (etek ucu ribana yüksekliği hariç) omuzdan boy ölçüsünü işaretleyiniz (2-3).
- 1-2-3 noktalarını sola doğru dik açı ile uzatınız.
- 1 ve 3 noktasından sola doğru ½ beden ölçüsünün yarısını işaretleyiniz (4-5).
- 4 ve 5 noktalarını cetvelle birleştiriniz. 2 noktasından gelen çizgiyi numaralandırınız (Arka yan dikiş çizgisi) (6).
- 1 noktasından aşağıya doğru arka yaka düşüklüğü ölçüsünü işaretleyiniz (7).
- 1 noktasından sola doğru ½ yaka açıklığı ölçüsünü işaretleyiniz (8).
- 7 noktası ile 8 noktasını arka yaka oyuntusu formu vererek çiziniz.
- 4 noktasından aşağıya doğru omuz eğimi ölçüsünü 3,5 cm işaretleyiniz (9).
- 9 noktasını arka ortası çizgisine kadar dik olarak uzatınız (10).
- 10 noktasından sola doğru çizgi üzerinde ½ omuzdan omuza ölçüsünü işaretleyiniz (11).
- 8-11 noktasını arka omuz çizgisi olarak cetvelle birleştiriniz.
- 11 noktasından yan dikiş çizgisi üzerinde kol evi dik ölçüsünü işaretleyiniz (12).
- 12 noktasını arka ortası çizgisine kadar dik olarak uzatınız ve sağa doğru ½ koltuk genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (Göğüs çizgisi) (13-14).
- 14 noktasını dik olarak 10 noktasından gelen çizgiye kadar uzatınız (15).
- 14-15 noktası arasını ölçünüz ve ¼'ünü 14 noktasından yukarıya doğru işaretleyiniz (16).
- 16 noktasından sola doğru 1,3 cm işaretleyiniz (17).
- 1 noktasından aşağıya doğru 14 cm işaretleyiniz (18).
- 18 noktasını sola doğru uzatarak çizgi üzerinde ½ arka genişlik ölçüsünü işaretleyiniz (19).
- 11-19-17-12 noktalarını arka kol oyuntusu şeklini vererek çiziniz.

Ön

- 4-9-12-6-5 noktalarını sola doğru düz olarak uzatınız (Şekil 3.7).
- Ön ve arka bedeni ayırmak için uzattığınız çizgiler üzerinde sola doğru beşer cm boşluk bırakınız ve ön yan dikiş çizgisini çiziniz.
- Ön yan dikiş çizgisinin kesiştiği noktaları yeniden numaralandırınız (4a-9a-12a-6a-5a).
- 12a noktasından sola doğru ½ koltuk genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (20).
- Mezurayı kaldırmadan 12a noktasından sola doğru çizgi üzerinde ½ beden ölçüsünün yarısını işaretleyiniz (21).
- 21 noktasını yukarıya ve aşağıya doğru uzatınız. 4a ve 5a noktalarından gelen çizgiler ile birleştiriniz (ön ortası çizgisi) (22-23-24).
- 24 noktasından sağa doğru ½ yaka açıklığı ölçüsünü işaretleyiniz (25).

- 24 noktasından aşağıya doğru ön yaka düşüklüğü ölçüsünü işaretleyiniz (26).
- 24-20 noktalarını yardımcı çizgi ile birleştirerek ½ yaka açıklığı ölçüsünün 0,5-1 cm eksiğini işaretleyiniz.
- 25 noktası, yardımcı çizgi üzerinde işaretlenen nokta ve 26 noktasını ön yaka oyuntusu şeklini vererek çiziniz.
- 8-11 (arka omuz) ölçüsünü 25 noktasından başlayarak 9a noktasından gelen çizgi üzerinde işaretleyerek çiziniz (27).
- 20 noktasını 9a noktasından gelen çizgiye kadar dik olarak uzatınız (28).
- 20-28 arasını ölçerek ¼'ünü 20 noktasından yukarıya doğru işaretleyiniz (29).
- 24 noktasından aşağıya doğru 13 cm işaretleyiniz (30).
- 30 noktasını sağa doğru uzatarak çizgi üzerinde ½ ön genişlik ölçüsünü işaretleyiniz (31).
- 27 noktasından başlayarak 31-29-12a noktalarını, ön kol oyuntusu şeklini vererek çizimde görüldüğü gibi birleştiriniz.

Arka Omuz Dikişini Öne Kaydırma

- 8 noktasından yukarıya doğru bir miktar dik çiziniz ve 8-11 çizgisini paralel olarak 1 cm yukarıya doğru taşıyınız (8a-11a).
- 8a-7 noktasını arka yaka oyuntusu, 11 ile 11a noktasını arka kol oyuntusu olarak tamamlayınız.
- 25-27 ön omuz çizgisini paralel olarak 1 cm aşağıya doğru taşıyınız. 8a-11a arka omuz çizgisini ölçünüz ve 25a ön omuz çizgisi üzerinde işaretleyerek omuz çizgilerini eşitleyiniz (27a).
- 27a-29 noktasını yeniden ön kol oyuntusu şeklinde çiziniz.

NOT

Kapüşonlu ve büyük yakalarda, kalıpta arka omuz 1 cm öne kaydırılarak çalışılır. Yakanın ağırlığı ön bedeni arkaya doğru çeker ve omuz dikişi yerinde görünür. İsteğe göre arka omuz dikişi öne kaydırılmadan da çalışılabilir.

Kanguru Cep

- Ön ortası çizgisi üzerinde 23 noktasından yukarıya doğru cep boyunu (22 cm) işaretleyiniz (Şekil 3.7) (32) .
- Etek ucunda 23 noktasından sağa doğru ½ alt cep genişliğini (15,5 cm) işaretleyiniz (33).
- 32 noktasından sağa doğru dik açı yaparak ½ üst cep genişliğini (12,5 cm) çiziniz (34).
- 33 noktasından yukarıya doğru etek ucuna dik açı yaparak 7 cm çiziniz (33a).
- 33a noktasından sağa doğru dik açı ile 2,5 cm çiziniz (35).
- 34 noktası ile 35 noktasını cetvelle birleştiriniz (cep ağzı çizgisi).
- 35 ile 33 noktasını cetvelle birleştirerek cep çizimini tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- İşlem basamaklarını sırasıyla yapmaya dikkat ediniz.
- Ölçüleri doğru işaretlediğinizden emin olunuz.
- Kavisli hatları çizerken çizgilerde kırıklık olmamasına dikkat ediniz.

3. UYGULAMA

Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçülerin Alınması İşlemleri

3. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25257

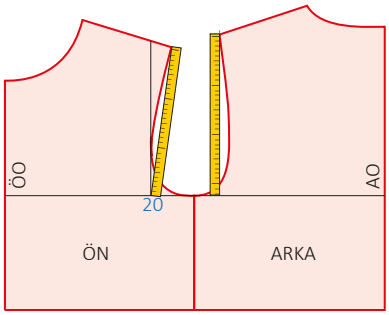
Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt/parşömen, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, eşel/mezura, riga takımı, pelür kâğıdı, kâğıt makası, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

Koltuk Oyuntu Yüksekliği

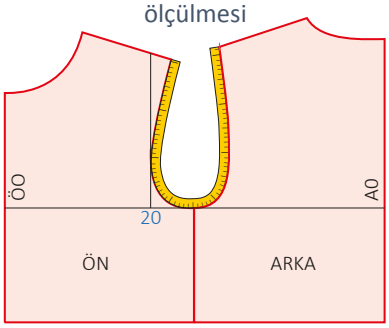
- Ön ve arka bedenin pelura kopyasını alınız ve yan dikişte boşluk bırakmadan düz ipliğine dikkat ederek yapıştırınız.
- Arka bedende omuz köşe noktasından beden çizgisine kadar arka koltuk oyuntu yüksekliğini dik olarak ölçünüz (Şekil 3.8).
- Ön bedende omuz köşe noktasıyla 20 noktasını ön koltuk oyuntu yüksekliği olarak düz ölçünüz.
- Arka ve ön koltuk oyuntu yüksekliği ölçülerini toplayınız.

Şekil 3.8: Koltuk oyuntu yüksekliğinin ölçülmesi

Kol Oyuntu Çevresi

- Arka omuz köşe noktasından yan dikişe kadar arka kol oyuntu çevresini kavisli olarak ölçünüz (Şekil 3.9).
- Ön omuz köşe noktasından yan dikişe kadar ön kol oyuntu çevresini kavisli olarak ölçünüz.
- Kalıp üzerinden aldığınız ölçüleri tabloya yazarak kol ölçü tablosu oluşturunuz (Tablo 3.3).

Şekil 3.9: Koltuk oyuntu çevresinin ölçülmesi

Tablo 3.3: Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçüler

KADIN EŞOFMAN KOL ÇİZİMİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER		½
Arka Koltuk Oyuntu Yüksekliği	22 cm	
Ön Koltuk Oyuntu Yüksekliği	20 cm	
Ön ve Arka Koltuk Oyuntu Yüksekliği	42 cm	
Kavisli Arka Kol Oyuntu Çevresi	24,2 cm	
Kavisli Ön Kol Oyuntu Çevresi	23,8 cm	
Arka ve Ön Kol Oyuntu Çevresi	48 cm	24
Koltuk Genişliği	11,75 cm	5,875=~5,9 cm
Kol Boyu (Ribana Dâhil)	60 cm	
½ Ribana Üstü Kol Ağzı Genişliği	12 cm	

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kol çizimi için gerekli olan ölçüleri beden kalıbı üzerinden doğru almaya dikkat ediniz.
- Ölçüm esnasında mezura veya eşeli kol kavisine göre yuvarlamaya dikkat ediniz.

4. UYGULAMA

Kol Kalıbı Çizim İşlemleri

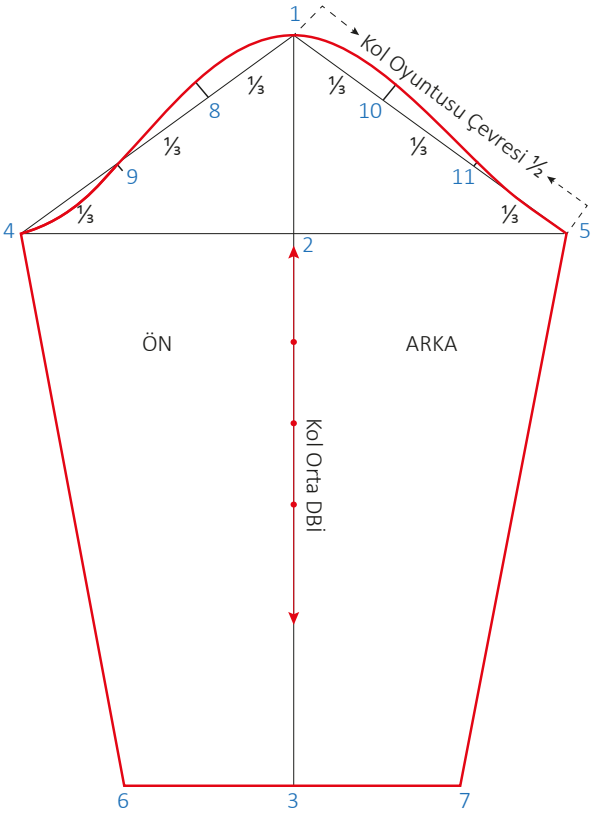
4. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt/parşömen, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, eşel/mezura, riga takımı, pelür kâğıdı, kâğıt makası, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Kâğıda düz bir çizgi çiziniz. Başlangıç noktasını numaralandırınız (Şekil 3.10) (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru ön ve arka koltuk oyuntu yüksekliği toplamının ⅓'ünü işaretleyiniz (2).
- 1 noktasından aşağıya doğru kol boyunu kol ağzı ribana yüksekliği ölçüsünü çıkararak işaretleyiniz (3).
- 2-3 noktalarını sağa ve sola doğru uzatarak bir miktar çiziniz.
- 1 noktasından başlayarak 2 noktasından gelen çizgi üzerinde sağa ve sola doğru ½ kol oyuntu çevresi ölçüsünü işaretleyiniz ve cetvelle birleştiriniz (4-5).
- 3 noktasından sağa ve sola doğru ½ ribana üstü kol ağzı genişliği ölçüsünü (12 cm) işaretleyiniz (6-7).
- 4-6 ve 5-7 noktalarını cetvelle birleştiriniz.
- 1-4 ve 1-5 noktaları arasını ölçünüz ve 3 eşit parçaya bölerek işaretleyiniz (8-9-10-11).
- 8 noktasından yukarıya doğru 1,5 cm, 9 ile 4 noktasının ortasından içeriye doğru 0,5 cm işaretleyiniz.
- 10 noktasından yukarıya doğru 2 cm, 11 noktasından 0,5 cm dik olarak işaretleyiniz.
- Ön ve arka kol kavisini işaretlenen noktalardan geçirerek şekildeki gibi çiziniz ve kol çizimini tamamlayınız.

Şekil 3.10: Kadın eşofman kol çizimi

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kol kavisini çizerken çizgilerde kırıklık olmamasına dikkat ediniz.
- Beden ve kol ölçülerini karşılaştırınız ve ölçülerin doğru olmasına özen gösteriniz.

5. UYGULAMA

Kapüşon Kalıbı Çizim İşlemleri

5. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

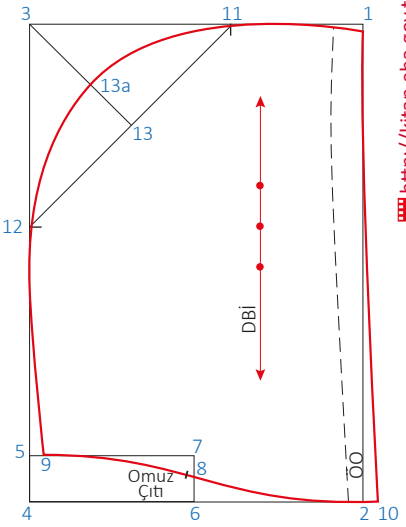
http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25258

Kullanılacak Araç Gereç

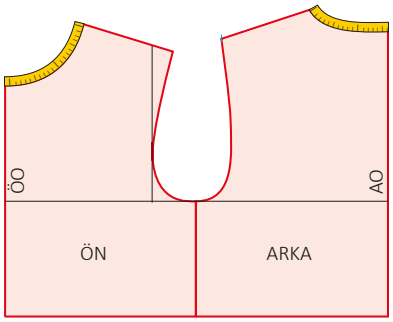
Kâğıt/parşömen, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, eşel/mezura, riga takımı, pelür kâğıdı, kâğıt makası, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Sayfanın sağ tarafına dik bir çizgi çiziniz. Başlangıç noktasını numaralandırınız (Şekil 3.11) (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru kapüşon boyunu işaretleyiniz (2).
- 1 ve 2 noktalarını sola doğru uzatarak kapüşon genişliğini işaretleyiniz. İşaretlediğiniz noktaları cetvelle birleştiriniz (3-4).
- 4 noktasından yukarıya doğru 3,5 cm işaretleyiniz (5).
- 5 noktasını sağa doğru bir miktar çiziniz.
- 2-4 noktasını ölçerek ½'sini işaretleyiniz (6).
- 6 noktasını dik olarak 5 noktasından gelen çizgiye kadar uzatınız (7).
- 6 -7 noktasını ölçerek orta noktasını işaretleyiniz (8).
- Pistoleyi kullanarak 2-8-5 noktalarını yaka kavisi vererek çiziniz.
- Ön bedende yaka çevresini Şekil 3.12'deki gibi kavisli olarak ölçünüz. Bulduğunuz ölçünün 0,4 cm eksiğini 2 noktasından sola doğru yaka oyuntusu üzerinde işaretleyiniz (omuz çıtı işareti).
- Arka bedende yaka çevresini kavisli olarak ölçünüz. Bulduğunuz ölçünün 0,3 cm eksiğini omuz çıtı işaretinden 5 noktasına doğru işaretleyiniz (9).

Şekil 3.11: Kapüşon çizimi

Şekil 3.12: Yaka çevresinin ölçülmesi

NOT

Kapüşondaki yaka çevresi ölçüsü, bedendeki yaka ölçüsünden 0,7 cm eksik çalışılır. Bunun nedeni, overlok makinesindeki alttaki dişlinin kumaşı geriye doğru çekmesi ve üstteki baskı ayağının kumaşı ileriye doğru itmesidir. Bu işlem, bedendeki çıtlarla kapüşondaki çıtların karşılıklı gelmesi için yapılır.

- 2 noktasından sağa doğru 1,25 cm üst üste kapanma payını işaretleyiniz (10).
- 10 noktasını içe kavisli olarak kapüşon kenarı ile çizimdeki gibi birleştiriniz.
- 3 noktasından sağa ve aşağıya doğru 16 cm işaretleyiniz (11-12).
- 11 ve 12 noktalarını cetvelle birleştirerek ½'sine işaret alınız (13).
- 3-13 noktasını birleştiriniz ve 3 noktasından çizgi üzerinde 6,5-7 cm işaretleyiniz (13a).
- 1 noktasından aşağıya doğru 0,5 cm işaretleyiniz.
- 0,5 cm'lik noktadan başlayarak 11-13a-12 ve 9 noktalarını kavisli olarak birleştiriniz.

- 1-2 çizgisine paralel olarak düz boy iplik işaretini alınız.
- Esas hatları çizerek kapüşon çizimini tamamlayınız.

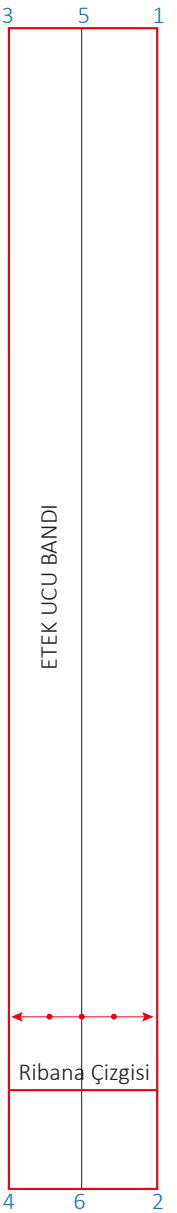
Etek Ucu Bant Kalıbı Çizimi

İşlem Basamakları

- 96 cm (etek ucu kendi kumaşı ölçüsü) uzunluğunda, 12 cm (etek ucu ribana yüksekliğinin iki katı) genişliğinde bir dikdörtgen çiziniz (Şekil 3.13) (1-2-3-4).
- 1-3 ve 2-4 noktasının ½'sini işaretleyiniz (5-6).
- 5-6 noktasını cetvelle birleştiriniz (etek ucu kumaş katı çizgisi).
- Düz boy iplik işaretini çiziniz.

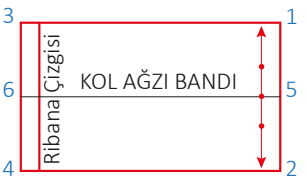
NOT

Kadın eşofmanında ribana kumaşı kullanılacaksa tablodaki ribana etek ucu genişliği ölçüsünün 2 katını (86 cm) kullanınız.

Şekil 3.13: Etek ucu bandı çizimi

Kol Ağzı Bant Kalıbı Çizimi

Şekil 3.14: Kol ağzı bandı çizimi

İşlem Basamakları

- 12 cm (ribana/bant yüksekliği) genişliğinde 21 cm (kol ağzı genişliği kendi kumaşı ölçüsü) uzunluğunda, bir dikdörtgen çiziniz (Şekil 3.14) (1-2-3-4) .
- 1-2 ve 3-4 noktasının ½'sini işaretleyiniz (5-6).
- 5-6 noktasını cetvelle birleştiriniz (kol ağzı kumaş katı çizgisi).
- Düz boy iplik işaretini çiziniz.

NOT

Kadın eşofmanında ribana kullanılacaksa tablodaki ribana kol ağzı genişliği ölçüsünün 2 katını (19 cm) kullanınız.

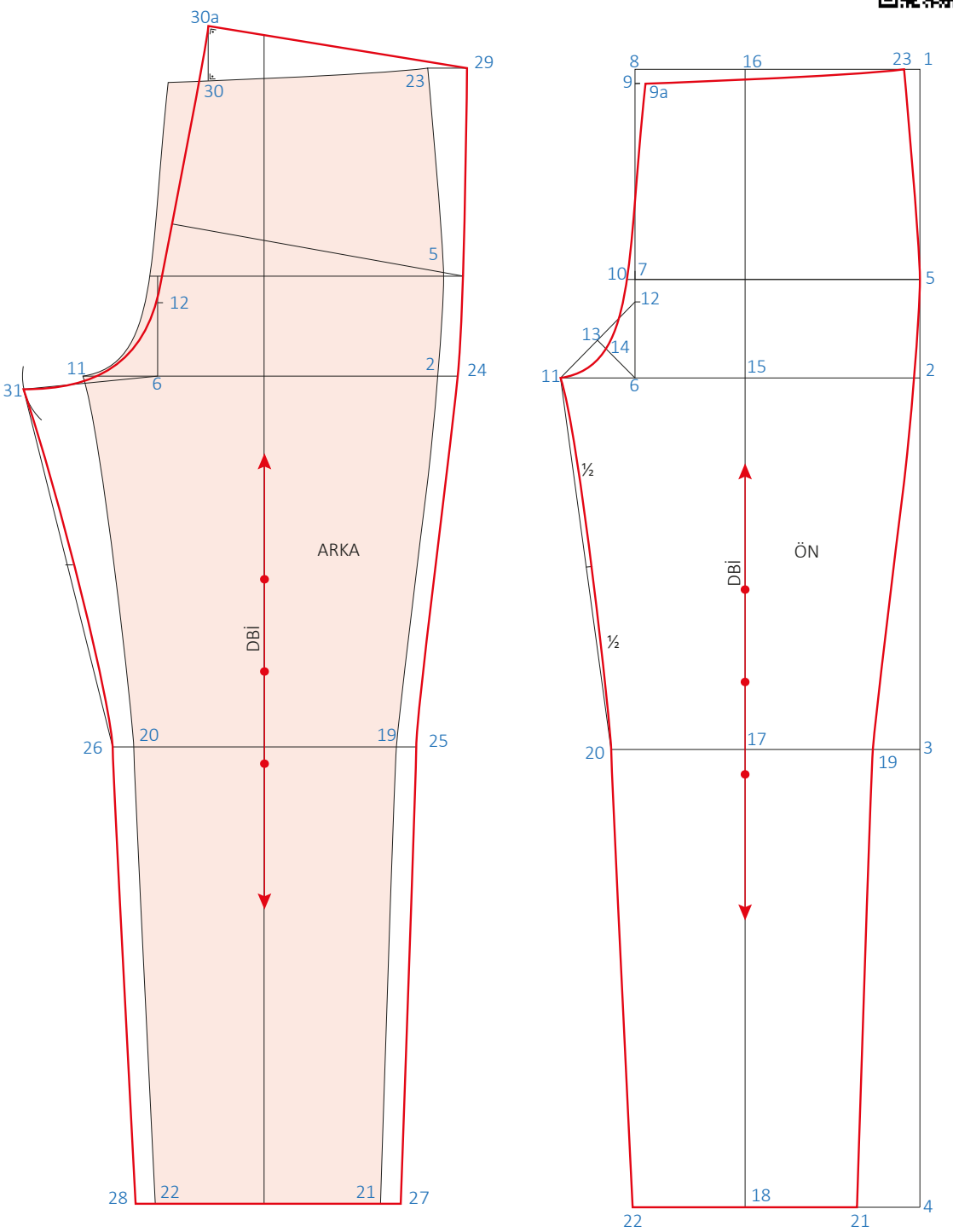
Dikkat Edilecek Noktalar

- İşlem basamaklarını takip etmeye dikkat ediniz.
- Bedendeki yaka çevresini ölçerken eşeli veya mezurayı dik tutarak kavisin şekline göre ölçmeye dikkat ediniz.
- Uzun çizgilerde kırıklık olmamasına dikkat ediniz.

6. UYGULAMA

Kadın Eşofman Alt Beden Kalıbı Çizim İşlemleri (M Beden)

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25260

Şekil 3.15: Alt eşofman ön ve arka beden kalıbı

6. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, eşel/mezura, riga takımı, pelür kâğıdı, kâğıt makası, yapıştırıcı, çizim masası .

İşlem Basamakları

Ön

- Sayfanın sağ tarafına dik bir çizgi çizerek başlangıç noktasını numaralandırınız (Şekil 3.15) (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru eşelinizi kaldırmadan oturuş yüksekliği (baldır çizgisi), diz yeri ve yan boy ölçüsünü işaretleyiniz (2-3-4).
- 1-2-3-4 noktalarını sola doğru uzatınız.
- 2 noktasından yukarıya doğru ⅓ oturuş yüksekliği ölçüsünü işaretleyiniz (kalça çizgisi) (5).
- 5 noktasını dik olarak sola doğru uzatınız.
- 2 noktasından sola doğru ½ kalça ölçüsünün yarısının 1 cm eksiğini (24,5 cm) işaretleyiniz (6).
- 6 noktasını dik olarak 1 noktasından gelen çizgiye kadar uzatınız (7-8).
- 8 noktasından aşağıya doğru 1 cm, 7 noktasından sola doğru 0,5 cm işaretleyiniz (9-10).
- 2-6 arasını ölçünüz. ¼'ünü 6 noktasından sola ve yukarıya doğru işaretleyiniz (11-12).
- 11-12 arasını cetvelle birleştirerek orta noktasını işaretleyiniz (13).
- 13-6 noktasını birleştiriniz ve ¼ ölçüsünü 13 noktasından aşağıya doğru işaretleyiniz (14).
- 9 noktasına dik olarak içeriye doğru 1 cm giriniz (9a).
- 9a-10-14-11 noktalarını ön ağ oyuntusu şeklinde çiziniz.
- 2 -11 arasını ölçerek ½ sini işaretleyiniz (15).
- 15 noktasını dik olarak yukarıda 1, aşağıda 4 noktasından gelen çizgiye kadar uzatınız (düz boy iplik-ütü hattı çizgisi).
- Düz boy iplik çizgisinin yatay çizgilerle kesiştiği noktaları numaralandırınız (16 bel, 17 diz, 18 paça).
- Tablodaki ½ diz genişliği ölçüsünün yarısının 1 cm eksiğini 17 noktasının sağına ve soluna 11 cm işaretleyiniz (19-20).
- Tablodaki ½ paça genişliği ölçüsünün yarısının 1 cm eksiğini 18 noktasının sağına ve soluna 9,5 cm işaretleyiniz (21-22).
- 2-19, 19-21, 20-22 noktalarını cetvelle birleştiriniz.
- 11-20 arasını cetvelle birleştirerek ½'sinden içeriye doğru 0,5 cm işaretleyip kavisli olarak pantolon iç boyunu çiziniz.
- 9a noktasından başlayarak 1 noktasından gelen çizgi üzerinde ½ gergin bel (esnetilmiş bel) ölçüsünün yarısını işaretleyiniz (23).
- 9a ile 23 noktasını ön bel kavisi vererek çiziniz.
- 23 noktası ile 5 noktasını yan dikiş (kalça) kavisi vererek çiziniz. 2 noktasında köşe olmayacak şekilde kavisin gelişine göre yan dikişi tamamlayınız.

Arka

- Ön pantolon kalıbının kopyasını alınız. 6 ve 12 çizgisi ile kalça, baldır, diz ve düz boy iplik çizgisini kopya üzerinde çizerek belirtiniz (Şekil 3.15).

- Ütü hattını düz boy ipliğe gelecek şekilde yapıştırınız.
- 2-19-20-21-22 noktalarını dışarıya doğru uzatarak üzerinde ikişer cm işaretleyiniz ve noktaları numaralandırınız (24-25-26-27-28).
- 24-25-27 26-28 noktalarını iç çizgiye paralel olarak cetvelle birleştiriniz.
- Bel çizgisi üzerinde 23 noktasından sağa doğru 3 cm işaretleyiniz (29).
- 29 ile 24 arasını yan dikiş kavisi vererek çiziniz.
- Ön bel çizgisinde 29 noktasından sola doğru tabloda verilen ½ gergin bel (esnetilmiş bel) ölçüsünün yarısını işaretleyiniz (30).
- 30 noktasından yukarıya doğru bir miktar dik çizerek 3,5 cm işaretleyiniz (Arka ağ oyuntu yüksekliği) (30a).

NOT

Bu ölçü modele ve isteğe göre değişiklik gösterebilir.

- 30a ile 12 noktasını cetvelle birleştiriniz.
- 30a noktasından arka ağ oyuntusuna bir miktar dik çiziniz, sonra 29 noktasıyla birleştirerek arka bel çizimini tamamlayınız.
- Arka bel çizgisine paralel olarak kalça çizgisini yeniden çiziniz.
- 6-11 arasını ölçünüz. Bu ölçüden 1 cm çıkararak 11 noktasından sola doğru bir yay çiziniz.
- 20 ile 11 arasını ölçünüz. Bulduğunuz ölçüden 1 cm çıkarınız. Bu ölçüyü 26 noktasından başlayarak 6 noktasından çizilen yay üzerinde işaretleyiniz (31).
- 31-26 noktasını birleştirerek ½'sinden içeriye doğru 0,7 cm işaretleyiniz.
- İşaretlenen noktaları içe kavisli olarak şekildeki gibi birleştiriniz.
- 31-6 noktalarını yardımcı çizgi olarak birleştiriniz.
- Arka ağ oyuntusunu 31 noktasından başlayarak yardımcı çizgiye bir miktar teğet çizip sonra 11 noktasının 0,5 cm altından geçecek şekilde 12 noktasıyla birleştiriniz.

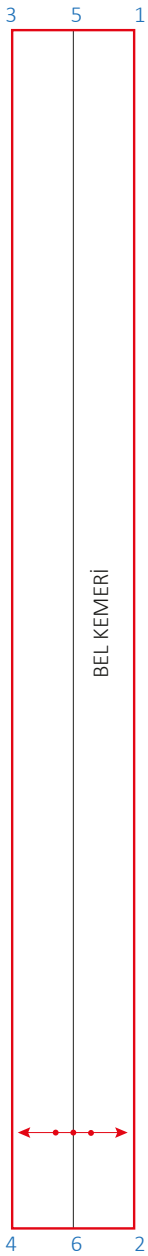
Bel Kemeri

- 88 cm (gergin bel/esnetilmiş bel ölçüsü) uzunluğunda, 9 cm (kemer genişliğinin iki katı) genişliğinde bir dikdörtgen çiziniz (Şekil 3.16) (1-2-3-4).

NOT

Lastik genişlik ölçüsü 4,5 cm.

- 1-3, 2-4 noktalarının ½'sini işaretleyerek birleştiriniz (5-6).
- Düz boy iplik çizgisini çiziniz.

Şekil 3.16: Kemer kalıbı

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ön ağ ve arka ağ oyuntularını çizerken pistole kullanınız.
- Arka kalıp için ön eşofman kalıbının kopyasını alırken iç çizgilerin eksik olmamasına dikkat ediniz.
- Esas hatların ve iç çizgilerin birbirinden ayırt edilmesine dikkat ediniz.

7. UYGULAMA

Kadın Eşofman Şablonu Hazırlama İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25262

7. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

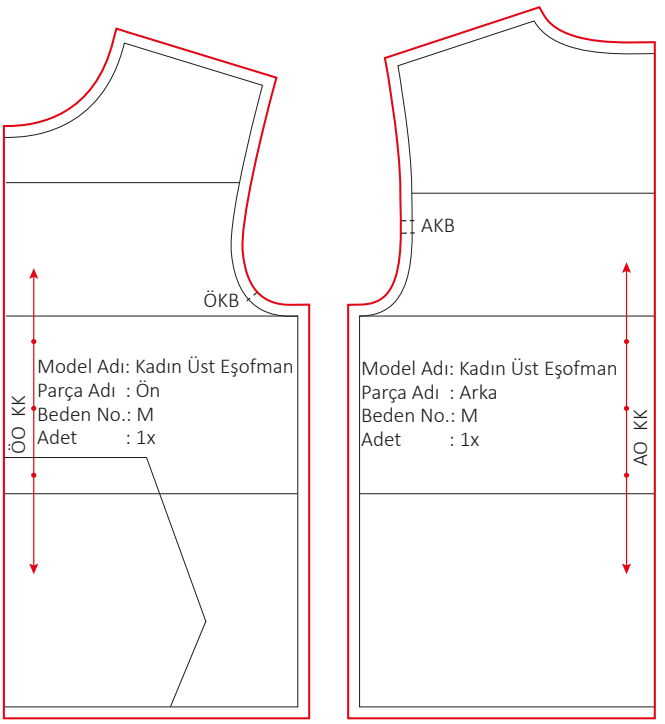
Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, eşel/mezura, riga takımı, pelür kâğıdı, kâğıt makası, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Kadın eşofman üstü için hazırlanan ön, arka, kol, kapüşon, cep, kol ağzı ve etek ucu bant kalıplarının kopyalarını alınız.
- Arka ve ön bedeni düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız (Şekil 3.17).
- Ön bedende kol oyuntusu üzerinde yan dikişten içeriye doğru 4 cm işaretleyiniz (ön beden kol birleştirme çıt işareti).
- Arka bedende kol oyuntusu üzerinde yan dikişten içeriye doğru 9,5 cm ve 10,5 cm olmak üzere çıt işaretlerini alınız (arka beden kol birleştirme çıt işareti).
- Ön ve arka ortası hariç kalıbın diğer kenarlarına 1 cm dikiş payı veriniz.
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.

Ön ve Arka Beden

Şekil 3.17: Üst eşofman ön ve arka şablon kalıbı

Tablo 3.4: Beden ve Kol Çıt İşareti Ölçüleri

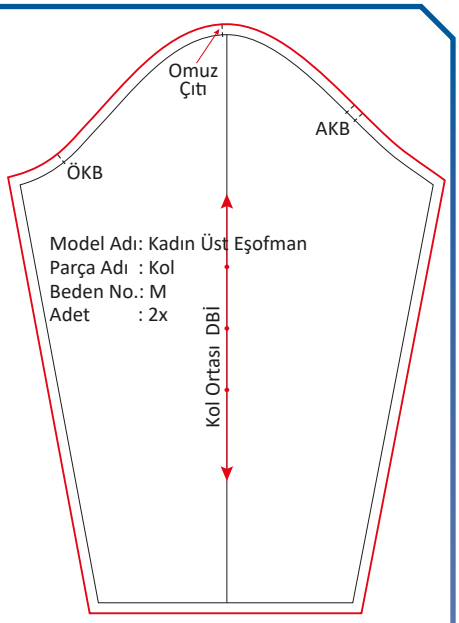
Beden ve Kol Çıt İşaret Ölçüleri				
BEDEN NO.	**S**	**M**	**L**	**XL**
Ön Beden ve Ön Kol Çıt İşareti	3,5 cm	4 cm	4,5 cm	5 cm
Arka Beden ve Arka Kol Çıt İşareti	9-10 cm	9,5-10,5 cm	10-11 cm	10,5-11,5 cm

NOT

Kollu modellerde ön bedenle arka bedenin karışmaması ve kolların bu çıtlara göre takılabilmesi için serili olarak ön kol oyuntusuna tek çıt, arka kol oyuntusuna çift çıt atılır. Aynı işlem kola da uygulanır (Tablo 3.4).

Kol

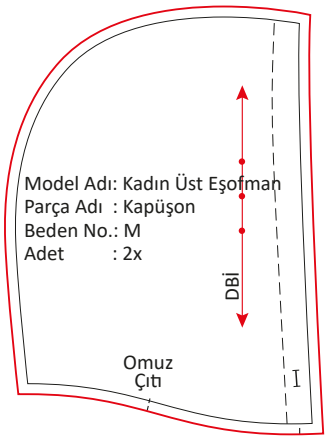
- Kopyası alınan kol kalıbını, düz boy ipliğine dikkat ederek kâğıda yapıştırınız (Şekil 3.18).
- Ön kol evinden içeriye doğru 4 cm (ÖKB), arka kol evinden içeriye doğru 9,5 cm ve 10,5 cm (AKB) işaretleyiniz.
- Beden kalıbı üzerinden ön kol ve arka kol oyuntu çevrelerini ölçerek kola taşıyınız. İşaretlenen noktaların ortasına omuz çıt işaretini koyunuz.
- Kalıbın tüm çevresine 1 cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.

Şekil 3.18: Kol şablon kalıbı

Kapüşon

- Kopyası alınan kapüşon kalıbını düz boy ipliğine dikkat ederek kâğıda yapıştırınız (Şekil 3.19).
- Omuz ve ön ortası çıt işaretini alınız.
- Kalıbın tüm çevresine 1 cm dikiş payı veriniz
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.
- İlik yeri için ön ortası çıtından yukarıya doğru 5,5 cm işaretleyerek ilik yerini saptayınız.
- Bu işaretten aşağıya, yaka oyuntusuna doğru 1,6 cm boyunda ilik yerini çiziniz.
- İlik işaretini 2,5 cm olan pat genişliğinin tam ortasına gelecek şekilde çiziniz.

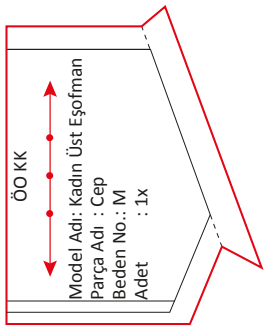
Şekil 3.19: Kapüşon şablon kalıbı

NOT

Kapüşon astarı için de aynı şablon kalıbını kullanınız.

Cep

- Cep kalıbını düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız (Şekil 3.20).
- Cep ağzına 2,5 cm, diğer kenarlara 2 cm dikiş payı vererek çiziniz.
- Çizimde görüldüğü gibi cep ağzının katlanmış şekline göre çizerek kesiniz.
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.

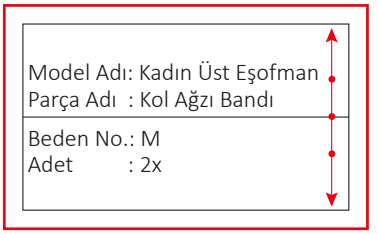
Şekil 3.20: Cep şablon kalıbı

NOT

Cep, ütüde kenarlarından tersine katlanarak kırılacağı için cep ağzına dikiş payı tam, diğer yerlerine rahat kırılabilmesi için fazla verilir.

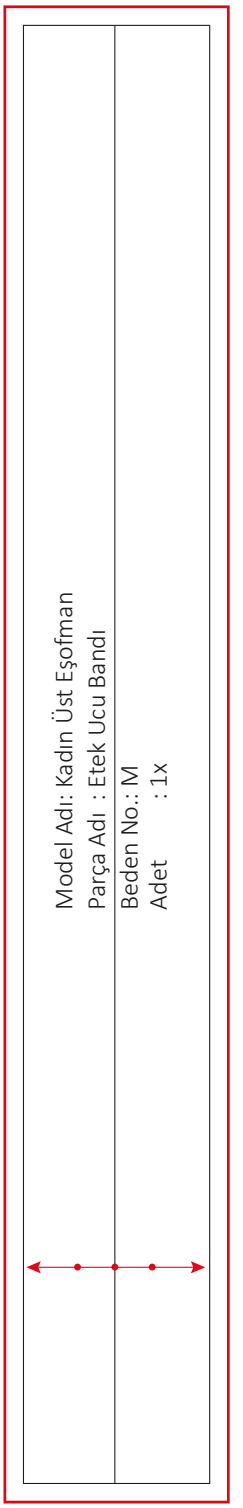
Kol Ağzı ve Etek Ucu Bandı Şablon Kalıbı

- Kol ağzı bant kalıbını düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız (Şekil 3.21).

Şekil 3.21: Kol ağzı bandı şablonu

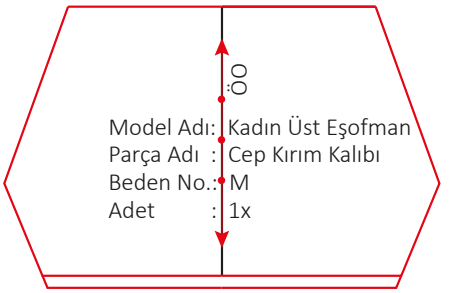
- Etek ucu bant kalıbını düz olarak yapıştırınız (Şekil 3.22).
- Kalıbın tüm çevresine 1,2 cm dikiş payı veriniz. Ortadan ikiye katlanarak ütüleneceği için dikiş payına düzeltme payı ilave ederek veriniz.
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.

Şekil 3.22: Etek ucu bandı şablonu

Cep Ütü Kırım Kalıbı

- Temel beden üzerinden cep kalıbının kopyasını, ön ortası kumaş katı olacak şekilde alınız.
- Alınan kopyayı, açık olarak karton parçasına yapıştırınız (Şekil 3.23).
- Cep alt kısmına 1 cm dikiş payı veriniz.
- Cep ağzını ve kalıbın diğer kenarlarını paysız olarak kesiniz.

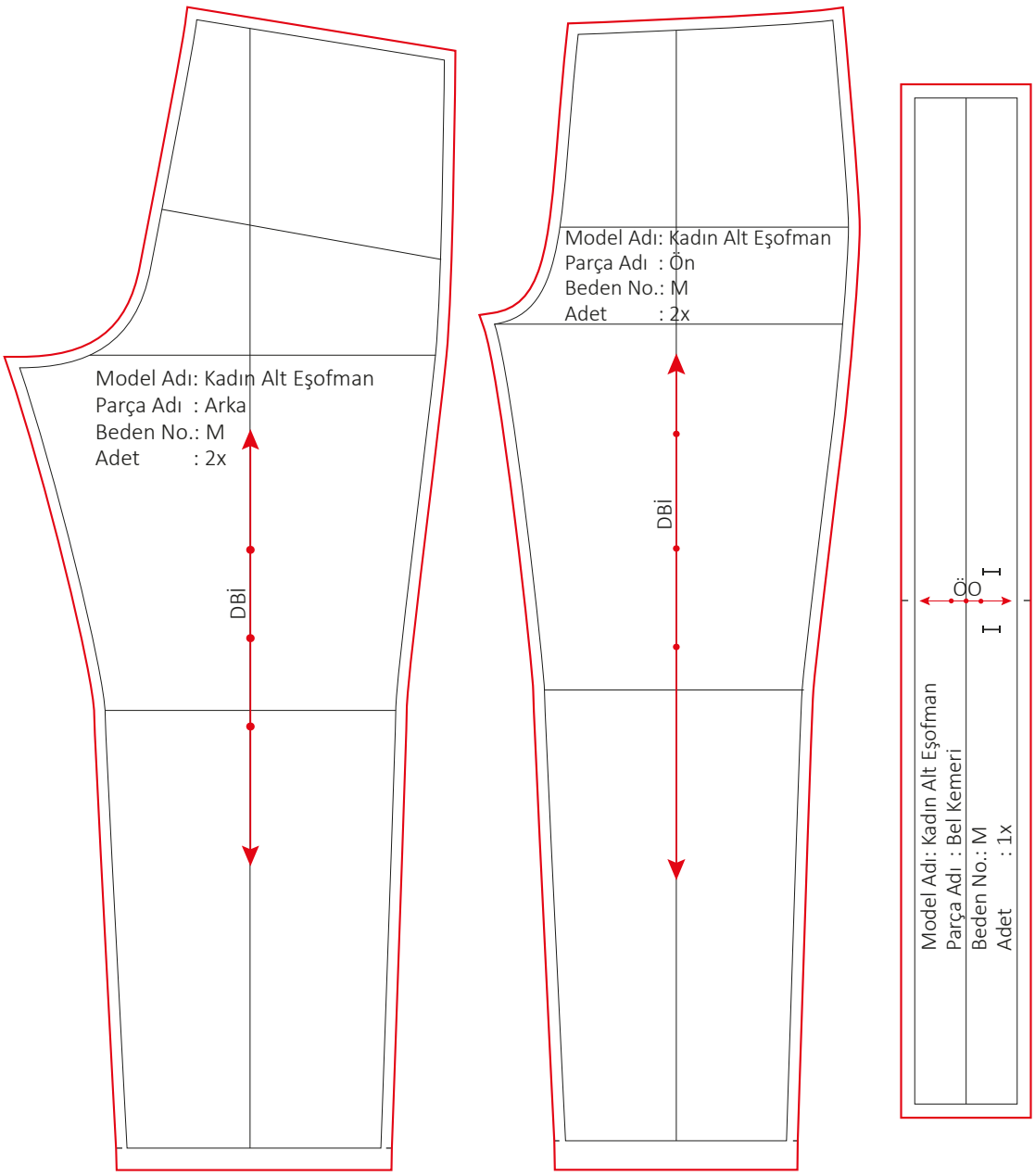

Şekil 3.23: Cep kırım kalıbı

Numune dikimlerinde cep ütü kırım kalıbı, ön beden cep çizim kalıbı olarak da kullanılır.

Alt Eşofman Şablon Kalıbı Hazırlama

Şekil 3.24: Alt eşofman şablon kalıbı

İşlem Basamakları

Ön-Arka

- Alt eşofman kalıbında ön, arka ve kemer kalıplarının kopyalarını alınız. Ön ve arkayı düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız (Şekil 3.24).
- Ön ve arka kalıpta paçalara 2,5 cm, diğer kenarlarına 1 cm dikiş payı veriniz.
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.

Kemer

- Kopyası alınan kemer kalıbını düz olarak yapıştırınız ve tüm çevresine 1,2 cm dikiş payı veriniz (Şekil 3.24).
- Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.
- İlik yeri için kemer kalıbının ön ortasında, kemer kat yeri ile dikiş çizgisinin orta noktasını bularak sağ ve sol tarafa bir miktar yatay çizgi çiziniz.
- Ön ortasından bu yatay çizgi üzerinde sağ ve sol tarafa doğru 2,5 cm işaretleyiniz.
- İşaretlediğiniz noktalardan yatay çizgiye dik olarak 0,8 cm yukarı, 0,8 cm aşağı ölçü alarak ilik yerlerini saptayınız (Toplam ilik boyu 1,6 cm).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikiş paylarını verirken eşel veya mezura kullanınız.
- Şablon çalışmasını yaparken payların düzenli olmasına dikkat ediniz.

1. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Giysi İçin Gerekli Ölçülerin Hazırlanması ve Kadın Eşofman Kalıbı Hazırlama** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kadın eşofmanı için alınacak ölçüleri doğru olarak belirledi.		
3	Ölçü tablosundan kendi vücut ölçülerine uygun olan bedeni seçti.		
4	Kalıp çizim araç gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
5	Kadın eşofman üst beden kalıbını işlem basamaklarını takip ederek çizdi.		
6	Kadın eşofman alt beden kalıbını işlem basamaklarını takip ederek çizdi.		
7	Kadın eşofmanı için hazırlanan kalıpların esas hatlarına dikkat ederek kopyalarını aldı.		
8	Kadın eşofman kalıbı parçalarını düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırdı.		
9	Eşofman şablon çiziminin dikiş paylarını ölçülere dikkat ederek verdi.		
10	Eşofmandaki ilik yerlerinin tespitini doğru olarak yaptı.		
11	Düz çizgilerde cetvel kullanmaya özen gösterdi.		
12	Kavisli yerlerin çizimlerinde pistole ve riga gibi eğri cetvelleri kullandı.		
13	Kalıpların üzerinde bulunması gereken yazıları yazdı ve işaretleri aldı.		
14	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
15	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

3.3. KADIN EŞOFMAN ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI

Kadın eşofman üretiminin ana malzemesini örme kumaşlar oluşturur. Kalitesini ise kumaşın gramajı, genişliği, deseni, çekmezliği, dökümlülüğü, tokluğu, sıklığı, sağlamlığı gibi özellikleri belirler.

Kadın eşofman üretiminde en çok kullanılan kumaşlar; iki iplik, üç iplik (şardonlu ve şardonsuz), interlok, süprem, polar, örme kadife ve ribana (yaka bantlarında, paça kısmında, kol ve etek uçlarında) vb. dir. Bu kumaşların dışında giyim ve kullanım özelliklerine göre örme rashel, pike, ottoman, selanik ve scuba (dalgıç) gibi örme kumaşlar da tercih edilmektedir.

Görsel 3.2: Eşofman için örme kumaş ve aksesuar örnekleri

Eşofman üretiminde yardımcı malzeme ve aksesuar olarak farklı genişliklerde lastik, kordon, ekstrafor, tela, iplik, yıkama talimatı, beden ve firma etiketleri, stoper (durdurucu), fermuar, düğme, kordon uçlarında kullanılan metal ve plastik aksesuarlar, kurdela, çıtçıt, cırt bandı, kuşgözü, şeritler, biyeler ve farklı tasarımlarda yapılan logolar kullanılmaktadır (Görsel 3.2).

Stoper: Giysilerde iplerin ya da kordonların uçlarını süslemek ve durdurmak için yerleştirilen konfeksiyon yardımcı malzemesidir.

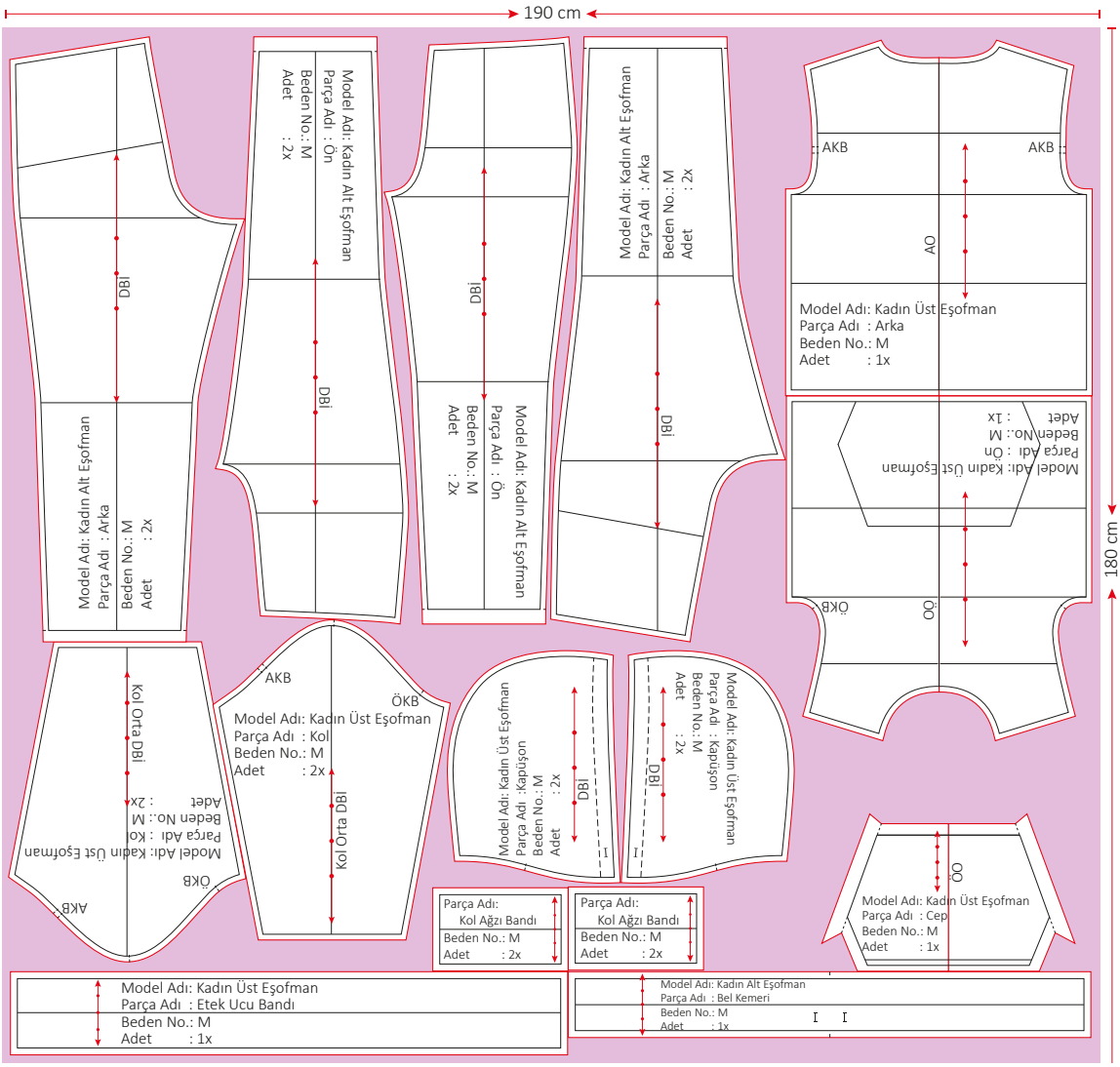
Kuşgözü: Giysilere ip ve kordon geçirilmek üzere açılan deliklere takılan küçük madeni halkalardır.

3.3.1. Kadın Eşofmanı Pastal Planı Hazırlama

Kadın eşofmanında üretilecek modele ait kalıpların, sipariş adetlerine göre düzenlenerek, istenilen kumaş eni genişliğinde, belirtilen yerleştirilme kurallarına uyularak en ekonomik şekilde düzenleyerek bir kesim planı hazırlanır.

8. UYGULAMA

Kadın Eşofmanı Pastal Planı Hazırlama İşlemleri

Şekil 3.25: Eşofman pastal yerleşim planı

8. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25263

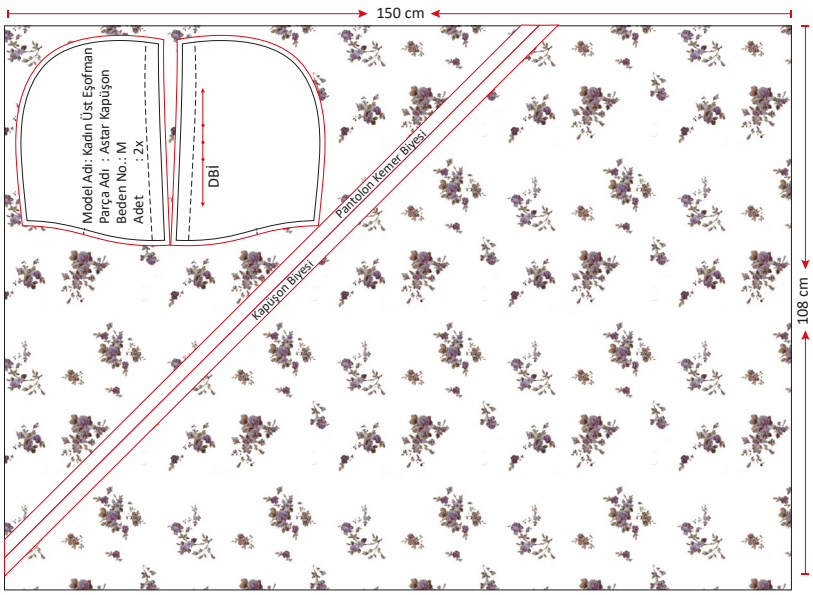
Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole takımı, gönye, riga takımı, eşel/mezura, kâğıt makası, yapıştırıcı, çizim masası, pastal kumaşı, biçki sabunu, kesim masası.

İşlem Basamakları

- 190 cm enindeki kumaşı açık serim olarak masaya yerleştiriniz (Şekil 3.25).
- Örme kumaşların esnekliği, dokuma kumaşlara göre yüksek olduğu için kumaşı çok gergin ve çok bol bırakmadan masaya yerleştiriniz.
- Kadın eşofman şablonlarını DBİ işaretlerine ve yönüne dikkat ederek önce büyük parçaları, sonra küçük parçaları yerleştiriniz.
- Şablon parçalarını, kumaşta en az fire verecek ve kesim aracını rahat kullanabilecek şekilde yerleştiriniz.
- Pastalın başına ve sonuna 1,5 cm tolerans payı ilave ediniz ve kumaş hesabını ilaveli ölçüye göre yapınız.
- Şablon parçalarında eksik parça olup olmadığını kontrol ediniz.

Kapüşon Astarı

Şekil 3.26: Kapüşon astarı pastal yerleşim planı

- 150 cm enindeki kapüşon astar kumaşını açık serim olarak masaya yerleştiriniz (Şekil 3.26).
- Astar kapüşon şablonlarını DBİ işaretlerine ve desen yönüne dikkat ederek yerleştiriniz.
- Kapüşon ve bel kordonu için kumaşın verev hattını bularak çiziniz.
- 0,7 cm biye genişliği için verev çizgiden yukarıya doğru iki kez 3,2 cm genişliğinde çizgi çiziniz.

NOT

Biye parçası dokuma kumaşlardan yapılırsa verev, örme kumaşlardan yapılırsa enine veya esnememesi için boyuna kesilir.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Farklı genişliklerde kumaşlar varsa pastal planını en dar olan kumaşa göre hazırlayınız.
- Kalıpları yerleştirme işlemini pastaldaki beden dağılımlarına (asortisine) göre yapınız.
- Kumaşlarda renk (kanat) farkı varsa aynı bedene ait kalıpları yan yana yerleştirmeye dikkat ediniz.

3.3.2. Kadın Eşofmanı Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı

Örme kumaşların hesaplanmasında üretime girecek kumaşın (gr/m^2) bir metrekaresinin ağırlığı gram olarak belirlenmelidir. Çünkü bu kumaşlar metraj olarak değil kilogram olarak satılmaktadır. Kumaşın gramajında mukavemet, kumaşın sık ya da seyrek dokunması, kalınlık, örgü tipi ve yumuşaklık gibi pek çok performans özelliği rol oynamaktadır. Kumaş ve kapüşon astar kumaşının pastal boyu mezura ile ölçülü ve kumaşın gramajı hesaplanır. Verilere göre ana ve yardımcı malzemeleri tespit edilir.

Tablo 3.5: Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı

Ana Malzeme			
$^{20}/_{10}$ İki İplik kumaş (1 m^2=280 gr)			
Kumaş Eni	190 cm	**Pastal Boyu**	180 cm
Ana Malzeme Metrajı Hesabı	190 cm (pastal eni)x180 cm (pastal boyu)=3,42 m^2 (eşofman için hesaplanan metrekare metrajı)		
	3,42 m^2 x280 gr=957,6 gr~958 gr (bir eşofman için hesaplanan gramaj)		
Kapüşon Astar Eni	150 cm	**Kapüşon Pastal Boyu**	108 cm
Yardımcı Malzemeler			
Bel Lastiği	70 cm (1 adet)	**Bağcık/Kordon**	125 cm (2 adet)
İlik Yeri İçin Örme Tela	5 cm	**Dikiş İpliği**	Kumaşın renginde
Etiket	Beden etiketi, firma etiketi, yıkama talimatı		

2. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Kadın Eşofmanı Ana ve Yardımcı Malzeme Hesaplama** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Pastal planını hazırlarken şablonları düz boy iplik, desen yönü ve verimlilik ilkesine dikkat ederek yerleştirdi.		
3	Pastal planını kâğıt ya da kumaş üzerine tekniğe uygun olarak hazırladı.		
4	Pastal planı üzerinden kumaş metrajını doğru aldı ve gramaj hesabı yaptı.		
5	Ana ve yardımcı malzeme hesaplamalarını doğru yaptı.		
6	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
7	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

3.4. KADIN EŞOFMAN KESİMİ

Örme kumaşlar, fiziksel özellikleri bakımından dokuma kumaşlardan farklı yapıda olduğu için işletmelerde kesim öncesi birtakım kontrollerden geçirilmektedir.

- Kesime girecek tüm kumaş topları masa üzerine açılır. Kumaştaki may dönmesi, kenar kıvrılması, kumaş kırığı, gramajı, kanat farkı, ton farkı, ilmek kaçığı, buruşukluk, leke, yabancı madde, delik, patlak, örgü hatası, boya hatası ve desen gibi hatalar tek tek kontrol edilir. Kontrol sonucu tespit edilen hatalı kumaşlar düzeltilmeye çalışılır. Düzeltilemeyen kumaşlar ise üretici firmaya gönderilip düzelttirilir.
- Örme kumaşların esnekliği yüksek olduğu için çekmezlik oranları da dokuma kumaşlara göre fazladır. Kesim öncesi ütü testi ve yıkama testleri yapılarak kumaştaki çekme oranları belirlenir ve kumaşın çekmesine göre kalıplara çekme payları ilave edilir.
- Kumaş toplarına sarılan kumaşlar, kesim öncesi masa üzerine açılarak gerginliğinden kurtulması için bir gece bekletilir.

NOT

May dönmesi, örme kumaşlarda ilmek sıraları ile ilmek çubuklarının birbirine göre 90 derecelik olan açılarından sapma göstermeleridir.

Kadın Eşofmanı Model Analizi

- Eşofman üst beden, 2 iplik örme kumaştan çalışılır (Görsel 3.3).
- Kapüşon içi astar kullanılarak çift kat çalışılır.
- Kapüşon astarında dokuma kumaş kullanılır (Görsel 3.4).
- Önde kanguru cebi vardır.
- Etek ve kol ağzına kendi kumaşından bant takılır.
- Model boyu kalça hizasındadır.
- Kapüşona ilik açılarak biye (bağcık) takılır.
- Model M beden ölçülerine göre çalışılır.
- Eşofman alt beden belinde kendi kumaşından geniş kemer kullanılır.
- Kemer içine 4,5 cm lastik kullanılır.
- Kemer ortasına iki adet ilik açılır ve iki sıra makine dikişi çekilir.
- Kemerdeki iki dikiş arasından biye (bağcık) takılır.
- Paça reçme dikişi ile temizlenir.

Görsel 3.3: Eşofman kumaşı

Görsel 3.4: Kapüşon astar kumaşı

9. UYGULAMA

Kadın Eşofmanı Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama İşlemleri

9. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek asgari çalışma talimatı, boş çalışma talimatı formu, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

- Kadın eşofmanı asgari çalışma talimatını inceleyiniz (Tablo 3.6).
- Grup arkadaşlarınızla farklı bir çalışma talimatı hazırlayınız ve bu talimat formunu doldurunuz.

Tablo 3.6: Kadın Eşofmanı Asgari Çalışma Talimatı

UYGULAMA YERİ		KADIN EŞOFMANI ÜST VE ALT BEDEN ASGARİ ÇALIŞMA TALİMATI
DİKİŞLER	ÜST EŞOFMAN	• Kullanılan kumaşa uygun iğne ve iplik seçilmelidir. • Dikiş payları 1 cm olmalıdır. • Tüm birleştirmeler 4 iplik overlok dikişiyle yapılmalıdır. • Overlok ve reçme dikiş adımları 1 cm'de 4 dikiş olacak şekilde ayarlanmalıdır. • Dikişlerde kumaş kestirilmeden sadece düzeltilerek çalışılmalıdır. • Etek ucu ve kol ağzı bantları dikiş payları 1,2 cm olmalıdır. • Cep ağzına 2 cm'den reçme dikişi yapılmalıdır.
	ALT EŞOFMAN	• Bel kemeri dikiş payı 1,2 cm olmalıdır. • Bel kemer genişliği bitmiş ölçüsü 4,5 cm olmalıdır. • Kemerin ön orta kısmına dik olarak iki adet ilik açılmalıdır. İki ilik arasındaki mesafe 5-5,5 cm olmalıdır. • Lastiğin kemer içinde dönmemesi için kemerin iç kısmına iki yerden dikişle tutturulmalıdır. • Bel kemerine düz dikiş makinesinde veya lastik makinesinde iki sıra dikiş çekilmelidir. • Paçaya 2,5 cm'den reçme dikişi yapılmalıdır.
KAPÜŞON		• Dış kapüşon, iç astarıyla birleştirildikten sonra düz dikiş makinesinde kapüşonun kenar kısmına 2,5 cm'den üst dikiş yapılmalıdır.
ETİKET VE AKSESUARLAR		• Bağcık/kordon için kapüşon astarı kumaşından 3,2 cm genişliğinde, 1,25 cm uzunluğunda iki adet verev biye parçası kesilmelidir. • Bitmiş bağcık genişliği 0,7 cm olmalıdır. • Üst bedende yıkama talimatı, sol yan dikişte etek ucundan 10 cm yukarıya doğru takılmalıdır. • Alt bedende yıkama talimatı sol yan dikişte bel kemerinden 10 cm veya arka ağ dikişinden 8 cm aşağıya doğru takılmalıdır. • Beden etiketi, firma etiketinin ortasına dikilmelidir. • Firma etiketi, arka yaka ortasına dikilmelidir. • Firma etiketi, arka kemer ortasında dikişe tutturulmalıdır.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Model analizindeki bilgileri kullanarak asgari çalışma talimatı oluşturunuz.
- Yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ediniz.

10. UYGULAMA

Kadın Eşofmanı Kesim İşlemleri

10. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kadın eşofman şablonu, kumaş, kesim aracı, mezura, cetvel, biçki sabunu veya uçan kalem, ütü.

İşlem Basamakları

- Kadın eşofmanı için kullanılacak kumaşın kenarlarını düzelterek kesime hazırlayınız.
- Kumaşı açık serim olarak kesim masası üzerine yerleştiriniz ve masa kenarına sabitleyiniz.
- Şablonları pastal resmine göre düz boy ipliğini dikkate alarak kumaş üzerine yerleştiriniz.
- Şablonları sabitleyerek kalıpların etrafından biçki sabunu veya uçan kalemle çiziniz.
- Şablonların üzerindeki çıt işaretlerini kumaş üzerine geçiriniz.
- Kapüşon astarı ve biye kesimi için aynı işlemleri uygulayınız.
- Kumaşın, kapüşon astarının ve biye parçalarının kesim işlemlerini yapınız (Görsel 3.5).
- Kesilen parçaların eksik olup olmadığını kontrol ediniz.

Görsel 3.5: Biye kesimi

Dikkat Edilecek Noktalar

- Pastal serim işlemini örme kumaşların esneme özelliklerine dikkat ederek yapınız.
- Çizim malzemesinin kumaşta leke bırakmamasına ve ince uçlu olmasına dikkat ediniz.
- Çıtların çok derin atılmamasına dikkat ediniz.

3. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Kadın Eşofman Kesimi** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kadın eşofmanı model analizini yaptı.		
3	Eşofmana uygun olarak asgari çalışma talimatını hazırladı.		
4	Eşofman kesim işlemlerinde kullanılacak araç gerecini hazırladı.		
5	Eşofmandaki tüm parçaların kesim işlemlerini tekniğine uygun yaptı.		
6	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
7	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

3.5. KADIN EŞOFMANI ÜRETİMİ

Üretimde kullanılacak araç gereç, dikim teknikleri ve iş akış organizasyonu, ürünlerin aynı kalitede ve aynı standartlarda üretilmesine olanak sağlar.

Tablo 3.7: Kadın Üst Eşofmanı Dikim Planı

ÜST KADIN EŞOFMANI DİKİM PLANI		
Model Adı: Kadın Eşofmanı (Üst)		**Tarih:**
Hazırlayan:		**Sezon:**
Beden: M		
İşlem No.	**Akış Basamakları**	**Makine Parkı**
1	Kol ağzı ve etek ucu bantlarının ikiye katlanması	Ütü
2	Kol ağzı ve etek ucu bantlarının dikimi	DSM
3	Bantların dikiş paylarının ütüsü	Ütü
4	Bantları yüzüne çevirme	El İşi
5	Ön cep parçasının kalıba göre kırılması	Ütü
6	Cep ağzı dikimi	Reçme-DSM
7	Ön cep çizimi	El İşi
8	Ön cep dikimi	DSM
9	Kapüşon ilik işareti alma	El İşi
10	Kumaşın tersinde ilik yerine tela yapıştırma	Ütü
11	Kapüşona ilik açma işlemi	İlik Makinesi
12	Dış kapüşon ve kapüşon astar parçalarını birleştirme	4 İplik Overlok
13	Dış kapüşonla astarını birleştirme işlemi	4 İplik Overlok
14	Kapüşon ağzına gizli çıma dikişi çekme	DSM
15	Kapüşon ara ütüsü	Ütü
16	Kapüşon üst dikiş işlemi	DSM
17	Dış ve astar kapüşonu birbirine tutturma işlemi	DSM
18	Omuz dikimi	4 İplik Overlok
19	Kol takma işlemi	4 İplik Overlok
20	Yan dikiş ve kol altı dikim işlemi	4 İplik Overlok
21	Kol ağzı bandını kolla birleştirme işlemi	4 İplik Overlok
22	Etek ucu bandını bedenle birleştirme işlemi	4 İplik Overlok
23	Kapüşon üst üste kapatma dikişi ve bedene tutturma	DSM
24	Kapüşonu bedenle birleştirme işlemi	4 İplik Overlok
25	Bağcık için aparada biye çekme işlemi	DSM-Bant Reçme
26	Bağcık ütüsü, ara ütü ve son ütü işlemleri	Ütü
27	Bağcığı kapüşona takma ve son kontrol işlemleri	El İşi

Tablo 3.8: Kadın Alt Eşofmanı Dikim Planı

ALT KADIN EŞOFMANI DİKİM PLANI		
Model Adı: Kadın Eşofmanı (Alt)		**Tarih:**
Hazırlayan:		**Sezon:**
Beden: M		
İşlem No.	**Akış Basamakları**	**Makine Parkı**
1	Bel kemerinin ikiye katlanması	Ütü
2	Kumaşın tersinde ilik yerine tela yapıştırma	Ütü
3	Kemere ilik işareti alma işlemi	El İşi
4	Kemere ilik açma işlemi	İlik Makinesi
5	Kemer dikimi	DSM
6	Kemer dikiş paylarının ütüsü	Ütü
7	Kemeri yüzüne çevirme ve ortalayarak işaret alma	El İşi
8	Lastik ucu dikimi	DSM
9	Lastiği kemere ön ve arka ortasından tutturma (içten)	DSM
10	Kemer içine lastiği yerleştirme ve dikme işlemi	DSM
11	Kemer büzgüsünü dağıtma işlemi	El İşi
12	Lastik üst dikiş işlemi (iki sıra)	DSM-Lastik Mak.
13	Ön ağ dikişini birleştirme	4 İplik Overlok
14	Arka ağ dikişini birleştirme	4 İplik Overlok
15	Yan dikişleri birleştirme işlemi	4 İplik Overlok
16	İç paçayı birleştirme	4 İplik Overlok
17	Bel kemerini pantolon beline tutturma işlemi	DSM
18	Kemer dikişini overlokla temizleme	3 İplik Overlok
19	Pantolon paçası reçme dikim işlemi	Reçme
20	Ara ütü ve son ütü işlemleri	Ütü
21	Bağcığı kemere takma işlemi	El İşi
22	Son kontrol işlemleri	El İşi

NOT

- Dikim planı, işlem sırasına dikkat edilerek hazırlanmalıdır.
- Makine parkı, yapılacak işlemlere göre düzenlenmelidir.
- Dikim planı, işlem sırası atlanmadan hazırlanmalıdır.

11. UYGULAMA

Kadın Eşofmanı Dikim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25265

11. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kesimi yapılmış üst ve alt beden parçaları, 4 iplik overlok, 3 iplik overlok, reçme, ilik ve düz dikiş makinesi, ütü, biye aparatı, işaret kalemi, biçki sabunu, mezura, cetvel, iplik, tela, makas.

İşlem Basamakları

Üst Beden

- Kol ağzı ve etek ucu bantlarını ortadan ikiye katlayarak ütüleyiniz. Kumaş eğriliklerini keserek düzeltiniz (Görsel 3.6).
- Kol ağzı ve etek ucu bantlarının tersinden makinesini çekiniz (Görsel 3.7).

Görsel 3.6: Bant ikiye katlama

Görsel 3.7: Bant birleştirme dikişi

- Bantların dikiş paylarını ikiye açarak ütüleyiniz.
- Bantların dikişlerini üst üste getirerek yüzüne çeviriniz.
- Ön cep parçasının dikiş paylarını, yüzünden tersine doğru kırım kalıbıyla ütüleyiniz (Görsel 3.8).
- Cep ağzına 2 cm'den reçme dikişi yapınız (Reçme makinesi yoksa cep ağzı dikiş payına tersinden tela yapıştırınız. Kenarını overlokla temizleyerek düz dikiş çekiniz.) (Görsel 3.9).
- Ön bedeni ütüde ikiye katlayarak bedenin orta noktasını bulunuz. Cep kırım kalıbının ortasını, bedendeki orta kat yeri üzerine yerleştiriniz ve cep çizimini yapınız (Kalıbı etek ucuna sıfırlayarak yerleştiriniz.).
- Önce cebin üstünü sonra yanlarını çıma dikişiyle bedene tutturunuz (İsteğe göre gaze dikişi de yapılabilir.) (Görsel 3.10).
- Kapüşon şablonundaki ilik işaretinin yerini kumaşa geçiriniz.

Görsel 3.8: Cep kırımı

Görsel 3.9: Cep ağzı reçme dikişi

Görsel 3.10: Cebi bedene dikme

- Kumaşın tersinde ilik yerine küçük tela parçası yapıştırınız (Görsel 3.11).
- Kapüşona işaretlenen yerden makinede veya elde ilik açınız (Kordon geçmesi için kuşgözü de yapılabilir.).
- Dış kapüşon parçalarını tersinden birleştiriniz (Görsel 3.12).

Görsel 3.11: Kapüşon iliği için tela yapıştırma

- Kapüşon astarı parçalarını tersinden birleştiriniz (Görsel 3.13).

Görsel 3.12: Kapüşonun birleştirilmesi

Görsel 3.13: Kapüşon astarının birleştirilmesi

- Kapüşon ve astar ağzını overlokla birbirine tutturunuz.
- Kapüşon ağzında payları astara yatırarak gizli çıma dikişini çekiniz.
- Kapüşon ağzı ve diğer dikişlerin ara ütüsünü yapınız.
- Kapüşon ağzına 2,5 cm'den üst dikiş çekiniz.
- Dış kapüşon ve astarın yakaya takılacak olan kısmını makinede birbirine tutturunuz.
- Kapüşonun sağ tarafını sol tarafa kapatarak ön orta çıtlarını üst üste getiriniz ve kapanma payını tutturunuz.
- Ön ve arka bedeni yüz yüze yerleştirip tersinden omuz dikişini yapınız (Görsel 3.14).
- Bedenle kolu yüz yüze yerleştiriniz ve kol altından başlayarak kolu takınız. Kol takarken kolu üste alınız. Bedenle koldaki ön birleştirme çıtları, omuz çıtları ve arka birleştirme çıtlarının karşılıklı gelmesine dikkat ediniz (Görsel 3.15).

Görse 3.14: Omuzları birleştirme

Görsel 3.15: Kolu bedene birleştirme

- Kol ağzından başlayarak tersinden bedenin etek ucuna kadar yan dikişini çekiniz (Görsel 3.16).
- Hazırlanan kol ağzı bandı ile kol alt dikişini üst üste getirerek birleştiriniz (Görsel 3.17).

Görsel 3.16: Yanların birleştirilmesi

Görsel 3.17: Kol bandının takılması

- Etek ucu bant dikişini, sol yan dikişe getirerek tersinden birleştiriniz.
- Bedende yaka ön ortasına çıt atarak kapüşonun ön ortası çıtını üst üste getiriniz, yardımcı dikiş olarak birbirine tutturunuz.
- Kapüşonu üste alınız ve çıt işaretlerine dikkat ederek bedene dikiniz.
- Bağcık için kesilen kumaşın yüzü arkada kalacak şekilde aparaya takarak biyeyi çekiniz ve kumaşı ütüleyiniz (Görsel 3.18).
- Dikilen eşofman üstünün ipliklerini temizleyiniz ve ütü öncesi kontrolünü yapınız.

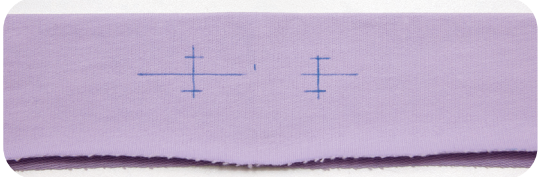
Görsel 3.18: Aparada biye çekme

Alt Beden

- Bel kemerini ikiye katlayarak ütüleyiniz ve kumaş eğriliklerini keserek düzeltiniz.
- Kumaşın tersine ilik yerine küçük tela parçası yapıştırınız ve ilik işaretinin yerini kumaşa geçiriniz (Görsel 3.19 ve 3.20).
- Kemere işaretlenen yerden ilik açınız (Görsel 3.21).

Görsel 3.19: İlik yerine tela yapıştırma

Görsel 3.20: Kemere ilik işareti alma

Görsel 3.21: Kemere ilik açma

- Kemer uçlarını tersinden makinede birleştiriniz ve dikiş paylarını ikiye açarak ütüleyiniz (Görsel 3.22).
- Kemeri yüzüne çevirerek ortasına işaret alınız (ön orta işareti).
- Bel lastik uçlarını 1 cm üst üste yerleştirip makinede dikiniz (Görsel 3.23).
- Lastiği ve kemeri, dikiş yerinden katlayınız ve bunların orta noktalarına işaret alınız (Görsel 3.24).

Görsel 3.22: Kemer birleştirme dikişi

Görsel 3.23: Lastik birleştirme dikişi

Görsel 3.24: Kemer-lastik hazırlama

- Lastiğin dönmemesi için ön ve arka ortasını kemer bandına içten tutturunuz (Görsel 3.25).
- Kemer içine lastiği yerleştiriniz ve tek taraflı fermuar ayağıyla kemeri, lastik bitiminden makinede dikiniz (Görsel 3.26).

Görsel 3.25: Lastiği kemere tutturma

Görsel 3.26: Kemer dikişi

NOT

Dikişin lastiği tutmamasına dikkat ediniz.

- Kemer büzgüsünü dengeli bir şekilde elinizle dağıtınız (Görsel 3.27).

Görsel 3.27: Kemer büzgü dağılımı

- Kemerin genişliğini ortalayınız ve kemere iki sıra makine dikişi çekiniz (Görsel 3.28).
- Makine çekerken dikişlerin çıtlamaması için kemerin gergin olmasına dikkat ediniz (Görsel 3.29).

Görsel 3.28: Kemer üst dikişi

Görsel 3.29: Kemer çalışması

- Ön ve arka eşofmanın ağ dikişlerini çekiniz (Görsel 3.30).
- Alt eşofmanda ön ve arkayı yüz yüze yerleştiriniz ve eşofmanın tersinden yan dikişlerini birleştiriniz (Görsel 3.31).

Görsel 3.30: Ön ağ dikişi

Görsel 3.31: Yanların birleştirilmesi

- Paçadan başlayarak iç paça dikişini tamamlayınız.
- Eşofman altı ile kemerin ek yerini arka ortası dikişine denk getirerek birleştiriniz (Görsel 3.32).
- Kemer dikiş paylarını overlok çekerek temizleyiniz.
- Eşofmanın parçalarını tersine doğru kıvırınız ve parçaların yüzüne reçme dikişi yapınız (Görsel 3.33).

Görsel 3.32: Kemeri bedene birleştirme

Görsel 3.33: Paça reçme dikişi

NOT

Reçme makinesi yoksa paçaya overlok çekiniz. Dikiş paylarını 2 cm'den tersine doğru katlayarak ütüleyiniz. Çıma dikişi ile kapatınız.

- Dikilen eşofman altının ipliklerini temizleyiniz ve eşofmanın ütü öncesi kontrolünü yapınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Etek ucu ve kol bantlarını bedenle birleştirirken bedendeki yedirme işlemini eşit dağıtmaya özen gösteriniz.
- Kol takarken sağ ve sol kolun karışmaması için ön ve arka kol birleştirme çıtlarıyla bedendeki çıtları karşılıklı getirmeye dikkat ediniz.
- Birleştirme dikişlerinde kumaşın esnememesine, büzgü ve katlanmaların olmamasına dikkat ediniz.
- Birleştirme dikişlerini yaparken kumaşı overlok makinesine kaptırmamak için dikkatli çalışınız.

4. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Kadın Eşofman Üretimi** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Modelin dikiş özelliklerini doğru analiz etti.		
3	Kadın eşofman dikim planını modele uygun olarak verimlilik ilkeleri doğrultusunda hazırladı.		
4	Dikim planına göre makine parkını doğru seçti.		
5	Makinelerin dikime hazırlık işlemlerini doğru olarak uyguladı.		
6	Eşofman üst beden dikimini tekniğine uygun olarak dikti.		
7	Eşofman alt beden dikimini tekniğine uygun olarak dikti.		
8	Dikim işlemlerinde işlem sırasını doğru olarak uyguladı.		
9	Dikim sırasında çıtların ve dikişlerin karşılıklı gelmesine dikkat etti.		
10	İlik yerlerini doğru olarak belirledi ve uyguladı.		
11	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

3.6. KADIN EŞOFMANI SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ

Hazır giyim üretiminde dikilen bir ürünün kalitesini artırmak, güzel görünmesini sağlamak ve giysiye biçim vermek amacı ile aşamalar hâlinde ütü işlemleri uygulanır. Ütü sonrası dikilen ürünlerde model özellikleri, ürüne uygulanan dikim teknikleri ve model ölçülerinin istenilen özellikte olup olmadığı kontrol edilerek paketlenir.

12. UYGULAMA

Kadın Eşofmanı Son Ütü İşlemleri

12. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 5. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

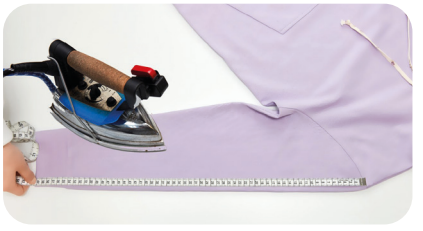
Dikimi yapılmış üst ve alt eşofman, kapüşon ve kemer bağcığı, eşofman ölçü tablosu, ütü masası, ütü, leke çıkarıcılar.

İşlem Basamakları

- İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak ütü ve ütüleme ortamını hazırlayınız.
- Ütü ısı ayarını örme kumaşın cinsine göre ayarlayınız.
- Üst eşofmanın tersinden ara ütüsünü yaparak dikişlerini düzeltiniz. Sonra eşofmanı yüzüne çeviriniz.
- Ütü masasına yerleştirerek önce kapüşonu sonra kolları, en son bedeni ütüleyiniz (Ütüyü boy ipliği yönünde hareket ettiriniz ve dikişleri parlatmamaya özen gösteriniz.) (Görsel 3.34, 3.35).
- Bağcığın ölçüsünü ayarlayarak bağcığı, kapüşona takınız.
- Alt eşofmanı tersinden ara ütüsünü yaparak dikişlerini düzeltiniz. Sonra yüzüne çeviriniz.
- Ütü masasına yerleştiriniz. Kemer, ön ağ, arka ağ ve paçadan başlayarak tüm yüzeyi ütüleyiniz (Görsel 3.36).

Görsel 3.34: Kapüşon ütüsü

Görsel 3.35: Kol ütüsü

- Bağcığın ölçüsünü ayarlayarak bağcığı, kemere takınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ütü işlemlerinde kumaşı parlatmamaya özen gösteriniz.
- Ölçüleri kontrol ederek ütü yapmaya dikkat ediniz.

Görsel 3.36: Pantolon ütüsü

13. UYGULAMA

Kadın Eşofmanı Son Kontrol İşlemleri

13. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 5. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Dikimi yapılmış üst ve alt eşofman, beden ölçüsüne uygun canlı veya cansız manken, masa, mezura, eşofman ölçü tablosu, kalem, eşofman kalıpları, leke çıkarma malzemeleri.

İşlem Basamakları

- Eşofman ölçü kontrollerini yapınız (Görsel 3.37-3.38-3.39-3.40). Ölçü tablosundaki ölçülerle karşılaştırarak tabloya not alınız. Tolerans dışındaki ölçüler için kalıpta düzeltme yoluna gidiniz.
- Dikişten kaynaklı hatalar varsa dikiş atlaması, dikiş kaymaları, çıtlamalar, sökülmeler, dikişte büzgü ve katlanmalar, esneme, gevşek dikiş vb. gerekli düzeltmeleri yapınız.

Görsel 3.37: Beden ölçü kontrolü

Görsel 3.38: Model boyu ölçüsü

Görsel 3.39: Bel ölçü kontrolü

Görsel 3.40: Arka ağ ölçüsü

- Kumaş yüzeyinde lekeler varsa leke çıkarma yöntemlerini kullanarak lekeyi çıkarınız.
- Örme kumaşlarda karşılaşılabilecek may dönmesine karşı dikkat ediniz.
- Bedende, kolda ve paçada dönüklükler olup olmadığını kontrol ediniz. Ütüyle düzeltme yoluna gidiniz.

Duruş Kontrolü

Görsel 3.41: Manken üzerinde bitmiş görüntüler

- Kadın eşofmanını M beden ölçüsündeki kişiye ya da cansız mankene giydirerek duruşunu kontrol ediniz (Görsel 3.41).
- Duruş formundaki gerekli olan düzeltmeleri kalıp üzerinde düzeltmek için not ediniz ve düzeltmeleri kalıba yansıtınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikiş atlamaları, dikiş patlağı, sökülme gibi hataların olmamasına dikkat ediniz.
- Eşofman ölçü kontrollerini tablodaki ölçülerle karşılaştırarak kontrol ediniz.
- Dikişlerde çıtlama olup olmadığını kontrol ediniz.

5. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Kadın Eşofmanı Son Ütü ve Son Kontrol İşlemleri** aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kadın eşofmanının işlem sırasına göre ara ve son ütüsünü yaptı.		
3	Dikiş hatalarını kontrol ederek düzeltti.		
4	Eşofman ölçü kontrolünü tabloya uygun olarak yaptı.		
5	Manken üzerinde eşofmanın duruş kontrolünü yaptı.		
6	Eşofman üst beden ve pantolonunda dönüklük varsa düzeltti.		
7	Duruş ve ölçü toleranslarına uymayan yerleri kalıp üzerine yansıtarak gerekli düzeltmeleri yaptı.		
8	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
9	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Giysi için gerekli ölçüleri hazırlama
- Erkek gömleği kalıbı çizimi
- Bedene takılan yakalar, kol ağzı temizleme ve kapama payı kalıp çizimlerini yapma
- Bedene takılan kol kalıp çizimlerini yapma
- Erkek gömleği şablon kalıbı hazırlama
- Erkek gömleği ana ve yardımcı malzeme hesabı yapma
- Bedene takılan yakalar teknik çalışmalarını yapma
- Manşet, kapama payı teknik çalışmalarını yapma
- Bedene takılan kol ve apartura teknik çalışmalarını yapma
- Erkek gömleği dikiş teknik çalışmalarını yapma
- Erkek gömleği kesimi yapma
- Erkek gömleği üretimi yapma
- Erkek gömleği son ütü ve son kontrol işlemlerini yapma

TEMEL KAVRAMLAR

Yaka, kol yırtmacı, manşet, pat

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Erkek gömleklerinin erkek giyimindeki önemi nedir?

ERKEK GÖMLEĞİ ÜRETİMİ

4. ERKEK GÖMLEĞİ ÜRETİMİ

Gömlek, ilk olarak MS III. yüzyıl başlarında Roma'da "tunica interior" adıyla kullanılmıştır. Bu yüzden gömlek deyince akla gelen ilk ülke de hâliyle İtalya'dır. Bu dönemde gömlekler, bir kumaş parçasının ortasına kafanın geçebileceği kadar bir delik açılarak dikilmiş ve düğmesiz oldukları için kemerle birlikte kullanılmıştır.[1]

Anadolu'da gömleğin ilk şekli olan "mintan" günümüzde de giyilmeye devam etmektedir.

Erkek gömleği, çok uzun bir zaman ceketle birlikte kravat takılarak kullanılmıştır. Kot pantolonun benimsenmesiyle takım elbiselerin içinden çıkmıştır. Erkek gömleği kalıpları, zaman içinde modaya göre değişime uğramıştır. Kumaşların türleri, desenleri ve renkleri gömleklere çeşitlilik katarak erkeklerin vazgeçilmez kıyafeti olmuştur (Görsel 4.1).

Görsel 4.1: Erkek gömlekleri

Vücut ölçülerinin ve vücudun hareket edeceği yerlerin iyi bilinmesi, hazırlanan kalıpların vücuda kusursuz olarak uyumunu sağlar. Gömleğin üretim aşamalarını iyi organize eden ve bu aşamaları uygulayan nitelikli elemanlarla çalışılmalıdır. Üretimde kullanılacak malzemeler özenli ve birbirine uygun kalitede belirlenerek seçilmelidir.

4.1. GİYSİ İÇİN GEREKLİ ÖLÇÜLER

Standart ölçü tablosundan yararlanılarak vücut ve giysi üzerinden gerekli ölçüler alınarak giysi kalıbı hazırlanabilir. Standart ölçü tablosundan alınarak oluşturulan kalıplar özellikli bedenlerde başarılı olmayabilir. Bu gibi durumlarda vücut üzerinden ölçü alınması daha iyi sonuçlara ulaşılmasını sağlar. Çok ayrıntılı olmayan modellere sahip giysiler üzerinden ölçülerin alınması ile kalıplar oluşturulabilir, bu da kişiye kolaylık sağlar.

1 Gafuroğulları Yanık, C. (2010) Erkek Gömlek Üretimi, Tasarım, İşlem Basamakları Analiz ve Profil Araştırmaları Yüksek Lisans Tezi 25. sayfa

1. UYGULAMA

Giysi İçin Gerekli Ölçüleri Beden Üzerinden Alma İşlemleri

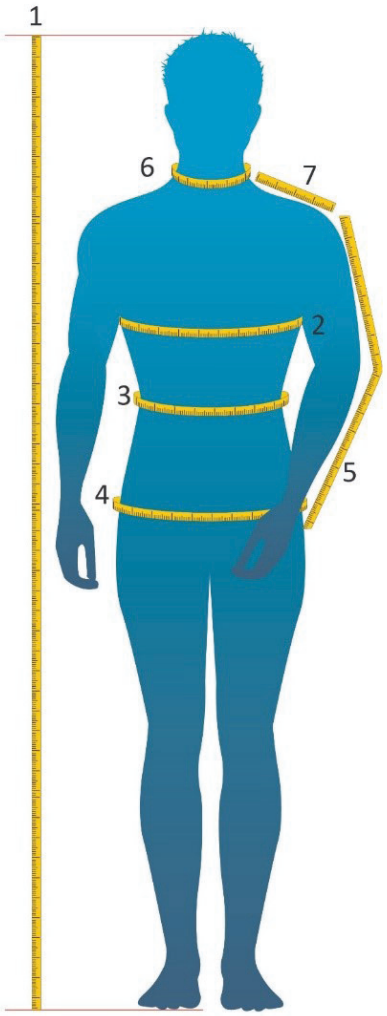
1. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, mezura, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Başın üzerini dik açı cetveliyle işaretleyiniz. İşaret yerinden aşağıya doğru mezura ile dik bir şekilde tam boy ölçüsünü alınız (Tam boy ölçüsü, bazı yardımcı ölçülerin hesaplanmasında kullanılacaktır.) (1) (Şekil 4.1).
- Göğsün en yüksek yerinden, mezurayı germeden yere paralel bir biçimde, göğüs genişliği ölçüsünü alınız (2).
- Belin en dar yerinden, mezurayı germeden yere paralel bir biçimde bel genişliği ölçüsünü alınız (3).
- Kalçanın en geniş yerinden, mezurayı germeden, yere paralel bir biçimde kalça genişliği ölçüsünü alınız (4).
- Kişinin dirseğini hafif bükmesini isteyiniz. Mezurayı omuz başından tutup el bilek kemiğine kadar germeden kol boyu ölçüsünü alınız (5).
- Mezurayla boynun omza en yakın yerinden boyun çevresi ölçüsünü alınız (6).
- Mezurayı boynun bitiş yerinden omuz başına kadar ölçerek omuz genişliği ölçüsünü alınız (7).

Şekil 4.1: Beden üzerinde gerekli ölçülerin gösterilmesi

Dikkat Edilecek Noktalar

- Beden üzerinden ölçüler alınırken mezurayı gergin tutmamaya dikkat ediniz.
- Ölçüleri doğru yerlerden almaya özen gösteriniz.
- Genişlik ölçüleri alınırken mezuranın yere paralel olmasına dikkat ediniz.

Standart Ölçü Tablosundan Gerekli Ölçülerin Alınması

Erkek gömleği kalıbı hazırlamak için Tablo 4.1'deki standart ölçü tablosundan yararlanabilirsiniz. Erkek gömleği beden numaraları oluşturulurken göğüs çevresi ölçüsü temel alınmaktadır.

Tablo 4.1: Erkek Gömleği Standart Ölçü Tablosu

Beden No.	Yaka (Boyun) Çevresi	Tam Boy	Göğüs Çevresi	Kol Boyu	Arka Uzunluk	Koltuk Derinliği	Sırt Genişliği	Ön Genişlik	Koltuk Genişliği	Arka Yaka	Arka Yaka Düşüklüğü	Ön Yaka Genişliği	Ön Yaka Düşüklüğü	Kol Ağzı Ölçüsü	Model Boyu
44	37	168	88	61	44,7	23,5	18,1	17,6	14,3	6,8	2	6	8,1	23	69,5
46	38	171	92	62	45,5	24,1	18,9	18,4	14,7	7	2	6,2	8,3	24	71
48	39	174	96	63	46,2	24,8	19,7	19,2	15,1	7,2	2	6,4	8,5	25	72,5
50	40	177	100	64	47	25,5	20,5	20	15,5	7,3	2	6,5	8,6	26	74
52	41	180	104	65	47,7	26,2	21,3	20,8	15,9	7,5	2	6,7	8,8	27	75,5
54	42	182	108	66	48,2	26,8	22,1	21,6	16,3	7,7	2	6,9	9	28	76,5
56	43	184	112	67	48,7	27,5	22,9	22,4	16,7	7,8	2	7	9,1	29	77,5

4.2. ERKEK GÖMLEĞİ KALIBI

Erkek gömleği kalıpları kullanım yerlerine göre farklılık gösterir. Bu gömlekler değişen modaya ve kişinin tercihlerine göre çeşitlendirilebilir.

Klasik Erkek Gömleği: Takım elbise içine giyilip kravat takılarak resmî yerlerde kullanılacağı gibi gündelik hayatta da kullanılır. Kalıpları genellikle düz formludur. Sert yakalı, manşetli, cepli veya cepsiz gömleklerdir. Klasik erkek gömleklerinde kullanılan kumaşlar, genellikle düz renkli veya küçük desenlidir.

Spor Erkek Gömleği: Rahat pantolonlar üzerinde çok kullanılan gömlek çeşididir. Yaka ve manşetlerde daha yumuşak telalar kullanılır. Temel erkek gömleği kalıbına farklı modeller uygulanır. Vücuda oturuşunda, yakasında, kollarında, patında ve etek ucu şeklinde değişiklikler yapılabilir. Farklı desenler, renkler ve kumaş çeşitleri kullanılır.

Fantezi Erkek Gömleği: Davetlerde, törenlerde tercih edilir. Özel efekt kumaşlardan üretilmiş takım elbiselerle tamamlanır. Temel erkek gömleği kalıbı üzerine pililer, nervürler, gizli pat, Ata yaka ve duble manşet gibi modeller uygulanır.

4.2.1. Erkek Gömleği Model Analizi

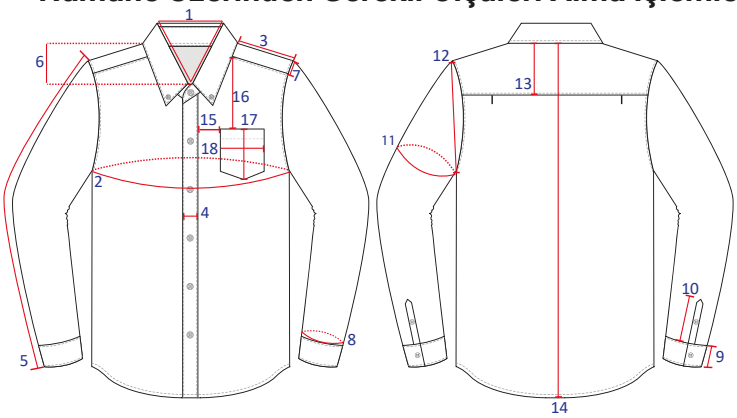
Kalıbı çizilecek erkek gömleğinin sağ ve solda basit patı, robası, ayaklı gömlek yakası, arka bedenin yanlarında pilisi, uzun kolu, klasik aparturası, sol bedende köşeli cebi ve köşeli manşetleri bulunmaktadır. Etek ucuna hafif kıvrım verilerek gündelik giyimde ve ceket içinde kullanılan bir gömlektir. Model, 50 beden (40 yaka ölçüsü) çalışılacaktır.

4.2.2. Erkek Gömleği Ölçü Alma

Erkek gömleğinden ölçü alınması işleminde yaka çevresini, göğüs genişliği, kol boyu, boyun çevresi, omuz genişliği, pat genişliği, ön yaka düşüklüğü, ön roba ölçüsü, manşet eni ve yüksekliği, apartura boyu, pazı çevresi, arka roba yüksekliği, cep yeri ve yüksekliği ölçüleri mezura ile alınır.

2. UYGULAMA

Numune Üzerinden Gerekli Ölçüleri Alma İşlemleri

Şekil 4.2: Erkek gömleği ölçüm yerleri

2. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, gönye, mezura, çizim masası.

İşlem Basamakları

- Yaka çevresini, düğme kapalı durumdayken mezura ile ölçünüz (1) (Şekil 4.2).
- Göğüs genişliğini, mezura ile kolun hemen altından ölçünüz (2).
- Omuz genişliğini, yaka takım yerinden kol başlangıç yerine kadar ölçünüz (3).
- Pat genişliğini, dik açı cetveli ile katlama yerleri arasını alarak ölçünüz (4).
- Kol boyunu mezura ile omuz başından manşete kadar ölçünüz (5).
- Ön yaka düşüklüğünü, arka orta yaka takımından ön yaka bitimine kadar dik açı cetveli ile ölçünüz (6).
- Ön roba ölçüsünü omuz başından ön bedende roba bitimine kadar alınız (7).
- Manşet enini, kola takım noktasından açık hâlde ölçünüz (8).
- Manşet yüksekliğini, dik açı cetveli ile kol ağzından manşet bitimine kadar ölçünüz (9).
- Apartura boyunu, dik açı cetveli ile ölçünüz (10).
- Pazı çevresini kolun en geniş yerinden mezura ile ölçünüz (11).
- Kol evini omuz başından kol altına kadar ölçünüz (12).
- Arka roba yüksekliğini, dik açı cetveli ile arka ortadan ölçünüz (13).
- Model boyunu arka orta yaka takım noktasından etek ucu noktasına kadar mezura ile ölçünüz (14).
- Cep yerini belirlemek için pat kenarından cep kenarına, omuzdan cep ağzına dik açı cetveli ile ölçünüz (15-16).
- Cep yüksekliği ve genişliğini ölçünüz (17-18).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Mezurayı ölçüm yerlerinin başlangıç ve bitiş noktalarına yerleştirmeye özen gösteriniz.
- Ölçüleri doğru almaya dikkat ediniz.

4.2.3. Erkek Gömleği Föy Bilgi Kartı Doldurma

Erkek gömleği model teknik föyü için boş bir tablo hazırlanır. Model teknik çizimi yapılır. Model analizi, kumaş örnekleri, parça listesi, kumaş ve aksesuar detayları, gerekli ölçüler tabloya kaydedilerek model analiz föyü tamamlanır (Tablo 4.2).

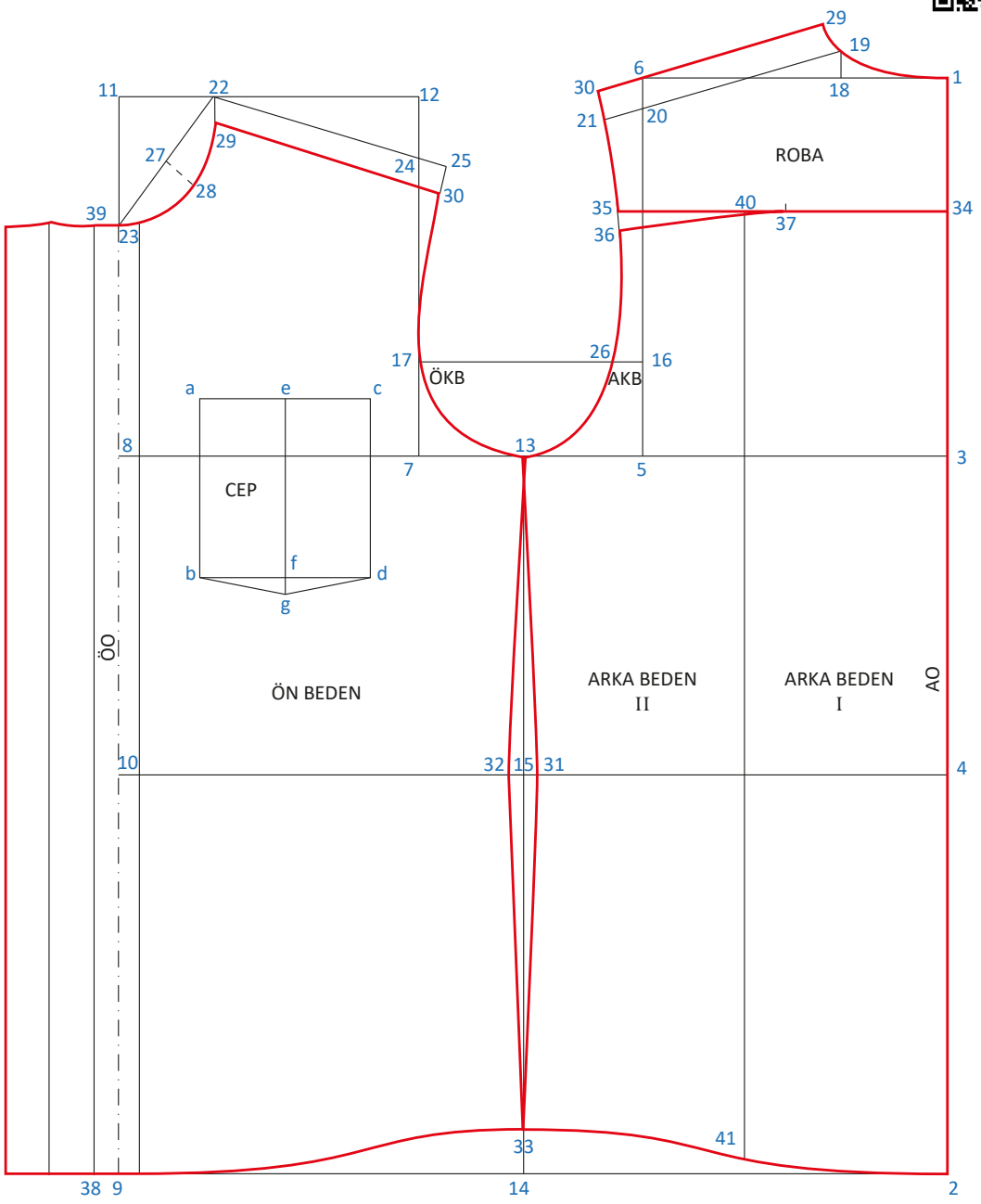
Tablo 4.2: Model Teknik Föyü

<table>
<tr><th colspan="4">MODEL TEKNİK FÖYÜ</th></tr>
<tr><td colspan="2">Firma Adı: X Tekstil Konfeksiyon</td><td>Ürün: Erkek Gömleği</td><td>Sezon: Sonbahar Beden: 50</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">
Şekil 4.3: Erkek gömleği modeli</td><td>Parça Listesi
• 2 adet ön beden
• 1 adet arka beden
• 2 adet roba
• 2 adet üst yaka
• 2 adet yaka ayağı
• 1 adet cep
• 4 adet manşet
• 2 adet apartura</td><td>Model Analizi
Sağ ve sol basit patı, robası, ayaklı gömlek yakası, arka bedende yan pilisi, uzun kolu, klasik aparturası, köşeli cebi, köşeli manşeti, hafif etek ucu kıvrımı bulunmaktadır (Şekil 4.3).</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kumaş ve Aksesuar Detayları
• 140 cm eninde, 155 cm boyunda çift en gri renk poplin kumaş
• 70 cm eninde, 45 cm boyunda tela
• 10 tane 11 mm çapında, 2 tane 9 mm çapında düğme
• 1 adet gri renk dikiş ipliği</td></tr>
<tr><td>Tam Boy</td><td colspan="3">177 cm</td></tr>
<tr><td>Göğüs</td><td colspan="3">100 cm</td></tr>
<tr><td>Kol Boyu</td><td colspan="3">64 cm</td></tr>
<tr><td>Yaka (Boyun) Çevresi</td><td colspan="3">40 cm</td></tr>
<tr><td>Arka Uzunluk</td><td colspan="3">Tüm boy ¼+2,75 cm (Bolluk payı)=47 cm</td></tr>
<tr><td>Koltuk Derinliği</td><td colspan="3">(Bolluk payı verilmeden) ¼ Arka uzunluk+ ⅛ Göğüs+2 cm (Bolluk payı)=25,5 cm</td></tr>
<tr><td>Sırt Genişliği</td><td colspan="3">²⁄₁₀ Göğüs+0,5 cm (Bolluk payı)=20,5 cm</td></tr>
<tr><td>Ön Genişlik</td><td colspan="3">²⁄₁₀ Göğüs=20 cm</td></tr>
<tr><td>Koltuk Genişliği</td><td colspan="3">¹⁄₁₀ Göğüs+2 cm+3,5 cm (Bolluk payı)=15,5 cm</td></tr>
<tr><td>Arka Yaka Genişliği</td><td colspan="3">Boyun çev. ⅙ +0,7 cm (Bolluk payı)=7,3 cm</td></tr>
<tr><td>Arka Yaka Düşüklüğü</td><td colspan="3">2 cm</td></tr>
<tr><td>Ön Yaka Genişliği</td><td colspan="3">Arka yaka genişliği-0,8 cm=6,5 cm</td></tr>
<tr><td>Ön Yaka Düşüklüğü</td><td colspan="3">(Bolluk payı verilmeden) Arka yaka genişliği+2 cm=8,6 cm</td></tr>
<tr><td>Arka Kol Evi Yüksekliği</td><td colspan="3">Koltuk derinliği-2 cm=23,5 cm</td></tr>
<tr><td>Ön Kol Evi Yüksekliği</td><td colspan="3">Koltuk derinliği-4 cm=21,5 cm</td></tr>
<tr><td>Kol Ağzı Ölçüsü</td><td colspan="3">26 cm</td></tr>
<tr><td>Model Boyu</td><td colspan="3">Tam boy ½-14,5 cm=74 cm</td></tr>
</table>

3. UYGULAMA

Erkek Gömleği Kalıbı Çizim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25269

Şekil 4.4: Erkek gömleği kalıbı

3. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kağıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

Ön ve Arka Beden

- Kâğıdın sağ tarafından bir miktar boşluk bırakarak 74 cm uzunluğunda (model boyu) dik bir çizgi çiziniz (1-2) (Şekil 4.4).
- 1 noktasından aşağıya doğru koltuk derinliği ölçüsünü işaretleyiniz (3).
- 1 noktasından aşağıya doğru arka uzunluk ölçüsünü işaretleyiniz (4).
- 1-2-3-4 noktalarını sola doğru dik açı yaparak bir miktar çiziniz.
- 3 noktasından sola doğru sırt genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (5).
- 5 noktasından yukarıya doğru 1 noktasından sola doğru gelen çizgiyi kesen bir dik çiziniz (6).
- 5 noktasından sola doğru koltuk genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (7).
- 7 noktasından sola doğru ön genişlik ölçüsünü işaretleyiniz (8).
- 8 noktasını aşağıya doğru dik uzatınız (9-10).
- 8 noktasından yukarıya doğru, koltuk derinliği ölçüsünden 1 cm eksilterek işaretleyiniz (11).
- 11 noktasından sağa doğru, 7 noktasından yukarıya doğru bir miktar dik çiziniz, bu çizgileri kesiştiriniz (12).
- 3-8 noktaları arasının ½'sini işaretleyiniz (13).
- 13 noktasından aşağıya doğru en alt çizgiye dik çiziniz (14).
- Bel çizgisi ile kesişen noktayı numaralandırınız (15).
- 5-6 noktaları arasının ¼'ünü 5 noktasından yukarıya doğru işaretleyiniz (16).
- 16 noktasından sola doğru 7-12 noktaları arasındaki çizgiyi kesen dik bir çizgi çiziniz (17).
- 1 noktasından sola doğru arka yaka genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (18).
- 18 noktasından yukarıya doğru 2 cm dik çiziniz (19).
- 1-19 noktalarını (arka yaka kavisini) şekildeki gibi çiziniz.
- 6 noktasından aşağıya doğru 2 cm işaretleyiniz (20).
- 19-20 noktaları arasını cetvel ile birleştiriniz ve 20 noktasından dışarıya doğru 2,5 cm çıkınız (21).

- 11 noktasından sağa doğru ön yaka genişliğini işaretleyiniz (22).
- 11 noktasından aşağıya doğru ön yaka düşüklüğü ölçüsünü işaretleyiniz (23).
- 22-23 noktaları arasını cetvel ile birleştiriniz.
- 12 noktasından aşağıya doğru 4 cm (ön omuz eğimi ölçüsü) işaretleyiniz (24).
- 19-21 noktaları arasını (arka omuz) ölçünüz.
- Bu ölçüyü, ön omuz ölçüsüne eşitlemek amacıyla 22 noktasından başlayıp 24 noktasından geçecek şekilde taşıyınız (25).
- 16 noktasından sola doğru 2 cm işaretleyiniz (26).
- 21-26-13 noktalarını, arka kol kavisini vererek şekildeki gibi çiziniz.
- 22-23 noktaları arasının ½'sini işaretleyiniz (27).
- 27 noktasının olduğu çizgiye 2,3 cm dik çiziniz (28).
- 22-28-23 noktalarını birleştirerek ön yaka kavisini çiziniz.
- 25-17-13 noktalarını birleştirerek ön kol kavisini çiziniz.

NOT

ÖKB 17 noktası ön kol birleşim noktasıdır. AKB 26 noktası arka kol birleşim noktasıdır. Bu iki nokta kol kalıbına taşınarak bulunur ve dikimde bu noktalar birbiriyle eşleştirilir.

- 22 noktasından (ön yaka hattı) aşağıya doğru 2 cm işaretleyiniz (29).
- 25 noktasından (ön kol evi hattı) aşağıya doğru 2 cm işaretleyiniz (30).
- 29-30 noktaları arasını cetvel ile birleştiriniz. Bu çizgi omuz dönüş çizgisidir, model özelliğine göre değiştirilebilir.
- 22-25-29-30 noktaları arasının kopyasını alıp kesiniz, arka bedende omuzlar birbirine çakışacak şekilde kopyasını yapıştırınız (29-30 noktaları artık arka bedene geçmiş oldu.).
- 15 noktasından sağa doğru 1 cm işaretleyiniz (31).
- 15 noktasından sola doğru 1 cm işaretleyiniz (32).
- 14 noktasından yukarıya doğru 3 cm işaretleyiniz (33).
- 13-31-33 noktalarını arka bel kavisi vererek birleştiriniz.
- 13-32-33 noktalarını ön bel kavisi vererek birleştiriniz.

Roba

- 1 noktasından aşağıya doğru roba çizimi için 9 cm işaretleyiniz (34).
- 34 noktasından sola doğru bir dik çiziniz (35).
- 35 noktasından aşağıya doğru 1 cm (pens) işaretleyiniz (36).
- 34-35 noktaları arasını ölçüp ½'sini işaretleyiniz (37).
- 36-37 noktalarını hafif kavisle çizerek roba çalışmasını tamamlayınız.

Basit Pat

- 9 noktasından sola doğru bir miktar dik alınız, bu noktadan sırasıyla 1,5 cm, 3 cm, 3 cm ölçülerini işaretleyiniz ve bu işaretleri yukarıya doğru uzatınız.
- 9-23 noktalarından sağa doğru, pat genişliğinin ½ 'sini (1,5 cm) işaretleyerek birleştiriniz.
- 9-23 noktaları arasına, ön orta çizgisi işaretini alınız.
- 23 noktasından sola doğru ilk çizgiye dik alınız.
- 9-23 noktalarının solundaki noktaları 38 - 39 olarak numaralandırınız.
- Yaka hattını çizerken patı katlıyormuş gibi düşünüp üstte kalan pat çizgilerinin boyunu ölçünüz.
- Bu çizgileri alt kısma katlanan pat çizgilerine taşıyınız.
- Yaka hattını bu şekilde çizerek basit pat çizimini tamamlayınız.

Cep

- 8 noktasından sağa doğru 5,5 cm işaretleyiniz.
- Aşağıya ve yukarıya doğru bir miktar dik çiziniz.
- Ön genişlik çizgisinin üstüne 4 cm, altına 8 cm işaretleyiniz (a-b).
- İşaretlerin dışında kalan çizgileri siliniz (Şekil 4.4).
- a-b noktalarından sağa doğru 11,5 cm dik çiziniz ve dikdörtgeni kapatınız (c-d).
- a-c ve b-d noktalarının ½'sini alınız (e-f) .
- f noktasından aşağıya doğru 1 cm uzatınız (g).
- b-g-d noktalarını birleştirerek cep çizimini tamamlayınız.

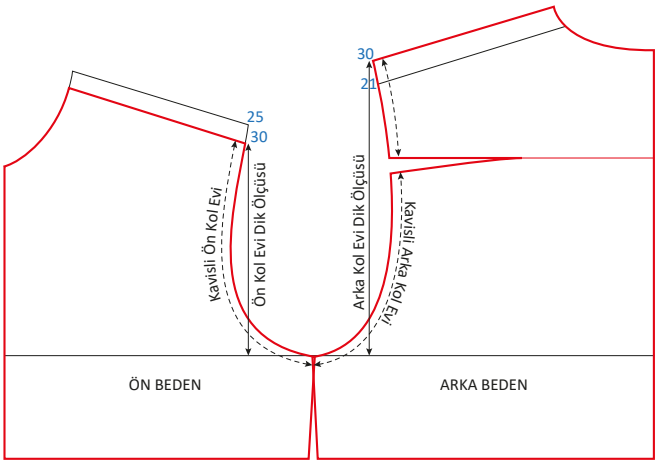
Etek Ucu

- 2-33-9 noktalarını şekildeki gibi çizerek etek ucu kavisini tamamlayınız.

Arka Pili

- 36 noktasından sağa doğru 8,5 cm işaretleyiniz (40).
- 40 noktasını etek ucuna dik alarak erkek gömleği kalıbını tamamlayınız (41) (Şekil 4.4).

Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçülerin Alınması

Şekil 4.5: Kol çizimi için gerekli ölçülerin alınması

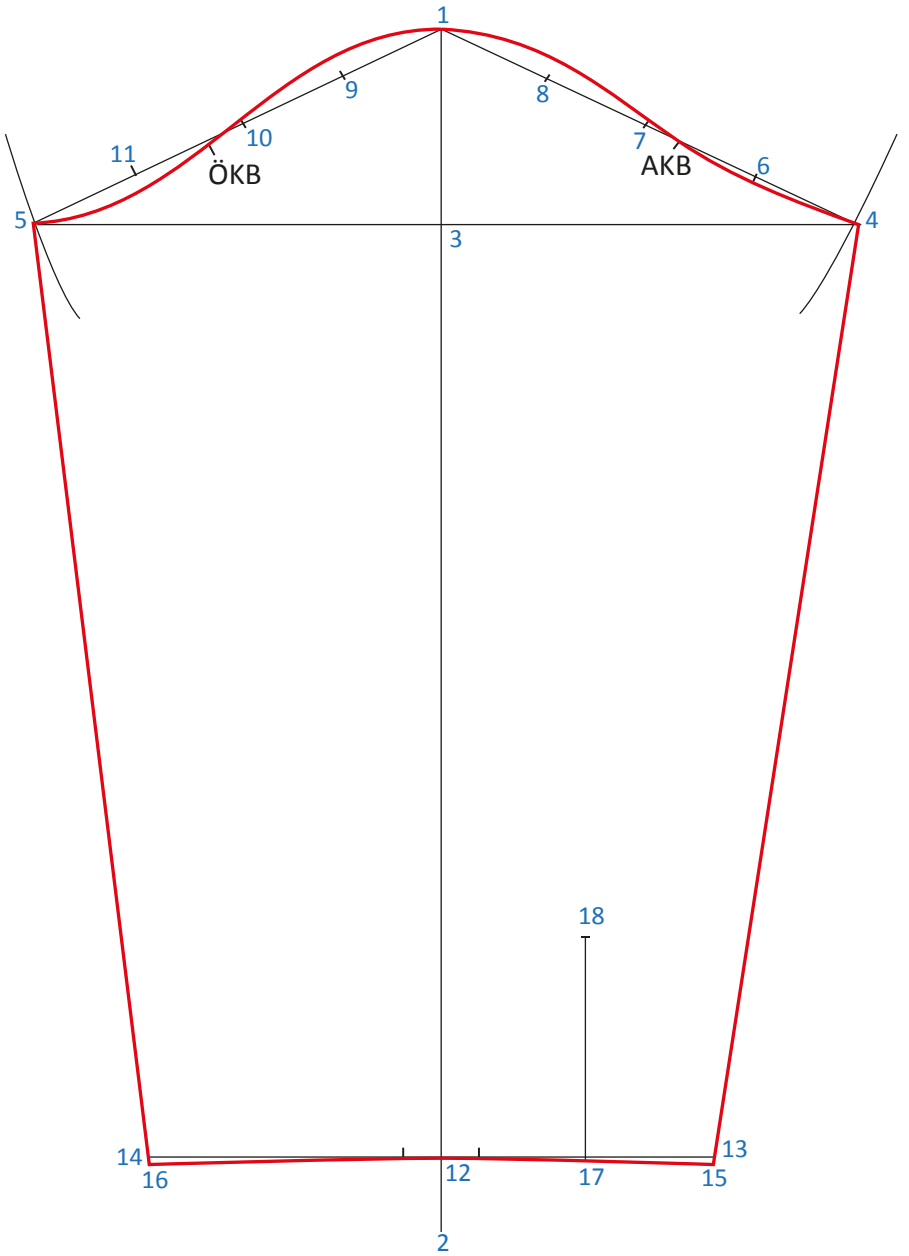
İşlem Basamakları

- Ön ve arka bedenin kopyasını 21-25-30 noktaları dahil (omuz çizgisi) alınız (Şekil 4.5).
- Ön ve arka omuzların köşe noktasından göğüs çizgisine dik açı yapınız. Ön ve arka kol evi dik ölçüsünü alınız, tabloya kaydediniz (Tablo 4.3).
- Ön ve arka omuz başından kol altı noktasına kadar kavisli ön kol ve kavisli arka kol evini, mezura veya eşel kullanarak ölçünüz, tabloya kaydediniz.
- Ortalama kol evi dik ölçüsü ve kol tepe yüksekliği ölçüsünü tablodaki formülleri kullanarak hesaplayınız.

Tablo 4.3 Erkek Gömleği Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçüler

Erkek Gömleği Kol Çizimi İçin Gerekli Ölçüler	
Ön Kol Evi Dik Ölçüsü	18,8 cm
Arka Kol Evi Dik Ölçüsü	23,6 cm
Ortalama Kol Evi Dik Ölçüsü	(Ön kol evi dik ölçüsü+arka kol evi dik ölçüsü) ½ =21,2 cm
Kol Tepe Yüksekliği	Ortalama kol evi dik ölç. ²/₃-3,5 (değişebilir)=10,6 cm
Kavisli Ön Kol Evi	24,8 cm
Kavisli Arka Kol Evi	24,5 cm
Kol Ağzı Ölçüsü	26 cm
Kol Boyu	64 cm
Manşet Genişliği	6 cm

Erkek Gömleği Kol Çizimi

Şekil 4.6: Erkek gömleği kol çizimi

İşlem Basamakları

- Kâğıdın orta noktasından bir dik çizerek kol boyu ölçüsünü alınız (1-2) (Şekil 4.6).
- 1 noktasından aşağıya doğru, kol tepe yüksekliği ölçüsünü işaretleyiniz (3).
- 3 noktasını sağa ve sola doğru dik açı yaparak bir miktar uzatınız.
- Pergeli, kavisli arka kol evi ölçüsü kadar açınız ve 1 merkez olmak üzere 3 noktasından sağa doğru uzanan çizgi üzerinde küçük bir yay çiziniz (4).
- Pergeli, kavisli ön kol evi ölçüsünden 0,5 cm eksilterek açınız ve 1 merkez olmak üzere 3 noktasından sola doğru uzanan çizgide küçük bir yay çiziniz (5).
- 4-5 noktalarını 1 noktası ile düz birleştiriniz.
- 1-4 noktaları arasının ¼'nü işaretleyiniz (6-7-8).
- 6 noktasından içeriye doğru 3 mm işaretleyiniz.
- 7 noktasından dışarıya doğru 4 mm işaretleyiniz.
- 8 noktasından dışarıya doğru 9 mm işaretleyiniz.
- 1-5 noktaları arasının ¼'nü işaretleyiniz (9-10-11).
- 9 noktasından dışarıya doğru 1,1 cm işaretleyiniz.
- 10 noktasından dışarıya doğru 2 mm işaretleyiniz.
- 11 noktasından içeriye doğru 9 mm işaretleyiniz.
- 1-5 noktaları arasını şekildeki gibi çiziniz (ön kol kavisi).
- 1-4 noktaları arasını şekildeki gibi çiziniz (arka kol kavisi).
- 2 noktasından yukarıya doğru manşet genişliğinin ²/₃'ünü işaretleyiniz (12).
- 12 noktasından sağa ve sola doğru bir miktar dik çiziniz.
- Kol ağzı ölçüsünün ½'sine 2 cm pili payını ekleyerek bu ölçüyü 12 noktasından sağa ve sola doğru işaretleyiniz (13-14).
- 4 noktası ile 13 noktasını, 5 noktası ile 14 noktasını birleştiriniz.
- Çizgiyi 13 ve 14 noktasından aşağıya doğru 0,5 cm uzatınız (15-16).
- 16-12-15 noktalarını şekildeki gibi çizerek kol ağzı kavisini tamamlayınız.
- 15 noktasından sola doğru 7 cm (kol yırtmaç noktası) işaretleyiniz (17).
- 17 noktasından yukarıya doğru 12 cm yırtmaç boyunu çiziniz (18).
- 12 noktasından sağa ve sola doğru 2 cm (pili payı) işaretleyerek erkek gömleği kol kalıbını tamamlayınız.

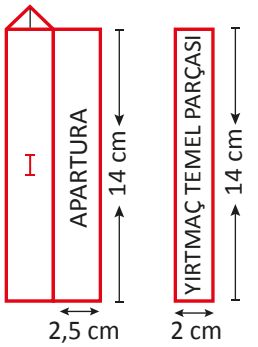
NOT

Erkek gömleği ön beden çiziminde, 13 ve 17 noktaları arasını (kavisine göre) ölçerek bu ölçüyü, erkek gömleği kol kalıbının 5 noktasından ön kol evine doğru taşıyınız (ÖKB).

Erkek gömleği arka beden çiziminde, 13 ve 26 noktaları arasını (kavisine göre) ölçerek bu ölçüyü, erkek gömleği kol kalıbının 4 noktasından arka kol evine doğru taşıyınız (AKB).

Apartura

- 2,5 cm eninde, 14 cm boyunda iki tane birleşik dikey dikdörtgen çiziniz.
- Soldaki dikdörtgenin üst kısmının ½'sini işaretleyiniz, işaretlediğiniz yerden yukarıya doğru dik bir çizgi çiziniz ve bu noktayı köşelerle birleştirerek apartura çalışmasını tamamlayınız.
- 2 cm eninde, 14 cm boyunda dikey bir dikdörtgen çizerek yırtmaç temel parçasını tamamlayınız (Şekil 4.7).

Şekil 4.7: Kol apartura çizimi

Köşeli Manşet

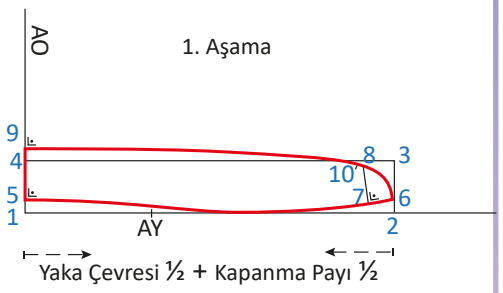
Şekil 4.8: Manşet çizimi

- Kol ağzı genişliği ölçüsüne 1,5 cm (kapama payı) ekleyerek yatay bir çizgi çiziniz.
- Yatay çizginin iki uç noktasından yukarıya doğru 6 cm manşet genişliği ölçüsünü alarak bir dikdörtgen oluşturunuz.
- İki alt köşeden içeriye ve yukarıya doğru 1,5 cm işaretleyiniz ve bu noktaları birleştirerek manşet çizimini tamamlayınız (Şekil 4.8).

Ayaklı Gömlek Yaka

1. Aşama

- Kâğıdın sol tarafından içeriye doğru bir miktar boşluk bırakarak dikey bir çizgi çiziniz (1) (Şekil 4.9).
- 1 noktasından sağa doğru yaka çevresi ½ + kapanma payı ½ ölçüsünü işaretleyiniz (2).
- 1 noktasından sağa doğru arka yaka ölçüsünü işaretleyiniz (AY).
- 1 ve 2 noktalarından yukarıya doğru 3 cm işaretleyiniz ve dikdörtgeni kapatınız (3-4).
- 1 noktasından yukarıya doğru 0,7 cm işaretleyiniz (5).
- 2 noktasından yukarıya doğru 0,8 cm işaretleyiniz (6).
- 5-6 noktalarını şekildeki gibi çiziniz.
- 6 noktasından sola doğru 1,5 cm (kapama payı ½ ölçüsü) işaretleyiniz (7).
- 7 noktasından yukarıya doğru 2,5 cm dik çiziniz (8).

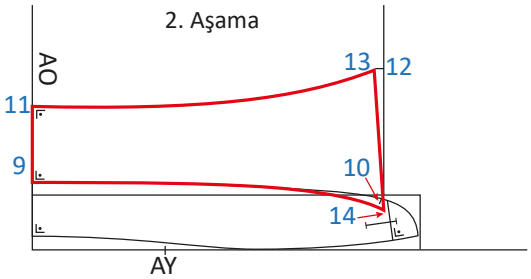

Şekil 4.9: Ayaklı gömlek yaka çizimi 1. aşama

- 5 noktasından yukarıya doğru 3 cm işaretleyiniz (9).
- 9-8-6 noktalarını şekildeki gibi birleştiriniz.
- 8 noktasından sola doğru 2 mm (üst yaka takım noktası) işaretleyerek yaka ayağını tamamlayınız (10).

2. Aşama

- 2. Aşamaya kadar çizilen kısmı 9 ve 10 noktalarını ekleyerek yaka ayağını tekrar çiziniz.
- 9 noktasından yukarıya doğru 4 cm işaretleyiniz (11).
- 10 noktasından yukarıya doğru 6 cm dik çiziniz (12).
- 12 noktasından sola doğru 0,5 cm işaretleyiniz (13).

Şekil 4.10: Ayaklı gömlek yaka çizimi 2. aşama

NOT

Bu ölçü model özelliğine göre değişebilir. Ölçü artırıldıkça yaka köşeleri ön ortadan uzaklaşır.

- 11 noktasından bir miktar dik alarak 13 noktasıyla şekildeki gibi birleştiriniz.
- 13-10 noktalarını cetvel ile birleştiriniz, 10 noktasından aşağıya doğru 0,5 cm uzatınız (14).
- 9 noktasından bir miktar dik alarak 14 noktasıyla şekildeki gibi birleştiriniz.
- Yaka ayağının ön orta çizgisinin (7-8 noktaları) ½'sinin sağına düğme kalınlığı soluna düğme çapı kadar ilik işaretini alarak ayaklı gömlek yaka çalışmasını tamamlayınız (Şekil 4.10).

NOT

13 noktasından aşağıya doğru 0,5 cm kısaltılarak yaka köşelerinin daha küt görünmesi sağlanabilir. Spor gömleklerde yaka kenarları daha küçük ölçülüdür.

Dikkat Edilecek Noktalar

- İşlem basamaklarını sırayla uygulamaya dikkat ediniz.
- Ana hatların ve yardımcı çizgilerin birbirinden ayırt edilmesine dikkat ediniz.
- Kol çizimi için gerekli ölçüleri doğru almaya dikkat ediniz.
- Yaka çiziminde arka orta çizgisini bir miktar dik alarak yakaya kavis vermeye dikkat ediniz.
- Birbirini kesen çizgilerin dik açı olmasına dikkat ediniz.

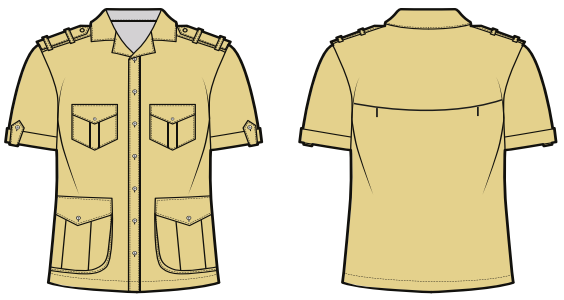
1. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Kalıbı** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kalıp çizim araç gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
3	Erkek gömleği için beden üzerinden gerekli ölçüleri dikkat ederek aldı.		
4	Mevcut erkek gömleği üzerinden ölçüleri dikkat ederek aldı.		
5	Standart ölçü tablosunu kullanarak gerekli ölçüleri hazırladı.		
6	İşlem basamaklarını takip ederek erkek gömleği, kol, yaka, manşet, apartura kalıbını hazırladı.		
7	Erkek gömleği kalıbı çiziminde, dik açı uygulanması gereken noktalara dikkat etti.		
8	Erkek gömleği kalıbı çiziminde ölçüleri doğru kullanmaya dikkat etti.		
9	Yaka ve kol gibi yerlerin kavisli yerlerin çiziminde, çizime uygun eğri cetvelleri (pistole, riga) kullandı.		
10	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

MERAKLISINA

Görsel 4.2: Safari gömlek örneği

Safari gömlekler askeri üniformalardan ilham alınarak tasarlanmıştır. İnsanları doğanın olumsuz etkilerine karşı koruyan kumaşlardan üretilir. Haki ve toprak tonları gibi doğaya uyumlu renkler kullanılır. Detaylı, büyük, kapaklı, körüklü cepler, kısa veya katlamalı kollar ile tamamlanır. Genellikle safari turlarında giyilse de günlük hayatta da rahat ve kullanışlı olduğu için çok tercih edilir (Görsel 4.2).

4.3. BEDENE TAKILAN YAKALAR, KOL AĞZI TEMİZLEME VE KAPAMA PAYI KALIPLARI

Görsel 4.3: Gömlek yakaları

Erkek gömleğinde kullanılan yakalar, manşetler ve patlar giysiye sonradan eklenerek ve yakanın formu bozulmasın diye telalanarak çalışılan kısımlarıdır.

4.3.1. Yakanın Tanımı

Yaka, giysiyi kolay giyip çıkartmak için öncelikle ihtiyaçtan doğmuş daha sonra modaya göre farklı şekillere bürünmüş, giysinin boynuna çalışılarak eklenen kısmıdır. (Görsel 4.3).

4.3.2. Yaka Çeşitleri

Yakalar giysi çeşidine göre oyuntulu yakalar, bedene takılan yakalar ve bedenden çıkan yakalar şeklinde sınıflandırılmıştır. Oyuntulu yakalar görüntülerine göre isim almıştır. Yakalar tişörtlerde, elbiselerde kullanıldığı gibi iç giyim üzerine giyilen ceketi andıran bluzlarda da çok kullanılmaktadır. Bedene takılan yakalar kişinin boyun yüksekliği ile doğru orantıda olmalıdır. Bedenden çıkan yakalar genellikle tişört, bluz, gömlek, kazak gibi giysilerin üzerine giyilen ceketlerde, mantolarda ve kabanlarda kullanılmıştır. Şal yakalar boynu sardığı için bornozlarda sabahlıklarda da tercih edilmiştir.

Oyuntulu Yakalar: Bisiklet yaka, U yaka, kare yaka, V yaka ve beşgen yaka

Bedene Takılan Yakalar: Hâkim yaka, bebe yaka, ayağı dikişsiz gömlek yaka, ayaklı gömlek yaka, şömize yaka ve Ata yaka

Bedenden Çıkan Yakalar: Erkek yaka, şal yaka, drape yaka ve bahriye yaka

Erkek Gömleğinde Kullanılan Yakalar: Ayaklı gömlek yaka, şömizye yaka, hâkim yaka ve Ata yaka

MERAKLISINA

Kökleri, 14. ve 16. yüzyıl Batı ve Orta Avrupa Rönesans Dönemi'ne dayanan "ruff yaka"lar ilk olarak ceketin veya gömleğin yakasını kirden koruyan küçük bir fırfır olarak ortaya çıkmıştır (Görsel 4.4). 1590'larda nişasta ile şekillendirilip "supportese" adı verilen tellerle desteklenerek oldukça görkemli bir görünüme kavuşmuşlar, gücün ve statünün sembolü hâline gelmişlerdir. Yıllar içerisinde etkileyici bir değişim ve gelişim gösteren, Rönesans'ın simgesi ruff yakalar, yalnızca o döneme ait bir giysi detayı olarak kalmamış, ihtişamlı görünümüyle günümüzde pek çok sanatçı ve tasarımcıya ilham kaynağı olmayı başarmıştır.[2]

Görsel 4.4: Ruff yaka örneği

2 Ok M. (Yaz 2016, sayı 16) Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi 65. sayfa

4. UYGULAMA

Bedene Takılan Yaka Çeşitleri Çizim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25270

4. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

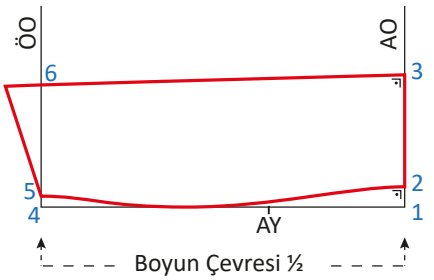
Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kâğıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

Ayaklı Gömlek Yaka

- Erkek gömleği kalıbı işlem basamaklarını takip ederek çiziniz (Şekil 4.9, 4.10).

Şömizye Yaka

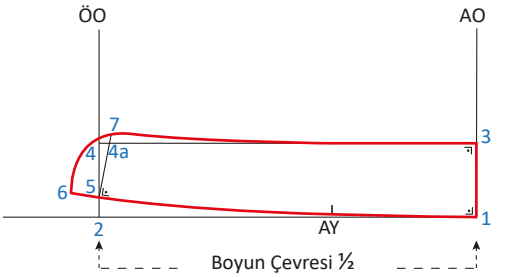

Şekil 4.11: Şömizye yaka çizimi

- Kâğıdın sağ tarafından içeriye doğru bir miktar boşluk bırakarak yatay ve dik çiziniz (1) (Şekil 4.11).
- 1 noktasından yukarıya doğru önce 1 cm sonra 7,5 cm işaretleyiniz (2-3).
- 1 noktasından sola doğru boyun çevresi ½ ve arka yaka ölçüsünü işaretleyiniz (4-AY).
- 4 noktasından yukarıya doğru önce 0,5 cm sonra 6,5 cm işaretleyiniz (5-6).
- 2-AY-5 noktalarını (bedene takılacak hat) şekildeki gibi birleştiriniz.
- 3-6 noktalarını birleştiriniz, dışarıya doğru 2 cm çıkınız, bu noktayı 5 noktası ile birleştirerek şömizye yaka çalışmasını tamamlayınız.

Hâkim Yaka

- Kâğıdın sağ tarafından içeriye doğru bir miktar boşluk bırakarak yatay ve dikey bir çizgi çiziniz (1) (Şekil 4.12).
- 1 noktasından sola doğru boyun çevresi ½ ve arka yaka ölçüsünü işaretleyiniz (2-AY).
- 1 ve 2 noktalarından yukarıya doğru 3 cm dik çıkınız ve dikdörtgeni kapatınız (3-4).
- 2 noktasından yukarıya doğru 1 cm işaretleyiniz (5).

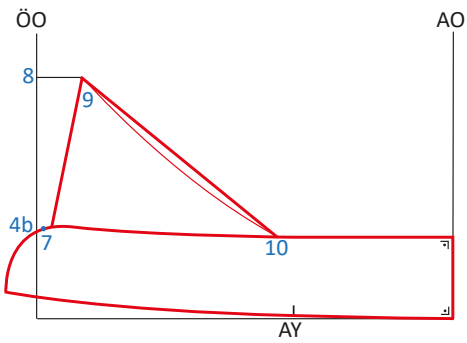

Şekil 4.12: Hâkim yaka çizimi

- 1-AY-5 noktalarını şekildeki gibi birleştiriniz, 5 noktasından dışarıya doğru 1,5 cm (kapanma payı) çıkınız (6).
- 5 noktasından 6-5-AY çizgisine dik açı alıp 3 cm işaretleyerek çiziniz (4a-7).
- 6-7-3 noktalarını şekildeki kavisi vererek hâkim yaka çalışmasını tamamlayınız.

Ata Yaka

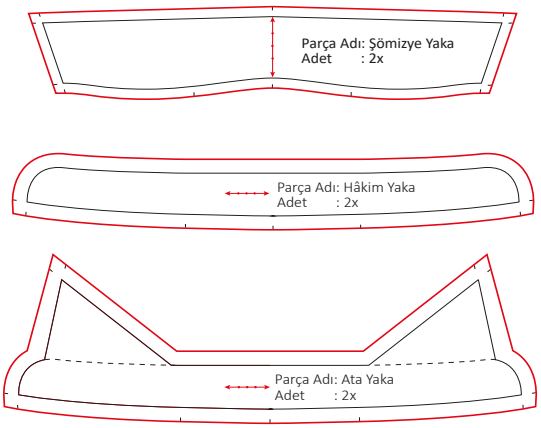
- Hâkim yaka işlem basamaklarını 7 ve AY noktalarını alarak uygulayınız.
- Hâkim yakanın ön orta ile kesişen noktasını 4b olarak numaralandırınız (Şekil 4.13).
- 4b noktasından yukarıya doğru 6,5 cm çıkınız (8).
- 8 noktasından sağa doğru 2,2 cm dik çiziniz (9).
- 7 noktasından sağa doğru 2 mm işaretleyiniz ve bu noktayı 9 noktasıyla birleştiriniz.
- AY noktasını yukarıdaki çizgiye dik açı alınız, bu noktadan sola doğru 0,5 cm işaretleyiniz (10).

Şekil 4.13: Ata yaka çizimi

- 9-10 noktalarını model özelliğine göre düz çizgiyle veya içeriye doğru hafif kavisli çizerek Ata yaka çalışmasını tamamlayınız.

Şömizye Yaka, Hâkim Yaka ve Ata Yaka Şablon Hazırlama

Şekil 4.14: Şömizye, hâkim, Ata yaka şablonu

- Yakaların esas hatlarından kopyasını alınız.
- Kopya aldığınız kâğıdı ters çeviriniz, kâğıdı arka orta çizgisi üzerine denk getirip simetrik görünüşünün kopyasını alınız (Şekil 4.14).
- Yakaların her tarafına 1 cm dikiş payı veriniz. Arka orta, arka yaka, çıt ve düz boy ipliği işaretlerini alarak şablon çalışmasını tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Yakaların arka ortasını çizerken bir miktar dik açı aldıktan sonra kavis vermeye dikkat ediniz.
- Çizim işlemlerinde cetvel, pistole, riga kullanmaya özen gösteriniz.

4.3.3. Kol Yırtmacı Tanımı

Kol yırtmacı; kıyafetlerin rahat giyilip çıkarılmasını sağlamak amacıyla kol ağzına yapılan kesiklere, farklı temizleme teknikleriyle uygulanan açıklıklardır.

4.3.4. Kol Yırtmacı Çeşitleri ve Uygulama Yerleri

Kol yırtmaçları farklı şekillerde uygulanır. Kol yırtmacı çeşitleri şunlardır:

- Pervazlı kol yırtmacı
- Biyeli kol yırtmacı
- Basit kol yırtmacı
- Aparturalı kol yırtmacı
- Ceket kol yırtmacı

Kişi, kıyafetinin kol açıklıklarını birbirine düğme ya da farklı aksesuarlarla rahat ve kendi kendine birleştirebilmelidir. Gömleğin kol yırtmacı yeri belirlenirken dikilecek kol parçası kişiye ya da mankene giydirilir. Kollar kaldırılmadan iki yanda tutulur. Serçe parmağı takip eden çizgi, yırtmaç açıklığı yeri olarak belirlenir. Kol yırtmacını iliklemek için kişi, kolunu hafifçe kaldırıp avcunu kendisine doğru çevirdiğinde diğer eliyle düğmesini rahatça ilikleyebilmelidir (Görsel 4.5).

Görsel 4.5: Kol yırtmacı uygulama yeri

4.3.5. Manşet Tanımı ve Çeşitleri

Manşet, kıyafetin kol ağzında bileği saran, iki kat kumaşın arasına tela yapıştırılarak form verilen, sonradan eklenen kısımdır. Kıyafetin rahat giyilip çıkarılması için manşetin kapanma paylarına düğme dikilip ilik açılarak manşetler, birbirine tutturulur. Kol düğmelerinin çeşitlenmesi ile çok daha gösterişli hâle gelmiştir.

- Düz manşet
- Yuvarlak manşet
- Köşeli manşet
- Duble manşet

5. UYGULAMA

Manşet Çizim İşlemleri

5. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25271

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kağıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

Yuvarlak Manşet

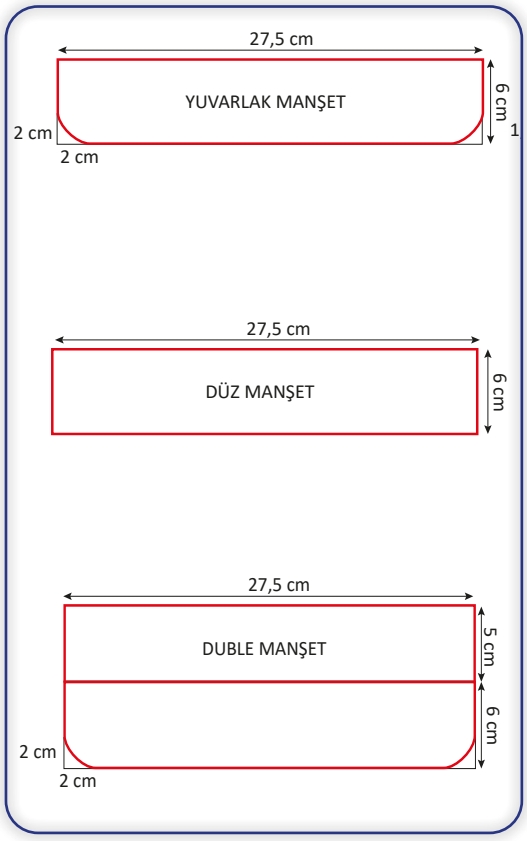
- 27,5 cm (kol ağzı ölçüsü+1,5 cm) genişliğinde ve 6 cm yüksekliğinde bir dikdörtgen oluşturunuz.
- Alt iki köşeden içeriye ve yukarıya doğru 2 cm işaretleyiniz, pistole ile şekildeki kavisi vererek yuvarlak manşet çizimini tamamlayınız (Şekil 4.15).

Düz Manşet

- 27,5 cm genişliğinde ve 6 cm yüksekliğinde bir dikdörtgen oluşturarak düz manşet çizimini tamamlayınız (Şekil 4.15).

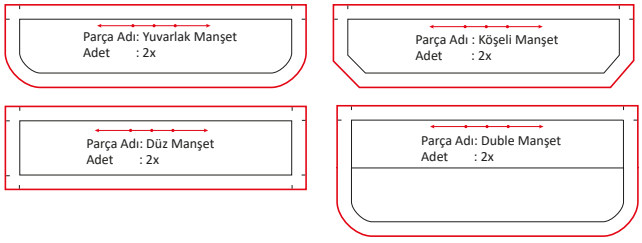
Duble Manşet

- 27,5 cm genişliğinde ve 11 cm yüksekliğinde bir dikdörtgen oluşturunuz.
- Alt köşelerden yukarıya doğru 6 cm işaret koyup düz birleştiniz (manşet dönüş hattı).
- Alt köşelerden içeriye ve yukarıya doğru 2 cm işaretleyiniz, bu hatları yuvarlatarak duble manşet çizimini tamamlayınız (Şekil 4.15).

Şekil 4.15: Manşet çizimleri

Yuvarlak, Köşeli, Düz, Duble Manşet Şablonu Hazırlama

Şekil 4.16: Manşet şablon çizimleri

- Manşetlerin esas hatlarından kopyasını alınız. Şablon çizimini 1 cm dikiş payı vererek yapınız. Şablon üzerinde bulunması gereken yazıları yazarak işaretleri alınız (Şekil 4.16).

Dikkat Edilecek Nokta

- Birbirini kesen çizgilerin dik açıda olmasına dikkat ediniz.

4.3.6. Kapama Payı Tanımı ve Çeşitleri

Giysiyi rahat giyip çıkartmak ihtiyacından doğan, modayla gelişen, düğme, çıtçıt, fermuar gibi aksesuarlarla işlevsel hâle getirilen genellikle ön ortada kullanılan açıklıklara **kapama payı** denir. Kapama payları model özelliğine göre çok çeşitli yerlerde çalışılabilir. Örneğin ön ortada, arka ortada, omuzda, reglan kesitlerinde ve yan dikişlerde kullanılabilir.

Tek sıra düğmeli kapama, giysilerde en çok kullanılan kapama şeklidir. Ön orta çizgisi üzerinde ilik ve düğmeler belirli aralıklarla aynı hat üzerinde sıralanır.

Kruvaze kapama, genellikle ceket ve mantolarda uygulanan kapama şeklidir. Düğmeler ön orta hattının sağına ve soluna alınan çizgiler üzerine yerleştirilir.

Patlı kapama, gömleklerde ve bluzlarda tercih edilir. Patın genişliği ve düğmenin çapı birbirine uygun olmalıdır.

Erkek Gömleğinde Kullanılan Pat Çeşitleri

Erkek gömleğinin ön orta hattına uygulanan ve ön ortada kapamayı sağlayan pat çeşitleri basit pat, ilave pat ve gizli pat olarak ayrılmaktadır. Bu pat çeşitlerinin temel özellikleri şunlardır:

Basit pat, bedenin ön orta çizgisinin sağına ve soluna verilen payların toplamı bir kez daha verilir, dikiş payı da eklenerek çalışılır.

İlave pat, bu pat çeşidi beden ile aynı kumaştan uygulanacağı gibi farklı kumaştan da uygulanabilir. Bedendeki pat genişliği ölçüsünün sağına ve soluna dikiş payı verilerek kesilir, bedene eklenir.

Gizli pat, düğmenin gözükmesinin istenmediği modellerde uygulanır. İlik açılacak kısım üst pat genişliğinden daha dar olmalıdır.

MERAKLISINA

Erkek giysilerindeki düğmeler sağ tarafta olur. Bunun sebebi, insanların büyük çoğunluğunun sağ ellerini kullanıyor olmaları. Sağ elini kullanan biri için, gömleğin sağ tarafındaki düğmeyi, sol taraftaki deliğe geçirmek daha kolaydır. Kadınlarda ise bu düğmeler genellikle solda olur.

Aslında bunun sebebi çok eski bir alışkanlığa dayanıyor. 20. yüzyıl öncesinde moda sektörü, giyinmesine yardımcı olan hizmetçilere sahip kadınlara hitap ediyordu. Böyle düşününce, aslında erkek giysilerindeki mantığın burada da değişmediğini görüyoruz. Çünkü karşıdan bakan ve başka bir kadının üstündeki düğmeleri ilikleyen biri için, kadın giysilerinin düğmeleri de sağdadır.[3]

3 https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/182698/mod_resource/content/1/10.%20Hafta%20D%C3%BC%C4%9Fme.pdf

6. UYGULAMA

Kapama Payı Çizim İşlemleri

6. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

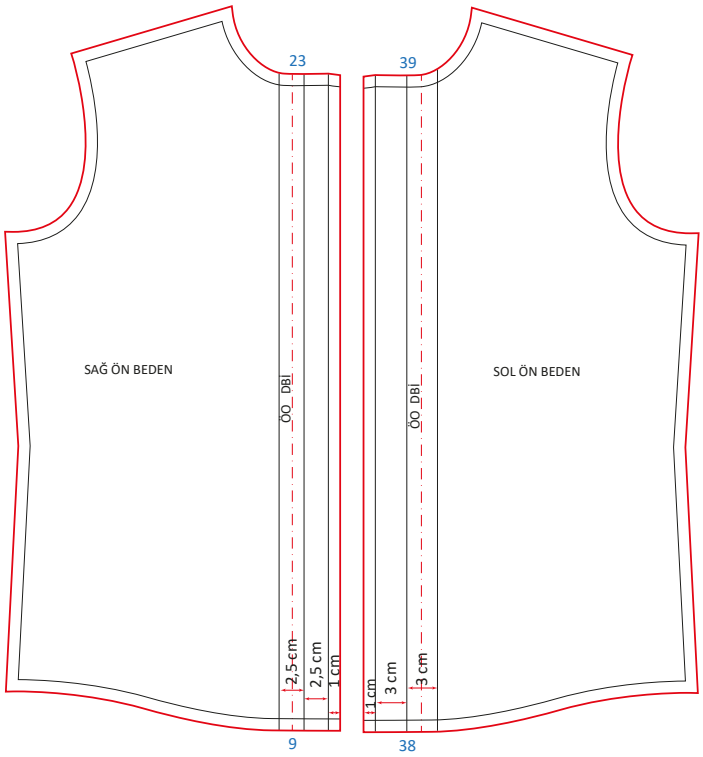
http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25272

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kağıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

Basit Pat Çizimi (Sağ ve Sol Beden)

Şekil 4.17: Sağ ve sol beden basit pat çalışması

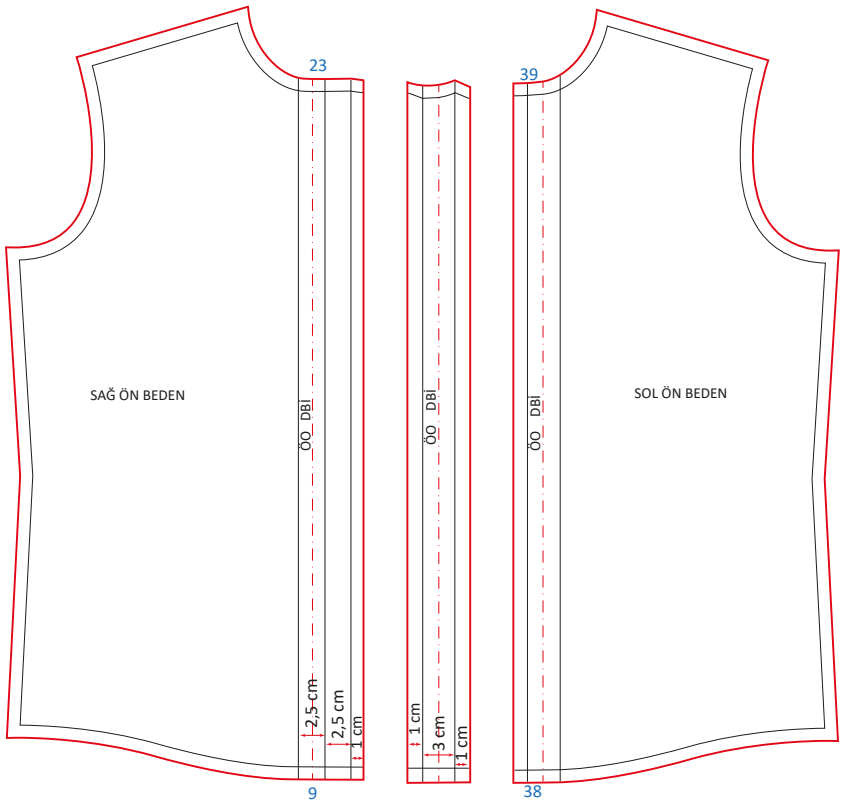
- Sağ ön beden basit pat çizimi için erkek gömleği kalıbından 9-23 noktalarıyla ön bedenin kopyasını pelür kâğıdına alınız. 9-23 noktaları hariç diğer taraflarını şablonlayınız.
- 9 noktasından sağa doğru sırasıyla 1,25 cm, 2,5 cm, 1 cm ölçülerini işaretleyiniz ve bu işaretleri yukarıya doğru dik çıkınız.
- 9-23 noktalarından sola doğru 1,25 cm işaretleyip yukarıya doğru dik bir çizgi çiziniz.
- Basit patı dikiyormuş gibi katlayıp yaka hattını çizerek sağ beden basit pat çalışmasını tamamlayınız.

NOT

Düğmeler iliklendiğinde sağ beden dikişinin görünmemesi gerektiğinden sağ beden patı, sol beden patından daha ince çalışılır.

- Sol ön beden basit pat çizimi için erkek gömleği kalıbından 38-39 noktalarıyla ön bedenin kopyasını pelür kâğıdına alınız. 38-39 noktaları hariç diğer taraflarını şablonlayınız.
- 38 noktasından sola doğru bir miktar çiziniz. Bu noktadan sırasıyla 3 cm, 1 cm ölçülerini işaretleyiniz ve bu noktaları yukarıya doğrudik bir çizgi çiziniz.
- Basit patı dikiyormuş gibi katlayıp yaka hattını çiziniz.
- Bedenlerin esas hatlarından kesip düz boy ipliğine dikkat ederek yapıştırınız (Şekil 4.17).

İlave Pat Çizimi

Şekil 4.18: İlave pat çalışması

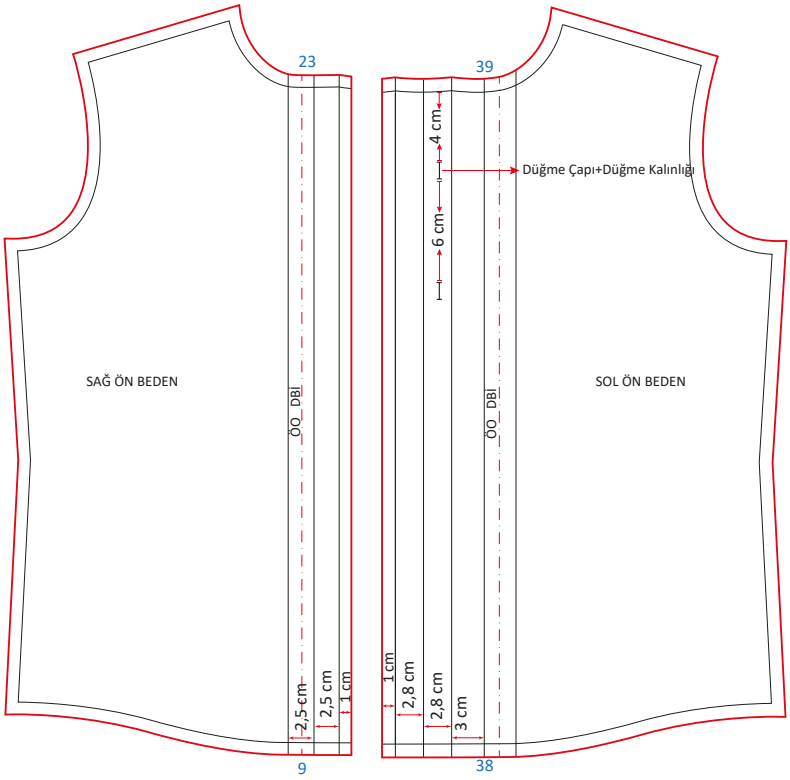
- Sağ ön beden basit pat çizimi ile aynıdır, kopyasını Şekil 4.17'den alınız.
- Sol ön bedenin kopyasını erkek gömleği kalıbından 38-39 noktalarıyla pelür kâğıdına alınız. Her tarafını şablonlayınız.
- Sağ ve sol bedeni esas hatlarından kesiniz, aralarına boşluk bırakarak düz boy ipliğine uygun yapıştırınız.
- Pelür kâğıdına yatay bir çizgi çiziniz. Sırasıyla 1 cm, 3 cm, 1 cm işaretleyiniz, bu ölçüleri yukarıya doğru dik uzatınız. Ön orta çizgisini belirtiniz.

NOT

İlave çizilen pat parçası sol ön bedene takılır.

- İlave patı, sol bedenin üzerinde dikiyormuş gibi katlayıp yaka hattını çiziniz, esas hatlarından kesip bedenler arasına düz boy ipliğine uygun yapıştırarak ilave pat çizimini tamamlayınız (Şekil 4.18).

Gizli Pat Çizimi

Şekil 4.19: Gizli pat çalışması

- Sağ ön beden basit pat çiziminin kopyasını Şekil 4.17'den alınız.
- Sol ön bedenin kopyasını erkek gömleği kalıbından 38-39 noktalarıyla pelür kâğıdına alınız. Bu noktalar hariç diğer taraflarını şablonlayınız.
- Gizli pat çizimi için etek ucu çizgisini sol tarafa doğru yatay uzatarak sırasıyla 3 cm, 2,8 cm, 2,8 cm ve 1 cm işaretleyip yukarı doğru dik uzatınız.
- Gizli patı dikiyormuş gibi katlayıp yaka hattını çiziniz.
- Sağ ve sol bedeni esas hatlarından kesip düz boy ipliğine uygun yapıştırarak gizli pat çizimini tamamlayınız (Şekil 4.19).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Yaka hattını çizerken patı dikiyormuş gibi katlayıp çizilmesine dikkat ediniz.
- Ana hatların ve yardımcı çizgilerin birbirinden ayırt edilmesine dikkat ediniz.

ARAŞTIRIYORUM

Kapama payı farklı yerlerde olan giysileri araştırınız. Bebek, çocuk, erkek ve kadın giyimlerindeki kapama payı farklılıklarını inceleyiniz. Bulunan modelleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.4. BEDENE TAKILAN KOL KALIPLARI

Temel bedende kol evine takılan kol kalıpları bedene takılan kollar olarak adlandırılır. Bu tür kol kalıpları bedenin kol evi hattında biter.

4.4.1. Kol Çeşitleri

Kollar vücudun en hareketli organlarından biridir. Çalışma hayatında kollar kimi zaman örüntü hâlinde hareketleri tekrar eder kimi zaman da masa başında daha durağan konumdadır. Günlük hayatta eşya taşırken, yürürken, konuşurken bile kollar sürekli hareket hâlindedir. Kolları örten kumaşlar, bu hareketlere ve estetik görünüme göre tasarlanarak şekil almıştır.

Erkek Giyiminde Kullanılan Kol Çeşitleri

Erkek giyiminde kullanılan kol çeşitleri giysi türlerine göre farklı modellerle ve takım şekilleriyle çeşitlenmiştir.

Bedene takılan kollar; takma kol (uzun-kısa kol), arkası dikişli kol, düşük omuza takılan kol, düşük kol evli kol,

Bedenden çıkan kollar; reglan kol, japone koldur.

Takma kollar genellikle tüm giysi türlerine uygulanır. Arkası dikişli, kolları dar tercih edilen gömleklerde ve montlarda kullanılır. Düşük omuza takılan ve düşük kol evli kollar tişörtlerde, eşofman üstlerinde kullanılabilir. Reglan kollara model uygulamalar yapılarak dış giyimlerde, eşofman üstlerinde uygulanabilirken japone kollar bornozlarda ve röpteşambırlarda uygulanabilir.

4.4.2. Bedene Takılan Kol Çeşitleri

Erkek giyiminde kullanılan kol modelleri, giysinin türüne, kumaşın özelliklerine ve modaya göre değişmektedir. Erkek gömleklerinde gösteri amaçlı çok çeşitli kol modelleri kullanılsa da genellikle takma, kısa, uzun veya arkası dikişli kol çeşitleri uygulanır.

Giysilerde model özelliği bulunan kol kalıplarını araştırınız. Kadın, erkek, çocuk, bebek giyiminde kullanılan kol modellerini inceleyiniz. Araştırma yaparken örnek modelleri bedene takılan ve bedenden çıkan kollar olarak sınıflandırınız. Modellerin bolluk payı verilen yerlerini inceleyiniz. Hangi dikim tekniklerinin kullanıldığına dikkat ediniz. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. UYGULAMA

Bedene Takılan Kol Çizim İşlemleri

7. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25274

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kağıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

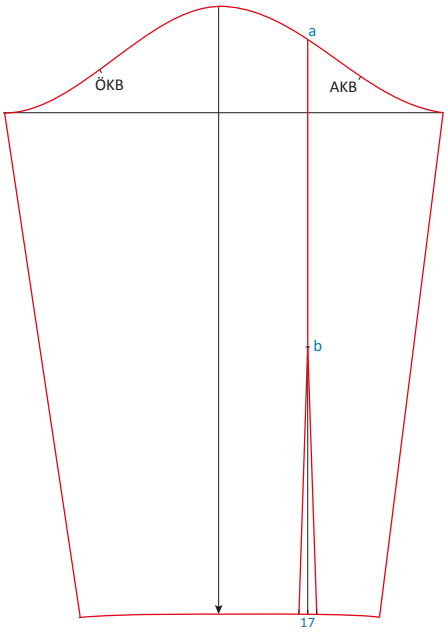
Arkası Dikişli Kol

- Erkek gömleği kol kalıbından kopya alınız.
- 17-ÖKB-AKB noktalarının işaretlerini almaya dikkat ediniz.
- 17 noktası, kol yırtmacı açıklığını, yukarıya doğru dik uzatınız (a).
- a-17 arasının ½'sini 2 cm eksilterek bu ölçüyü 17 noktasından yukarıya doğru işaretleyiniz (b noktası).
- 17 noktasının sağına ve soluna doğru birer santimetre işaretleyiniz.

NOT

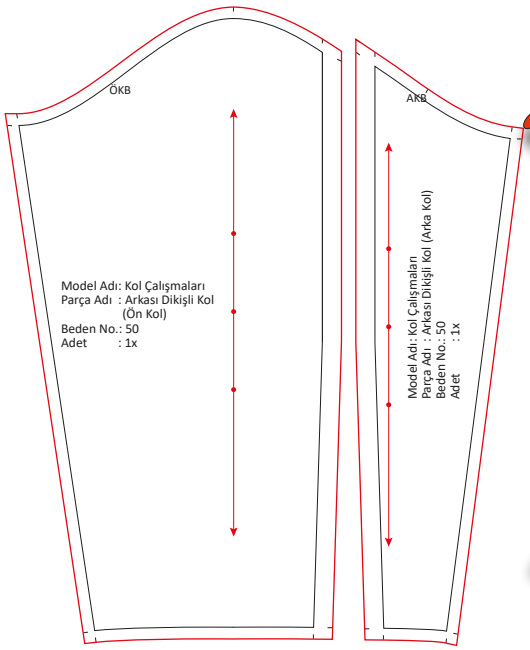
Pili payı çizim üzerinde 4 cm'den 2 cm'ye inmiş olur.

- 17 noktasının sağına ve soluna doğru işaretlenen noktalarla b noktasını hafif kavisli, kesin hat olarak birleştiriniz.

Şekil 4.20: Arkası dikişli kol

- b noktasını a noktasına kadar kesin hat olarak çizip arkası dikişli kol kalıbını tamamlayınız (Şekil 4.20).

Şekil 4.21: Arkası dikişli kol şablonu

NOT

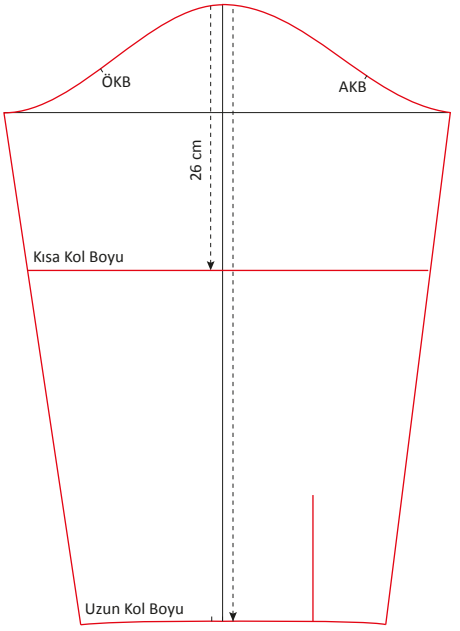
Apartura, 17 noktasının sağına ve soluna doğru çizilen esas hattan bırakılan açıklığa takılır.

- Kalıbın esas hatlarından kopyasını alınız. Kalıbı, çevresinden ve içteki esas hatlardan keserek ayırınız.
- Kâğıda düz boy ipliğine uygun yapıştırınız, kol arkası 1,5 cm diğer yerlere 1 cm dikiş payı verip şablon çizimini yapınız. Şablon üzerinde bulunması gereken yazıları yazarak işaretleri alınız (Şekil 4.21).

NOT

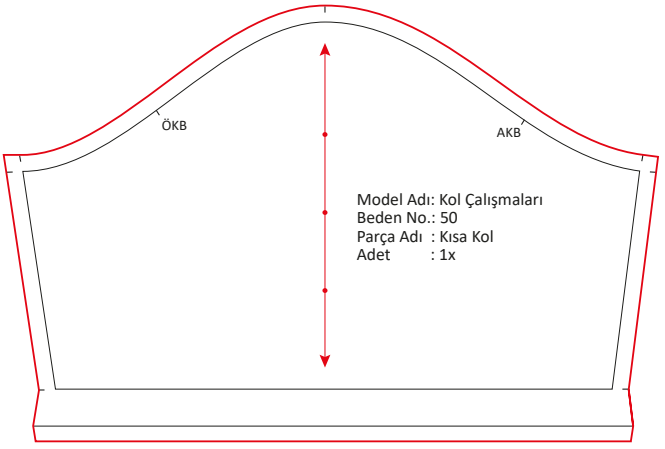
Arkası dikişli kolun teknik dikim çalışması yapılırken temiz dikiş tekniği uygulanacağı için bu hatta 1,5 cm verilmiştir.

Uzun ve Kısa Kol

Şekil 4.22: Uzun ve kısa kol kalıbı

- Uzun kol ve kısa kol kalıbını erkek gömleği kol çiziminden kopya alınız.
- Kısa kol kalıbı için kol tepe noktasından aşağıya doğru 26 cm işaretleyiniz. Sağa ve sola doğru dik açı çizerek kısa kol kalıbını tamamlayınız (Şekil 4.22).
- Kısa kol kalıbı şablonu için esas hatlarından kopya alınız.

Şekil 4.23: Kısa kol kalıbı şablonu

- Kol ağzı hariç kalıbın diğer yerlerine 1 cm dikiş payı veriniz.
- Kol ağzına 2,5 cm katlama payı veriniz. Bu payı yukarıya doğru katlayarak kol kenar çizgilerinin kopyasını alınız.
- Kol ağzına verilen 2,5 cm'den sonra 1 cm dikiş payını veriniz. Bu payı yukarıya doğru katlayarak kol kenar çizgilerinin kopyasını alınız.
- Şablon kalıbını çevresinden keserek kalıbı, düz boy ipliğine uygun kâğıda yapıştırınız.
- Şablonun gerekli yazılarını yazıp işaretlerini alınız (Şekil 4.23).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kol ortası, ÖKB ve AKB işaretlerini almaya dikkat ediniz.
- Kol ağzı katlama yerlerinin kopyasını alarak şablonu hazırlamaya dikkat ediniz.

2. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Bedene Takılan Yakalar, Manşet, Kapama Payı, Bedene Takılan Kol Kalıpları** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kalıp çizim araç gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
3	Yakalar, manşet, kapama payı, işlem basamaklarına uygun olarak çizdi.		
4	Yaka, manşet ve kapama payı kalıplarının şablonunu dikkat ederek hazırladı.		
5	Kavisli yerleri çizerken çizgilerin kırık olmamasına dikkat etti.		
6	Yaka çiziminde arka orta çizgileri bir miktar dik açı aldıktan sonra kavis vermeye dikkat etti.		
7	Kol çizimi için esas hatlardan kopya almaya dikkat etti.		
8	Kol çiziminde gerekli noktaların doğru işaretlenmesini yaptı.		
9	Kol çizimleri için gerekli ölçüleri doğru kullanmaya dikkat etti.		
10	Kol çizimlerini işlem basamaklarına uygun çizdi.		
11	Kol kalıplarının kopyasını yeni esas hatlarından almaya dikkat etti.		
12	Kol kalıplarının şablonunu özen göstererek hazırladı.		
13	Kavisli yerlerin çiziminde çizime uygun eğri cetvelleri (pistole, riga) kullandı.		
14	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
15	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

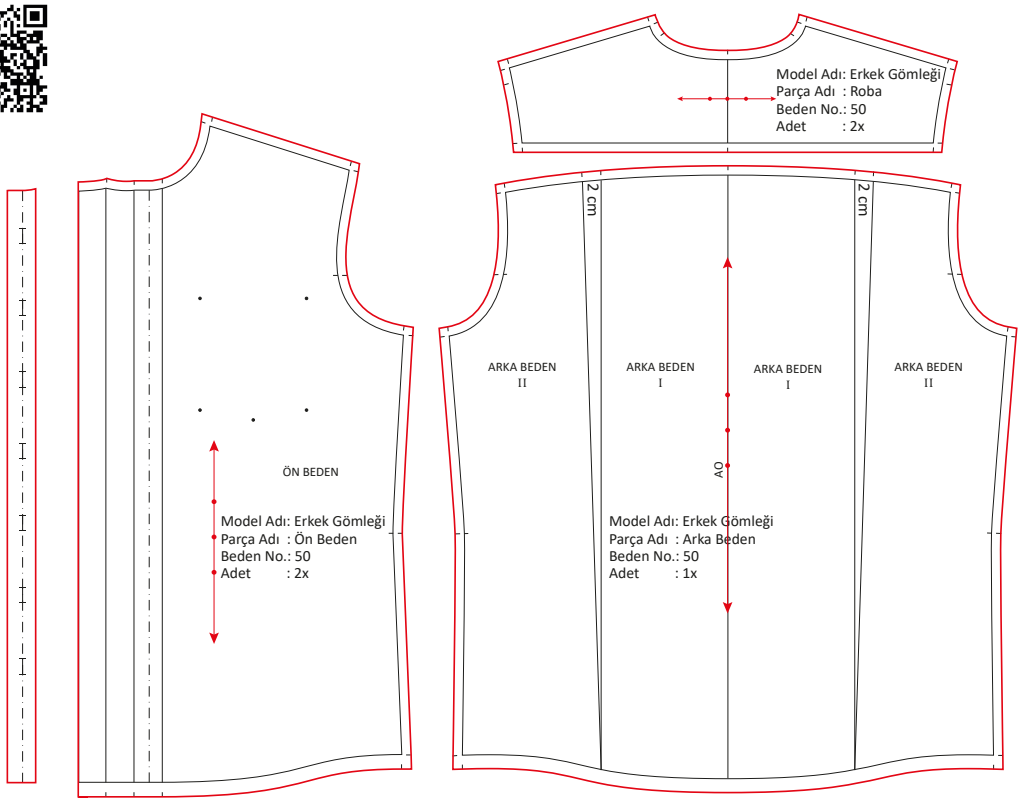
4.5. ERKEK GÖMLEĞİ ŞABLON KALIBININ HAZIRLANMASI

Erkek gömleği şablon kalıpları model özelliği, kumaş seçimi ve uygulanacak dikiş teknikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Örneğin overlok ve düz dikiş yapılan parçaların katlama yerlerine 1 cm yeterliyken bazı parçaların katlama yerlerine 1,5 cm yeterli gelmektedir. Bu modelde uygulanan pata, dikiş payı yerine bir kez daha pat genişliği (3 cm) verilmiştir. Bu kısım iki kere katlanır, dikilmeden ilik açılır ve düğme dikilir.

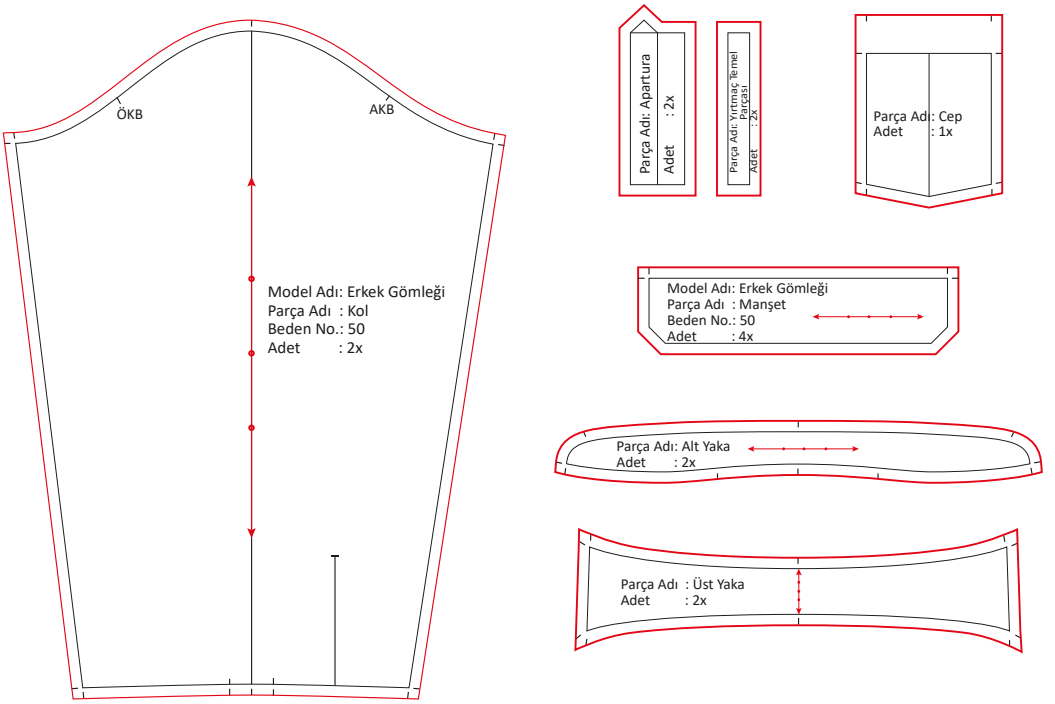
8. UYGULAMA

Erkek Gömleği Şablon Hazırlama İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25275

Şekil 4.24: Ön, arka, roba, ilik yeri şablonu

Şekil 4.25: Kol, apartura, cep, manşet, yaka şablonu

8. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kağıdı, yapıştırıcı, çizim masası.

İşlem Basamakları

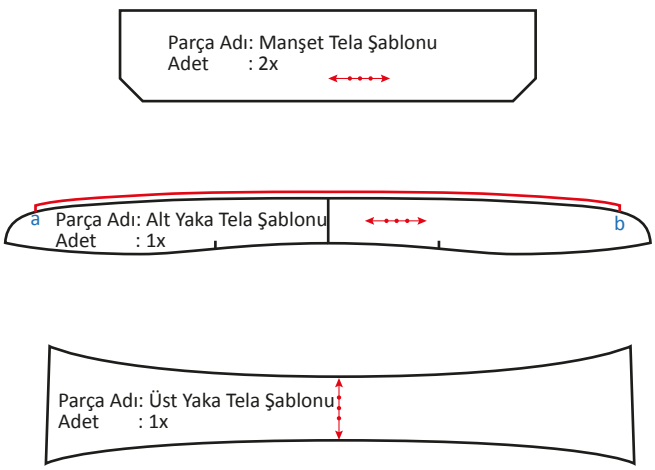
- Ön, arka, roba, kol, apartura, manşet, yaka, cep kalıplarının kopyalarını alınız.
- Arka beden hariç diğer kalıpları düz boy ipliğine uygun, aralarına boşluk bırakarak kâğıda yapıştırınız.
- Arka bedenin üst kısmını şekline göre yeniden çiziniz (Şekil 4.24).
- Ön pat kısmına pay vermeyiniz.
- Cep üstüne 3,5 cm, diğer yerlerine 1 cm dikiş payı veriniz (Şekil 4.25).
- Ön ve arka bedenin etek ucuna 1,5 cm, diğer şablon paylarını 1 cm olarak veriniz.
- Şablonların üzerinde bulunması gereken yazıları yazınız ve işaretleri alınız.

İlik Yeri İşaret Şablonu

- Şekil 4.4 erkek gömleği kalıbından 9-23 noktaları, bu noktaların sağına ve soluna doğru alınan 1,5 cm kat genişliğiyle kopyasını alınız.
- İlk ilik yeri için ön ortadan aşağıya doğru 4 cm işaretleyiniz.
- Bu işaretten aşağıya doğru düğme çapına düğme kalınlığını ekleyerek ilik işaretini çiziniz.
- İlk ilik işaretinden sonra 6 cm aralık vererek etek ucuna kadar bu işlemi tekrarlayınız (Şekil 4.24).

Tela Şablonu

- Üst yaka, yaka ayağı, manşet tela şablonu için şablon kalıplarının iç çizgilerinden (dikiş payı verilmemiş hâli) kopyasını alınız. Üst yaka ve manşet kalıbına tela şablon payı vermeyiniz.
- Üst yakanın alt yakaya dikileceği noktaları işaretleyiniz (a-b). a ve b noktalarından yukarıya doğru 0,5 cm çıkınız ve yakayı şekline (Görsel 4.26) göre çiziniz.

Şekil 4.26: Yaka ve manşet tela şablonu

NOT

Alt yakanın bu kısmına verilen 0,5 cm pay, üst yaka (İki adet üst yaka parçası ve bir kat tela) ile alt yakanın birleştirme dikişi yapılırken alt yakanın bu kısmına sağlamlık ve form tutma özelliği sağlayacaktır. Bu kısma pay verilip verilmemesi kumaş özelliğine göre de değişkenlik gösterebilir. Teknik çalışmalarda bu kısma pay verilmeyecektir.

- Alt yakanın diğer yerlerine pay vermeyiniz (Şekil 4.26).

NOT

Yaka ve manşetlerde sert tela kullanılacağı için pay vermeyiniz.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikiş payı ölçülerinin doğru yerlere doğru ölçülerle verilmesine dikkat ediniz.
- Şablon çalışmasını yaparken çizgilerin kırılmamasına dikkat ediniz.

3. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Şablon Kalıbı** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kalıp çizim araç gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
3	Erkek gömleği kalıbının esas hatlarının kopyasını dikkat ederek aldı.		
4	Kalıpları aralarına pay vererek düz boy ipliğine uygun kâğıda yapıştırdı.		
5	Arka beden pili çalışmasını doğru yaptı.		
6	Erkek gömleği kalıbı şablon çiziminde dikiş payları ölçülerini doğru yerlere vermeye dikkat etti.		
7	Yaka ve kol gibi yerlerin çiziminde, çizime uygun eğri cetvelleri (pistole, riga) kullanarak çizgilerde kırıklık olmamasına dikkat etti.		
8	Şablon kalıpları üzerinde bulunması gereken şablon bilgilerini eksiksiz yazdı.		
9	Gerekli işaretleri doğru yerlere aldı.		
10	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

4.6. ERKEK GÖMLEĞİ ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI

Ana malzemeler, bir giysinin üretiminde o giysinin aslını oluşturur. Kumaş gibi net ölçülebilen malzemeler ana malzemelerdir. Giysinin üretiminde çok az yer kaplayarak kullanılan fakat giysinin oluşturulmasına yardım eden dikiş ipliği, fermuar, tela, düğme gibi malzemeler yardımcı malzemelerdir. Bir ürünün maliyet analizi ana ve yardımcı malzemelerin o üründe ne kadar kullanıldığının belirlenmesiyle hesaplanır.

4.6.1. Erkek Gömleğinde Kullanılan Ana ve Yardımcı Malzemeler

Erkek gömleği için ana malzeme, kumaştır. Yardımcı malzemeler; tela, düğme ve ipliktir. Ana ve yardımcı malzemelerin seçimi, ürünün kullanımında önemli olduğu gibi ürünün kesim ve dikim aşamalarında da önemlidir. Erkek gömleği için ana ve yardımcı malzeme seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Erkek gömleği için kumaş seçerken model özelliği dikkate alınmalıdır.
- Erkek gömleğinde kullanılan kumaşların yıkamaya dayanıklı, renkleri solmayan, kırışmazlık özelliği olmalıdır.
- Kumaş desenleri, kullanılacağı yere ve modele göre desenleri belirlenmelidir.
- Yardımcı malzemeler, kumaşla hem nitelik hem de kalite bakımından uyum sağlamalıdır.

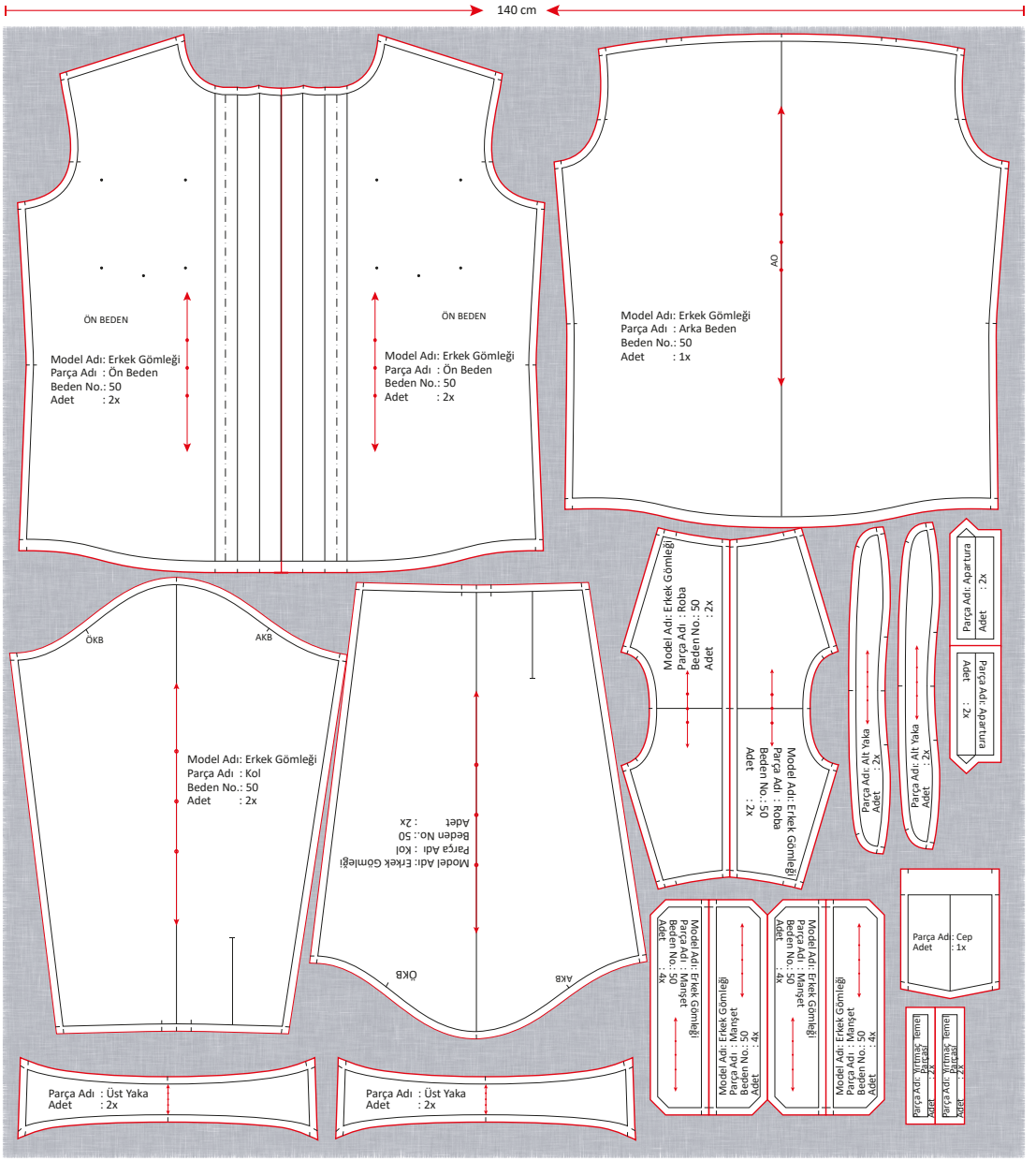
4.6.2. Erkek Gömleği Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı

Tablo 4.4: Erkek Gömleği Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı

Kumaş birim maliyeti=Kumaş fiyatı x birim metraj
Kumaş fiyatı=30 TL
Birim metraj=155 cm 1,55 m
Kumaş birim maliyeti=30x1,55 m=46,5 TL
Tela fiyatı=15 TL
Birim metraj=45 cm 0,45 m
Tela birim maliyeti=15 x 0,45 m=6,75 TL
Düğme fiyatı=30 kr. Küçük boy düğme fiyatı=25 kr.
Düğme=30 kr.x10=3 TL 25 kr.x2 (küçük boy düğme)=50 kr. Dikiş ipliği=4,5 TL
Toplam maliyet=46,5+6,75+3+4,5+50 kr=61,25 TL

9. UYGULAMA

Erkek Gömleği Pastal Planı Hazırlama

Şekil 4.27: Erkek gömleği pastal planı

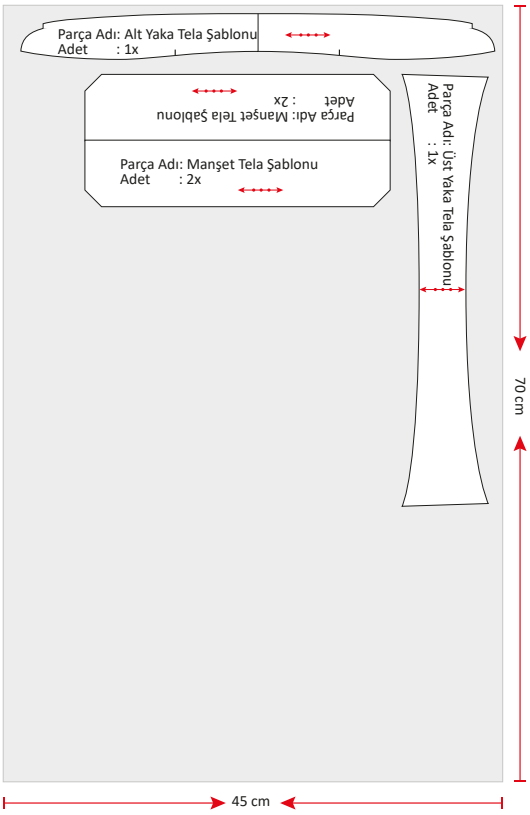
9. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 4. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, riga, eşel, mezura, pelür kağıdı, yapıştırıcı, çizim masası, kumaş, uçan kalem.

İşlem Basamakları

- Erkek gömleği pastal planını, 140 cm kumaştan açık serim olarak hazırlayınız (Şekil 4.27).
- Tela pastal planını 70 cm tela kumaşından açık serim olarak hazırlayınız (Şekil 4.28).
- Erkek gömleği şablonlarını DBİ işaretlerine ve yönüne dikkat ederek önce büyük parçaları, sonra kalan boşluklara küçük parçaları yerleştiriniz.
- Şablonların adetlerine dikkat ediniz.
- Şablon parçalarını yerleştirirken kumaştan fire vermeyiniz ve kesim aracını rahat kullanabilecek şekilde yerleştiriniz.
- Pastal başına ve sonuna 1 cm ilave ederek yerleşim boyunu ölçünüz.
- Kumaş hesabını yerleşim boyuna göre yapınız.

Şekil 4.28: Erkek gömleği tela pastal planı

NOT

Pastal planını önce minyatür şablonlarla kâğıda, sonra 1/1 ölçülerle kumaşa hazırlayınız.

NOT

Pastal planı hazırlanırken kalıpların esas çizgileri (şablonun içindeki çizgiler) ya da çıt işaretleri kullanılır. Erkek gömleği dikim işlemlerinde gerekli olabileceği düşünülerek ikisi de kullanılmıştır.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Şablon parçalarını yerleştirirken düz boy ipliklerinin yönüne ve kesim adetlerine dikkat ediniz.
- Kumaşı verimli kullanmaya ve kumaş kenarının pastal planın içine dâhil olmamasına dikkat ediniz.

4. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Ana ve Yardımcı Malzeme Hesaplama** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kalıp çizim araç gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.		
3	Pastal planını hazırlarken erkek gömleği şablonlarını, düz boy ipliklerine dikkat ederek yerleştirdi.		
4	Modelin pastal planını hazırlarken verimlilik ilkesini göz önünde bulundurdu.		
5	Pastal planı üzerinden metraj hesabı yaptı.		
6	Erkek gömleği için ana ve yardımcı malzeme hesabını doğru yaptı.		
7	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
8	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

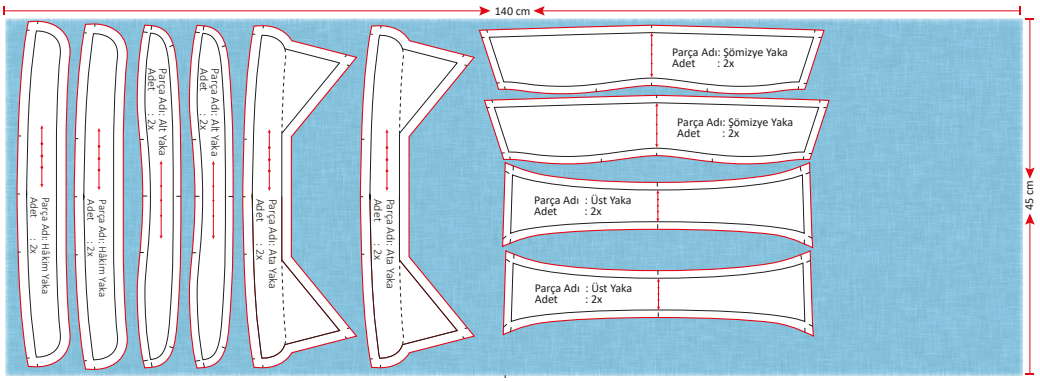
MERAKLISINA

Giyim açısından **ergonomi**; bireyin anatomik, psikolojik ve biyolojik özelliklerini, statik ve dinamik antropometrik verilerini göz önünde bulundurarak daha rahat, kullanışlı, estetik ve fonksiyonel giysiler üretmeye ve geliştirmeye çalışan çok amaçlı bir bilimdir.[4] Giyim modayla şekillense de insanlar özellikle iş hayatında ergonomik kıyafetleri tercih etmektedirler.

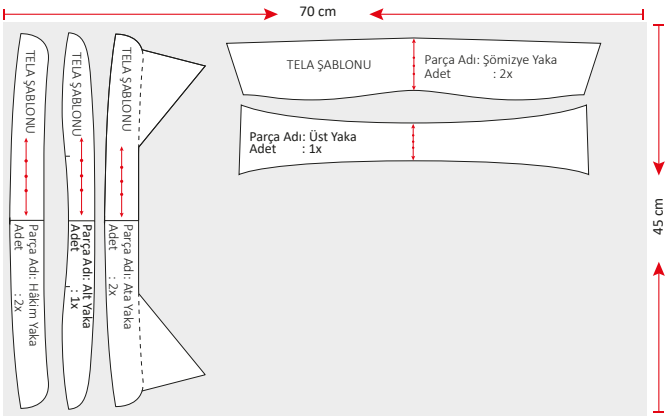
4 SEZER B. "Müller Kalıp Sistemi 46-52 Beden (38-41 Yaka) Klasik Erkek Gömleği Kalıplarının Antropometrik ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi, Geliştirilmesi" 42. sayfa

4.7. BEDENE TAKILAN YAKALARIN TEKNİK ÇALIŞMALARI

Şömizye yaka, ayaklı gömlek yakanın üst bölümü ile hâkim yaka, ayaklı gömlek yakanın alt bölümü ile teknik çalışmalarında benzerlik gösterir.

Şekil 4.29: Ayaklı gömlek, şömizye, hâkim, Ata yaka pastal planı

Şekil 4.30: Ayaklı gömlek, şömizye, hâkim, Ata yaka tela pastal planı

Bedene takılan yakaların dikimi öncesi yakalar, kumaştan ve zamandan tasarruf sağlamak amacıyla pastal planı ile kesilir. Yaka teknik çalışmalarının kesimi için kumaş ve tela masaya serilir. Yaka şablonlarını, düz boy ipliğine uygun ve kumaştan fire vermeyecek şekilde mezura ile ölçüm yaparak yerleştiriniz (Şekil 4.29 ve 4.30). Şablonlar yerleştirilirken kumaşın desenine ve tüy yönüne dikkat edilir. Çıt işaretleri ve gerekli yazılar kumaş üzerine geçirilir. Yakalar kumaş ve teladan kesilir. Çok katlı serimlerde küçük parçaların kesimi şerit hızar makinesi ile yapılır.

NOT

Tela şablonları, yaka kesim şablonlarının paysız hâli olarak kullanılacaktır (Şekil 4.30).

Bedene Takılan Yakaları Dikime Hazırlama

Kesim işlemleri yapılan hâkim yaka, bebe yaka, ayağı dikişsiz gömlek yaka, ayaklı gömlek yaka, şömize yaka, Ata yakanın bir eşine tela yapıştırılır. 1 cm dikiş payı, kenarlardan eşit bırakılır. Dog tela yapıştırılırken pres ütü kullanmak telanın kumaşa daha iyi tutunmasını sağlar. Telalama işlemi sonrası düz sanayi dikiş makinesinin dikiş uzunluğu ayarlanır. İç dikişlerin sağlamlığı açısından dikiş adımı kısaltılır.

10. UYGULAMA

Bedene Takılan Yakaların Dikim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25278

10. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 5. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Dikiş makinesi, ütü, makas, sabun, mezura, cetvel, riga, dikiş ipliği, toplu iğne.

İşlem Basamakları

Şömizye Yaka

- Telalı yaka parçasının alt dikiş payını telaya doğru ütüleyiniz. Parçaya gaze dikişini çekiniz.
- Şömizye yaka parçalarının düz yüzlerini birleştirerek yakanın bedene takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz (Görsel 4.6).

Görsel 4.6: Birleştirme dikişi

- Yakanın köşelerini daha iyi çıkartabilmek için 20 cm boyunda iki kat iplik hazırlayınız.
- Makine iğnesi yakanın köşe noktasına geldiğinde, kumaşa batık halde iken iki kat ipliği yerleştiriniz. Bir dikiş adımı üzerinden geçiniz. İpliği yakanın içine doğru alınız. Köşe hattını bu şekilde dönerek işlemi tamamlayınız (Diğer köşeyi de aynı şekilde dikiniz.).
- Dikiş paylarını 0,5 cm kalacak şekilde kısaltınız.
- Yaka uçlarının düzgün çıkması için üçgen şekilde kesiniz.

NOT

Yaka düz yüzüne çevrildiğinde dikiş paylarının görüntüyü etkilememesi amacıyla dikiş payları kısaltılır ve köşeler 0,5 cm'den daha kısa, üçgen şekilde kesilir.

- Yakayı düz yüzüne çeviriniz. Yakanın köşelerini iplerden çekerek çıkartınız (Görsel 4.7).
- Telalı yüzün dikişlerini 1 mm alt kısma kaydırma ütüsü yaparak şömizye yaka çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.8).

NOT

Çıma veya gaze dikişi, bedene takıldıktan sonra yapılır.

Görsel 4.7: İple köşe çıkartma

Görsel 4.8: Şömizye yaka çalışması

Hâkim Yaka

- Telalı yaka parçasının bedene takılacak kısmının dikiş payını telaya doğru ütüleyiniz. Parçaya gaze dikişini çekiniz.
- Yaka parçalarının düz yüzlerini birleştiriniz, yakanın bedene takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz (Görsel 4.9).
- Dikiş paylarını 0,5 cm kalacak şekilde kısaltınız.
- Yakayı düz yüzüne çeviriniz.
- Telalı yüzün dikişlerini 1 mm alt kısma kaydırma ütüsü yaparak hâkim yaka çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.10).

Görsel 4.9: Birleştirme dikişi

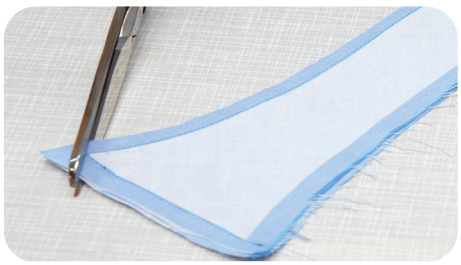
Görsel 4.10: Hâkim yaka çalışması

Ayaklı Gömlek Yaka

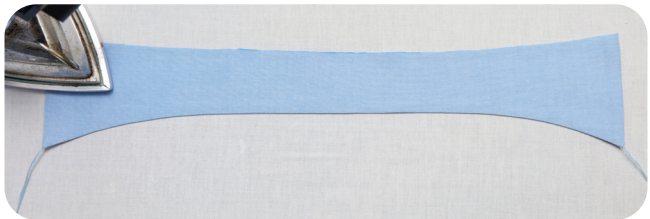
- Üst yakanın düz yüzlerini birleştirerek yakanın bedene takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz (Görsel 4.11).
- İple köşe çıkartma tekniğini uygulayınız (Şömizye yaka işlem basamaklarına bakınız.).
- Dikiş paylarını 0,5 cm kısaltınız, köşelerini üçgen çıtlatınız (Görsel 4.12).
- Yakayı düz yüzüne çeviriniz, yakanın köşelerini iplerden çekerek çıkartınız (Görsel 4.13).

Görsel 4.11: Üst yaka birleştirme dikişi

Görsel 4.12: Köşe çıtlatma

Görsel 4.13: Üst yaka

- Telalı alt yaka (yaka kuşağı) parçasının bedene takılacak kısmının dikiş payını telaya doğru ütüleyiniz. Düz yüzünden gaze dikişini çekiniz (Görsel 4.14).
- Yaka parçalarının arka ortalarını işaretleyiniz.
- Arka orta işaretleri üst üste gelecek şekilde iki alt yakanın arasına üst yakayı yerleştiriniz.

Görsel 4.14: Yaka ayağına gaze dikişi çekilmesi

Görsel 4.15: Alt ve üst yaka birleştirme

Görsel 4.16: Ayaklı gömlek yaka çalışması

- Yaka parçalarının tela kenarından bedene takılacak kısmı hariç birleştirme dikişini yapınız (Görsel 4.15).
- Dikiş paylarını 0,5 cm kalacak şekilde kısaltınız. Yakayı düz yüzüne çeviriniz.
- Yakanın formuna dikkat ederek ütüleyip ayaklı gömlek yaka çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.16).

Ata Yaka

- Telalı yaka parçasının alt dikiş payını telaya doğru ütüleyiniz. Parçaya gaze dikişini çekiniz.
- Yaka parçalarının düz yüzlerini birleştirerek yakanın bedene takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz (Görsel 4.17).
- Dikiş paylarını 0,5 cm'den, köşeleri üçgen şekilde kesiniz.
- Yakayı düz yüzüne çeviriniz. Yakanın köşelerini özen göstererek çıkartınız.
- Ata yakanın sadece üçgen telalı köşe kısımlarının dikişlerini 1 mm alt kısma kaydırarak ütüleyip Ata yaka çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.18).

Görsel 4.17: Birleştirme dikişi

Görsel 4.18: Ata yaka çalışması

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikiş atlamalarının olmamasına dikkat ediniz.
- Dikiş paylarını eşit kısaltmaya dikkat ediniz.
- Gaze dikişlerinde iplik kırılması olmamasına özen gösteriniz.
- Köşe dikişlerini özen göstererek yapınız.
- Yaka köşelerini dikkat ederek çıkartınız.
- Ütü işlemlerinde yakaların formunun bozulmamasına özen gösteriniz.

5. KONTROL LİSTESİ

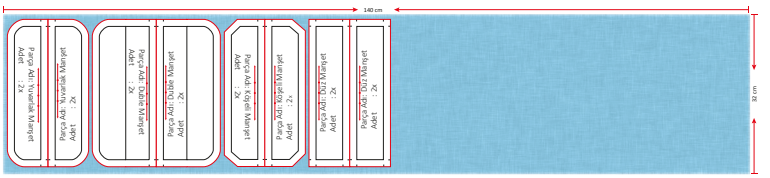
Yapacağınız **Bedene Takılan Yakaların** teknik çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Pastal resmini dikkatli bir şekilde uygulayarak şablonları düz boy ipliğine uygun yerleştirdi.		
3	Kalıpların çizgilerini, yazı ve işaretlerini eksiksiz ve doğru geçirdi.		
4	Kesim işlemlerini özen göstererek yaptı.		
5	Telalama işlemini doğru uyguladı.		
6	Yakaların teknik çalışmalarını doğru uyguladı.		
7	Dikiş paylarının kısaltma ve çıtlatma işlemlerini doğru ve özen göstererek yaptı.		
8	Yaka köşelerini düzgün çıkartmaya özen gösterdi.		
9	Yakaların formlarını bozmadan son ütülerini yapmaya dikkat etti.		
10	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

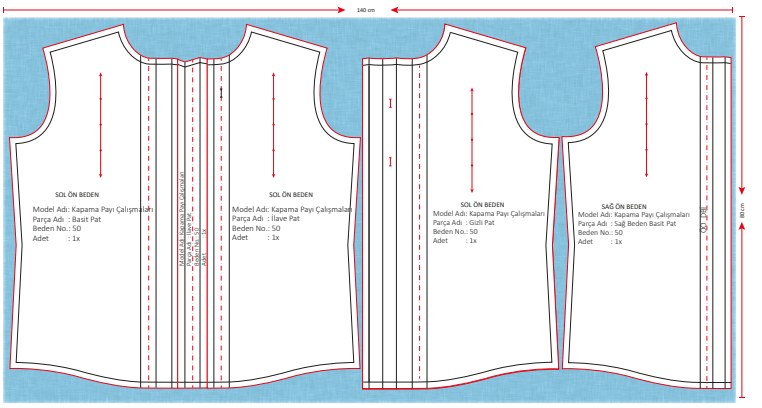
4.8. MANŞET VE KAPAMA PAYI TEKNİK ÇALIŞMALARI

Manşetlerin teknik çalışmaları benzerlik gösterir. Katlama ütüsü, kapama paylarının teknik çalışmasında en önemli detaylardandır.

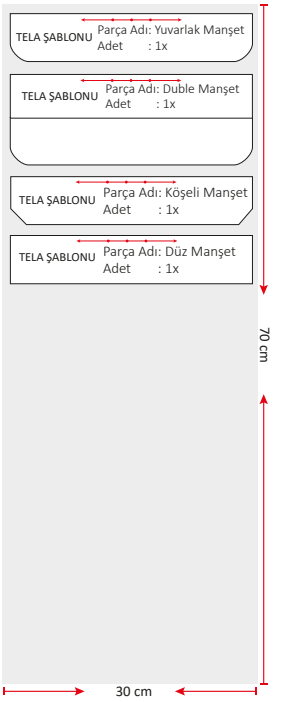
Kol ağzı temizleme ve kapama paylarının dikim öncesi hazırlanan pastal planında şablonlar düz boyu ipliğine uygun ve kumuştan fire vermeyecek şekilde yerleştirilir (Şekil 4.31-4.32-4.33). Çıt işaretleri ve gerekli yazılar kumaş üzerine geçirilir. Kesim işlemleri yapılır. Manşetlerin bir eşinin ters yüzüne tela yapıştırılır. Sol beden patları için 3 cm genişliğinde ve pat uzunluğunda üç adet tela hazırlanır. Sağ beden patı için 2,5 cm genişliğinde ve pat uzunluğunda tela hazırlanır.

Şekil 4.31: Manşet çeşitleri pastal planı

Şekil 4.32: Kapama payları pastal planı

Şekil 4.33: Manşet çeşitleri tela pastal planı

NOT

Kapama payları kesiminde kumaştan tasarruf sağlamak amacıyla tersi yüzü aynı olan kumaşlar kullanmayı tercih ediniz.

11. UYGULAMA

Kol Ağzı Temizleme ve Kapama Payı Dikim İşlemleri

11. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 6. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25279

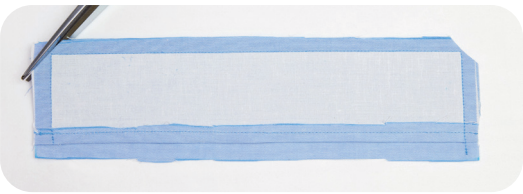
Kullanılacak Araç Gereç

Dikiş makinesi, gaze ayağı, çıma ayağı, ütü, makas, sabun, mezura, cetvel, riga, dikiş ipliği, toplu iğne.

İşlem Basamakları

Düz Manşet

- Düz manşetin telalı parçasının alt dikiş payını (kol ağzına takılacak kısmı) telaya doğru ütüleyiniz. Gaze dikişini çekiniz.
- Manşet parçalarının düz yüzlerini birleştirerek manşetin kola takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz.
- Dikiş paylarını 0,5 cm kısaltınız, manşetin köşelerini üçgen şekilde kesiniz (Görsel 4.19).
- Manşeti düz yüzüne çeviriniz. Manşetin köşelerini özen göstererek çıkartınız (Görsel 4.20).

Görsel 4.19: Köşe çıtlatma

Görsel 4.20: Düz manşet çalışması

- Ütüleyerek düz manşet çalışmasını tamamlayınız.

NOT

Manşetin köşelerin düzgün çıkması için şömizye yakada çalışılan ip ile köşe çıkarma tekniğini düz ve köşeli manşette de uygulayabilirsiniz.

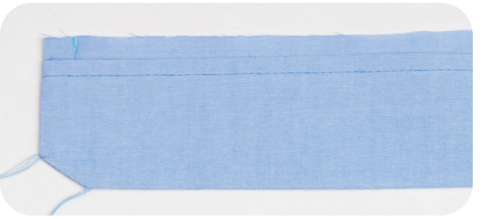
Köşeli Manşet

- Köşeli manşetin telalı parçasının alt dikiş payını telaya doğru ütüleyiniz. Gaze dikişini çekiniz (Görsel 4.21).
- Manşet parçalarının düz yüzlerini birleştirerek manşetin kola takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz.
- Dikiş paylarını 0,5 cm kısaltınız. Köşelerini üçgen çıtlatınız.
- Manşeti düz yüzüne çeviriniz. Köşelerini çıkartınız.

Görsel 4.21: Alt dikiş payı gaze dikişi

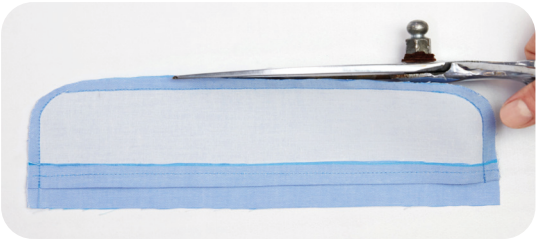
- Ütüleyerek köşeli manşet çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.22).

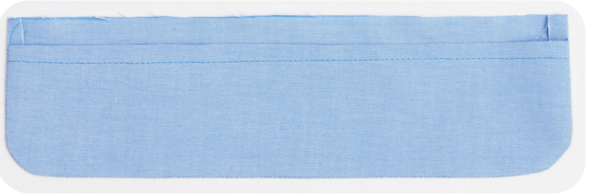
Görsel 4.22: Köşeli manşet çalışması

Yuvarlak Manşet

- Telalı manşet parçasının alt dikiş payını, telaya doğru ütüleyiniz.
- Gaze dikişini çekiniz.
- Manşet parçalarının düz yüzlerini birleştirerek manşetin kola takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz.
- Dikiş paylarını 0,5 cm kısaltınız(Görsel 4.23).
- Manşeti düz yüzüne çeviriniz.
- Ütüleyerek yuvarlak manşet çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.24).

Görsel 4.23: Dikiş paylarını kısaltma

Görsel 4.24: Yuvarlak manşet çalışması

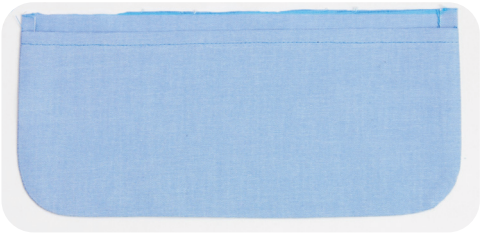
Duble Manşet

- Telalı manşet parçasının alt dikiş payını, telaya doğru ütüleyiniz.
- Gaze dikişini çekiniz.
- Manşet parçalarının düz yüzlerini birleştirerek manşetin kola takılacak kısmı hariç telanın kenarından dikiniz (Görsel 4.25).
- Dikiş paylarını 0,5 kısaltınız. Manşeti düz yüzüne çeviriniz.

Görsel 4.25: Birleştirme dikişi

- Gaze dikişini çekerek duble manşet çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.26).

Görsel 4.26: Duble manşet çalışması

Basit Pat

- Sol beden basit pat parçasını, kumaş kenarından bedene doğru önce 1 cm, sonra 3 cm kumaşın ters yüzüne katlayarak ütüleyiniz (Görsel 4.27).
- Ön orta işaretinin olduğu yere kesilen telayı yapıştırınız.
- Katlanan pat kenarından çıma dikişi çekiniz, ütüleyerek sol beden basit pat çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.28).

Görsel 4.27: Pat katlama

Görsel 4.28: Sol beden basit pat çalışması

Sağ Beden Pat

- Sağ beden basit pat parçasını (kumaş kenarından bedene doğru) önce 1 cm, sonra 2,5 cm kumaşın ters yüzüne katlayarak ütüleyiniz.
- Ön orta işaretinin olduğu yere kesilen telayı yapıştırınız.
- Katlanan pat kenarından çıma dikişi çekiniz, ütüleyerek sağ beden basit pat çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.29).

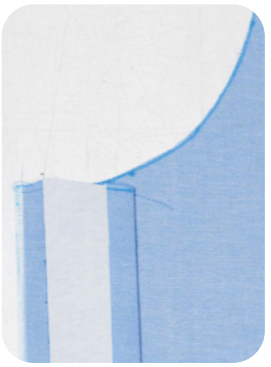
Görsel 4.29: Sağ beden basit pat çalışması

NOT

Basit pat, ilave pat, gizli pat çalışmalarındaki görsellerde sağ beden basit pat kullanılmıştır.

İlave Pat

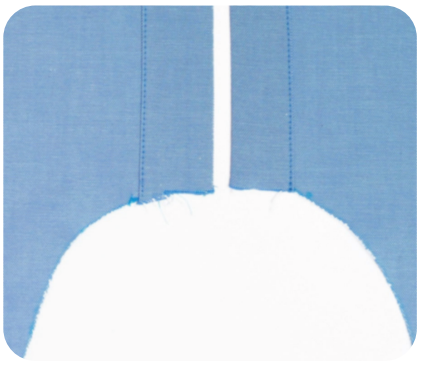
- İlave pat parçasının ilave kısmını sırasıyla 1 cm, 3 cm, 1 cm'den ters yüzüne çiziniz.
- İlave pat parçasının ön orta işaretinin olduğu yere kesilen telayı yapıştırınız.
- Sol beden parçasının ters yüzüne ilave pat parçasının düz yüzüne yerleştiriniz. Dikiş payından dikiniz (Görsel 4.30).
- Açma ütüsünü yapınız. Pat parçasını bedenin düz yüzüne çeviriniz (Görsel 4.31).
- Çıma dikişini çekiniz. Ütüleyerek ilave pat çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.32).

Görsel 4.30: Patın birleştirilmesi

Görsel 4.31: Patın düz yüzüne çevrilmesi

Görsel 4.32: İlave pat çalışması

Gizli Pat

- Gizli pat parçasını (kumaş kenarından bedene doğru) kumaşın ters yüzünden sırasıyla 1 cm, 2,8 cm, 2,8 cm, 3 cm katlayarak ütüleyiniz (Görsel 4.33).
- Ön orta işaretinin olduğu yere kesilen telayı yapıştırınız.
- Dikiş payını ikinci 2,8 cm'lik pat payının altına yerleştirerek dikiniz (Görsel 4.34).
- Ütüleyerek gizli pat çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.35).

Görsel 4.33: Pat katlama

Görsel 4.34: Pat dikişi

Görsel 4.35: Gizli pat çalışması

Dikkat Edilecek Noktalar

- Manşetlerde dikiş paylarının düzgün kısaltılmasına dikkat ediniz.
- Manşetlerde köşeleri özen göstererek çıkartınız.
- Patlarda katlama ütü işlemlerine dikkat ediniz.
- Dikişlerde büzgü, gerginlik, ip kırılması, dikiş atlaması olmamasına dikkat ediniz.

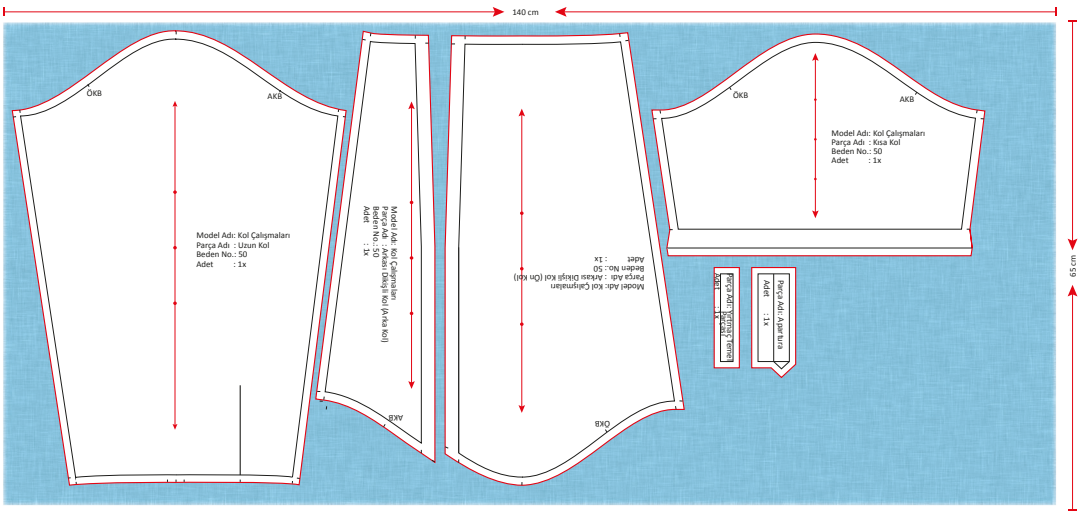
6. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Kol Ağzı Temizleme ve Kapama Payı** teknik çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Pastal resmini dikkatli bir şekilde uygulayarak şablonları düz boy ipliğine uygun yerleştirdi.		
3	Kalıpların çizgilerini, yazı ve işaretlerini eksiksiz ve doğru geçirdi.		
4	Kesim işlemlerini özen göstererek yaptı.		
5	Parçaları eşleme ve telalama işlemini doğru uyguladı.		
6	Manşetlerin teknik dikim çalışmalarını doğru uyguladı.		
7	Kapama paylarının teknik dikim çalışmalarını doğru uyguladı.		
8	Parçaların formlarını bozmadan son ütülerini yapmaya özen gösterdi.		
9	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
10	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

4.9. BEDENE TAKILAN KOL VE APARTURA TEKNİK ÇALIŞMALARI

Bedene takılan kolların teknik çalışmalarında sektörde her işlem için ayrı bir aparat geliştirilmiştir. Örneğin apartura katlama makinesi zamandan tasarruf sağladığı gibi yapılan tekniğin her işlemde aynı kalitede olmasını sağlar. Küçük ve orta işletmelerde düz dikiş makinesi ve ütü kullanılarak bu kaliteye ulaşılmaya çalışılır. Bedene takılan uzun, kısa ve arkası dikişli kol şablon kalıplarının pastal planı hazırlanarak kesimi gerçekleştirilir (Şekil 4.34).

Şekil 4.34: Uzun, arkası dikişli, kısa kol pastal planı

12. UYGULAMA

Bedene Takılan Kol ve Apartura Teknik Çalışmaları Dikim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25280

12. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 7. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Dikiş ve overlok makinesi, çıma ayağı, ütü, makas, sabun, cetvel, riga, dikiş ipliği, toplu iğne.

İşlem Basamakları

Kısa Kol

- Kısa kol parçasının kol ağzını, kumaşın ters yüzüne doğru önce 1 cm sonra 2,5 cm katlayarak ütüleyiniz (Görsel 4.36).
- Kol kenarını dikiş payından dikiniz, dikilen yere overlok çekiniz (Görsel 4.37).
- Kol ağzını ütü hattından katlayıp çıma dikişi çekerek işlemi tamamlayınız (Görsel 4.38).

Görsel 4.36: Kol ağzı katlama

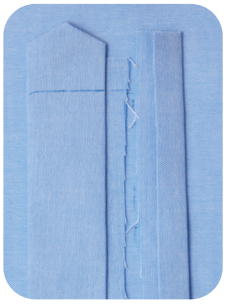
Görsel 4.37: Kol birleştirme dikişi

Görsel 4.38: Kol ağzı kapama dikişi

Uzun Kol

- Kol yırtmacı açıklığını kol parçasının ters yüzüne çiziniz.
- Apartura ve biye parçasının katlama ütüsünü yapınız (Görsel 4.39).
- Apartura ve biye parçasının dikiş payını, kol parçasının ters yüzünün yırtmaç açıklığı çizgisine denk getirerek dikiş payından dikiniz.
- Kol yırtmacını, ters yüzünden dikiş bitimine 1,5 cm kalana kadar kesiniz.
- Kesimi bitirdiğiniz yerden dikişlerin bittiği köşelere kadar çıtlatınız. Apartura ve biye parçasını düz yüzüne çeviriniz.
- Biye parçasını, dikişin üzerine katlayarak çıma dikişini çekiniz.
- Çıtlatılan üçgen parçayı kol ve apartura parçası arasına yerleştiriniz.
- Üçgen parçayı biye parçasına dikiş ile tutturunuz.
- Apartura parçasını dikişin üzerine katlayarak çıma dikişini çekiniz (Görsel 4.40) .
- Kol parçasının pililerini işaretli yerden katlayınız. Dikiş payına 0,5 cm'den makine çekiniz.

Görsel 4.39: Apartura katlama

Görsel 4.40: Apartura çıma dikişi

- Kol kenarına dikiş payından dikiniz, bu dikilen kenara overlok çekiniz.
- Daha önce hazırlanmış olan manşet parçasının katlanmamış dikiş payını kol ağzının ters yüzüne yerleştirerek dikiş payından dikiniz (Görsel 4.41).
- Manşeti kolun düz yüzüne çeviriniz. Dikiş payını manşet parçasının içine yerleştiriniz.
- Manşetin çıma dikişini çekiniz, uzun kol çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.42).

Görsel 4.41: Manşet ve kol birleştirme

Görsel 4.42:Manşet kapama ve çıma dikişi

Arkası Dikişli Kol

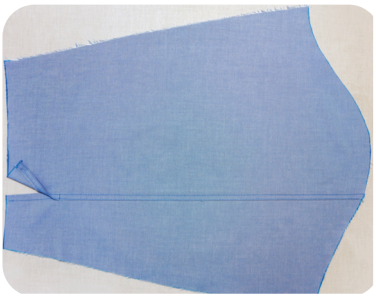
- Arkası dikişli kol çalışmasında temiz dikiş tekniği uygulamak için kol parçalarının ters yüzlerini eşleştirerek 1,5 cm dikiş payından dikiniz.
- Arka kol dikiş payını 0,7 cm olacak şekilde kısaltınız.
- Ön kol dikiş payını 0,7 cm'den kısaltılan dikiş payının üzerine katlayınız (Görsel 4.43).
- Çıma dikişi çekiniz, ütüleyerek arkası dikişli kol çalışmasını tamamlayınız (Görsel 4.44 ve 4.45).

Görsel 4.43: Ön kol dikiş payını katlama

Görsel 4.44: Üst çıma dikişi

Görsel 4.45: Arkası dikişli kol çalışması

Dikkat Edilecek Noktalar

- Çıma ve gaze dikişlerini kaydırmadan yapınız.
- Kısa kol, apartura ve biye katlama ütü işlemlerini doğru yapmaya özen gösteriniz.
- Dış dikişlerde iplik kırılması olmamasına dikkat ediniz.

7. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Bedene Takılan Kol ve Apartura** teknik çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Pastal resmini dikkatli bir şekilde uygulayarak şablonları düz boy ipliğine uygun yerleştirdi.		
3	Kalıpların çizgilerini, yazı ve işaretlerini eksiksiz ve doğru olarak kumaşa geçirdi.		
4	Kesim işlemlerini özen göstererek yaptı.		
5	Kısa kol çalışmasını işlem basamaklarına uygun yaptı.		
6	Uzun kol çalışmasını işlem basamaklarına uygun yaptı.		
7	Arkası dikişli kol çalışmasını işlem basamaklarına uygun yaptı.		
8	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
9	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

4.10. ERKEK GÖMLEĞİ DİKİŞ TEKNİK ÇALIŞMALARI

Erkek gömleği üretiminin her aşamasında, gelişen teknoloji ile özel makinelerde zamandan ve iş gücünden tasarruf sağlanarak yapılmaktadır.

Erkek gömleği yan dikiş temizleme işlemleri, atölye ortamında İngiliz dikişi, temiz dikiş, overlok dikişi ile yapılır. Giysi türü, modeli ve tasarımına göre kullanılacak teknik belirlenir.

.

13. UYGULAMA

Erkek Gömleği Yan Dikiş Temizleme İşlemleri

13. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 8. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25281

Kullanılacak Araç Gereç

Dikiş makinesi, çıma ayağı, ütü, makas, sabun, mezura, cetvel, riga, dikiş ipliği, toplu iğne.

İşlem Basamakları

Overlok ile Yan Dikiş

Görsel 4.46: 5 iplik overlok makinesi ile yan dikiş çalışması

- Bir tane arka beden parçası kesiniz. Ön ve arka bedenin düz yüzlerini birleştiriniz.
- Yan dikiş çalışmasını 5 iplik overlok makinesi ile yapınız (Görsel 4.46).
- 5 iplik overlok makinesi olmayan atölyelerde yan dikiş payından dikiniz ve bu kısma overlok çekiniz.
- Overlok ile yan dikiş temizleme çalışmasını ütüleyerek tamamlayınız.

İngiliz Dikişi ile Yan Dikiş

- İngiliz dikişi için bir tane arka beden parçası kesiniz. Ön ve arka bedenin ters yüzlerini birleştiriniz, 0,5 cm'den dikiniz (Dikiş düz yüzde olacaktır.) (Görsel 4.47).
- Dikiş payını 1-2 mm keserek kısaltınız.
- Dikişi kumaşın ters yüzüne alınız, ütüleyiniz (Görsel 4.48).
- Ters yüze almış olduğunuz dikiş payını 0,5 cm'den dikiniz (Dikiş payı kumaşın ters yüzünde kalacaktır.) (Görsel 4.49).
- İngiliz dikişi ile yan dikiş temizleme çalışmasını ütüleyerek tamamlayınız.

Görsel 4.47: Ters yüzlerin birleştirilmesi

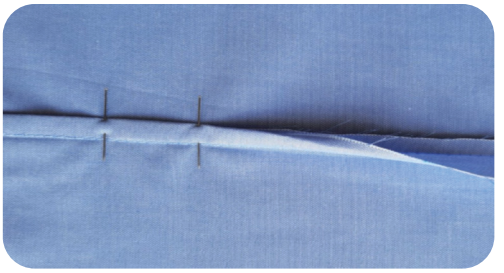
Görsel 4.48: Dikiş payının içe alınması

Görsel 4.49: Dikişin ters yüzü görüntüsü

Temiz Dikiş ile Yan Dikiş

- Temiz dikiş için bir tane arka beden parçası kesiniz. Ön ve arka bedenin ters yüzlerini birleştiriniz.
- 1,5 cm dikiş payından dikiniz. Dikiş paylarını açarak ütüleyiniz.
- Arka bedenin dikiş payını 0,7 cm'den keserek kısaltınız.
- Ön beden dikiş payını, kısaltılan dikiş payının üzerine 0,7 cm'den katlayınız (Görsel 4.50).
- Katlanan yerden çıma dikişi çekiniz (Görsel 4.51).
- Temiz dikiş ile yan dikiş çalışmasını ütüleyerek tamamlayınız.

Görsel 4.50: Ön beden dikiş payını kısaltılan dikiş payının üzerine katlama

Görsel 4.51: Kumaşın düz yüzü çıma dikişi

Dikkat Edilecek Noktalar

- Çıma ve gaze dikişlerini yaparken iplik kırılması olmamasına dikkat ediniz.
- Katlama paylarının aynı ölçüde olmasına dikkat ediniz.

8. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Yan Dikiş Temizleme** teknik çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Pastal resmini dikkatli bir şekilde uygulayarak şablonları düz boy ipliğine uygun yerleştirdi.		
3	Kalıpların çizgilerini, yazı ve işaretlerini eksiksiz ve doğru geçirdi.		
4	Kesim işlemlerini özen göstererek yaptı.		
5	Overlok ile yan dikiş temizleme çalışmalarını doğru uyguladı.		
6	İngiliz dikişi ile yan dikiş temizleme çalışmalarını doğru uyguladı.		
7	Temiz dikiş ile yan dikiş temizle çalışmalarını doğru uyguladı.		
8	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
9	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

4.11. ERKEK GÖMLEĞİ KESİMİ

Çok katlı serimlerde büyük parçaların kesiminde dik bıçaklı kesim makinesi, küçük parçaların kesiminde şerit hızar kesim makinesi kullanılır (Görsel 4.52). Kesim işlemlerinde 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre atölye ortamı düzenlenir. Kesimci; göz koruyucu, metal örgü eldiven, maske, kulak tıkacı gibi gerekli olan ekipmanları kullanmalıdır.

Görsel 4.52: Kesim işlemi

4.11.1. Erkek Gömleği Asgari Çalışma Talimatı Hazırlama

Tablo 4.5: Asgari Çalışma Talimatı

UYGULAMA YERİ	ASGARİ ÇALIŞMA TALİMATI
DİKİŞLER	• Kumaşa uygun iğne ve iplik seçilmelidir. • Dikiş payları 1 cm'dir. • Dikiş başlangıcında ve bitişinde üç dört dikiş adımıyla pekiştirme yapılmalıdır. • Makine dikiş sıklığı 1 cm'de dört batış olmalıdır.
YAKA	• Yakaya ve yaka ayağına tela yapıştırılmalıdır. • Yakanın gaze dikişi 7 mm'den, yaka ayağının çıma dikişi 1 mm'den dikilmelidir. • Yaka ayağına bir adet ilik açılmalıdır ve düğme dikilmelidir.
PAT	• Basit pat çalışılmalıdır. • Pat genişliği 3 cm olmalıdır. • Sol pat üzerine yedi ilik, sağ pat üzerine yedi düğme dikilmelidir.
CEP	• Bir adet cep, sol beden üzerine çalışılmalıdır.
ROBA	• Çift roba, ön ve arka bedene çıma dikişi ile dikilmelidir.
APARTURA	• Aparturanın bitmiş boyu 15 cm olmalıdır. • Aparturanın üst dikişi, çıma dikişi (1 mm) ile tamamlanmalıdır. • Apartura üzerine ilik açılmalıdır ve düğme dikilmelidir.
MANŞET	• Manşete tela yapıştırılmalıdır. • Manşet genişliği 6 cm olmalıdır. • Manşet üzerine 7 mm'den gaze dikişi çekilmelidir. • Manşetlere bir adet ilik ve düğme dikilmelidir.
KOL	• Kol, bedene overlok ve makine dikişi ile takılmalıdır. • Kol evine 7 mm'den gaze dikişi dikilmelidir.
ETEK UCU	• Etek ucu payı 7,5 mm'den iki kere kıvrılarak ters yüzünden çıma çekilmelidir.
DÜĞME	• Ön ortada 8 adet, manşetlerde iki adet 11 mm'lik ve aparturada iki adet 9 mm'lik dört delikli kumaşa uygun renkte düğme kullanılmalıdır.
TELA	• Kumaşa uygun 70 cm eninde, 45 cm boyunda tela kullanılmalıdır.

4.11.2. Kalite Niteliklerini Belirleme

Tablo 4.6: Erkek Gömleği Kalite Nitelikleri

ERKEK GÖMLEĞİ KALİTE NİTELİKLERİ					
		Model: Erkek Gömleği			**Gerçekleşen**
No.	**Kalite Niteliği**	**Standart Ölçü (cm)**	**Tolerans (mm)**		**(+, -)**
1	Pat katlama	3 cm			
2	Cep katlama	1 cm+2,5cm			
3	Cep üst çıma	0,1 cm			
4	Roba dikiş payı	1 cm			
5	Roba çıma	0,1 cm			
6	Omuz dikiş payı	1 cm			
7	Omuz çıma	0,1 cm			
8	Yaka dikiş payı	1 cm			
9	Yaka üst gaze	0,7 cm			
10	Kol dikiş payı	1 cm			
11	Kol evi gaze	0,7 cm			
12	Yan dikiş payı	1 cm			
13	Apartura dikiş payı	1 cm			
14	Apartura üst çıma	0,1 cm			
15	Manşet dikiş payı	1 cm			
16	Manşet üst gaze	0,7 cm			
17	Etek ucu dikiş payı	1,5 cm			
18	Etek ucu çıma	0,1 cm			

Seri üretimde, sadece iç dikişlere +1,-1 mm tolerans payları verilebilir.

14. UYGULAMA

Erkek Gömleği Kesim İşlemleri

14. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 9. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25282

Kullanılacak Araç Gereç

Erkek gömleği şablonu, tela şablonu, kumaş, tela, makas ya da kesim motoru, ütü, mezura, kumaş tutucu.

İşlem Basamakları

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Hazır Giyim İşletmelerinde Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak kumaşın kesileceği ortamı hazırlayınız.
- Kumaşın ve telanın kenarlarını düzelterek masaya sabitleyiniz.
- Kesim malzemelerini hazırlayınız.
- Şekil 4.27' deki pastal resmini uygulayarak şablonları düz boy ipliğine dikkat ederek kumaş üzerine yerleştiriniz.
- Şekil 4.28' deki tela pastal planına göre tela kalıplarını yerleştiriniz.
- Gerekli yerlerde dik açı cetveli kullanınız.
- Şablonların üzerindeki gerekli yazı ve işaretleri kumaşa geçiriniz.
- Uygun kesim aracı ile önce büyük parçaları sonra küçük parçaları keserek kesim işlemini tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Pastal planı hazırlama işlemlerini sırasıyla uygulayınız.
- Şablonların düz boy ipliği işaretlerini kaydırmadan yerleştiriniz.
- Gerekli önlemleri alarak kesim aracını kullanınız.

9. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Kesimi** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Erkek gömleği asgari çalışma talimatını doğru hazırladı.		
3	Erkek gömleği kalite niteliklerini doğru hazırladı.		
4	Pastal resmini dikkatli bir şekilde uygulayarak şablonları düz boy ipliğine uygun yerleştirdi.		
5	Kalıpların çizgilerini, yazı ve işaretlerini eksiksiz ve doğru olarak kumaşa geçirdi.		
6	Kesim işlemlerini sırasıyla ve özen göstererek yaptı.		
7	Bedenleri ve parçaları doğru eşleştirdi.		
8	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
9	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

4.12. ERKEK GÖMLEĞİ DİKİMİ

Erkek gömleği dikim işlemlerine başlamadan önce hazırlanan dikim planı ve makine parkı ile üretimde, zamandan ve iş gücünden tasarruf sağlanmaktadır.

Tablo 4.7: Erkek Gömleği Dikim Planı ve Makine Parkı

DİKİM PLANI VE MAKİNE PARKI		
Model: **Beden:**		**Hazırlayan:** **Tarih:**
1	Üst ve alt yakaya tela yapıştırma	Ütü
2	Üst yaka dikimi	DSM
3	Üst yakanın çevrilmesi	El İşi
4	Üst yaka form ütüsü	Ütü
5	Üst yaka gaze dikişi	DSM
6	Yaka ayağı kıvırma	Ütü
7	Yaka ayağı gaze dikişi	DSM
8	Üst yakayı alt yakaya dikme	DSM
9	Yaka ayağı çıma dikişi	DSM
10	Arka roba dikimi	DSM
11	Arka roba ütüsü	Ütü
12	Arka roba çıma dikişi	DSM
13	Patları katlama	Ütü
14	Cep ağzı katlama	Ütü
15	Cep ağzı dikişi	DSM
16	Cep form ütüsü	Ütü
17	Cep dikimi	DSM
18	Omuz birleştirme dikişi	DSM
19	Apartura form ütüsü	Ütü
20	Apartura dikimi	DSM
21	Kolu bedene dikme	DSM
22	Kol evi gaze dikişi	DSM
23	Yan dikişleri kapama	DSM
24	Manşete tela yapıştırma ve kıvırma	Ütü
25	Manşet ağzı gaze dikişi	DSM
26	Manşet dikimi	DSM
27	Manşeti çevirme	El İşi
28	Manşet form ütüsü	Ütü
29	Manşeti kola dikme	DSM
30	Manşet gaze dikişi	DSM
31	Yakayı bedene dikme	DSM
32	Etek ucu çıma dikişi	DSM
33	İlik açma (pat, yaka ayağı, manşet, apartura)	İlik Makinesi
34	Düğme dikme	Düğme Makinesi
35	Gömlek son ütü	Ütü

15. UYGULAMA

Erkek Gömleği Dikim İşlemleri

15. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 10. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25283

Kullanılacak Araç Gereç

Erkek gömleği kalıpları, kumaş, çizim sabunu, iğne, iplik, düğme, tela, makas, mezura, cetvel, ütü, toplu iğne, tela kalıpları ve dikim malzemeleri, çıma ve gaze makine ayakları.

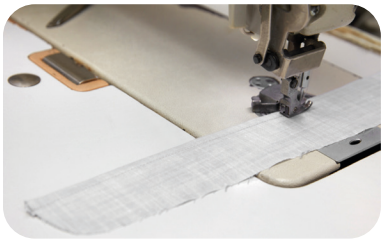
İşlem Basamakları

- Çalışma alanınızı 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre düzenleyiniz.
- Üst yaka ve alt yaka parçalarının birer katına tela yapıştırınız.
- Üst yaka parçalarının düz yüzlerini üst üste gelecek şekilde yerleştiriniz ve alt kısmı açık kalacak şekilde dikiniz.
- Yakanın köşelerini daha net çıkartabilmek için şömizye yaka çalışmasında uygulandığı gibi 2 adet 20 cm boyunda 2 kat ipliği, dikiş sırasında yakanın köşelerine yerleştirerek dikiniz (Görsel 4.53).

Görsel 4.53: Yaka dikimi

- Dikiş payları 0,5 cm'den, yaka uçlarını ise 0,5 cm'den daha kısa kalacak şekilde üçgen kesiniz ve yakayı köşelerine özen göstererek çeviriniz.
- Telalı yaka parçasını 1 mm kaydırarak ütüleyiniz ve yakaya 7 mm'den gaze dikişi çekiniz.
- Alt yakanın (yaka kuşağı) telalı parçasını alt dikiş payında telanın üzerine katlayıp ütüleyiniz ve gaze dikişi çekiniz (Görsel 4.54).

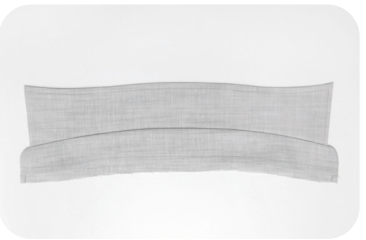

Görsel 4.54: Yaka ayağı gaze dikişi

- Arka orta işaretlerine dikkat ederek üst yakayı, alt yaka parçalarının arasında kalacak şekilde yerleştirip dikiniz ve dikiş paylarını 0,5 cm kalacak şekilde kısaltınız (Görsel 4.55).
- Yakayı çeviriniz, yaka formu vererek ütüleyiniz ve yaka çalışmasını bitiriniz (Görsel 4.56).

Görsel 4.55: Dikiş paylarını kısaltma

Görsel 4.56: Bitmiş yaka

- Arka bedeni, sağ ve sol pilileri yan dikişe doğru katlayıp roba parçalarının arasında kalacak şekilde yerleştiriniz ve makinesini çekiniz (Görsel 4.57).

NOT

Firma etiketi, roba bedene dikilmeden önce alt roba parçası üzerine dikilir.

- Alt roba parçasını, arka bedenin altında kalacak şekilde yerleştirip üst roba parçası üzerine çıma çekiniz (Görsel 4.58).

Görsel 4.57: Arka roba dikişi

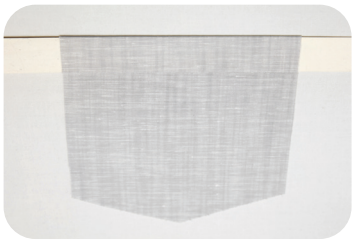

Görsel 4.58: Robaya çıma dikimi

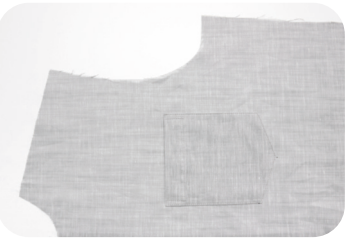
- Pat paylarını sağ ve sol bedendeki çıt işaretlerinden kumaşın ters yüzüne doğru katlayınız ve ütüleyiniz (Görsel 4.59).
- Cep parçasının ağzını önce 1 cm'den sonra 2,5 cm'den tersine katlayıp ütüleyiniz ve cep ağzına çıma çekiniz (Görsel 4.60).
- Cep dikiş paylarını ters yüzünden katlayınız ve ütüleyiniz.
- Cep parçasını, ön beden kalıbı üzerinden aldığınız işaretlere göre sol ön bedene yerleştiriniz ve cebe çıma çekiniz (Görsel 4.61).

Görsel 4.59: Pat paylarını katlama

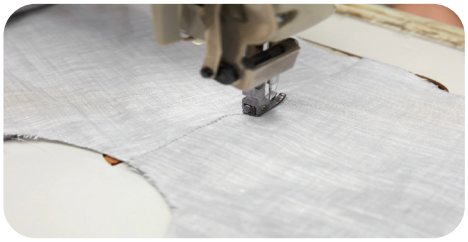

Görsel 4.60: Cep ağzı katlama

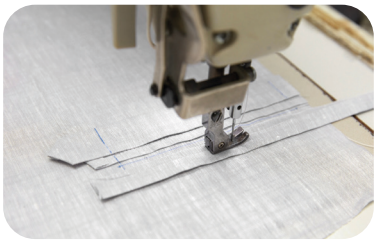
Görsel 4.61: Cebi bedene dikme

- Sol ön bedenin düz yüzünü üst roba parçasının düz yüzüyle, ters yüzünü ise alt roba parçasının düz yüzü ile birleşecek şekilde makine dikişi çekiniz ve aynı işlemi sağ bedende de uygulayınız.
- Omuz dikişlerini ütüleyiniz ve omuza çıma dikişi çekiniz (Görsel 4.62).

Görsel 4.62: Omuz çıma dikişi

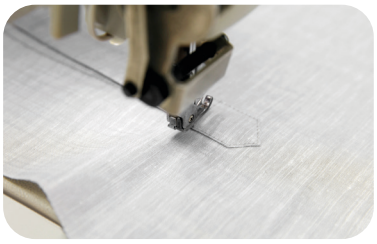
- Apartura ve biye parçasının katlama ütüsünü yapınız.
- Kol parçasının ters yüzüne çizdiğiniz yırtmaç çizgisi üzerine apartura ve biye parçasını yerleştiriniz ve dikiş paylarından dikiniz (Görsel 4.63).
- Kol yırtmacını 1,5 cm kalana kadar kesiniz ve kalan payı dikişlerin bittiği köşelere kadar üçgen bir parça oluşacak şekilde çıtlatınız (Görsel 4.64).
- Apartura ve biye parçalarını kumaşın düz yüzüne çeviriniz.
- Biye parçasını dikişin üzerine katlayınız ve biyeye çıma dikişi çekiniz.
- Üçgen parçayı biye parçasının dikiş payıyla üst üste getirip dikiniz.
- Apartura parçasını dikişin üzerine katlayarak parçaya çıma dikişini çekiniz (Görsel 4.65).

Görsel 4.63: Apartura ve biye parçasının dikimi

Görsel 4.64: Yırtmaç payını çıtlatma

Görsel 4.65: Apartura üst çıma dikişi

- Kol parçası ile bedeni, düz yüzleri üst üste gelecek şekilde kol tepe noktası, ÖKB ve AKB noktalarına dikkat ederek yerleştiriniz.
- Parçaları dikiş payından dikiniz ve overloklarını çekiniz (Görsel 4.66).
- Dikiş payını bedene doğru ütüleyiniz ve kumaşın yüzünden kol evine 7 mm'lik gaze dikişi dikiniz (Görsel 4.67).

Görsel 4.66: Kolu bedene dikme

Görsel 4.67: Kol gaze dikişi

- Sağ ve sol yan dikişleri, kol ağzından başlayarak etek ucuna kadar dikiniz ve overloklarını çekiniz (Görsel 4.68).

Görsel 4.68: Yan dikişleri kapama

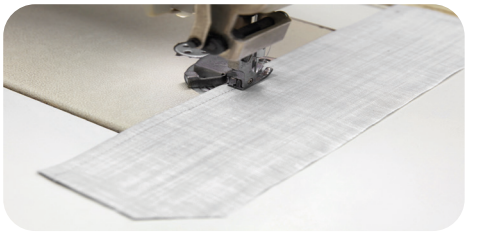
NOT

Yıkama talimatı etiketi, sol yan dikiş çekilirken kumaşa dikilir. Yedek düğmeler bu etiketin üzerine dikilir. Yan dikişler temiz dikiş ve İngiliz dikiş teknikleriyle ayrıca atölyelerin mevcut durumuna göre çift iğne, kollu, gömlek zincir dikiş makinesiyle de dikilebilir.

- Manşet dikimine başlamadan önce kol ağzındaki pilileri kol yırtmacına doğru katlayınız ve dikiş payı üzerine 0,5 cm'den makine çekiniz (Görsel 4.69).
- Manşetlerin birer parçasına tela yapıştırınız, telalı manşet parçasının dikiş payını katlayıp ütüleyiniz ve manşete gaze çekiniz (Görsel 4.70).

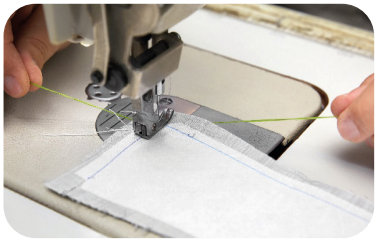

Görsel 4.69: Pili katlama

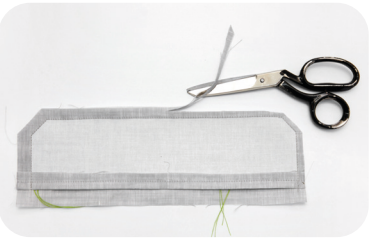

Görsel 4.70: Manşet gaze dikişi

- Manşet parçalarının düz yüzlerini üst üste gelecek şekilde yerleştiriniz ve ters yüzünden dikiniz (Köşeleri düzgün çevirebilmek için iplik yerleştirmeyi unutmayınız.) (Görsel 4.71).
- Dikiş paylarını 0,5 cm'den kesiniz ve manşetin düz yüzünü çevirip ütüleyiniz (Görsel 4.72).
- Manşetin katlanmamış payının düz yüzünü kol ağzının ters yüzüne yerleştiriniz ve dikiş payından dikiniz (Görsel 4.73).

Görsel 4.71: Manşet dikimi

Görsel 4.72: Dikiş payını kısaltma

Görsel 4.73: Manşeti kola dikme

- Manşeti kolun düz yüzüne çeviriniz, dikiş payını manşetin içine yerleştirerek üzerine telalı kısmı kapatınız ve çıma dikişi çekiniz (Görsel 4.74).
- Manşeti ütüleyiniz ve üç tarafına gaze dikişi çekiniz.
- Hazırladığınız yakanın katlanmamış dikiş payını arka orta işaretlerine dikkat ederek gömleğin yaka oyuntusunun düz yüzüne yerleştiriniz ve dikiniz (Görsel 4.75).
- Dikiş payını yaka ayağının içine yerleştiriniz ve yaka ayağının etrafına çıma dikişi çekiniz (Görsel 4.76).

Görsel 4.74: Manşet çıma dikişi

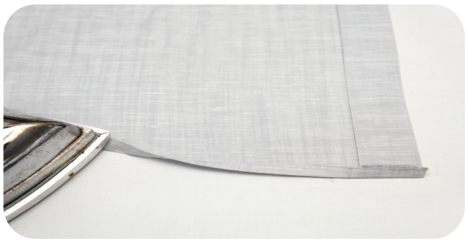
Görsel 4.75: Yakayı bedene dikme

Görsel 4.76: Yaka çıma dikişi

NOT

Gömleğe ait beden etiketi, çıma dikişi sırasında bedene dikilir.

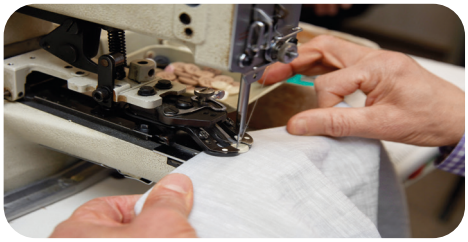

Görsel 4.77: Etek ucu katlama

- Gömleğin etek ucunu, 7,5 mm'den iki kere katlayınız ve etek ucuna çıma çekiniz (Görsel 4.77).
- Ön sol pat üzerine ilik şablonu kullanarak ilik yerlerini işaretleyiniz.
- Sol beden, manşet, yaka ayağı ve apartura parçalarına ilik açınız (Görsel 4.78).
- Sağ beden pat kısmına sol beden pat kısmını yerleştirerek iliklerin orta noktasından düğme yeri işareti alınız ve düğmelerini dikiniz (Görsel 4.79).
- Dikiş ipliklerini çıt makasıyla temizleyerek erkek gömleği dikim işlemlerini tamamlayınız.

Görsel 4.78: İlik açma

Görsel 4.79: Düğme dikme

Dikkat Edilecek Noktalar

- Manşet ve yaka ayağına tela yapıştırırken payların 1 cm kalmasına dikkat ediniz.
- Yaka ve manşet köşelerinin simetrik görünmesine dikkat ediniz.
- Arka bedendeki ve kollardaki pilileri doğru katlamaya özen gösteriniz.

10. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Üretimi** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Erkek gömleği dikim planı ve makine parkını doğru hazırladı.		
3	Yaka ve manşet telalama işlemini doğru yaptı.		
4	Pat katlama işlemini özen göstererek yaptı.		
5	Cep hazırlama ve monte işlemlerini dikkat ederek yaptı.		
6	Apartura ve biye katlama işlemlerini özen göstererek yaptı ve kola uyguladı.		
7	Manşet hazırlama ve takma işlemlerini dikkat ederek uyguladı.		
8	Yaka hazırlama ve takma işlemlerini doğru yaptı.		
9	İlik açma ve düğme dikme işlemlerini yaptı.		
10	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

4.13. ERKEK GÖMLEĞİ SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ

Erkek gömleği dikimi tamamlandıktan sonra son ütüsü yapılır. Ütü, gömleğin düz boy iplik yönüne dikkat ederek ve yakaya form vererek yapılır. Gömleğin duruş, dikiş ve ölçü kontrolleri de yapılarak gömlek tamamlanır.

16. UYGULAMA

Erkek Gömleği Son Ütü İşlemleri

16. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 11. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Ütü, ütü altlığı, su, ütü masası, erkek gömleği.

İşlem Basamakları

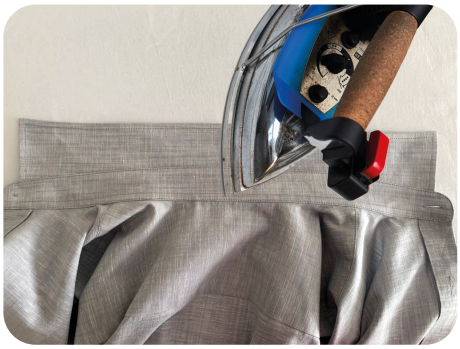
- Çalışma ortamınızı 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği hükümlerine göre düzenleyiniz.
- Manşetleri ters yüzünden ve düz yüzünden ütüleyiniz.
- Gömleğin kollarını düz boy ipliğine uygun ütüleyiniz (Görsel 4.80).
- Gömleğin etek ucunu ütüleyiniz.
- Yan dikişleri ütüleyiniz.
- Ön patı ve cebi düz boy ipliğine uygun ütüleyiniz.
- Ön bedeni düz boy ipliğine uygun ütüleyiniz (Görsel 4.81).
- Arka bedeni düz boy ipliğine uygun ütüleyiniz.
- Omuzları ütü masasına yerleştiriniz ve ütüleyiniz.
- Gömleğin yakasını ters yüzünden ve düz yüzünden ütüleyiniz (Görsel 4.82).
- Gömleğin düğmelerini ilikleyerek ütü işlemini tamamlayınız.

Görsel 4.80: Kol ütüleme

Görsel 4.81: Ön beden ütüleme

Görsel 4.82: Yaka ütüleme

Dikkat Edilecek Noktalar

- Yaka ve manşeti form vererek ütülemeye dikkat ediniz.
- Kalan parçaları kullanarak ütü ısısını ayarlayınız.
- Ön bedeni ütülerken düğme aralarını ütülemeyi unutmayınız.

17. UYGULAMA

Erkek Gömleği Son Kontrol İşlemleri

17. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 11. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Bitmiş erkek gömleği, mezura, kâğıt, kalem, ölçü tablosu, kalite nitelikleri tablosu.

İşlem Basamakları

Duruş Formu Kontrolü

- Erkek gömleğini prova mankeni üzerine giydiriniz.
- Manken üzerinde ön bedenin genel görünüşüne bakınız (Görsel 4.83).
- Yakanın duruşu kontrol ediniz.
- Patların ve cebin gömlek üzerindeki yerini ve düzgünlüğünü kontrol ediniz.
- Robanın manken üzerindeki duruşunu ve arka bedenin genel görünüşünü kontrol ediniz (Görsel 4.84).
- Kolların bedenle uyumuna ve manşet dikişlerinin düzgünlüğüne dikkat ediniz.
- İliklerin ve düğmelerin uyumuna bakınız.
- Gömlek üzerinde leke veya kumaş hatası olup olmadığını kontrol ediniz.

Görsel 4.83: Ön beden duruş formu kontrolü

Görsel 4.84: Arka beden duruş formu kontrolü

Görsel 4.85: Yan duruş formu kontrolü

- Yan dikişlerin, kol altı dikişlerinin ve etek ucu dikişlerinin netliğine bakılarak yan duruş formunu kontrol ediniz (Görsel 4.85).
- Gömleğin son ütü kontrolünü yapınız ve duruş kontrollerini tamamlayınız.

Ölçü Kontrolü

- Bitmiş gömleği masaya seriniz ve yaka genişliği ölçüsünü kontrol ediniz (Görsel 4.86).

Görsel 4.86: Yaka genişliği kontrolü

- Sol kol boyunu ve manşet genişliğini kontrol ediniz (Görsel 4.87 ve 4.88).

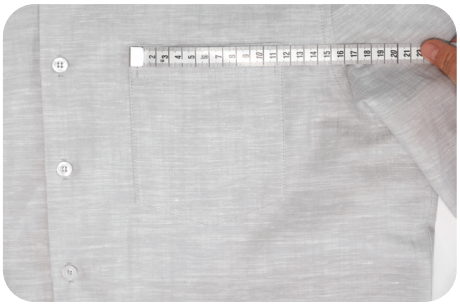

Görsel 4.87: Kol boyu kontrolü

Görsel 4.88: Manşet genişliği kontrolü

- Sol kol altı ve yan dikişleri kontrol ediniz.
- Etek ucu dikişlerini kontrol ediniz.
- Sağ yan dikişi kontrol ediniz.
- Sağ kol ve manşeti kontrol ediniz.
- Omuz dikişlerini kontrol ediniz.
- Ön bedeni ve cebin ölçülerini kontrol ediniz (Görsel 4.89 ve 4.90).

Görsel 4.89: Cebin en kontrolü

Görsel 4.90: Cebin boy kontrolü

- Arka bedendeki roba dikişlerini kontrol ediniz.
- Arka sol ve sağ kolları kontrol ediniz.
- Arka bedeni kontrol ediniz (Görsel 4.91).
- Kolları, omuzları, yan dikişleri ve manşetleri üst üste koyarak birbiri arasında uzunluk farkı olup olmadığını kontrol ediniz.
- Gömleğin ters yüzünü çevirip kontrol ediniz.
- Gömleğin ölçülerinin doğruluğundan ve dikişlerin düzgünlüğünden emin olup kontrolü bitiriniz.

Görsel 4.91: Arka beden kontrolü

Dikkat Edilecek Noktalar

- Gömleğin ters ve düz yüzündeki ipliklerin kesilmiş olduğundan emin olunuz.
- Tespit ettiğiniz hataları asgari çalışma talimatına göre düzeltiniz.
- Son kontrol işlemlerini saat yönünde yapmaya özen gösteriniz.

11. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Erkek Gömleği Son Ütü ve Son Kontrol İşlemleri** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Kumaşa uygun ütü ısı ayarını yaptı.		
3	Erkek gömleği son ütüsünü yaptı.		
4	Erkek gömleği duruş formu kontrollerini kavradı.		
5	Erkek gömleği son kontrol işlemlerini yaptı.		
6	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
7	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Türk bayrağı ölçülendirme işlemi yapma
- Türk Bayrağı Tüzüğü'nü açıklama
- Türk bayrağı kalıp ve şablon çizimini hazırlama
- Türk bayrağı ana ve yardımcı malzeme hesabı yapma
- Türk bayrağının kesim ve dikimi yapma
- Türk bayrağı son ütü ve son kontrol işlemlerini yapma

TEMEL KAVRAMLAR

Bayrak, flama, fors, uçkurluk, uçum

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Bayrakların farklı boyut ve şekillerde hazırlanmasının nedenleri neler olabilir?

TÜRK BAYRAĞI ÜRETİMİ

5. TÜRK BAYRAĞI ÜRETİMİ

İnsanlık tarihi kadar eski olan bayrak, bir millete veya topluluğa ait işaret ve sembolleri temsil etmektedir. Tarihte güçlü ve köklü devletler kuran Türk milletinde bayrak ve sancak, ait olduğu her dönemde anlamıyla millî varlığın en önemli ögesi olmuştur. Türk halkı dualarıyla bayrağı baş tacı etmiştir. Dalgalanması uğruna şehitler verilmiş ve bayrak yere düşürülmemiştir.

5.1. TÜRK BAYRAĞI ÇİZİMİ İÇİN ÖLÇÜLENDİRME

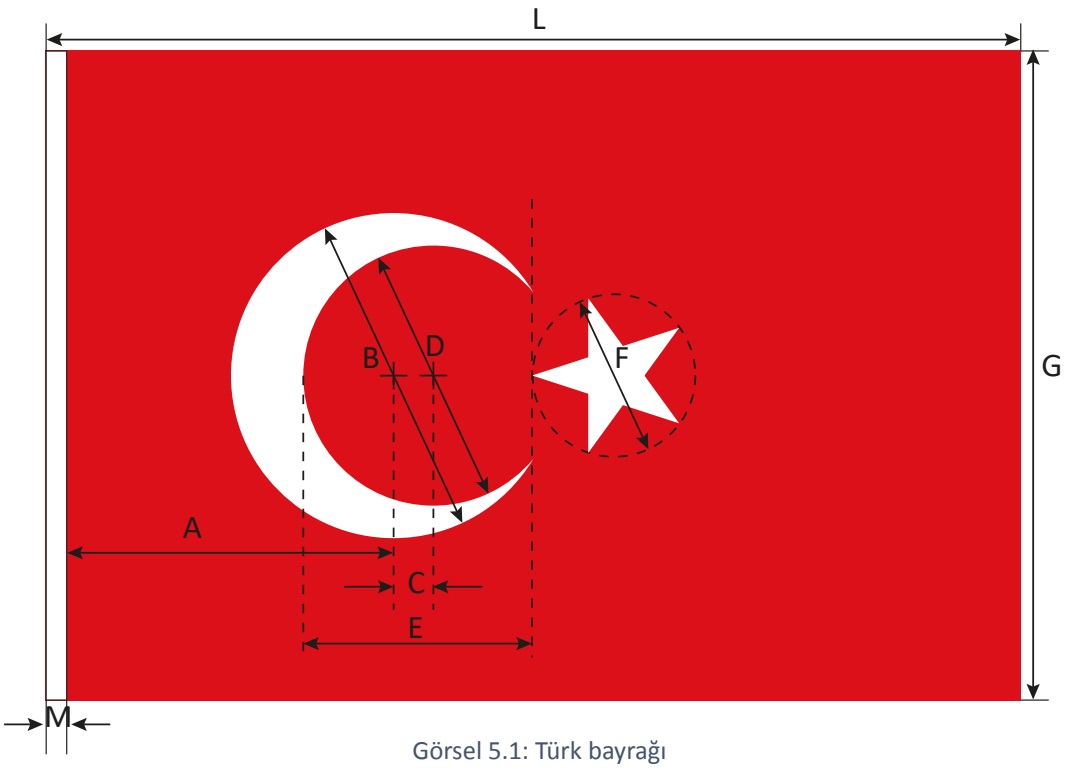
Türk bayrağı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 3. maddesine göre, "Şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır." bayrak ölçüleri bayrak kanunu ile bugünkü şeklini alır.

5.1.1. Türk Bayrağı Çizimi İçin Ölçü Belirleme

Türk Bayrağı Tüzüğü'nde, Türk bayrağının ve özel bayrakların standartları, bayrağın hangi kumaşlardan yapılacağı, nerelerde, nasıl asılacağı belirlenmiştir (Görsel 5.1). Bayrak ölçüleri hesaplanırken tüm ölçüler genişlik ölçüleri esas alınarak çalışılır. Bayrağın büyüklüğü çekilecek bina ya da taşıtlara orantılı olmalıdır. Fakat şiddetli rüzgârlı ve yağmurlu zamanlarda daha küçük ebatta bayrak çekilebilir. Bayrak Kanunu'nda 4. maddedeki bayrak standartları şunlardır:

- Bayrağın boyu, eninin 1,5 katıdır.
- Ay ve yıldızın meydana getirilmesi için çizilen çemberlerin merkezleri eksen üzerinden bulunur.
- Ay, iç ve dış çemberlerinin birbirini kesiminden meydana gelir.
- Ayın dış çemberinin çapı, bayrak eninin yarısına eşittir. Merkezi, uçkurluğun iç kenarından bayrak eninin yarısına eşit uzaklıktadır.
- Ayın iç çemberinin çapı, bayrak eninin onda dördüne eşittir. Merkezi, dış çember merkezinden uçum yönüne doğru bayrak eninin 0,0625 katı uzaklıktadır.
- Ayın ağzı uçum yönüne bakar.
- Yıldız, çapı bayrak eninin dörtte birine eşit olan ve beş eşit parçaya bölündüğü farz edilen bir çemberin bölüşme noktaları birer atlanarak meydana getirilir.
- Yıldızın uçlarından biri, bayrak ekseni ile ayın iki ucundan geçtiği farz edilen çizginin kesiştikleri nokta üzerindedir. Bu noktaya iç çemberin ekseni kestiği nokta arasındaki uzaklık, bayrak eninin üçte birine eşittir.
- Uçkurluğun genişliği, bayrak eninin otuzda biridir.

Türk Bayrağı İçin Ölçü Hesaplama

Görsel 5.1: Türk bayrağı

Tablo 5.1: Bayrak Ölçüleri (Kanunda Belirtilen)

Harfler	Harflere Karşılık Gelen Ölçüler	Oranları
G	Genişlik	G
A	Ayın dış çemberi merkezinin uçkurluktan uzaklığı	½ G
B	Ayın dış çemberinin çapı	½ G
C	Ayın iç ve dış çemberlerinin merkezleri arasındaki uzaklık	0,0625 G
D	Ayın iç çemberinin çapı	0,4 G
E	Yıldız çemberinin ayın iç çemberinin ekseni kestiği noktaya uzaklığı	⅓ G
F	Yıldız çemberi çapı	¼ G
L	Boy	1,5 G
M	Uçkurluk genişliği	1/30 G
	Yıldız uçları yeri	$\frac{2.\pi.r}{5}$

5.2. TÜRK BAYRAĞI TÜZÜĞÜ

Türk Bayrağının ve özel bayrakların standartlarını bayrağın hangi kumaşlardan yapılacağını, hangi kapalı yerlere konulacağını, nerelere fon olarak takılacağı veya asılacağını, kamu kurum ve kuruluşlarında ve bunlar dışındaki yerlerde ne zaman ve nasıl çekileceğini, nasıl katlanacağını, Türk Silahlı Kuvvetleri yüzer birliklerinde ve Türk bandıralı ticaret gemilerinde Bayrak çekme ve indirme zamanlarını, Bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törenlere dair hususları, kimlerin tabutlarına Bayrak örtülebileceğini ulusal geleneklere göre Bayrağın diğer kullanılma şekli ve yerleri ile Türk Bayrağı Kanunu'nun uygulanmasına dair diğer esasları kapsar.

Madde 2 – Bu tüzükte geçen deyimlerden:

A. Bayrak, Türk Bayrağı,
B. Uçkurluk, Bayrağın, ipin geçeceği, beyaz kumaştan, Bayrak enince yapılmış bölümü,
C. Uçum kenarı, Bayrağın uçkurluk karşısına gelen kenarı,
D. Üst kenar, çekildiği zaman Bayrağın üste gelen kenarı,
E. Alt kenar, çekildiği zaman Bayrağın alta gelen kenarı,
F. Uçkurluk dış kenarı, uçkurluğun direğe gelen kenarı,
G. Uçkurluk iç kenarı, uçkurluğun kumaşa dikilen kenarı,
H. En, Bayrağın üst ve alt kenarları arasındaki uzaklık,
İ. Boy, uçkurluk dış kenarıyla uçum kenarı arasındaki uzaklık,
J. Bayrak merkezi, Bayrak dikdörtgeninin köşegenlerinin kesiştiği nokta,
K. Bayrak ekseni, Bayrak merkezinden üst ve alt kenarlara paralel olarak geçtiği farz edilen çizgi, anlamına gelir.

Sürekli Bayrak Çekilecek Yerler (madde 9)

Bayrağın sürekli çekili kalacağı kuruluşlar aşağıda gösterilmiştir.

A. Cumhurbaşkanlığı,
B. Türkiye Büyük Millet Meclisi,
C. Anıtkabir,
D. Hükümet konakları,
E. Polis, jandarma, hudut, gümrük muhafaza karakollarıyla hudut kapıları,
F. Bağımsız takım ve bölükler ile daha üst askeri birlik veya karargâhlar,
G. Eğitim ve öğretim kurumları,
H. Köy ve mahalle muhtarlıkları,
İ. Yukarıda gösterilenler dışındaki kamu kurum ve kuruluşları,
J. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait fabrika ve işletmelerdir.

Yasaklar

Bayrak, yırtık, sökük, yamalı, delik, kirli, soluk, buruşuk olarak veya taşıdığı manevi değeri zedeleyecek biçimde kullanılamaz; 21 inci madde hükümleri dışında, ne maksatla olursa olsun, örtü olarak serilemez; oturulan veya ayakla basılan yerlere konulamaz; elbise ve üniforma olarak giyilemez. Bu yerlere, masalara, kürsülere vb. eşya üzerine bayrağın şekli yapılamaz. Hiçbir siyasi parti, kuruluş, dernek, vakıf tarafından amblem, flama, sembol ve benzerlerinin ön ve arka yüzünde, bayrak, esas ve fon olarak kullanılamaz. Bayrağa sözle, yazıyla veya hareketle veya herhangi bir şekilde hakaret edilemez, saygısızlıkta bulunulamaz. Bayrak yırtılamaz, yakılamaz, yere atılamaz, gerekli itina gösterilmeden kullanılamaz.

MERAKLISINA

Atatürk'ün 30 Ağustos 1922'de kazanılan Büyük Taarruz'un ertesi gününde savaş meydanını gezerken toplar arasında yerde bulunan Yunan bayrağını görünce "Bayrak bir milletin İstiklâl alâmetidir. Düşmanın da olsa ona hürmet etmek lazımdır, bayrağı yerden kaldırıp topun üzerine koyunuz." diye emrettiği aktarılmaktadır.

5.2.1. Bayrak Tanımı

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'ünde **bayrak**, bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş kumaş olarak tanımlanmaktadır. Bayrak, tarih boyunca güç ve hâkimiyetin sembolü olarak kabul edilmiş, savaşlarda ordunun en önünde yer almıştır. Aynı şekilde bayrak, bağımsızlığın ve milletin var oluşunun en önemli sembolüdür. Bayrağın şekli, anayasa ile güvence altındadır. Her ne sebeple olursa olsun değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemezdir.

MERAKLISINA

Mehmet Akif Ersoy bayrak ve yurt sevgisinin en anlamlı ifadesi olan İstiklâl Mârşı'nı kahraman Türk ordusuna ithafen yazmıştır. Tacettin Dergâhı'nda yazılan Millî Marşımız 12 Mart 1921'de TBMM tarafından kabul edilmiştir. Mehmet Akif Ersoy ödül olarak verilen parayı Hilal-i Ahmer (Kızılay) bünyesindeki kadın ve çocukları korumak, meslek öğretmek, cepheye üniforma ve elbise dikmekle görevli Dâr'ül Mesaiye bağışlamıştır.

5.2.2. Bayrak Çeşitleri ve Türk Bayrağının Tarihçesi

Tarih boyunca hükümdarlığın ve hâkimiyetin sembolü olarak kabul edilen bayrak, savaşlarda ordunun en önünde yer almıştır. Bu sebeptendir ki bir yere bayrak dikmek, o yeri mülkiyet sahasına almak olarak görülmüştür. Aynı şekilde bayrak, bağımsızlığın yanı sıra devlet töresinin ve hukukunun kuruluşuyla da ilişkilendirilmiştir. Türklerin en eski dinleri olarak kabul edilen Gök-Tanrı inancından dolayı ay ve yıldızın bayrak ve sancaklarda çok sık kullanıldığı bilinmektedir. Buna göre ay ve yıldızın Sümer, Elam, Hitit, Mısır, Sasani gibi birçok farklı uygarlıkta kullanıldığı görülmektedir. Örneğin Sümerler'de Ur şehrinin amblemi bir hilâldi. Yine aynı şekilde Gazneliler, Karahanlılar, Harzemşahlar ile Anadolu Selçuklularının paralarında da hilâl ve yıldız sembolü kullanılmıştır.[1]

1 Köprülü, O. Bayrak. Ocak 05, 2020 tarihinde İslam Ansiklopedisi 1981, 158-159

III. Selim zamanında da sancak ve bayrakların renk ve şekillerinin tespitine çalışılmış ve 1793'ten itibaren savaş gemilerinin kırmızı zemin üzerinde beyaz bir hilâl ile sekiz köşeli yıldızı içeren sancaklar taşımaları kabul edilmişti.[2] Böylece ay ve sekiz köşeli yıldızlı al bayrak, Osmanlı Devleti'nde ardında da Türkiye Cumhuriyeti'nde aynen benimsenmiştir. Bayrak, Türk milletinin soyunu, tarihsel kökenlerini ve kültürel niteliklerini sembolize eder. Türk milleti, tarihin hiçbir döneminde devletsiz, vatansız ve bayraksız yaşamamıştır. Bayrak bir milletin bağımsızlık mücadelesinde birleştirici unsurdur.

Özel Bayraklar

Madde 27 – Tanıtıcı bayraklar dışındaki özel bayraklar al zemin üzerine ay yıldız resmolunarak yapılır. Özel bayraklarla tanıtıcı bayrak aşağıda gösterilmiştir.

A) Cumhurbaşkanlığı forsu
B) Flandra
C) Sembolik bayraklar
D) Özel işaretli bayraklar
   1. Kare bayraklar
   2. Gidon bayraklar
   3. Eksiz bayraklar
E) Flamalar
F) Tanıtıcı bayraklar

A) Cumhurbaşkanlığı Forsu: Kanunda belirtilen ölçülerde yapılan forsun, sol üst köşesinde yer alan güneş ve yıldızlar sarı renktedir. Cumhurbaşkanının yaşadığı yerde ve ziyarete gittiği yerde bulunduğu süre boyunca bayrak direğine çekilir. Makam odasında çalışma masasının sol gerisinde, içinde bulunduğu arabanın sol önünde tepesinde ay yıldız bulunan kromajlı direğe çekilir (Görsel 5.2).

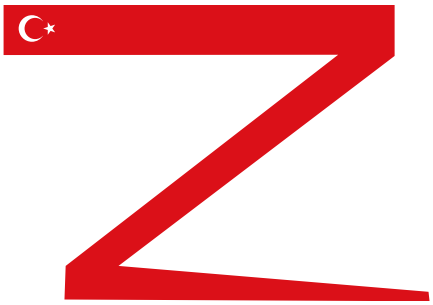
Görsel 5.2: Cumhurbaşkanlığı forsu

NOT

Cumhurbaşkanlığı forsundaki 16 yıldız tarihteki 16 büyük Türk imparatorluğunu, ortadaki güneş ise Türkiye Cumhuriyeti'ni simgeler.

2 Kurtoğlu, F. (1992). Türk Bayrağı ve Ay Yıldız. Ankara , Türkiye : Türk Tarih Kurumu Yayınları, 110

B) **Flandra:** Boyu eninin 18 katı olan bayraklardır. Yalnızca denizde savaş ve yardımcı gemileri tanıtma amacıyla kullanılır. Bu bayraklar ulusal renkleri taşıyan ince uzun şerit bayraklardır (Görsel 5.3).

Görsel 5.3: Flandra

C) **Sembolik Bayraklar:** Küçültülerek kumaş ya da başka nesnelere yapılan bayraklardır. Bu bayraklar okul süslemeleri, kanunda sayılan günler, temel atma ve açılış törenleri, devlet büyüklerinin yapacağı yurt gezileri gibi durumlarda kullanılabilir. Sembolik bayraklar bu durumlar dışında kullanılması, mahallî ve mülki amirinin iznine tabidir. Bu bayraklar çeşitli aparatlara ya da iplere takılarak tek tek ve yan yan yana dizilerek elde taşınır ya da bir yere asılmak amacıyla kullanılır (Görsel 5.4).

Görsel 5.4: Sembolik bayrak

MERAKLISINA

Yıldızın bayrak üzerindeki yeri, Kosova Efsanesi'ne göre açıklanır. Bu efsaneye göre I. Kosova Savaşı (1389)'nda Osmanlı Ordusu ile Sırp Ordusu göğüs göğüse çarpışırken Türk şehitlerinin akan kanlarından bir gölcük meydana gelmiştir. Mehtaplı bir gecede gökyüzünde yan yana gelen ay ile Jüpiter yıldızının akisleri, bu kan gölüne yansır. Bu yansımada yıldız, hilalin açık bulunan iki ucunun önünde olacak şekilde görünür. Bayrağımıza yıldız ilave edilirken buradaki görüntüye uygun bir yerleştirme yapılmıştır.[3] Bu nedenledir ki geçmişten günümüze Türk kültüründe güneş, hilal ve yıldızın kutsal sayılması, devlet ve millet bütünlüğünü, istiklâl fikrini temsil etmesinin göstergesi olarak Cumhurbaşkanlığı forsunda sembol olarak kullanılması, o sembollere verilen değerin ve saygının günümüzde de aynen devam ettiğini göstermektedir.

3 Durmaz, R. (2014, Ocak). İstiklâl Marşı'mıza Yakından Bakış. (T. Ü. Dergisi, Dü.)

D) Özel İşaretli Bayraklar

1. **Kare Bayraklar:** Eni boyuna eşit bayraklardır.
2. **Gidon Bayraklar:** Boyu eninin 1,5 katı olan bayrağın, uçum yönünde eklenen ve kenarları bayrak enine eşit olan karenin köşegenlerinin kesiştiği noktayla uçum kenarının iki ucu arasında kalan üçgenin oyulmasıyla yapılır (Görsel 5.5).

Görsel 5.5: Gidon bayrak

3. **Eksiz Bayraklar:** Eni 1 metre, boyu 3 metre olan bayrağa yüksekliği bir metre olan ikizkenar üçgen eklenmesiyle yapılır (Görsel 5.6).

Görsel 5.6: Eksiz bayrak

E) Flamalar: Boyu eninin 1,5 katı olan ve uçum yönünde birleşen birbirine eşit bulunan üçgen şeklindeki bayraklardır (Görsel 5.7).

Görsel 5.7: Flama

F) Tanıtıcı Bayraklar: Boyu eninin 1,5 katı olan ve üzerlerine, resmî ya da özel kurum ve kuruluşların tescil edilmiş amblemleri resmolunan bayraklardır. (Sadece ait oldukları kurum ve kuruluşların binalarının önüne çekilebilirler. Bu kurum ve kuruluşların düzenledikleri törende kullanılabilirler. Ayrıca bu kurum ve kuruluşların üst düzey görevlilerinin makam odalarında çalışma masalarının arkasında sol tarafa konulabilir. Tanıtıcı bayrakların çekildiği direklerin tepesine ay yıldız konulmaz.

NOT

Sembolik bayraklar, özel işaretli bayraklar ve flamalar; millî ve resmî bayramlarda, kurtuluş ve Atatürk'ü anma günlerinde, yabancı devlet büyüklerinin ülkemize yapacakları ziyaretlerde, okulların süslenmesinde kullanılır.

NOT

Tarihsel süreç içersinde Türk milleti vatansız ve bayraksız yaşamamıştır. Kendi kültür yaşam şekline uygun nitelikte semboller kullanarak millî birliği ve bütünlüğünü ifade etmiştir.

5.3. TÜRK BAYRAĞI KALIBI VE ŞABLONU

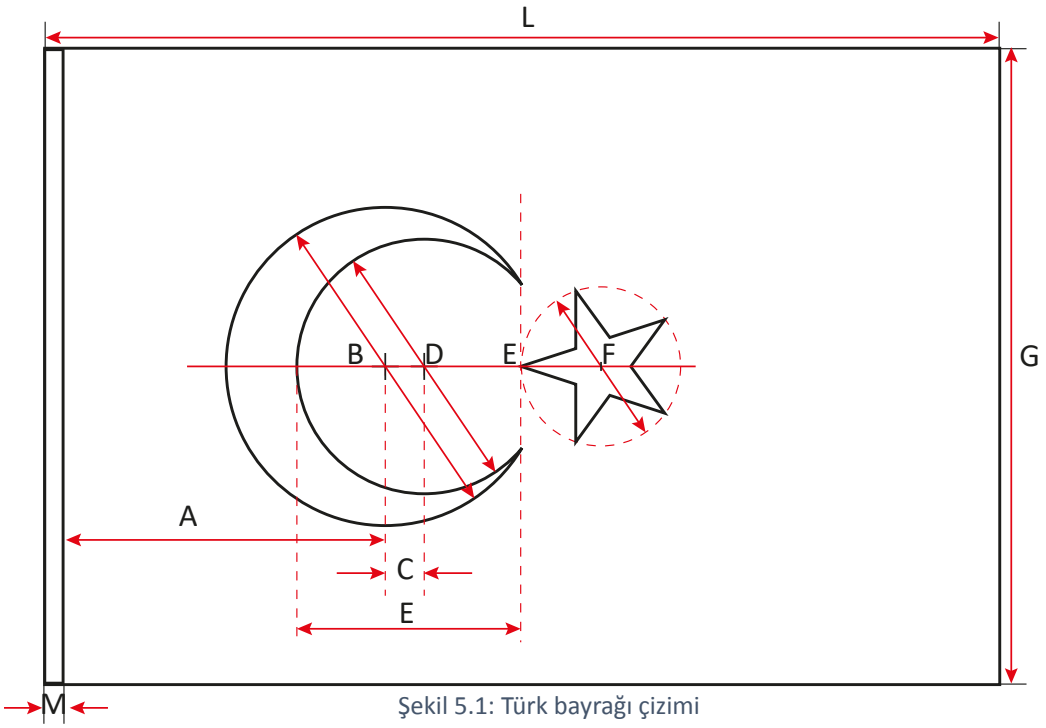
Bayrak ölçüleri, Türk Bayrağı Tüzüğü ile belirlenmiştir. Tüzükte verilen ölçüler ve oranları dışında başka ölçü ve oranda bayrak yapılamaz, yapılması cezai bir suçtur.

5.3.1. Türk Bayrağı Çizimi

Bayrak kalıbında esas alınacak ölçü, bayrağın genişlik ölçüsüdür. Bu öğrenme biriminde kullanılacak genişlik ölçüsü 50 cm'dir. Türk bayrağı kalıbı bire bir ölçülerde çizilecektir.

Tablo 5.2: Bayrak Ölçü Hesabı (50 cm Bayrak)

HARFLER	HARFLERE KARŞILIK GELEN ÖLÇÜLER	ORANLARI	CM
G	Genişlik	G	50
A	Ayın dış çemberi merkezinin uçkurluktan uzaklığı	½ G	25
B	Ayın dış çemberinin çapı	½ G	25
C	Ayın iç ve dış çemberlerinin merkezleri arasındaki uzaklık	0,0625 G	3,125
D	Ayın iç çemberinin çapı	0,4 G	20
E	Yıldız çemberinin ayın iç çemberinin ekseni kestiği noktaya uzaklığı	⅓ G	16,6
F	Yıldız çemberi çapı	¼ G	12,5
L	Boy	1,5 G	75
M	Uçkurluk genişliği	1/30 G	1,6
	Yıldız uçları yeri	$\frac{2.\pi.r}{5}$	7,85

Şekil 5.1: Türk bayrağı çizimi

1. UYGULAMA

Türk Bayrağı Çizim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25287

1. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pergel, eşel, mezura, çizim masası, pelür kâğıdı.

İşlem Basamakları

- G ve L ölçüsünde dikdörtgen çiziniz.
- G çizgisinden içeriye doğru uçkurluk ölçüsünü işaretleyip uçkurluk çizgisini çiziniz (M).
- Bayrak genişliğinin ortasını bularak alt kenara paralel şekildeki gibi bir hat çiziniz (Bayrak ekseni) (Şekil 5.1).

Ay Çizimi

- Bayrak ekseni üzerinde uçkurluk bitimi çizgisinden içeriye doğru A (Ayın dış çemberi merkezinin uçkurluktan uzaklığı) ölçüsü kadar girerek ayın dış daire merkezini işaretleyiniz (B).
- Pergeli ½ B (Ayın dış çemberinin çap) ölçüsü kadar açınız. B noktası merkez olmak üzere ayın dış çemberini çiziniz.
- B noktasından sağa doğru C (Ayın iç ve dış çemberlerinin merkezleri arasındaki uzaklık) ölçüsü kadar girerek iç daire merkezini işaretleyiniz (D).
- Pergelinizi ½ D ölçüsü kadar açınız. D noktası merkez olmak üzere ayın iç çemberini çiziniz. Çemberlerin kesiştiği noktalar ayın uçlarıdır.

Yıldız Çizimi

- Ayın iç çemberinin bayrak ekseniyle kesiştiği noktadan sağa doğru E ölçüsünü işaretleyiniz (E).
- E noktasından sağa doğru ½ F kadar işaretleyiniz (F).
- Pergelinizi ½ F ölçüsü kadar açınız. F noktası merkez olmak üzere yıldız çemberini çiziniz.

Yıldız Uçlarının Hesaplanması

- Yıldız dairesinin çapı=12,5 cm Yarıçap r=6,25 cm ölçüsünü yıldız uçlarının yerinin hesaplanmasında kullanınız.
- 2.π.r/5 formülünü kullanarak yıldızın dairesinin ⅕'ini bulunuz. Bulduğunuz ölçüyü yıldız uçları yerini belirlemek için kullanınız (π=3,14).
- E noktasından başlayarak çember üzerinden yıldız uçlarının yerlerini işaretleyiniz. Karşılıklı noktaları düzgünce birleştirerek yıldızı çiziniz.
- Bayrak esas hatlarını belirginleştiriniz (Şekil 5.1).

Dikkat Edilecek Noktalar

- İşaretleme yaparken Türk bayrağının ölçü ve oranlarına dikkat ediniz.
- Yıldızın uçlarının yeri belirlerken ölçülerin aynı olmasına önem veriniz.
- Yıldız şeklini düzgün yapınız.
- Pergeli kullanırken kaydırmamaya dikkat ediniz.
- Sayfa düzenine özen gösteriniz.

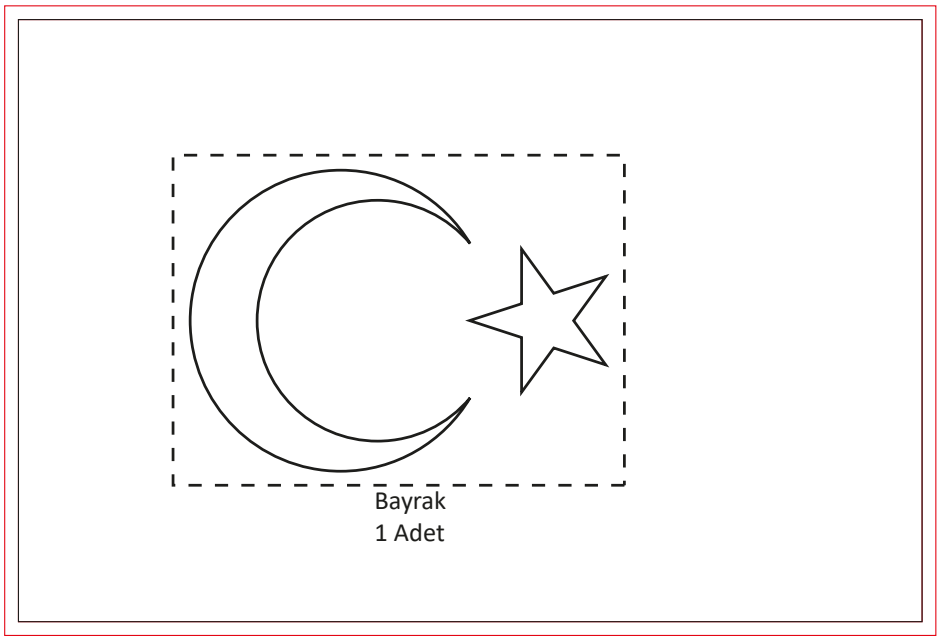
5.3.2. Türk Bayrağı Açılımı ve Şablonu Hazırlama

Türk Bayrağı kalıbı kopyası alınarak bayrak ve uçkurluk ayrı, Ay ve yıldız ayrı şablonlanır. Türk Bayrağı dikim işlemlerinde ölçülerin doğru olmasında çizim kadar şablonlama da işlemininde önemi büyüktür (Şekil 5.2).

2. UYGULAMA

Türk Bayrağı Açılımı ve Şablonu Hazırlama İşlemleri

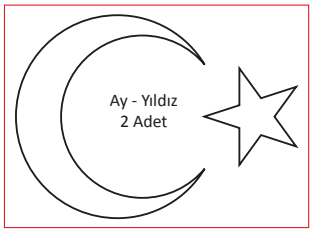
http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25288

Şekil 5.2: Türk bayrağı şablon çizimi

Şekil 5.3: Bayrak ve uçkurluğun şablon çizimi

Şekil 5.4: Ay ve yıldız çizimi

2. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Malzemeler

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pergel, eşel, mezura, çizim masası, pelür kâğıdı.

İşlem Basamakları

- Bayrağın uçkurluk hariç kopyasını alınız.Bayrak kenarına 1 cm şablon payı veriniz (Şekil 5.3).
- Ay ve yıldız kumaşının yerini işaretleyiniz (Şekil 5.4).
- Uçkurluğun simetrisini alarak kopyasını alınız ve kenarlarına birer cm şablon payı veriniz.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Açılımı yaparken ölçülere dikkat ediniz.
- Çizgilerin düzgün olmasına özen gösteriniz.
- Ay yıldızı dikkatli çiziniz.

1. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Türk Bayrağı Ölçülendirme, Tüzüğü, Kalıbı, Şablonu ve Açılımı** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Türk bayrağının ölçülerini belirledi.		
2	Türk bayrağının ölçülerini kanundaki ölçü ve oranlara uygun hesapladı.		
3	Türk bayrağının tarihçesini kavradı.		
4	Türk bayrağı ölçülerini hesapladı.		
5	Uçkurluk kalıbını ölçülere uygun hazırladı.		
6	Ayın yerini ve çizimini ölçülere uygun yaptı.		
7	Yıldız çiziminin yerini ölçülere uygun belirledi.		
8	Yıldız çizimini ölçülere uygun doğru yaptı.		
9	Türk bayrağı şablonunu tekniğine ve ölçülere uygun çizdi.		
10	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
11	Zamanı verimli kullandı.		

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

5.4. TÜRK BAYRAĞI ANA VE YARDIMCI MALZEME HAZIRLAMA

Bayrak dikiminde kullanılacak kumaşı seçerken dalgalanabilme özelliği ve rüzgâra dayanıklı kumaşlar tercih edilmelidir.

5.4.1. Türk Bayrağı İçin Ana Malzeme Hesabı

Bayrak, 4'üncü maddede belirtilen standartlarda, al zemin üzerine beyaz ay yıldız konmak suretiyle kanunda belirtilen kumaşlardan ve belirlenen renk kodlarıyla yapılmalıdır. Bayrak üreten işletmeler TSE belgesi almak zorundadır. Dikildiği kumaş ve iplik kaliteli olmalıdır. Her türlü hava koşullarına, yıkamaya karşı dayanmalıdır. Bayrak kumaşında aranan bir diğer özellik dalgalanabilmesidir. Dalgalanabilme özelliği için kumaşın gözenekli, rüzgâr geçirebilen ve dökümlü olması gerekir. Eğer bayrak baskı yöntemi ile yapılacak ise aynı kalite aranır. Hava şartlarına dayanabilmelidir, baskısı bozulmamalıdır. Ay ve yıldızı kanunda belirtilen yerlerde olmalı, ön ve arka baskılar birbirine denk gelmelidir. Bayrak kumaşları; triko polyester kumaş (açık alanda), alpaka (açık alanda ve oldukça kaliteli), ponje ve astar kumaş (kısa süreli kullanım için), mat polyester kumaş (açık alanda törenlerde, afiş, flama ve süslemelerde), atlas ve saten kumaş (masa bayrakları), TSE'li polyester kumaş/Türk bayrağı kumaşı özel gönder ve firma bayraklarında kullanılır.

Kanunda geçen bayrak kumaş ve baskı özellikleri şunlardır:

Görsel 5.8: Al kırmızı kumaş

% 100 naylon,

% 100 poliyester,

% 50 ipek+% 50 yün,

% 50 ipek+% 50 naylon veya poliyester,

Bayrak için kullanılacak malzeme hesaplamadan önce ölçüler kontrol edilmelidir.Kullanılan malzemeler birbiri ile uyumlu olmalıdır. Bayrak için ana malzemeler, bayrağa uygun al kırmızı kumaş, ay yıldızı için beyaz kumaştır. Yardımcı malzemesi, bayrağın dikilecek yerine uygun ipliktir.

Bayrak için malzeme hesaplanması

Al kırmızı kumaş (tek en)=Bayrak boyu+dikiş payı=75+2=77 cm (Görsel 5.8).

Beyaz kumaş (tek en)=Uçkurluk boyu+dikiş payı=50+2 cm=52 cm (Kalan kısmı ay ve yıldız için kullanılacaktır.)

5.4.2. Türk Bayrağı İçin Yardımcı Malzeme Hesabı

Türk bayrağı için yardımcı malzeme olarak bayrak kumaşına uygun beyaz ve kırmızı dikiş iplikleri kullanılır.

İp kopça ölçüsü: 2,5 cm+2,5 cm+2 cm (dikiş payı)=7 cm

İp kopça ölçüsü ve diğer yardımcı malzeme ölçüleri kullanılan bayrak ölçüsüne göre değişmektedir.

5.5. TÜRK BAYRAĞI KESİMİ VE DİKİMİ

Bayrak kesim ve dikim işlemleri öncesi kalıplar kontrol edilir. Kumaş, tela ve diğer malzemeler hazırlanır. Ütünün ısı ayarı ve düz sanayi makinesinin dikiş ayarı yapılır.

3. UYGULAMA

Türk Bayrağı Kesim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25290

3. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Malzemeler

Bayrak için al kırmızısı kumaş, ay ve yıldızı için beyaz kumaş, bayrak kalıbı, makas, ütü, çizim kalemi, el iğnesi, iplik, beyaz ip kopça (Görsel 5.9).

İşlem Basamakları

- İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak çalışma ortamını düzenleyiniz.
- Kumaşları çekme payına karşılık önceden yıkayıp ütüleyiniz.
- Bayrak kalıbını kartona çiziniz.
- Ay ve yıldızı düzgünce oyunuz.
- Bayrakta kullanılacak kumaşları ütüleyiniz.
- Düz boy ipliğine dikkat ederek kesim masasına yerleştirip kesim işlemini yapınız.
- İp kopçayı bayrak ebadına göre iki tane kesiniz.

Görsel 5.9: Kullanılacak malzemeler

Dikkat Edilecek Noktalar

- İş kazalarına karşı güvenlik önlemlerini alarak kesim işlemini yapınız.
- Kumaşı yerinden kaldırmadan kesim yapınız.
- Ay ve yıldızın bayraktaki yerine dikkat ediniz.
- Kumaşın bayrağa uygun al renkte olmasına özen gösteriniz.
- Kumaşta leke bırakmayan çizim malzemesi kullanarak kalıpları kumaşa çiziniz.
- Kesilen parçaların, çizgilerin, işaretlerin ve çıtların eksik olmamasına dikkat ediniz.

NOT

Kumaşın atmasını önlemek için beyaz kumaşa tela yapıştırılabilir.

Türk Bayrağı Dikim Teknikleri

Türk bayrağı dikilirken bayrağın büyüklüğüne, kumaşın cinsine, kullanılacağı yere göre dikiş çeşidi seçilir. Türk bayrağı dikim teknikleri şu şekilde gruplandırılabilir:

İşleme Yapılarak Yapılan Bayraklar

Sırma işi yapılan bayraklarda, kartondan kesilen ay yıldız üzerine beyaz ipek iplikle sırma işleme yapılır.

Çin iğnesi yapılan bayraklarda, ay yıldıza beyaz iplikle çin iğnesi tekniği ile işleme yapılır.

Sarma işi yapılan bayraklarda, ay yıldızın kenarlarına nakış makinesinde ince sarma işleme yapılır.

Aplike ile Yapılan Bayraklar

Açık Aplike: Ay ile yıldızın kenarlarından sık ve muntazam olmak üzere iki veya üç sıra makine çekilir. Bu öğrenme biriminde kullanılacak tekniktir.

Kapalı Aplike: Ay ve yıldızın dikiş payları çıtlatılarak içe kıvrılır. Kenarlarından bir sıra makine çekilir. Bu teknik çoğunlukla büyük bayraklarda uygulanır.

Baskı ile Yapılan Bayraklar

En yaygın kullanılan bu yöntem, kumaş bayraklarda al zemin üzerine ay yıldız beyaz baskı ile yapılır.

Kâğıt bayraklarda kırmızı kâğıt üzerine ay yıldız ve uçkurluk beyaz kalacak şekilde bayrak yapılır (Görsel 5.10).

Görsel 5.10: Baskı bayrak

Renk Açarak Yapılan Bayraklar

Al zemin üzerinde ay yıldız yeri beyazlatılarak yapılır.

4. UYGULAMA

Türk Bayrağı Dikim İşlemleri

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25291

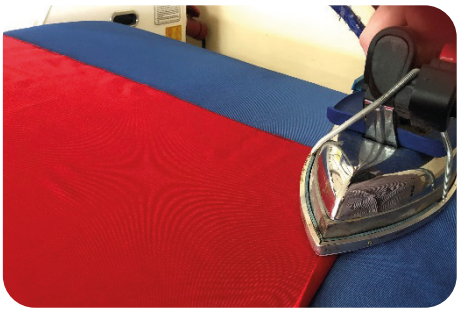
4. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Malzemeler

Bayrak için kesilen kumaşlar, beyaz iplik, al kırmızı iplik, ütü, beyaz ip kopça, toplu iğne, çalışma masası, kesim makası, nakış makası.

İşlem Basamakları

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre atölye ortamını düzenleyiniz.
- Bayrağın uçkurluk kenarı hariç dikiş paylarını önce 0,5 cm'den daha sonra tekrar 0,5 cm kıvırıp ütüleyiniz (Görsel 5.11).
- Ütülenen kenarları düz makine ile dikiniz (Görsel 5.12).
- Köşeleri dikerken iğneyi makinede batık bırakarak çevirip dikiniz.
- Dikilen yerlerin ara ütüsünü yapınız.

Görsel 5.11: Kumaşın kenarlarının dikilmesi

NOT

Katlanarak dikilecek köşeleri 0,3 mm'den üçgen keserseniz köşe katlandığında kalınlık yapmaz.

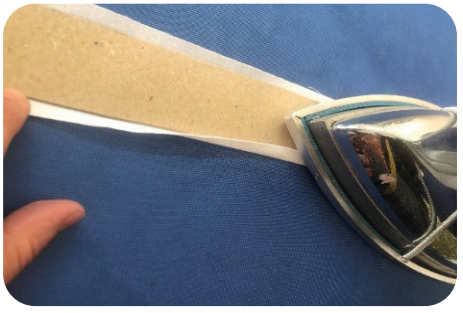

Görsel 5.12: Kumaşın kenarlarının dikilmesi

Uçkurluk Dikimi

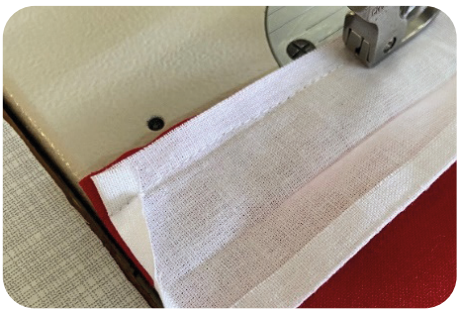
- Uçkurluğun üst ve alt kenarlarındaki dikiş paylarını kıvırıp ütüleyiniz (Görsel 5.13).
- Uçkurluğu kumaş katı çıtından katlayıp ütüleyiniz.

Görsel 5.13: Uçkurluğun ütülenmesi

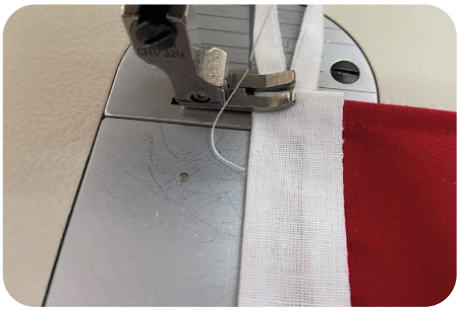
- Uçkurluğun bir kenarını bayrağın arka yüzüne yerleştirip dikiniz (Görsel 5.14).
- Uçkurluğun diğer kenarını bayrağın ön yüzüne gelecek şekilde katlayıp dikiniz (Görsel 5.15).
- İp kopçasını uçkurluğun üst ve alt kenarına katlı olarak yerleştirip 1 mm'den çıma dikişi ile dikiniz (Görsel 5.16).
- Dikilen yerlerin ara ütüsünü yapınız.

Görsel 5.14: Uçkurluğun dikilmesi

Görsel 5.15: Uçkurluk dikişinin kapatılması

Görsel 5.16: İp kopçasının yerleştirilmesi

Ay ve Yıldız Dikimi

- Ay ve yıldızı beyaz kumaşa silinebilir kalemle çiziniz.

NOT

Beyaz kumaşa kurşun kalemle hafifçe, ay yıldız çizilerek beyaz kumaşın üzerine yerleştiriniz.

- Bayrak kumaşını beyaz kumaşların arasında kalacak şekilde yerleştirip teyelleyiniz (Görsel 5.17).
- Ay ve yıldız dikimi için dikiş makinesini ayarlayınız.
- Dikim işlemleri arasında 1 mm olacak şekilde 2-3 sıra tekrarlayınız (Görsel 5.18).
- Dikilen yerlerin ara ütüsünü yapınız.

Görsel 5.17: Beyaz kumaşın yerleştirilmesi

Görsel 5.18: Düz dikiş makinesinde ay ve yıldız dikimi

NOT

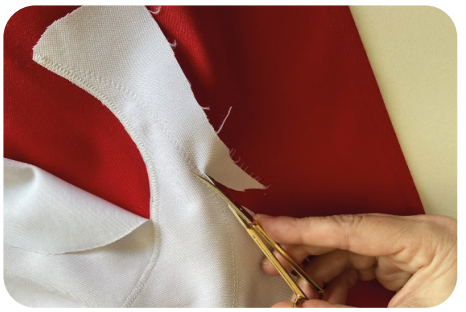
Ay ve yıldız dikişi, düz makinede olabileceği gibi zigzag makinesinde de dikilebilir (Görsel 5.19).

Dikkat Edilecek Noktalar

- Dikim işlemine başlamadan önce iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak çalışma ortamını düzenleyiniz.
- Dikilecek yere göre dikiş adımlarına dikkat ediniz.
- Dikilecek kumaşları düz boy ipliğine dikkat ederek yerleştiriniz.
- Uçkurluğu dikerken ön ve arka dikişlerin aynı hizada olmasına dikkat ediniz.
- Ay ve yıldızın yerini kaydırmayınız. Ölçülerine dikkat ediniz.
- Ay ve yıldızın kenar temizlemesini yaparken bayrağın kesilmemesine dikkat ediniz.
- Ay ve yıldızın etrafını nakış makası ile dikkatlice kesiniz (Görsel 5.20).
- Dikilen yerlerin ara ütüsünü yapınız.

Görsel 5.19: Zigzag makinesinde ay-yıldız dikimi

Görsel 5.20: Ay-yıldız kesimi

5.6. TÜRK BAYRAĞI SON ÜTÜ VE SON KONTROLÜ

Son ütüleme işlemi, son kontrol işlemi öncesi yapılmalı, kırışıklıklar açılarak istenilen form elde edilmelidir. Dikimi yapılan Türk bayrağının, tüzükte belirtilen ölçülere uygun olup olmadığına mutlaka dikkat edilmelidir.

5. UYGULAMA

Türk Bayrağı Son Ütü ve Son Kontrol İşlemleri

5. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=25292

Kullanılacak Malzemeler

Dikilen Türk bayrağı, ütü, ütü masası, ütü bezi, mezura, cetvel, kâğıt, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

Son Ütü

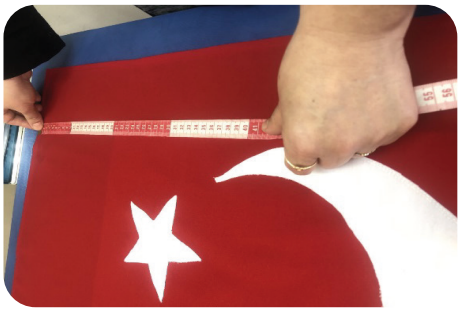
- Ütüleme işlemine başlamadan önce iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak çalışma ortamını düzenleyiniz.
- Ütüyü, kumaşın özelliğine uygun sıcaklık derecesine göre ayarlayınız.
- Türk bayrağını ütü masasına düzgün bir şekilde seriniz.
- Vakumu çalıştırarak kumaşın ütü masasına sabitlenmesini sağlayınız.
- Düz boy ipliği yönünde ütüleme işlemini yapınız (Görsel 5.21).

Görsel 5.21: Bayrak son ütü

Son Kontrol

- Türk bayrağını dikip ütüledikten sonra ölçü kontrolünü yapınız (Görsel 5.22) .
- Dikişlerin düzgünlüğünü kontrol ediniz.
- İp kopçalarının sağlam olduğundan emin olunuz.

Görsel 5.22: Bayrak son kontrol

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ütü masasının ve ütü altının temiz olmasına dikkat ediniz.
- Ütünün içerisinde bulunan havayı bir süre boşluğa vererek ütüyü hazırlayınız.
- Türk bayrağını ütülerken kumaşın parlamamasına dikkat ediniz. Gerekirse ütü bezi kullanınız.
- Türk bayrağında dikiş hatalarının ve kesiklerin olmamasına dikkat ediniz.
- Ölçülerin doğruluğundan ve ütüleme işleminin düzgün yapıldığından emin olunuz.

2. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Türk Bayrağı Ana ve Yardımcı Malzemelerini Hesaplama, Kesimi, Dikimi, Son Kontrol ve Son Ütü** çalışmaları aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre çalışma ortamını düzenledi.		
2	Türk bayrağının ana ve yardımcı malzemelerini uygun seçti.		
3	Türk bayrağının ana ve yardımcı malzemesini doğru hesapladı.		
4	Türk bayrağı ve uçkurluk kesimini tekniğine uygun yaptı.		
5	Ay ve yıldızın yerini doğru işaretledi.		
6	Türk bayrağını ve uçkurluğu tekniğine uygun dikti.		
7	İp kopçalarını sağlam ve tekniğine uygun dikti.		
8	Ara ütü yaptı.		
9	Ay ve yıldızı tekniğine uygun dikti.		
10	Ay ve yıldızı temiz çalıştı.		
11	Türk bayrağının son ütüsünü ve son kontrolünü yaptı.		
12	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
13	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- İş planı ve üretim organizasyonu yapma
- Ana ve yardımcı malzeme kalite kontrolü yapma
- Üretim kalite kontrolü

TEMEL KAVRAMLAR

Üretim, organizasyon, kalite kontrol

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Planlama ve kontrolün üretime sağladığı faydalar nelerdir?

ÜRETİM ORGANİZASYONU VE KALİTE KONTROL

6. ÜRETİM ORGANİZASYONU VE KALİTE KONTROL

Geçmişi tarih öncesi çağlara dayanan üretim, o zamanlarda sadece insanların temel ihtiyaçlarını karşılayacak kadar yapılmaktaydı. İnsanlar topraktan, taşlardan ve hayvan kemiklerinden yaptığı aletlerle ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktaydı. Barınma, yeme, giyinme gibi temel ihtiyaçların karşılanması amacıyla başlayan üretim, zamanla gelişen teknoloji sonucu bugünkü hâlini almıştır. Günümüzde kullanılan teknolojik araçlar, üretimin seri şekilde yapılmasına olanak sağlamaktadır. Artan nüfusun istek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla daha fazla üretim yapılmaktadır. Üretimde görülen bu artışla üretim organizasyonu ve beraberinde kalite kontrol faaliyetleri ortaya çıkmıştır.

6.1. İŞ PLANI VE ÜRETİM ORGANİZASYONU

İşletmeler belirledikleri amaçlara ulaşabilmek için iş planlaması ve üretim organizasyonları yapar. İş planları, üretim sırasında karşılaşılacak her türlü olasılık dikkate alınarak hazırlanır. Bu planlarla oluşabilecek zorluklar karşında ne gibi önlemler alınacağı belirlenir. Üretim organizasyonuyla da üretimin hangi zaman aralığında, ne kadar miktarda ve nasıl yapılacağı tasarlanır.

6.1.1. Üretimin Tanımı ve Önemi

Üretim, belirli faaliyet ve işlemler sonucu yeni bir mal veya hizmet meydana getirmektir.[1] Üretim; iplikten kumaş, kumaştan etek gibi bir mamul üretimini kapsamasının yanı sıra turizm, bankacılık pazarlamacılık gibi hizmet üretimini de içine almaktadır. Üretimin yapılabilmesi için ham madde, iş gücü ve makine gibi üretim faktörlerinin bir araya getirilmesi gerekir (Görsel 6.1). Üretim, kâr amacı güden işletmeler tarafından insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Bu yüzden süreklilik göstermektedir. Çünkü insanların ihtiyaçları sürekli değişmekte ve artmaktadır.

Görsel 6.1: Bir hazır giyim işletmesinde üretim faaliyeti

1 Sözlükleri, TDK (2021,Şubat 17). https://sozluk.gov.tr

Ekonomik kalkınma, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de yapılan üretimler sonucu gerçekleşmektedir. Üretim, bir ülkenin ekonomisinde iş alanı oluşturması, katma değer katkısı, ihracat yapılması, ülkelere sermaye girmesi ve diğer ülkelerin ürettiklerine olan ihtiyacın azaltılması açısından önemlidir.

6.1.2. Üretim Çeşitleri

Üretim; üretim yöntemine, mamul cinsine, üretim miktarına ve akışına göre sınıflara ayrılmaktadır.

Üretim Yöntemlerine Göre Sınıflandırma

Ürünün yapımı sırasında uygulanan yöntemler şunlardır:

Birincil Üretim: Doğada bulunan ham maddelerin (demir, bakır, petrol, tarım ürünleri vb.) işlenmek amacıyla çıkarılmasıdır.

Analitik Üretim: Doğadan elde edilen temel ham maddelerden ayrıştırma işlemleriyle yeni ürünlerin elde edilmesidir.

Sentetik Üretim: Bazı ham maddelerin birleştirilmesiyle yeni ürünlere dönüştürüldüğü üretim şeklidir.

Fabrikasyon Üretim: Ham maddelere şekil vererek yeni ürünlerin oluşturulduğu üretimdir. İmalat kelimesi ile anlatılmak istenen faaliyetlerdir.

Montaj Üretim: Farklı ham maddelerin ve parçaların sistemli şekilde bir araya getirilerek otomobil ve televizyon gibi karmaşık yapılı ürünlerin oluşturulduğu üretim şeklidir.

Mamul Cinsine Göre Sınıflandırma

Üretimi yapılacak mamulün özellikleri fabrikanın kurulumunda, makinelerin belirlenmesinde ve eleman seçiminde önem taşır. Örneğin demir ve çelik üretimi, kömür üretimi, tekstil mamullerinin üretimi, elektronik araç üretimi mamule göre isim alan üretim sistemleridir.

Ürün Miktarına ve Akışına Göre Sınıflandırma

Üretilen ürünün miktarı yani az ya da çok sayıda oluşu ile üretim faaliyetlerinin işletme içerisindeki akışı birbiriyle yakın ilişkilidir. Üretim miktarına ve akışına göre üretim şu şekilde gruplanmaktadır:

Siparişe Göre Üretim: Müşterilerin talepleri doğrultusunda belirlenen özellikteki mamulün üretimidir. Siparişe göre üretimde birbirinden farklı ürünler üretilebilir. Her siparişin iş akışı farklı olabilir. Terziler bu üretim sistemine göre çalışmaktadır.

Parti Üretimi: Siparişi verilen mamul grubunun, belirli miktarlardan oluşan partiler hâlinde üretimidir.

Sürekli Üretim: Fabrikanın ve makinelerin sadece bir mamulün iş akışına göre düzenlenmesiyle yapılmaktadır. Üretilen ürün tüketiciler tarafından fazla talep gördüğünden üretim miktarı çok fazladır. Sürekli üretimin iki çeşidi vardır:

Kütle Üretimi: Belirli bir mamulden çok yüksek miktarda ve uzun süre üretilmesidir. Kütle üretimde işletme içerisinde yapılacak bazı değişikliklerle farklı bir ürünün üretimine geçilebilmektedir.

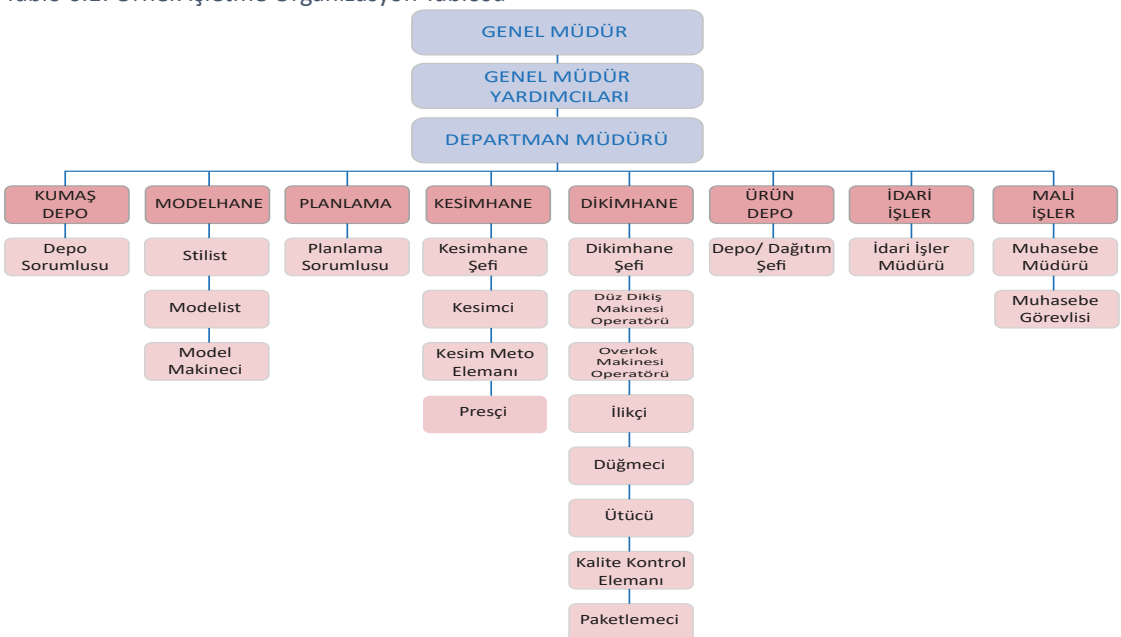
Akış Tipi Üretim: Fabrikanın ve makinelerin tek bir mamulün üretimine göre ayarlanmasıyla yapılan üretimdir. Farklı bir ürünün üretimine geçmek ya çok pahalıdır ya da olanaksızdır**.**

Proje Üretimi: Tek bir ürünün sipariş üzerine sadece bir kez üretilmesidir. Üretimi gerçekleştiren insanlar ya da makineler ürünün etrafında ya da içerisinde birçok işlemi aynı anda yapabilmektedirler. Uçak ve gemi üretimi bu üretime örnektir.

6.1.3. İşletme Organizasyonu

İşletmeyi oluşturan üretim faktörlerinden insan unsurunun diğer faktörleri anlamlı ve uyumlu bir şekilde bir araya getirmesi faaliyetlerine **işletme organizasyonu** denilmektedir.[2] Tek hat sistemi, çok hat sistemi ve kurmay ilkesi sistemi denilen farklı işletme organizasyon sistemleri bulunmaktadır. Bu sistemlerle talimat alma ve vermelerde düzen sağlamak amaçlanmıştır. Tek hat sisteminde tüm talimatlar yönetici tarafından verilir. Verilen talimatlar ilgili birime gidinceye kadar hat üzerindeki diğer birimlerden geçmektedir, yani görev zinciri uygulanmaktadır. Böylece çalışanların görevleri açık bir şekilde belirlenmiş olmaktadır. Çok hat sistemi uzman elemanların kullanımına olanak sağlamaktadır. Bu sistemde, her çalışan birden fazla üstten talimat alabilmektedir. Örneğin bir makineci dikimhane şefinden, kalite kontrol elemanından ve eğitim uzmanından talimat alabilmektedir. Kurmay ilkesi sisteminde ise tek hat ve çok hat sisteminin avantajlı yönleri bir araya getirilmiştir. Bu sistemde, uzman elemanlar kullanılmakta ve yöneticilerin iş yükleri hafifletilmektedir. Hazır giyim işletmelerinde yaygın olarak uygulanan bu sistemde, uzman danışmanlar tarafından bilgilendirilen yöneticiler, daha doğru ve güvenilir kararlar verebilmektedir.

Tablo 6.1: Örnek İşletme Organizasyon Tablosu

2 Kişoğlu, S. & Çakar, G.& Çileroğlu, B.& Bayraktar, F.& Pamuk, B.(2004).Üretim Planlaması. S. 18

1. UYGULAMA

İşletme Organizasyon Şeması Hazırlama

1. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

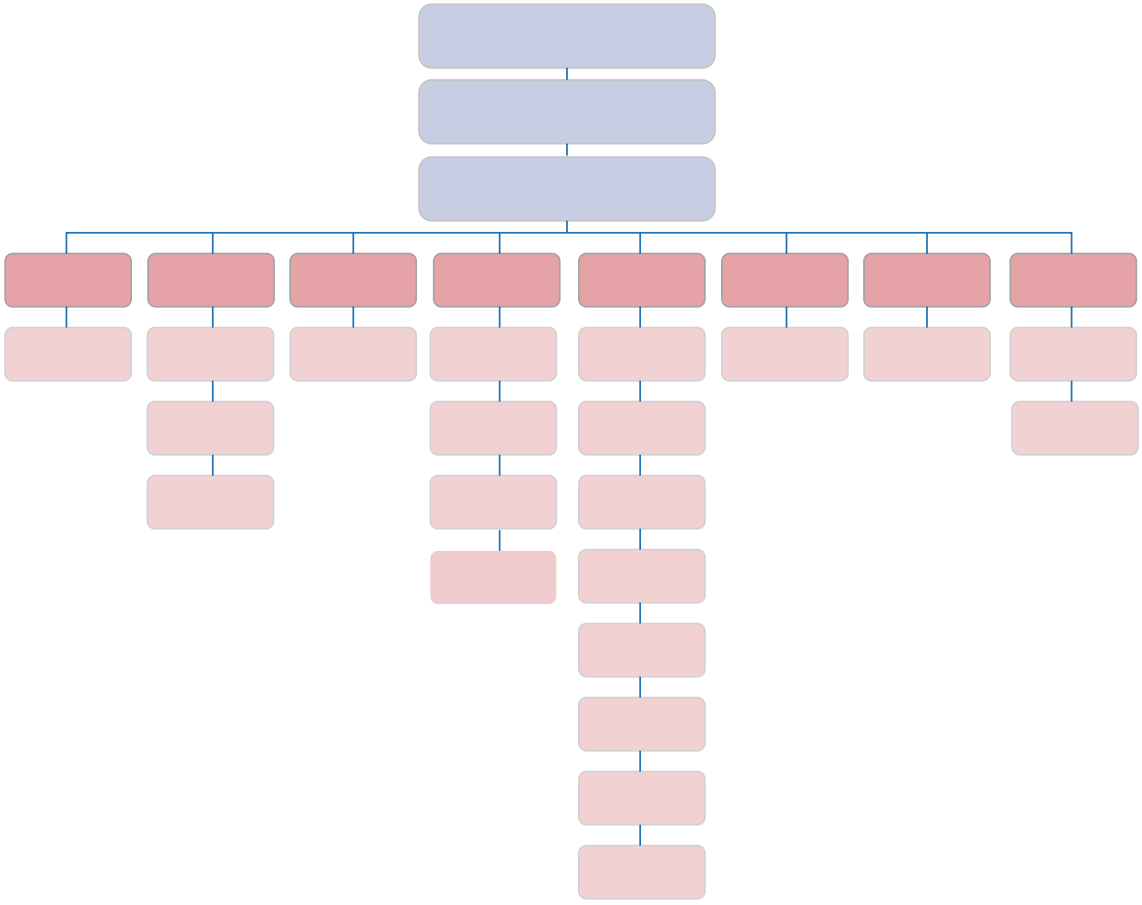
Kullanılacak Araç Gereç

Örnek işletme organizasyon şeması, boş işletme organizasyon şeması, kalem, silgi, cetvel, renkli fon karton veya kâğıt.

İşlem Basamakları

- Verilen işletme organizasyon şemasını inceleyiniz (Tablo 6.1).
- Tablo 6.2'deki boş işletme organizasyon şemasını kullanarak ya da farklı bir şema tasarlayarak işletme organizasyon şeması oluşturunuz.

Tablo 6.2: İşletme Organizasyon Tablosu

Dikkat Edilecek Nokta

- Organizasyon şeması oluştururken çalışanların hangi birimde görev aldığına dikkat ediniz.

NOT

İşletmelerde yapılan üretim faaliyetlerine göre nitelikli elemanlar ve işletmenin büyüklüğüne göre çalışan sayıları değişmektedir.

6.1.4. İşletmelerde Yetki ve Görev Dağılımı

Yetki, bir görevi, bir işi yasaların verdiği imkânlara göre belli şartlarla yürütmeyi sağlayan haktır.

Görev, bir kimseye veya bir kurula verilen özel amaçlı iştir.[3] İşletmelerde görev dağılımı işlerin akıcı şekilde ilerlemesi ve çalışanların sorumluluk kontrolleri açısından önemlidir. Bir hazır giyim işletmesindeki yetki ve görev dağılımları şu şekildedir.

Depo Sorumlusu: Depoda bulunan kumaş ve aksesuarlara ait kayıtları tutmak ve bu malzemelerin düzenini sağlamakla görevlidir.

Stilist: İşletme için gerekli modellerin sezon trendlerine uygun model tasarımını yapmakla sorumludur.

Modelist: Stilist tarafından hazırlanan modellerin kalıplarını hazırlamakla görevlidir.

Model Makineci: Hazırlanan kalıpları kontrol edip modeli en uygun şekilde dikmekle görevlidir. Üretimi kolaylaştıracak operasyonları tanımlar. Kullanılacak malzemelerin modele uygunluğunu kontrol eder.

Planlama Sorumlusu: Üretim için gerekli bütün hesaplamaları yapmakla görevlidir.

Kesimhane Şefi: Planlama sorumlusunun hazırladığı kesim emri teknik föyüne göre gerekli işlemleri yapmakla sorumludur. Depodan gelen kumaşları belgesiyle birlikte teslim alır. Kumaşın eksik veya fazla olması durumunda organizasyon yöneticisiyle görüşerek gerekli işlemleri yapmakla görevlidir.

Kesimci: Pastal plana göre kesimi yapmakla görevlidir. Kesimhane şefinin işle ilgili verdiği görevleri yerine getirir.

Kesim Meto Elemanı: Tasnif masasına konulan parçaları bedenlerine göre ayırmakla ve metolama işlemini yapmakla görevlidir. Ayrıca fasona veya baskı/nakış bölümüne gidecek parçaları hazırlar.

Presçi: Telalanacak parçalara tela yapıştırmakla görevlidir.

Dikimhane Şefi: Dikimhanede gerçekleşen dikim, ilik açma, düğme dikme, ütü, kalite kontrol gibi işlemlerden sorumludur. Kesimhaneden veya baskı/nakıştan gelen parçaların kontrolünü, sayımını yapar ve parçaları teslim alır.

Makineci: Modellerin dikimini iş akışına ve dikiş talimatlarına göre en hızlı şekilde gerçekleştirmekle görevlidir. Ayrıca işlemleri tek seferde doğru şekilde yapmakla, makinesinde çıkan küçük arızaları gidermekle, farklı aparat ve makineleri kullanmakla görevlidir. Bölümündeki malzemeleri verimli kullanmakla ve bölümünde belirlenen çalışma düzenine uymakla sorumludur.

Overlokçu: Dikiş talimatları doğrultusunda parçaların overloklarını çekmekle görevlidir.

İlikçi: Dikimi yapılan ürün üzerinde belirlenen yerlere ilik açmakla görevlidir.

Düğmeci: İliklere uygun şekilde düğmeleri dikmekle sorumludur.

Ütücü: Dikim sırasında gerekli parçaların ara ütülerini ve dikiş açma işlemlerini yapmakla görevlidir. Bitmiş ürünlerin son ütüsünü yapar.

Kalite Kontrol Elemanı: Dikimi biten ürünlerin ölçü kontrolleri ile dikiş ve ütü kontrollerini yapmakla sorumludur.

Paketlemeci: Ütüsü ve kontrolleri biten ürünlerin paketlenmesinden sorumludur.

Depo/Dağıtım Şefi: Bitmiş ürünlerin sayımını yaparak bu ürünlerin depoda düzenli bir şekilde durmasını sağlamakla görevlidir.

3 Sözlükleri, TDK (2021,Mart 1). https://sozluk.gov.tr

2. UYGULAMA

İşletmelerde Yetki ve Görev Dağılımı Sunumu Yapma

2. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kalem, kâğıt, silgi, cetvel, renkli kalemler, fon karton, makas.

İşlem Basamakları

- İşletmelerde yetki ve görev dağılımlarıyla ilgili verilen bilgileri okuyunuz.
- Bu bilgilerden yararlanarak çalışanların yetki ve görev dağılımlarıyla ilgili bir sunum hazırlayınız.
- Verilen görev tanımı formunu kullanarak ya da farklı bir form tasarlayarak sunumu oluşturunuz (Tablo 6.3).
- Gruplar hâlinde ya da bireysel hazırlayacağınız sunumu arkadaşlarınıza anlatınız.

Tablo 6.3: Görev Tanımı Formu

GÖREV TANIMI FORMU	
Şirket Adı:	
Bölüm:	
Görev Tanımı Yazılan Personel:	
Adı Soyadı:	
GÖREV TANIMLARI	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
Görev Tanımını Hazırlayan :	

Dikkat Edilecek Nokta

- Yetki ve görevlerin hangi çalışan elemana ait olduğuna dikkat ediniz.

6.1.5. Çalışma Ortamının Çalışanlar Üzerindeki Etkileri

Hazır giyim sanayinde çalışanlar, yapılan işe uzun süre bakma; el, kol, bacak kaslarını kullanma, zaman baskısı, kalite beklentisi, ortamın gürültüsü, havası ve toz gibi faktörler çalışanları olumsuz etkilenmektedir. Uygun olmayan ortamlar çalışanlar üzerinde stres yaratacağından verimliliğin düşmesine neden olacaktır. Ayrıca çalışanların sağlığını olumsuz etkileyeceğinden meslek hastalıklarına da neden olacaktır. Çalışma ortamının çalışanlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak isteyen işletmeler, çalışanların iş motivasyonlarını ve üretimdeki verimliliği artırmak için iş yerlerini ergonomik açıdan düzenlemelidir.

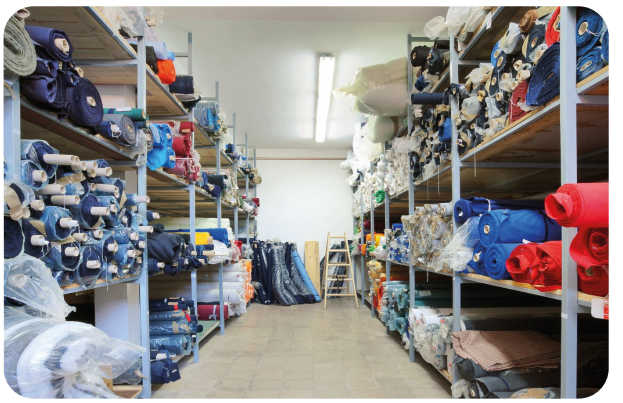
Ergonomi**,** insanın yapısal özellikleri ile çalışma ortamı arasındaki uyumunun sağlanmasıdır. Bu sayede çalışanların sağlığı korunmakta, iş kazaları en aza indirilmekte, meslek hastalıkları önlenmekte, verimlilik ve kalite arttırılmaktadır. İyi bir çalışma ortamı; işçi sağlığı ve güvenliği göz önünde bulundurularak gerekli araç gereç ve ekipmanların sağlanması, iyi bir aydınlatma sisteminin kurulması ve yapılan işe uygun hava koşullarının oluşturulmasıyla sağlanır.

6.1.6. Hazır Giyim İşletmelerinde Çalışma Ortamının Düzenlenmesi

Üretimin gerçekleştiği çalışma alanları, üretim sırasında yerleşmeden kaynaklanan sorunları en aza indirmek amacıyla düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemelerle iş akışını kolaylaştırmak ve yüksek verimlilik amaçlanmaktadır. İş yeri yerleştirme sistemleri sürece göre yerleştirme, ürüne göre yerleştirme, sabit konumlu ürüne göre yerleştirme ve hücresel yerleştirme olmak üzere dört grupta incelenebilir.

Sürece göre yerleştirme, sistem içerisinde hareket hâlinde olan malzemenin gideceği yolu en aza indirmek amacıyla aynı işlevsel özellikteki üretim araçlarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan yerleştirme biçimidir. Hazır giyim üretimine en uygun sistemdir. Ürüne göre yerleştirme, makinelerin ve diğer araç gerecin üretimi yapılacak ürünün iş akışına göre yerleştirilmesidir. Bir noktadan üretime giren ham madde diğer bir noktadan ürün olarak çıkar. Sabit konumlu ürüne göre yerleştirme, tüm makine ve araç gerecin hareketsiz halde bulunan ürüne göre ayarlandığı sistemdir. Hücresel yerleştirme sistemi ise, ürüne ait parçaların üretim hücreleri denilen bölümlerde üretilmesine dayalı olarak kurulan sistemdir.

Hazır giyim işletmelerinde çalışma ortamlarının yerleşim planı, makinelerin ve işçilerin yüksek verimlilikte ve kalitede üretim yapabilmesi için ergonomik olarak düzenlenmelidir. Kumaş toplarının ve yardımcı malzemelerin konulduğu giriş depo bölümünde raflara ağır kumaş toplarının koyulması ve alınması zor olduğundan raf yükseklikleri çalışanlara uygun ayarlanmalıdır (Görsel 6.2). Büyük işletmelerde kumaş toplarını kaldırmak için forklift kullanılır.

Görsel 6.2: Kumaş deposu

Depo bölümünde kumaş kontrollerinin yapıldığı makineler de bulunduğundan ortam için uygun nem ve sıcaklık değerleri ayarlanmalı, çalışanların ve malzemelerin zarar görmesi engellenmelidir. Ergonomik düzenlemenin yapılmadığı ortamlarda iş kazası riski olduğundan kesici makinelerin kullanıldığı kesimhane bölümü, oluşabilecek tehlikeler önlenecek şekilde düzenlenmelidir. Kesim masasının yüksekliği kesimcilere göre ayarlanabilmeli, el ve parmak kesilmesini önlemek için koruyucu ekipman bulunmalı ve kabloların kesilmemesi için tavana sabitlenmiş kablo tesisatı kurulmalıdır (Görsel 6.3).

Görsel 6.3: Kesimhane

Ütü bölümünde ise ısı ve nemden kaynaklanan sorunlar ortaya çıkabilir. Bu çalışma alanları düzenlenirken iyi bir havalandırma sistemi kurulmalı, ısı ve nemin diğer çalışma alanlarına yayılması önlenmelidir (Görsel 6.4). Çalışanların ortamdan etkilenmemeleri için belirli aralıklarla mola vermeleri sağlanmalıdır.

Görsel 6.4: Ütü bölümü

Dikim ortamının düzenlenmesinde de ergonomiye uygunluk sağlanmalıdır. Oturarak ya da ayakta çalışanların rahat ve güvende oldukları çalışma ortamı düzenlenmelidir. Parçaların taşınmasında kullanılan transport araçları dikkate alınarak yerleşim düzeni oluşturulmalıdır. Aydınlatma, çalışanı rahatsız etmeyecek şekilde olmalıdır. Makine bakımları yapılarak oluşabilecek kazalar önlenmelidir.

6.1.7. Satın Alma Sipariş Formu

İşletmelerin ihtiyaç duyduğu malzemeler için oluşturulan satın alma sipariş formunda; siparişi verilen ürüne ve tedarikçi firmaya ait bilgiler, sipariş miktarı ve teslimi istenilen tarih belirtilir. Hazır giyim işletmelerinde üretimler sezonluk yapıldığından malzeme teslim tarihleri önemlidir (Tablo 6.4).

Tablo 6.4: Satın Alma Sipariş Formu

SATIN ALMA SİPARİŞ FORMU								
Satıcı Kodu: **Satıcı Adı:** **Satıcı Adres:** **Satıcı Telefon:** **Firma Yetkilisi:**		**Sipariş No.:** **Sipariş Tarihi:** **Siparişi Geçen:** **Ödeme Şekli:** **Sipariş Türü:**			**Sipariş Açıklaması:**			
Malzeme Kodu	**Malzeme Metni**	**Renk / Hacim**	**Model Adı**	**Miktar**	**Teslim Tarihi**	**Fiyat/Br**	**Tutar**	**Depo Yeri**
Siparişin, sipariş tarihinden en geç bir gün içinde e-posta yoluyla teyit edilmesi gerekmektedir.								
Teslimat Adresi								

6.1.8. Sipariş Teslim Alma Formu

Sipariş edilen malzemeler işletmeye geldiğinde kontrolleri yapılır. Teslim alma formu, bu malzemelerin sipariş edilen miktarda ve istenilen kalite niteliklerinde olup olmadığının kontrolleri için kullanılır (Tablo 6.5).

Tablo 6.5: Sipariş Teslim Alma Formu[4]

KUMAŞ DEPO GİRİŞ FORMU		**SERİ NO.:**									
Müşteri		**TOP ÜSTÜ METRAJ DÖKÜMÜ**									
Sipariş No.		1		17		33		49		65	
Model No.		2		18		34		50		66	
Kumaş Cinsi %	Kumaş Eni	3		19		35		51		67	
Desen ve Varyant		4		20		36		52		68	
Renk ve Renk No.		5		21		37		53		69	
Sipariş Tarihi		6		22		38		54		70	
Depoya Giriş Tarihi		7		23		39		55		71	
Sipariş Miktarı (m)		8		24		40		56		72	
Gelen Miktar (m)		9		25		41		57		73	
Kumaşçı Firma		10		26		42		58		74	
İrsaliye No.		11		27		43		59		75	
İrsaliye Tarihi		12		28		44		60		76	
AÇIKLAMA		13		29		45		61		77	
		14		30		46		62		78	
		15		31		47		63		79	
		16		32		48		64		80	
		TOPLAM METRAJ					KUMAŞ NUMUNESİ				

4 Çileroğlu, B. & Ağaç, S.(2006). Sipariş Formu Hazırlama S.97

6.1.9. Kesim, Dikim ve Kalite Kontrol Bölümünde Kullanılan Formlar

Hazır giyim işletmelerinde üretim sırasında yapılacak işlemlere netlik kazandırmak, iş akışını kolaylaştırmak ve kontrol altında tutmak amacıyla çeşitli formlar kullanılır. Bu formlarla bölümler arası bilgi akışını sağlamak ve üretimi en az hata ile yapmak amaçlanmaktadır.

Kesim Bölümünde Kullanılan Formlar

Üretimi yapılacak modele ait kumaşın kontrolleri tamamlandıktan sonra kesim bölümüne getirilerek kesim işlemine başlanır. Kesimhanede kullanılan bu formlarda, kumaşa ve kesimi yapılacak bedenlere ait bilgiler bulunur (Tablo 6.6).

Tablo 6.6: Kesim Formu[5]

KESİM FORMU								
Müşteri			**Sipariş Adedi**			**Seri No.**		
Sipariş No.			**Sevk Tarihi**			**Kumaş Kalitesi (%)**		
Sezon			**Kesim Pln. Tarihi**			**Kumaş Eni**		
Model No.			**Kesim Tarihi**			**Pastal Boyu**		
Model			**Sipariş**		**Yeni: Rpt:**	**Kumaş Üreticisi**		
RENK	**SİPARİŞ BEDEN DAĞILIMI**							
RENK NO.							**TOPLAM**	**TOPLAM METRAJ**
RENK	**KESİM BEDEN DAĞILIMI**							
RENK NO.							**TOPLAM**	**TOPLAM METRAJ**
BİRİM METRAJ BİLGİLERİ								**KUMAŞ NUMUNESİ**
	PLANLANAN		**REEL**		**İHTİYAÇ**	**DEP. MEVCUT**		
KUMAŞ								
GARNİ								
ASTAR								
TELA								
KESİM TALİMATI Yetkili İsim-İmza					**KESİM AÇIKLAMALARI**			

5 Çileroğlu, B.& Ağaç, S.(2006). Sipariş Formu Hazırlama. S.102

Dikim Bölümünde Kullanılan Formlar

Belirlenen ürünün dikim işlemleri, hazırlanan dikim talimatı formuna göre dikimhanede yapılır. Bu formlarda malzemelerin ve aksesuarların kullanıldığı yerler (arka fleto ceplerde düğme, patlette fermuar), modele ait dikiş özellikleri (kemer altına ve üstüne çıma dikişi), ön işlemler (kol ağzına apartura dikimi), montaj (kolu bedene takma), overlok ve diğer özel dikiş yerleri (köprü alt ve üstlerinde ponteriz) ile ütü özellikleri (katlı bölgelerde parlama olmaması) gibi üretim için gerekli açıklamalar bulunur (Tablo 6.7).

Tablo 6.7: Dikim Talimatı Formu[6]

DİKİM TALİMATI FORMU	
FİRMA:	**TARİH:**
ÜRÜN TÜRÜ VE ÖZELLİĞİ: **KUMAŞ TÜRÜ:** **DİĞER İŞLEMLER:** **DİKİM ATÖLYESİ TESLİM TARİHİ:**	
KULLANILAN MALZEMELER **KULLANILAN AKSESUARLAR** **DİKİŞ ÖZELLİKLERİ** **ÖN İŞLEMLER** **MONTAJ** **OVERLOK VE DİĞER ÖZEL DİKİŞLER** **ÜTÜ ÖZELLİKLERİ** **AÇIKLAMALAR**	
HAZIRLAYAN	**ONAYLAYAN**

6 Çileroğlu, B. & Ağaç, S.(2006). Sipariş Formu Hazırlama. S.104

Kalite Kontrol Bölümünde Kullanılan Formlar

Dikimi tamamlanan ürünlerin kontrolleri sırasında kullanılan formlardır. Kalite kontrol elemanları, hatalı çıkan ürün sayısı ve hata nedenlerini bu formlar üzerinde belirtir (Tablo 6.8).

Tablo 6.8: Ürün Son Kalite Kontrol Raporu

ÜRÜN SON KALİTE KONTROL FORMU																
Üretici İsmi:								**Tarih:**								
Kontrolcü Adı-Soyadı:								**Model Adı:**								
SAAT	**10.00**							**15.00**							**TOPLAM HATA ADEDİ**	**ALINAN AKSİYON**
HATA TANIMLARI	**Kontrol Edilecek Ürün Adedi**							**Kontrol Edilecek Ürün Adedi**								
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**		
Dikiş Kaptırma																
Sökük, Patlak																
Dikiş Atlaması																
Eşitsizlik (kol, iç boy, omuz, yaka vb.)																
Eşitsizlik (cep yüksekliği vb.)																
Etiket Hatası																
Büzgü																
Eksik Kesim Payı																
Pasa																
Renk Farkı																
Kumaş Hatası																
Leke, Kir																
Yağ Lekesi																
Düğme, Çıtçıt Kopması																
Hatalı/Eksik Aksesuar																
Dönme (kol, yaka, paça vb.)																
İğne İzi, İğne Hasarı																
Tela Lekesi, Parlama																

6.1.10. Hazır Giyim İşletmelerinde İş ve Zaman Etüdü

İş ve zaman etüdü, iş sistemlerinin incelenmesi ve düzenlenmesine ilişkin yöntem ve deneyimlerin, çalışan kişinin iş yapabilme gücünü ve gereksinimlerini de göz önünde tutarak, işin iyileştirilmesi ve işletmenin daha verimli çalışmasını sağlamak amacıyla uygulanmasıdır.[7] İş etüdüyle üretimi etkileyen faktörler incelenerek uygun bir iş akışı ve verimli çalışma ortamı oluşturmak hedeflenmektedir. Ayrıca işin daha kolay ve ekonomik şekilde yapılmasını sağlamak için en uygun yöntem saptanmaktadır.

7 Kişoğlu, S. & Çakar, G.& Çileroğlu, B.& Bayraktar, F.& Pamuk, B.(2004).Üretim Planlaması. S. 66

6.1.11. Hazır Giyim İşletmelerinde Zaman Ölçümü

Zaman ölçümüyle her işlem için harcanan zaman bir ölçme aracıyla yapılan ölçümlerle belirlenmekte ve işin en kısa sürede yapılması istenmektedir. İşletmeler, iş ve zaman etüdüyle üretimi arttırmayı ve kâr elde etmeyi amaçlamaktadır.

3. UYGULAMA

Hazır Giyim İşletmelerinde Zaman Ölçüm İşlemleri

3.Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kalem, kâğıt, silgi, cetvel, kronometre, zaman ölçüm formu.

İşlem Basamakları

- Çalışma ortamını 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre düzenleyiniz.
- Zaman ölçümü yapılacak teknik bir çalışma (yaka, cep, manşet, apartura, kemer, fermuar çalışması vs.) belirleyiniz.
- Bu teknik çalışmayla ilgili tüm işlem basamaklarını (tela yapıştırma, ütü vs.) zaman ölçüm formu üzerine yazınız (Tablo 6.9).
- Yapılan işlemlerin zaman ölçümünü kronometreyle yapması için bir arkadaşınızı belirleyiniz.
- İş akışına uygun bir bant oluşturunuz.
- İşlemleri sırayla yapmaya başlayınız.
- İşlem başladığında kronometreyi başlatınız ve bittiğinde kronometreyi durdurunuz.
- İşlemlerin gerçekleşme sürelerini boş form üzerine yazınız.
- İşlem basamaklarına ait ölçüm sürelerinin ortalamasını alıp çalışmanın tamamlanma süresini belirleyiniz.

Tablo 6.9: Zaman Ölçüm Formu

ZAMAN ÖLÇÜM FORMU												
Model Adı:	**Pedal Basan Kişi Sayısı:**	**Toplam Çalışan Kişi Sayısı:**					**Ölçümü Yapan:**					**Tarih:**
Operasyon Adı	**Operasyonu Yapan Kişi Sayısı**	**1. Ölçüm**	**2. Ölçüm**	**3. Ölçüm**	**4. Ölçüm**	**5. Ölçüm**	**6. Ölçüm**	**7. Ölçüm**	**8. Ölçüm**	**9. Ölçüm**	**10. Ölçüm**	**Ortalama Operasyon Süresi**

Dikkat Edilecek Noktalar

- Belirlediğiniz teknik çalışmanın tüm işlem basamaklarını yazdığınızdan emin olunuz.
- Ortalama süreyi hesaplarken ölçüm sonuçlarını toplayıp ölçüm sayısına böldüğünüzden emin olunuz.

6.1.12. Hazır Giyim İşletmelerinde İş Akış Organizasyonu

İş akış organizasyonu hazırlanacak ürün için üretimde uygulanacak tüm teknik detaylar belirlenir. İş akış işlemleri hazırlanır.

4. UYGULAMA

Hazır Giyim İşletmelerinde İş Akış Organizasyon İşlemleri

4.Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 1. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

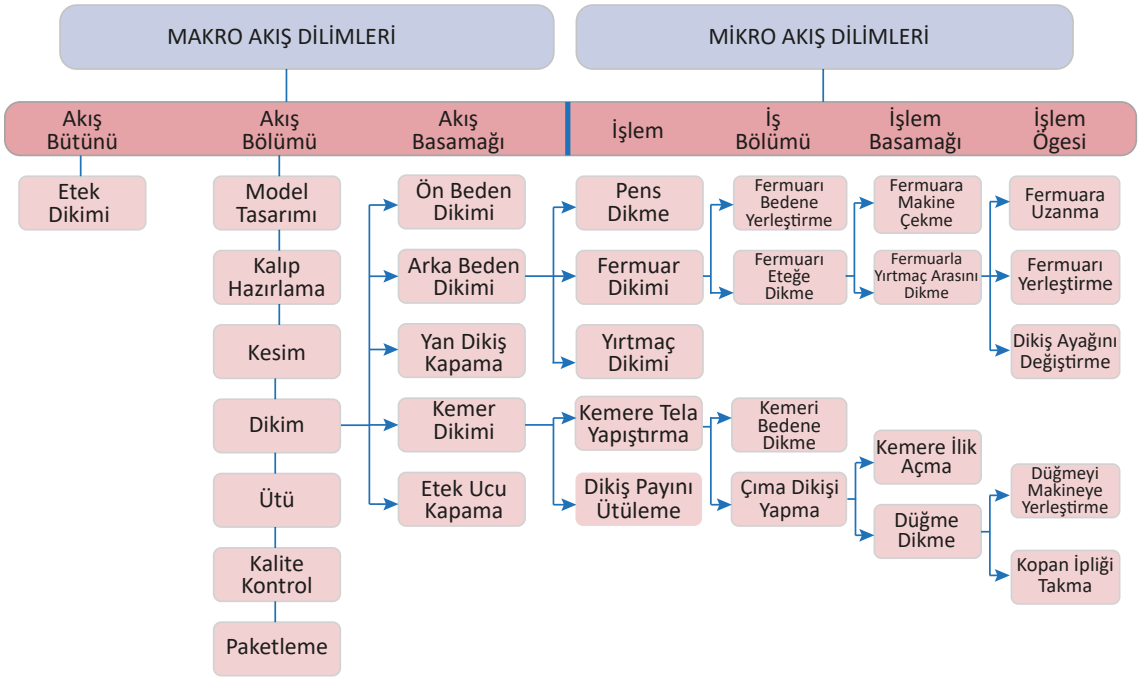
Kullanılacak Araç Gereç

Kalem, kâğıt, silgi, cetvel, iş akış organizasyonu tablosu.

İşlem Basamakları

- Verilen örnek iş akış organizasyonunu inceleyiniz.
- İş akış organizasyonu oluşturmak için bir ürün (gömlek, pantolon, elbise vs.) belirleyiniz.
- Belirlediğiniz ürüne ait tüm teknik detayları yazınız.
- Örnek iş akış organizasyonuna göre belirlediğiniz ürünün iş akış organizasyonunu oluşturunuz.

Tablo 6.10: Örnek İş Akış Organizasyonu

Dikkat Edilecek Noktalar

- Ürüne ait tüm teknik detayları yazdığınızdan emin olunuz.
- Belirlediğiniz ürünün iş akış işlemlerinin doğruluğunu kontrol ediniz.

1. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **İş Planı ve Üretim Organizasyonu** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre düzenledi.		
2	Üretimin tanımını ve önemini kavradı.		
3	Üretim çeşitlerini kullanım yerlerine göre kavradı.		
4	İşletme organizasyon şeması hazırladı.		
5	İşletmelerde yetki ve görev dağılımını kavradı.		
6	Çalışma ortamının çalışanlar üzerindeki etkilerini açıkladı.		
7	Hazır giyim işletmelerinde çalışma ortamının düzenlenmesi için gerekli koşulları açıkladı.		
8	Satın alma sipariş formunun içeriklerini kavradı.		
9	Sipariş teslim alma formunun içeriklerini kavradı.		
10	Kesim, dikim ve kalite kontrol bölümünde kullanılan formların içeriklerini kavradı.		
11	İş ve zaman etüdünü tanımladı.		
12	Hazır giyim işletmelerinde uygulanan zaman ölçümünü yaptı.		
13	Belirlediği ürünün iş akış organizasyonunu hazırladı.		
14	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
15	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

6.2. ANA VE YARDIMCI MALZEME KALİTE KONTROLÜ

Ana ve yardımcı malzemelerin üretimine başlanmadan önce malzemelerin istenen kalite niteliklerine uygunluğunu tespit edebilmek için kontrolleri yapılır (Görsel 6.5). Kontrollerin amacı, üretim sırasında malzemenin kalitesizliğinden kaynaklanabilecek hataları önceden önlemektir.

6.2.1. Kalite ile İlgili Kavramlar ve Kalitenin Önemi

Üretimin amacı, ihtiyaçları karşılayacak bir ürün ya da hizmet meydana getirmedir. Üretim faaliyetleri sonucunda oluşan bir ürünün veya hizmetin amaçlanan ihtiyaçları karşılama derecesine **kalite** denir. İşletmeler için tüketici memnuniyeti önem arz ettiğinden kaliteli ürünler üretmek hedeflenmektedir. Müşteri istek ve beklentilerini karşılamayı amaç edinen işletmeler tüm faaliyetlerini bu amaca göre gerçekleştirir. Bu nedenle işletmelerde kalite birimi oluşturulmuştur. Kalite birimi tarafından üretim sırasında ve ürün tamamlandıktan sonra kontroller yapılmaktadır. İşletmeye gelen ham maddenin ürün olarak çıkışına kadar geçen üretim sürecinde belirlenen kalite standartlarına uygunluğunu saptamak amacıyla yapılan faaliyetlere **kalite kontrol** denir. Hazır giyim işletmelerinde yapılan kalite kontroller üç aşamada incelenebilir: Üretim için alınan malzemelerin kontrol edildiği giriş kontrolü, üretim sırasında yapılan süreç kontrolü ve bitmiş ürünün istenilen standartlara uygunluğunun saptandığı çıkış kontrolleridir.

Görsel 6.5: Ana ve yardımcı malzemeler

6.2.2. Kumaş, Aksesuar, Yardımcı Malzeme Kontrolü

Tasarım aşamasında belirlenen kalite nitelikleri, üretim aşamasında gerçekleştirilmelidir. Üretime başlamadan önce ana malzeme olan kumaş ve yardımcı malzemelerin kontrolü yapılmalıdır. İşletmeye gelen malzemelerin istenilen özelliklere sahip olup olmadığı kontrol edilmelidir. Böylece üretim sırasında malzemeden kaynaklı oluşacak hatalar azaltılmış olur. Kalite kontrol faaliyetleriyle ürünün kalitesi arttırılmış ve müşteri şikâyetleri azaltılmış olur. Satıldıktan sonraki kullanım ömrü ürünün ve işletmenin imajını etkileyecektir. Bu nedenle kalite, işletmelerin itibarını ve gelecekte varlığını sürdürebilmesi için son derece önemlidir.

5. UYGULAMA

Kumaş, Aksesuar, Yardımcı Malzeme Kontrol İşlemleri

5. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 2. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek kumaş kontrol formu, örnek aksesuar ve yardımcı malzeme kontrol formu, boş kumaş kontrol formu, boş aksesuar ve yardımcı malzeme kontrol formu, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

- Örnek kumaş kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.11).
- Örnek aksesuar ve yardımcı malzeme kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.12).
- Verilen boş kumaş kontrol formunu doldurunuz (Tablo 6.13).
- Verilen boş aksesuar ve yardımcı malzeme kontrol formunu doldurunuz (Tablo 6.14).

Tablo 6.11: Örnek Kumaş Kontrol Formu

KUMAŞ KONTROL FORMU			
Firma: **Tarih:** **Parti No.: 3** **Renk: Kahverengi**		**Kumaş Cinsi: Dokuma Kumaş** **Kontrol Eden:**	
ÖZELLİKLER	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
Renk	+		
Cins	+		
Gramaj	+		
Kumaş Eni	+		
Kanat Farkı (kumaşın sağı ile solu arasındaki renk farkı)	+		
Abraj	+		
Baskı	+		
Yıkama Haslığı	+		
Sürtme Haslığı (kuru)	+		
Sürtme Haslığı (yaş)	+		
Boyut Değişimi			
Yıkama Testi (ende)	+		
Yıkama Testi (boyda)	+		
Ütü Testi (ende)	+		
Ütü Testi (boyda)	+		
May Dönüklüğü	+		
Diğer			

Tablo 6.12: Örnek Aksesuar ve Yardımcı Malzeme Kontrol Formu

AKSESUAR VE YARDIMCI MALZEME KONTROL FORMU														
Model Adı: Etek Sipariş No.: 5												Kontrol Tarihi: Malzeme Cinsi: Fermuar		
+	Aksesuar Kartelası ile Uyumu	+	Yazı/ Desen		Renk Numarası Kontrolü							Aksesuar Kontrolü, Yanda Belirtilen Ölçütlere Göre Yapılmalıdır		
+	Kumaş ile Uyumu	+	Leke	+	Uzunluk Ölçümü									
Depoya Gelen Aksesuar Adedi		Kontrole Alınan Adet		Kontrol Ettiklerinizi İşaretleyiniz								Kontrol Sonrası Çıkan Hata Adedi	SONUÇ	
				1		2		3	4	5	6		KABUL	RET
3000 Adet		125		+		+		+	+	+	+	3	+	
KONTROL EDEN :														

Aksesuar ya da yardımcı malzeme kontrolü yapılırken depoya gelen sipariş içerisinden parti büyüklüğüne göre belirli sayıda rastgele seçilen numuneler kontrol edilir. Kontroller sırasında çıkan hatalı malzeme sayısına göre parti kabul edilir ya da reddedilir. Seçilecek numune sayısı Kabul Edilebilir Kalite Düzeyi (AQL) tablosuna göre belirlenir.

Tablo 6.13: Kabul Edilebilir Kalite Düzeyi Kontrol Tablosu

KABUL EDİLEBİLİR KALİTE DÜZEYİ (AQL) KONTROL TABLOSU			
PARTİ BÜYÜKLÜĞÜ	KONTROL EDİLEN NUMUNE ADEDİ	HATA SAYISI	
		KABUL	RET
2-8	2	0	1
9-15	3	0	1
16-25	5	0	1
26-50	8	0	1
51-90	13	0	1
91-150	20	1	2
151-280	32	1	2
281-500	50	2	3
501-1200	80	3	4
1201-3200	125	5	6
3201-10.000	200	7	8
10.001-35.000	315	10	11
35.001-150.000	500	14	15
150.001-500.000	800	21	22
500.001 ve üzeri	1.250	21	22

Tablo 6.14: Kumaş Kontrol Formu

KUMAŞ KONTROL FORMU			
Firma: **Tarih:** **Parti No.:** **Renk:**		**Kumaş Cinsi:** **Kontrol Eden:**	
ÖZELLİKLER	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**

NOT

İşletmeye gelen kumaşların, kumaş kontrol makinesinde kontrolü (baskı hatası, delik, leke, boya vs.) yapılır. Kontrol edilecek miktar, gelen kumaşın miktarına göre değişiklik gösterir. Kontrolü yapılan kumaşlar belirlenen kalite niteliklerine uygunsa kabul edilir. Kumaştan parça alınarak yıkama öncesi ve yıkama sonrası ölçümlerine göre gramaj kontrolü yapılır. Ayrıca kumaşın, tam enden kesilen bir parçayla kenarları (kanat farkı) ve ortası arasındaki renk farkı kontrolü yapılır. Kumaşlar depoya geldiğinde yeterli kontrol yapılmazsa üretim akışında sıkıntılar yaşanır. Serim işlemi sırasında yapılan kontrol, serim işleminin hızlı olmasından dolayı yeterli olmamaktadır.

Tablo 6.15: Aksesuar ve Yardımcı Malzeme Kontrol Formu

AKSESUAR VE YARDIMCI MALZEME KONTROL FORMU													
Model Adı: **Sipariş No.:**												**Kontrol Tarihi:** **Malzeme Cinsi:**	
	Aksesuar Kartelası ile Uyumu		**Yazı/ Desen**		**Renk Numarası Kontrolü**							**Aksesuar Kontrolü, Yanda Belirtilen Ölçütlere Göre Yapılmalıdır**	
	Kumaş ile Uyumu		**Leke**		**Uzunluk Ölçümü**								
Depoya Gelen Aksesuar Adedi		**Kontrole Alınan Adet**		**Kontrol Ettiklerinizi İşaretleyiniz**							**Kontrol Sonrası Çıkan Hata Adedi**	**SONUÇ**	
				1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**			**KABUL**	**RET**
KONTROL EDEN:													

Dikkat Edilecek Noktalar

- Belirleyeceğiniz modele uygun malzeme seçmeye dikkat ediniz.
- Seçtiğiniz malzemeyi (fermuar, etiket, askı, düğme vb.) verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.
- Çalışma ortamının 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne uygun olmasına dikkat ediniz.

2. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Ana ve Yardımcı Malzemenin Kalite Kontrolü** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre düzenledi.		
2	Kalite ile ilgili kavramları ve kalitenin önemini kavradı.		
3	Dikimi yapılacak ürün için gerekli kumaş, aksesuar ve yardımcı malzemeleri belirledi.		
4	Kumaş kontrolü yaptı.		
5	Dikimi yapılacak ürünün aksesuar ve yardımcı malzeme kontrolünü yaptı.		
6	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
7	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

6.3. ÜRETİM KALİTE KONTROLÜ

Ürünün hatasız üretilmesi ve en iyi şekilde tüketiciye sunulması amacıyla üretimin başından sonuna kadar devam eden süreçte yapılan kalite kontrollerle ürünün kalite düzeyi aynı seviyede tutulmaya çalışılmaktadır. İşletmeler ürettikleri ürüne ve sahip oldukları üretim faktörlerine göre kendi kalite kontrol sistemlerini oluşturur.

6.3.1. Kalite Kontrol Elemanının Özellikleri

Kalite kontrol elemanı, alanında eğitim almış olmalıdır. İşletme içerisinde eğitim almış eleman yoksa deneyimi olan çalışan aranır ya da eğitim, işletme içerisinde verilir. Kalite kontrol elemanı üretimle ilgili teknik bilgiye sahip olmalıdır. Üretim devam ederken karşılaşılan zorluklar karşısında hızlı ve doğru karar verebilmelidir. Dikkati uzun süre dağılmadan çalışabilmelidir. Ayrıntılara özen gösterebilmeli, farklı olanı hemen görebilmeli ve renk ayrımı yapabilmelidir.

6.3.2. Seçmeli (Örnekleme) Ürün Kontrol Yöntemleri

Hazır giyim sanayinde kullanılan kontrol yöntemleri şunlardır:

Belirli Aralıklarla Yapılmayan Örnekleme Yöntemi: Kontrol elemanının belirli bir zaman çizelgesi takip etmeden yaptığı kontrol yöntemidir. Kontrolcü farklı zamanlarda kontroller yaparak çalışma yerlerinin kontrollerini tamamlar. Bu yöntemde amaç çalışanların yapılacak kontrollere göre kendilerini ayarlamalarını önlemektir.

Kontrol Listeleri Yöntemi: Kontrol listeleri yönteminde ise hata görülme oranı yüksek olan noktalar listeye dört defa yazılırken hata görülme oranı az olan noktalar bir defa yazılır. Kalite kontrol elemanı rastgele aldığı bir listeye göre gün içinde kontrolleri yapar.

Kontrol Kartları Yöntemi: Yöntemler içerisinde en kolayı olduğundan daha fazla işletme tarafından uygulanmaktadır. Bu yöntemde kontroller numaralandırılmış kartlarla yapılır. Kontrol edilecek çalışma yerlerini belirten numaralar, kartlar üzerinde yazılıdır. Kontrol elemanı, kontrol edilecek çalışma yerlerinin numaralarını gösteren kartları cebine koyar ve kontrolleri yapar. Kontroller sırasında büyük bir hata bulmazsa kartı başka cebine koyar. Hata bulduğu takdirde kartı aynı cebine koyarak aynı çalışma yerinin tekrar kontrol edilmesini sağlanmış olur.

Deste (Demet) Kontrol Sistemi: Bu yöntemde kontrolü yapılacak örneklemelerin sayısı, istatistiki yöntemlerle belirlenir. Bu yöntemde deste içerisinden seçilen parçaların hatalı ya da hatasız olmasına göre diğer parçaların durumu belirlenir. Seçilen parçalarda hata yoksa deste içerisindeki diğer parçalarda da hata çıkma olasılığı düşüktür. Eğer seçilen parçalar hatalıysa diğerlerinin de hatalı olma olasılığı vardır.

Bilgisayarlı Kontrol Yöntemi: Kontrolü yapılacak çalışma yerlerinin bilgisayar tarafından hazırlanan sayı sistemiyle belirlendiği ve elde edilen kontrol sonuçlarının yine bilgisayar tarafından değerlendirildiği bu yöntem en yeni yöntemdir.

6.3.3. Hata Giderme İşlemleri

Hata, ürünün istenilen özelliklere uygun olmamasıdır. Konfeksiyon işletmelerinde hataya neden olan faktörler belirlendikten sonra üretime devam edilmelidir. Aksi takdirde bu durum işletme için sorun oluşturacaktır. Hatalar üretim sırasında kullanılan malzemelerden, baskı ve nakıştan, kumaştan, makinelerden, makinelerde kullanılan aparatlardan, işçilerden, dikkatsiz kontrol elemanından kaynaklanan nedenlerden olabilir. Bu hatalar, üretimin başlangıcından sonuna kadar devam eden süreçte yapılan kontrollerle tespit edilmektedir. Tespit edilen hataların nedenleri belirlendikten sonra iyileştirme çalışmaları yapılır.

İşletmelerde hata giderme işlemleri, işletmenin büyüklüğüne ve hatanın özelliğine göre değişmektedir. Hatalar, son kontrole gitmeden ilgili birim (modelhane, kesimhane, dikimhane vs.) tarafından giderilir. İşletmenin iş hacmi büyükse dikimhaneden kaynaklanan dikiş hatalarının giderilmesi için bir bant kurulur ve düzeltme işlemleri burada yapılır. Hatanın özelliğine göre kullanılacak makineler belirlenir. Sökme işlemi gibi bazı hatalar el işçilerine yaptırılır. Eğer küçük bir işletme ise hatalı parça, çalışana verilerek ya da birkaç çalışan görevlendirilerek düzelttirilir.

6.3.4. Kaliteyi Artırma Yöntemleri

Kalite ile ilgili gelişmeler uzun süreli çalışmalar gerektirir. Her işletme kalite stratejisini oluşturarak üreteceği ürünlerin kalitesini belirler. Belirlenen kalite standartlarını kontrol altında tutmak ve kaliteyi artırmak şirket yönetiminin görevleri arasındadır. İstenilen kalite nitelikleri açıkça belirtilmeli ve üretim sorun çıkmayacak şekilde ayarlanmalıdır. Her işçinin ilk parçadan itibaren hatasız çalışması sağlanmalıdır. Ayrıca çalışanlara müşteri istekleri öğretilmelidir. İşçiler kalite konusunda eğitilmeli ve motive edilmelidir. İşçilerin kalite konusundaki sorumlulukları arttırılarak kendi ürettiklerinden sorumlu olmaları sağlanmalıdır. Kaliteyi artırmak için sadece kalite departmanı değil tüm çalışanlar kalite faaliyetlerine katılmalıdır. İşletmede kalite problemi yaşanıyorsa kalite sistemi kontrol edilmeli, eksiklikleri tamamlanmalı ya da sistem yenilenmelidir. Kaliteyi artırmak için iyi bir yönetici liderliğinde yeni amaçlar için planlamalar ve düzenlemeler yapılmalıdır.

6.3.5. Kesim Öncesi Kontroller, Kesim Tasnif Kontrolleri, Baskı, Nakış Kontrolleri

Kesim işlemine başlamadan önce oluşabilecek hataları önlemek amacıyla bazı kontroller yapılır. Bu amaçla kumaş serimi sırasında kumaşın gerdirilmeden serimi ve kumaşın ters yüzeyi ile düz yüzeyi kontrol edilir. Kenarların üst üste gelip gelmediği, desen yönü varsa kumaştaki (kadife kumaşlarda) hav yönü kontrol edilir. Ayrıca pastal eni, şablonların yerleşim yönü ve düz boy iplik çizgisi kontrol edilir. Kesim işleminden sonra kesilen parçalara (beden, kol, cep, yaka vs.) tek tek küçük etiketler yapıştırılarak metolama işlemi yapılır. Bu işlemde amaç parçaların baskı, nakış bölümünde ya da dikimhanede karışmasını önlemektir. Kesimhane ile dikimhane arasında bir bölüm olan tasnif bölümünde tüm parçalar eşlenir. Burada parçalar leke, renk ve delik gibi kontrollerden geçer. Kontrolleri yapılan parçalardan hatalı olanlar ayrılır ve yerine sağlam parça konulur. Hatasız olanlar baskı veya nakış bölümüne gönderilir. Gelen parçaların baskı veya nakış işlemleri yapılır. Parçalar nakış (iğnenin kumaşı delmesi) veya renk hatası kontrollerinden geçirilir.

6. UYGULAMA

Kesim Öncesi ve Kesim Tasnif Kontrolleri

6. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek kesim öncesi ve kesim tasnif kontrol formu, boş kesim öncesi ve kesim tasnif kontrol formu, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

- Örnek kesim öncesi ve kesim tasnif kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.16).
- Verilen boş kesim öncesi ve kesim tasnif kontrol formunu doldurunuz (Tablo 6.17).

Tablo 6.16: Örnek Kesim Öncesi ve Kesim Tasnif Formu

Firma : XXX **Pastal No. :** 5	**Beden** : 38-40 **Model No. :** 501-Elbise		**Kontrol Eden:** **Tarih:** 16.03.2021
PASTAL	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
Model No.	+		
Beden dağılımı	+		
Pastal eni	+		
Beden yerleşim yönü	+		
Düz boy iplik	+		
Parça sayısı ve yerleşimi	+		
Kullanım yüzdesi	+		
SERİM	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
Kumaş eni	+		
Pastal boyu-kat boyu	+		
Pastal kâğıdı yönü	+		
Kat sayısı	+		
Kat kenarı çakışması	+		
Gerginlik farkları	+		
Kumaşta R-L kontrolü (ters-yüz)	+		
Hav yönü kontrolü	+		
Desen yönü kontrolü	+		
Kat yüksekliği	+		
KESİM	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
Net kesim	+		
Çentik	+		
Alt parça-üst parça boyut farkı	+		
TASNİF	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
Bedenlere ait parçaların toplanması	+		
Kat sayısı-sipariş adedi	+		
Bedenlerde parça sayısı	+		
Parçaların ters-yüz kontrolü	+		
DİĞER	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**

Tablo 6.17: Kesim Öncesi ve Kesim Tasnif Formu

Firma : **Pastal No. :**	**Beden :** **Model No. :**		**Kontrol Eden:** **Tarih:**
PASTAL	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
SERİM	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
KESİM	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
TASNİF	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**
DİĞER	**KABUL**	**RET**	**AÇIKLAMA**

Dikkat Edilecek Noktalar

- Çalışma ortamının 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne uygun olmasına dikkat ediniz.
- Kesim öncesinde ve tasnif bölümünde yapılan işlemleri doğru yazdığınızdan emin olunuz.

7. UYGULAMA

Baskı/Nakış Kontrolleri

7. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek baskı/nakış kontrol formu, boş baskı/nakış kontrol formu, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

- Örnek baskı/nakış kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.18).
- Verilen boş baskı/nakış kontrol formunu doldurunuz (Tablo 6.19).

Tablo 6.18: Örnek Baskı/Nakış Kontrol Formu

BASKI/NAKIŞ KONTROL FORMU							
Model Adı:					**Üretici:**		
TARİH	**BASKIYA GÖNDERİLEN ADET**	**BASKIDAN GELEN ADET**	**KONTROL (AQL)**		**HATALI ADET**	**KABUL/ RET**	**KALİTE SORUMLUSU İMZA**
			Adet	**Hata Limiti**			
29.03.2021	1300	1297	125	5	3	KABUL	
Yorumlar:							

Tablo 6.19: Baskı/Nakış Kontrol Formu

BASKI/NAKIŞ KONTROL FORMU							
Model Adı:					**Üretici:**		
TARİH	**BASKIYA GÖNDERİLEN ADET**	**BASKIDAN GELEN ADET**	**KONTROL**		**HATALI ADET**	**KABUL/ RET**	**KALİTE SORUMLUSU İMZA**
			Adet	**Hata Limiti**			
Yorumlar:							

Dikkat Edilecek Nokta

- Formu doldururken Kabul Edilebilir Kalite Düzeyi (AQL) tablosundan yararlanınız.
- Bilgilerin doğruluğunu kontrol ediniz.

6.3.6. Üretimde Ara ve Son Kontroller

Ara kontroller üretim sırasında, son kontroller ise üretim sonunda yapılan kontrollerdir. Ara kontroller sırasında dikişlerin düzgünlüğü ve yapılan işlemlerin çalışma talimatına uygunlukları kontrol edilir. Ara kontrollerle hatalar önceden belirlenir ve daha az masrafla giderilir. Düzeltilemeyecek hatalı parçalar üretimden çıkarılır. Böylece belirlenen kalite standartları korunmuş ve işletme doğacak büyük masraflardan kurtulmuş olur. Ara kontroller ne kadar iyi yapılırsa son kontrollerde hata çıkma oranı o kadar azalır. Son kontrolde bitmiş ürün üzerinde tanımlanan hata çeşitlerinin yanı sıra ölçü kontrolleri de yapılır. Kontrol sırasında çıkan hatalar son kontrol kayıt formuna işlenir ve bu formlara bakılarak gerekli iyileştirme işlemleri yapılır.

Tablo 6.20: Örnek Ara Kontrol Formu

ARA KONTROL FORMU														
Model: Gömlek					**Renk:** Gri					**Tarih:**				
Bant No.	**Operasyon**	**Operatör**	**Makine**	**1. Saat**	**2. Saat**	**3. Saat**	**4. Saat**	**5. Saat**	**6. Saat**	**7. Saat**	**8. Saat**	**9. Saat**	**Toplam**	**Notlar**
3	Omuz Çatma	H.B.	Düz Sanayi Makine	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
4	Kol Takma	Ü.A.	Düz Sanayi Makine	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
5	Yan Kapama	S.T.	Düz Sanayi Makine	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
6	Manşeti Kola Takma	F.Y.	Düz Sanayi Makine	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	
7	İlik Açma	N.U.	İlik Makine	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
Not: Her saat 7 adet ürün alınarak kalite kontrol yapılmalıdır. Eğer 7 hatadan, **0 (sıfır)** hata bulunur ise çalışmaya devam edilir. 7 adet hatadan, **1 (bir)** hata bulunur ise operatör uyarılır. 7 adet hatadan **2 (iki) veya daha fazla** hata bulunur ise operatör durdurulur ve ilgili bant ustası çağrılır. Hataya sebep olan ne ise çözülür ve sonrasında çalışmaya devam edilir.														

8. UYGULAMA

Üretimde Ara ve Son Kontrol İşlemleri

8. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Örnek ara kontrol formu ve boş ara kontrol formu, örnek son kontrol formu ve boş son kontrol formu, örnek ölçü kontrol formu, kalem, silgi.

İşlem Basamakları

- Örnek ara kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.20).
- Verilen boş ara kontrol formunu doldurunuz (Tablo 6.21).
- Örnek son kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.22).
- Son kontrol formunu doldurunuz (Tablo 6.23).
- Ölçü kontrol formunu inceleyiniz (Tablo 6.24).

Tablo 6.21: Örnek Son Kontrol Formu

ARA KONTROL FORMU														
Model:					**Renk:**					**Tarih:**				
Bant No.	**Operasyon**	**Operatör**	**Makine**	**1. Saat**	**2. Saat**	**3. Saat**	**4. Saat**	**5. Saat**	**6. Saat**	**7. Saat**	**8. Saat**	**9. Saat**	**Toplam**	**Notlar**

Not: Her saat 7 adet ürün alınarak kalite kontrol yapılmalıdır. Eğer 7 hatadan, **0 (sıfır)** hata bulunur ise çalışmaya devam edilir. 7adet hatadan, **1 (bir)** hata bulunur ise operatör uyarılır. 7 adet hatadan **2 (iki) veya daha fazla** hata bulunur ise operatör durdurulur ve ilgili bant ustası çağrılır. Hataya sebep olan ne ise çözülür ve sonrasında çalışmaya devam edilir.

Tablo 6.22: Örnek Son Kontrol Formu

SON KONTROL FORMU																
Üretici İsmi:								**Tarih:**								
Kontrolcü Adı Soyadı:								**Model Adı:** Gömlek								
SAAT	**10.00**							**15.00**							**TOPLAM HATA ADEDİ**	**ALINAN AKSİYON**
HATA TANIMLARI	**Kontrol Edilecek Ürün Adedi**							**Kontrol Edilecek Ürün Adedi**								
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**		
Dikiş Kaptırma	/	/	/	/	+	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**1**	
Sökük, Patlak	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Dikiş Atlaması	/	/	/	/	/	/	/	/	/	+	/	/	/	/	**1**	
Eşitsizlik (kol, iç boy, omuz, yaka vb.)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Eşitsizlik (cep yüksekliği vb.)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Etiket Hatası	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Büzgü	/	/	+	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**1**	
Eksik Kesim Payı	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Renk Farkı	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Kumaş Hatası	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
Leke, Kir	/	/	+	/	/	/	/	/	/	/	/	+	/	/	**2**	
Yağ Lekesi	/	/	/	/	+	/	/	/	/	/	/	/	/	+	**2**	
Düğme, Çıtçıt Kopması	/	/	/	/	/	/	/	+	/	/	/	/	/	/	**1**	
Hatalı/Eksik Aksesuar	/	/	/	+	/	/	/	/	/	/	/	/	+	/	**2**	
Dönme (kol, yaka, paça vb.)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
İğne İzi, İğne Hasarı	/	/	/	/	/	/	+	/	/	/	/	/	/	/	**1**	
Tela Lekesi, Parlama	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	**0**	
KONTROL EDEN			**KALİTE GÜVENCE SORUMLUSU**										**KALİTE GÜVENCE MÜDÜRÜ**			
İMZA			**İMZA**										**İMZA**			

Tablo 6.23: Son Kontrol Formu

SON KONTROL FORMU																	
Üretici İsmi:								**Tarih:**									
Kontrolcü Adı Soyadı:								**Model Adı:**									
SAAT	**10.00**							**15.00**							**TOPLAM HATA ADEDİ**	**ALINAN AKSİYON**	
HATA TANIMLARI	**Kontrol Edilecek Ürün Adedi**							**Kontrol Edilecek Ürün Adedi**									
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**			
Dikiş Kaptırma																	
Sökük, Patlak																	
Dikiş Atlaması																	
Eşitsizlik (kol, iç boy, omuz, yaka vb.)																	
Eşitsizlik (cep yüksekliği vb.)																	
Etiket Hatası																	
Büzgü																	
Eksik Kesim Payı																	
Renk Farkı																	
Kumaş Hatası																	
Leke, Kir																	
Yağ Lekesi																	
Düğme, Çıtçıt Kopması																	
Hatalı/Eksik Aksesuar																	
Dönme (kol, yaka, paça vb.)																	
İğne İzi, İğne Hasarı																	
Tela Lekesi, Parlama																	
KONTROL EDEN				**KALİTE GÜVENCE SORUMLUSU**											**KALİTE GÜVENCE MÜDÜRÜ**		
İMZA				**İMZA**											**İMZA**		

Tablo 6.24: Örnek Ölçü Kontrol Formu

ÖLÇÜ KONTROL FORMU																
Üretici Adı:									**Tarih:**							
Kontrolcü Adı-Soyadı:									**Model Adı:** Gömlek							
Ölçüm Yeri	**BEDEN**	**Saat:**							**BEDEN**	**Saat:**						
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**		**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Yaka Genişliği																
Omuz Genişliği																
Kol Boyu																
Cep Boyu																
Cep Eni																
Göğüs Genişliği																
Manşet Boyu																
Manşet Eni																
Arka Uzunluk																
Etek Ucu Genişliği																
Apartura Boyu																
Pat Genişliği																
Pazu Eni																
Model Boyu																
Ölçüm Sonucu	**Kabul**			**Ret**					**Toleranslar İçinde**							
Yorumlar																
KONTROL EDEN **AD-SOYAD** **İMZA**																

Dikkat Edilecek Noktalar

- Belirlediğiniz ürünün iş akışına dikkat ediniz.
- Hata tanımlarını son kontrol formuna yazarken dikkatli olunuz.
- Belirlediğiniz ürünün ölçüm yerlerini doğru yazdığınızdan emin olunuz.

NOT

Ölçü kontrol formlarına yazılan ölçüm yerleri, kontrolü yapılacak ürünün (etek, gömlek, pantolon, elbise vb.) model özelliğine göre değişir. Kontrol sırasında alınan ölçüler, kalite nitelikleri tablosundaki ölçülerle karşılaştırılır. Ölçüm sonuçları, model için verilen toleranslar içerisinde olmalıdır.

9.UYGULAMA

Ara Kontroller Sonucunda Tespit Edilen Hataları Giderme İşlemleri

9. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Ara kontroller sonucunda tespit edilen hataları giderme tablosu, kalem, fon karton ya da kâğıt.

İşlem Basamakları

- Ara kontroller sonucunda tespit edilen hatalar ve bu hataları giderme çalışmalarıyla ilgili tabloyu inceleyiniz (Tablo 6.25).
- Arkadaşlarınızla gruplar oluşturarak verilen tabloyu çiziniz.

Tablo 6.25: Ara Kontroller Sonucunda Tespit Edilen Hataları Giderme

BİRİM	ARA KONTROL SONUCUNDA TESPİT EDİLEN HATALAR	HATA GİDERME ÇALIŞMASI
MODELHANE	Dikim hataları (numune ürünün makineci tarafından dikimi)	Yanlış dikilen parça sökülüp dikilir, sonra iz bırakan parçalar yeniden kesilir.
KESİMHANE	Kumaş hatası (baskı, leke, iplik kaçığı, renk)	Toleranslar dışındaysa ürün reddedilir.
	Boyutu küçülen parçalar	Yeniden kesilir.
	Tasnifte görülen hatalı parça	Hatalı parça yerine yenisi kesilir.
DİKİMHANE	Dikişlerde eksik ve atlama	Söküp yeniden dikilir.
	Etiket dikim hatası	
	Büzgü oluşmuşsa	
	Çıma-gaze hatası	
	Çizgi ve desenlerde kayma	
	İpliklerde gerginlik	
	Düzgün olmayan dikişler	
	Hatalı malzeme kullanma	Kullanılan malzeme yenisiyle değiştirilir.
	Alt ipliğin toplanması, kumaşın zarar görmesi	Makine arızası (transport dişlisinin) zamanında giderilir.
	Telalı parçada hata	Yeniden tela kesilir ya da parça değiştirilir.
	İğne izi, iğne hasarı	İğne değişimi yapılır veya zarar gören parça değiştirilir.
	Leke	Leke çıkarıcı kullanılır.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Yazdığınız hataların hangi birime ait olduğuna dikkat ediniz.
- Hata giderme yöntemlerinin doğruluğundan emin olunuz.

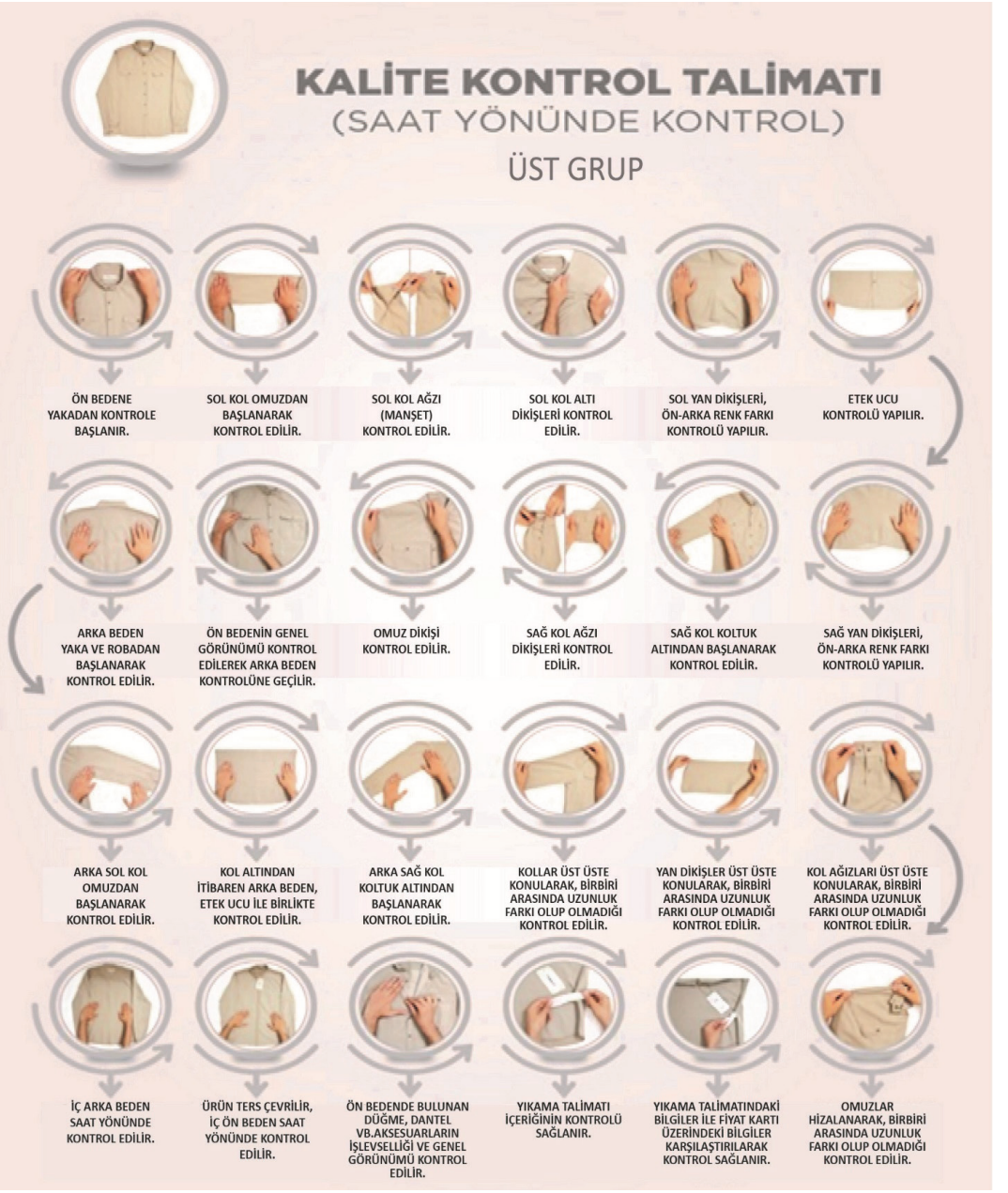
10. UYGULAMA

Ürün Kontrol İşlemleri

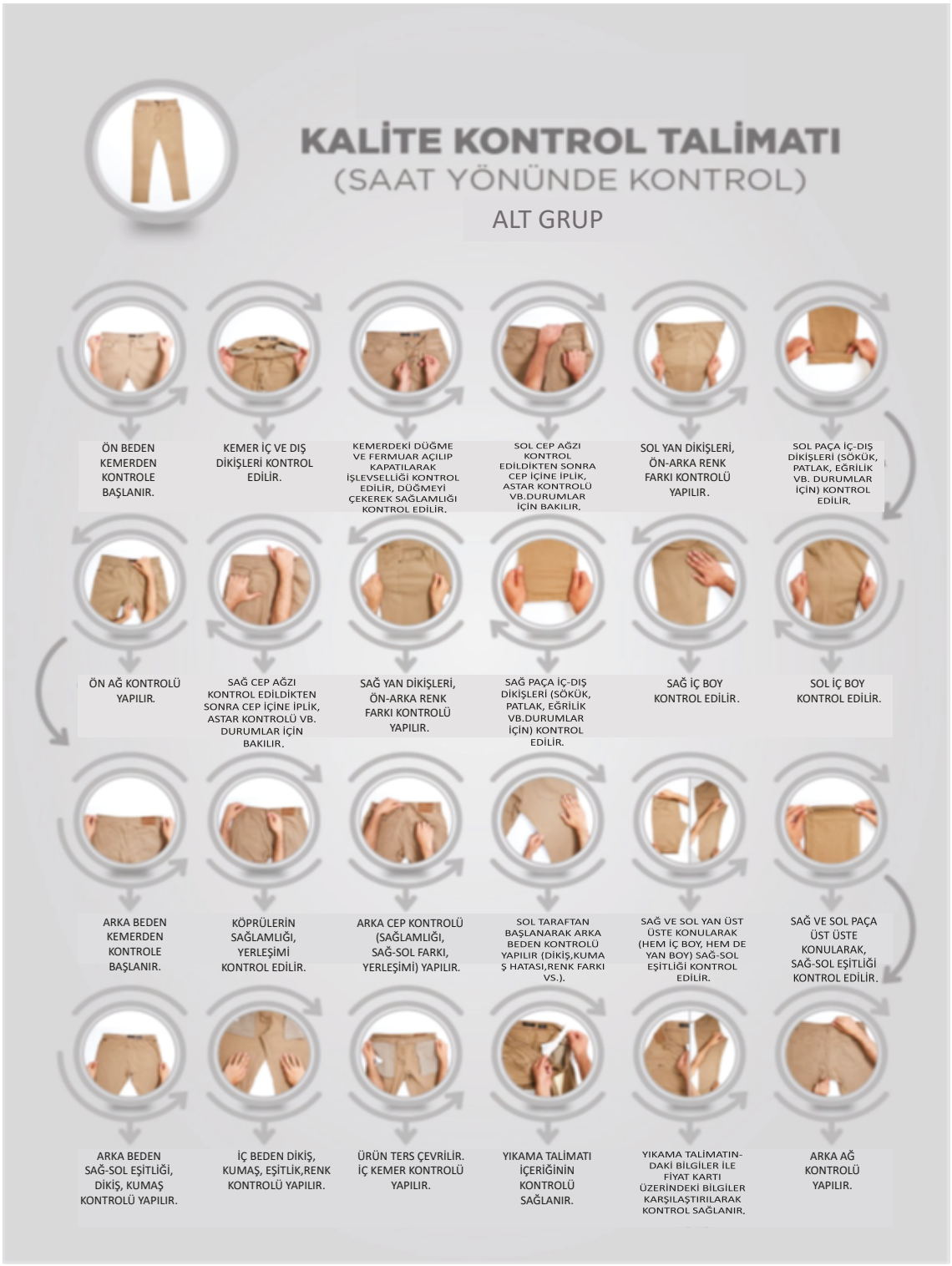
10. Uygulama çalışmasını işlem basamaklarını takip ederek size verilen sürede tamamlayınız. Yapacağınız çalışma 3. Kontrol Listesiyle değerlendirilecektir.

Kullanılacak Araç Gereç

Kalite kontrol talimatları (üst grup ve alt grup), son kontrol formu, ölçü kontrol formu.

Görsel 6.6: Kalite kontrol talimatı (üst grup)

Görsel 6.7: Kalite kontrol talimatı (alt grup)

İşlem Basamakları

- Verilen kalite kontrol talimatları görsellerini inceleyiniz (Görsel 6.6-6.7).
- Bir ürün seçiniz ve görseldeki işlem basamaklarını takip ederek kontrolünü yapınız.
- Son kontrol formunu kullanarak kontrol sırasında bulduğunuz hataları formun üzerine yazınız.
- Ölçü kontrol formu kullanarak ürün üzerinden aldığınız ölçüleri form üzerine yazınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- İşlem basamaklarını sırasıyla uygulamaya dikkat ediniz.
- Çalışma ortamının 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne uygun olmasına dikkat ediniz.

3. KONTROL LİSTESİ

Yapacağınız **Üretim Kalite Kontrolü** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1	Çalışma ortamını 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Elektrikli El Aletleri ile Çalışma Yönetmeliği'ne göre düzenledi.		
2	Kalite kontrol elemanının özelliklerini kavradı.		
3	Seçmeli (örnekleme) ürün kontrol yöntemlerini kavradı.		
4	Hata giderme işlemlerini kavradı.		
5	Üretimde kaliteyi arttırma yöntemlerini kavradı.		
6	Kesim öncesi, kesim tasnif, baskı, nakış kontrollerini kavradı.		
7	Kesim öncesi, kesim tasnif, baskı, nakış kontrollerini yaptı.		
8	Üretimde ara ve son kontrolleri yaptı.		
9	Ara kontroller sonucunda tespit edilen hataları giderme çalışmalarını kavradı.		
10	Bitmiş ürünün kontrol işlemlerini yaptı.		
11	Temizlik ve düzene dikkat etti.		
12	Zamanı verimli kullandı.		
"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.			

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

abiye : Özel günlerde giyilen, gösterişli, şık kadın giysisi.

aksesuar : Giysiyi bütünleyen düğme, ayakkabı, çanta, kemer, şapka, eldiven, fular, mücevher gibi eşyalar.

apartura : Giysi kollarında, düğmenin dikildiği hizada bulunan açıklık.

aplike : Düz ya da desenli bir kumaştan kesilmiş motiflerin, süsleme amacıyla bir başka kumaşa yerleştirilerek kenarlarının nakış yöntemiyle sabitlenmiş hâli.

asorti : Giysilerin seri üretiminde renk ve beden dağılımını gösteren en küçük sipariş miktarı.

astar : Giysinin iç detaylarının kapatılmasını sağlayarak giyip çıkarmayı kolaylaştıran, böylece giysinin esnemesini ve vücut ile temasını engelleyen, ömrünü uzatan ve genellikle poliester, poliasetat gibi sentetik liflerden farklı yapılarda dokunan kaygan kumaş

astarlama : Giysi ya da ev tekstili gibi ürünlerin iç kısmını gizlemek, korumak, süslemek amacıyla yapılan kumaş geçirme işlemi.

bebe yaka : Üst giysilerde ucu yuvarlatılarak elde edilmiş yaka modeli.

beden numarası : Kadın, erkek ve aynı yaş grubundaki çocukların ortalama beden çevresini ve boy ölçülerini ifade eden, giysi üzerinde etiketle gösterilen sembol.

bel çevresi : Mezuranın leğen kemiği üzerinden vücudu yere paralel olarak sarmasıyla alınan ölçü.

biye : Kenar şeridi.

boyun çevresi : Boyun çevresinin mezura ile ölçülmesiyle elde edilen ölçü.

büzgü : Giysi dikiminde, bir ipliği kumaşın bir ucundan istenilen yere kadar geçirip çekerek oluşturulan, kumaşın dikişli bölgesinde bolluğu azaltan sık, küçük kıvrımlar.

cep ağzı : Cebin açık olan kenarı.

cep kapağı : Giysilerde cep ağzını kapatmak ya da süslemek için cep açıklığının üzerine çift katlı dikilen kumaş parçası.

çıma dikişi : Bitmiş bir birleştirme dikiş çizgisine paralel olarak 0,2 cm uzaklıkta ve giysinin ön yüzünde uygulanan süs dikişi; eşanlam: kenar dikişi.

çıt : Dikiş birleşiminde karşılıklı birleşmesi gereken yerleri gösteren işaret ya da çentik.

çıtçıt : Üzerinde dikili bulundukları şeyin iki kenarını üst üste getirerek birleştirmeye ve tutturmaya yarayan, iki parçadan yapılmış metal nesne.

çift baskı dikişi : Çok esnek olmayan tekstil yüzeylerinin dikiminde kullanılan, yüzeyin iki tarafında da aynı görüntüyü veren sağlam bir dikiş çeşidi.

dik yaka : Boyun çevresine klasik yaka ayağının dikimiyle oluşturulan yaka modeli.

dikim boyu : Birbirini takip eden iğne dalışları arasındaki uzaklık; eşanlam: dikiş uzunluğu.

dikiş payı : Dikilen ürünlerde dikiş çizgisi ile kumaş kenarı arasındaki pay.

dikiş sıklığı : Birim uzunlukta bulunan dikiş adım sayısı.

drapaj : Üç boyutlu kalıp tasarımı.

drop beden : Erkek takım elbiselerinin beden ölçüleri aynı kalmak koşuluyla boy ve kol uzunluğu ölçülerinin uygun olarak gruplandırılmasıyla elde edilen beden numarası.

düğme : Kapama ya da süsleme amacıyla giysiye dikme, çakma yoluyla tutturulan üç boyutlu nesne.

düz boy iplik : Giysi kalıbı üzerine işaretlenen, dokuma kumaşın çözgü yönünü ya da örme kumaşın ilmek çubuğu yönünü gösteren çizgi.

ekstrafor : Giysilerin etek, kol, yaka parçalarına, perdelerin ucuna geçirilen dokuma şerit.

eşel : Minyatür giysi kalıbı çalışmalarında kullanılan, bire bir ölçünün dörtte biri ya da beşte biri ölçüsünde cetvel.

fermuar : Giysi, çanta gibi ürünlerin açılıp kapanması istenilen yerlerinde veya süsleme amacıyla kullanılan, karşılıklı iki dar dokuma şeridi üzerinde birbiri içine giren ya da spiraller aracılığıyla tam bir kapanma sağlayan düzenek.

fırfır : Giysi, perde ya da örtülerin kenarlarına dikilen kırmalı, büzgülü, düz ya da verev kesilmiş kumaş şerit.

fleto cep : Bir ya da iki kenarında süsleme şeritleri bulunan, kapaklı ya da kapaksız cep modeli.

gaze dikişi : Bitmiş bir birleştirme dikiş hattının paralelinde 0,5 cm'den, giysinin yüzeyinde uygulanan süs dikişi; eşanlam: yarım ayak dikişi.

gode : Giysilerde tek noktadan verilen bolluk.

hâkim yaka : Gömlek ve süveterlerde boyun çevresini saran, yuvarlak şekilli, yaka dikliği olmayan dikim modeli.

ilik : Giysi, yorgan çarşafı, yastık kılıfı gibi eşyaların belirli yerlerine düğmenin geçirilebilmesi için iplikle örülen ya da biye ile açılan küçük yarık.

ilmek : Örme işlemi sırasında iğneler yardımıyla ipliğe verilen form.

iplik : Kesikli ya da devamlı tekstil liflerinin büküm ya da diğer yöntemlerle bir araya getirilmesi ile oluşan, uzun, ince ve devamlı yapı.

japone kol : Ön ve arka bedende kol oyuntularının omuzları örtecek şekilde hazırlandığı kısa kol modeli; eşanlam: düşük kol.

kalıp : Dikilecek ürünlerin üç boyutlu formlarının istenen model ve özelliklerde oluşturulabilmesi için genellikle kâğıt üzerinde hazırlanan iki boyutlu geometrik çizim.

kemer : Giysilerin bel kısmına kemer geçirmek amacıyla kemerin genişliğine uygun olarak şerit şeklinde önceden dikilerek hazırlanmış kumaş parçası.

korse : İnce görünmek için ya da bazı sağlık sorunlarının tedavisinde vücudun belli bölgelerine basınç sağlayarak düzgün bir duruşu desteklemek amacıyla giyilen esnek iç giysi.

kruvaze : Önden düğmeyle kapatılan üst giysilerde üst üste binme payının gerekli olan ölçüden daha geniş çalışıldığı ve genellikle iki sıra düğmenin dikildiği giysi modeli.

kumaş : Tekstil liflerinin ya da ipliklerinin dokuma, örme, dokusuz yüzey oluşturma gibi yöntemlerle bir araya getirilmesi ile elde edilen ve belirli bir mukavemete sahip, şekillendirilebilir yüzey.

kumaş katı : 1. Seri giysi üretiminde toplu halde kesim yapabilmek için üst üste belirli uzunlukta serilmiş kumaşlar. 2. Simetrik giysi kalıplarında kumaşın katlanmış olan kenarı.

kumaş yüzü : Kumaşın ön ya da daha iyi görünen, genellikle baskı, desen, nakış gibi süslemelerin bulunduğu tarafı.

kup : Genellikle kadın giysilerinde giysinin bedene oturtulması için sonradan dikilmek üzere boydan boya kesilmiş kalıp kenarı.

manşet : Gömlek gibi giysilerin kol ağzına geçirilen, genellikle çift katlı kumaştan yapılan parça.

metolama : Konfeksiyonda bir giysinin parçaları arasındaki renk farkını engellemek için üst üste serilerek kesilmiş olan kumaş parçalarının numaralandırılması; eşanlam: numaralandırma.

mezura : Terzilikte ölçü almak için kullanılan, genellikle 1,5 metre uzunluğunda olan şerit metre.

moda : Bir toplumda belirli bir zaman dilimi içerisinde öne çıkan giyim tarzı.

model kalıbı : Moda ve tekstilde, temel kalıp üzerinde istenen modelin uygulanmasıyla elde edilen kalıp.

omuzluk : Süs amacıyla giysilerin omuzlarına takılan parça.

papyon : Kelebek biçiminde, bir çengelle ya da lastik bağla yakaya tutturulan boyun bağı.

parçalı etek : Kumaş ve vücut özelliğine bağlı olarak genellikle 6 ya da 8 parçanın birleştirilmesiyle oluşturulmuş etek modeli.

pastal : Bir modele ait tüm kalıp parçalarının bedenlere ve istenen adetlere göre hazırlanan kesim planı.

pervaz : Giysilerde yaka, kol oyuntusu gibi bazı kenarların desteklenmesi amacıyla dikilen kumaş parçası.

pile : Giysilerde kumaşın fazlalığını kendi üstünde katlayıp bir alt tabaka oluşturulması ile elde edilen model.

plotter : Çizici.

reçme dikişi : Örme gibi esnek kumaştan üretilen giysilerin genellikle etek, kol ağzı gibi kenarlarının kapatılmasında kullanılan, 2, 3 ya da 4 iplikle oluşturulan dikiş türü.

reglan kol : Üst giysilerde kol oyuntusundan yakaya kadar uzanan ve bütün omzu kaplayan kol modeli.

ribana : Atkılı örme makinelerinde, iki iğne yatağı kullanılarak sırasıyla bir ön bir arka iğne yatağında ilmek oluşturulması ile elde edilen çift katlı örgü yapısı.

riga takımı : Giysi kalıplarının bire bir boyutta çizimlerinde kullanılan, kavisli ve düz kenarlara sahip cetveller topluluğu.

roba : Ceket, gömlek, elbise gibi giysilerin üst bölümünde model oluşturmak için giysi bedeninde enine kesim yapılıp yeniden dikilerek oluşturulan model.

serileme : Giysi kalıplarında ölçülere uygun olarak ana bedenden diğer bedenlerin elde edilmesi.

sürfile dikiş : Çapraz dikiş.

şekil ütüsü : Denim ürünlerin üst bıyık, arka diz bıyığı, basen bıyığı gibi bölgelerine, kullanılmış görüntüsü kazandırmak amacıyla sanayi tipi ütülerle yapılan ve ilk ev yıkamasında yok olan 3 boyutlu kırışıklık oluşturma işlemi.

tayyör : Ceket ve etekten oluşan kadın takım elbisesi.

tekstil : Lif, iplik ve kumaşların oluşturduğu malzemeler, bu malzemeleri oluşturmak için kullanılan yöntemler ve işlemler ile tüm tedarik zincirindeki organizasyonları kapsayan sanayi dalı.

tela : Kumaş arasına genellikle ısı yardımıyla yapıştırılan, giysinin biçim ve dayanımını desteklemek ve buruşmaya yatkınlığını azaltmak, aynı zamanda belli bir sertlik ve biçim kazandırmak için kullanılan doğal ya da sentetik liflerden dokunarak ya da dokusuz yüzey oluşturma teknikleriyle üretilen yardımcı malzeme.

terzi : Tekstil yüzeylerini giysi ya da ev tekstil ürünleri haline dönüştüren kişi.

teyel dikişi : Dikiş makinesinde dikilecek parçaların kaymaması ve düzgün bir şekilde dikilebilmesi için dikimin yapılacağı kenarların sonradan sökülmek üzere geçici olarak seyrek bir şekilde el dikişiyle birleştirilmesi.

üniforma : Aynı işi yapan insanların giydikleri, işveren tarafından belirlenen bir örnek giysi.

üretim kalıbı : Model kalıp üzerinde kesim ve dikim için gerekli işaretlerin yer aldığı ve aynı zamanda dikiş ve çekme paylarının ilave edildiği kalıp.

ürün numunesi : Konfeksiyon sanayinde, kalıbı çıkarılan bir modelin, kontrol amacıyla dikilen ilk örneği.

ütü : Genellikle metal kaplı bir gövde, ütü tabanı, ısıtma tesisatı, kumanda parçaları ve tutma yerinden oluşan, yıkanmış tekstil ürününde ve giysi üretim aşamasında olmak üzere düzeltme, bastırma, şekil verme, açma, son ütü gibi değişik amaçlarla kullanılan cihaz.

v yaka : "V" harfi biçiminde olan yaka modeli.

vatka : Giysilerde omuz bölgesinin desteklenmesi ve anatomik vücut şekline uyması amacıyla çeşitli boyutlarda yapılan pamuk, sünger gibi malzemelerden elde edilen dolgulu, yardımcı malzeme.

yarasa kol : Bedenin kola doğru daraltılarak uzatılması ile edilen, kol evi oyuntusu olmayan kol modeli.

yuvarlak yaka : Yaka oyuntusunda herhangi bir yaka modeli uygulaması yapılmadan yuvarlak bir şekilde hazırlanan yaka modeli; eşanlam: bisiklet yaka, sıfır yaka.

zincir dikiş : Özellikle esnek yüzeylerin dikiminde kullanılan, yüksek esneme özelliğine sahip dikiş türü.

KAYNAKÇA

Ağaç, S., & Çileroğlu, B. (2004). Kalite Kontrol 1. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.

Ağaç, S., & Çivitci, Ş. (2004). Kalite Kontrol 2. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.

Aldrich, W. (1980). Metric Pattern Cutting For Menswear.

Artun, E. (2006, Aralık). Adana ve Osmaniye Halk Kültüründe Giyim Kuşam Geleneği. Halk Kültüründe Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu'nda Sunulmuş Bildiri. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Başaran, İ. E. (1998). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Aydan Web Tesisleri.

Baykal, P., & Göçer, E. (2012). Konfeksiyonda Kumaş ve Model Çeşitliliğinin Üretimde Kalite ve Verimliliğe Etkisi. TMMOB Tekstil Mühendisleri Odası, Cilt (Vol): 19 - (87), 19. doi:10.7216/130075992012198703.

Bayraktar, F. (1991). Giyim. Ankara: Sim Matbaası.

Bilgiç, H., & Baykal, P. D. (2008). Örme Konfeksiyonda Kumaş Eni ile Kumaş ve Model Türünün İkinci Kalite Maliyetine Etkisi. Adana, Türkiye: İnönü Üniversitesi, Yakıncalnönü Üniversitesi, Yakınca M.Y.O., Malatya, Türkiye 2 Çukurova Üniversitesi, Tekstil Mühendisliği Bölümü, Adana, Türkiye 1.

Çardak , F., Pamuk , T., & Değirmenci, E. (2006). Kalıp Hazırlama-Kadın Dış Giyim. İstanbul: Küre Basım Yayım Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

Çardak, F., & Değirmenci, E. (2006). Kalıp Hazırlama Kız Çocuk Giysileri. İstanbul: İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Eğitim Şubesi Kalıp Hazırlama Birimi.

Çardak, F., & Değirmenci, E. (2006). Kalıp Hazırlama-Kadın Pantolonu. İstanbul: Küre Basım Yayım Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

Çelebi, A., Şentürkler, N., Ünlüer, Y., & Karahasan, E. (2005). Kalıp Hazırlama -Etek ve Pantolon. Tasarı Özel Eğitim Kurumları: Özkaracan Matbaacılık LTD ŞTİ.

Çetin, N. (2008). Kalite Kontrol Uygulamaları ve Örnek Bir Çalışma (Hazır Giyim Sektörü).

Çileroğlu, B., & Ağaç, S. (2006). Sipariş Formu Hazırlama. İstanbul: YA-PA Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.

Çivitci , Ş., & Boğday Saygılı , B. (2010). Kesim Bölümünde Çalışanların İş Sürecinde Karşılaştığı Ergonomik Problemler. e-Journal of New World Sciences Academy.

Çivitci, Ş. (2004). Moda Pazarlama. Ankara: Asil Yayınları.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Personel ve Eğitim Daire Başkanlığı Eğitim Müdürlüğü. *İSMEK Modelistlik Kitabı I-II-III.* İstanbul.

Kişoğlu, S., Çakar, G., Çileroğlu, B., Bayraktar, F., & Pamuk, B. (2004). *Üretim Planlaması.* İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.

Köprülü, O. Bayrak. Ocak 05, 2020 tarihinde İslamansiklopedisi: https://islamansiklopedisi.org.tr/bayrak adresinden alındı.

Kurtoğlu, F. (1992). Türk Bayrağı ve Ay Yıldız. Ankara , Türkiye : Türk Tarih Kurumu Yayınlarından alındı.

Kuru, S., & Çegindir, Y. N. (2001). (2001). Çocuk Giysi Tasarımında Kalıp Çizimleri. Ankara. Ankara: Gazi Kitabevi.

Onur, B. (2005). Türkiye'de Çocukluğun Tarihi. Ankara: İmge. S.224. Ankara: İmge. S.224.

Smith, A. (2009). Dikiş Teknikleri Tuva Yayıncılık. (T. Yayıncılık, Dü.) New York, DK Publishing: Norma MacMillan.

Soysal, M. E. (2010). Tarihsel Süreçte Bayrak ve Sancaklarımız Our Flag During the Historical Process. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED] 42, 209-239.

System M.Müller&Sohn. Blusen and Kleıder. Ankara: Gazi Üniversitesi Kütüphanesi.

Temel Kalıp Bilgisi. (1994). İstanbul: Ruştü Uzel Anadolu Hazır Giyim-Deri Hazır Giyim Meslek Lisesi Türk Alman Teknik İş Birliği Projesi.

WKYS (LC Waikiki Kalite Yönetim Sistemi) . (2021). WKYS (LC Waikiki Kalite Yönetim Sistemi). İstanbul.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

(2021, Mart 15). http://meslek.eba.gov.tr: http://meslek.eba.gov.tr/upload/hdc/moda.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 14.00

(2021). https://www.shutterstock.com/tr/home. adresinden alındı. Erişim saati: 14.50

2865 TÜRK BAYRAĞI TÜZÜĞÜ. (2021, 01 16). www.mevzuat.gov.tr: https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.859034.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 17.00

Bek, G. A. (2008). Bir Konfeksiyon İşletmesinde Proses ve Kalite Kontrol Yüksek Lisans Tezi. (Ç. Üniversitesi, Dü.) Şubat 22, 2021 tarihinde https://fbe.cu.edu.tr: https://fbe.cu.edu.tr/storage/fbeyedek/makaleler/200819-1-1.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 16.30

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği. (2013, Eylül 11). Ocak 16, 2021 tarihinde https://www.resmigazete.gov.tr: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130911-6.htm adresinden alındı. Erişim saati: 15.40

Dur, G. (2007). Hazır Giyim İşletmelerinde Çalışan Personelin Çalışma Şartlarından Kaynaklanan Fiziksel Rahatsızlıklar ve İş Kazalarının Ergonomik Kriterler Açısından Değerlendirilmesi Yüksek Lisans Tezi. (G. Üniversitesi, Dü.) Nisan 21, 2021 tarihinde https://tez.yok.gov.tr. adresinden alındı. Erişim saati: 13.20

Durmaz, R. (2014, Ocak). İstiklal Marşı'mıza Yakından Bakış. (T. Ü. Dergisi, Dü.) Ocak 10, 2020 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/593617. adresinden alındı. Erişim saati: 11.00

Düğme.(2021, Mart 16). https://acikders.ankara.edu.tr: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/182698/mod_resource/content/1/10.%20Hafta%20D%C3%BC%C4%9Fme.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 10.00

Erdoğan, Ç., & Kansoy, O. (2006, 01). Giysi Model Özelliklerinin Parça Sayısı, Parça Çevresi ve Dikim Süresi İle İlişkileri. https://dergipark.org.tr. 03 15, 2021 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/217970 adresinden alındı. Erişim saati: 12.50

Gaffuroğulları Yanık, C. (2010). Erkek Gömleği Üretimi, Tasarım, İşlem Basamları Analiz ve Profil Araştırmaları Yüksek Lisans Tezi. Haziran 05, 2021 tarihinde http://earşiv.haliç.edu.tr: http://earşiv.haliç.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12473/658/264256.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden alındı. Erişim saati: 15.30

Göçer , E. (2011). Konfeksiyonda Kuımaş ve Model Çeşitliliğinin Üretimde Kalite ve Verimliliğe Etkisi. Mart 25, 2021 tarihinde http://libratez.cu.edu.tr: http://libratez.cu.edu.tr/tezler/8507.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 13.10

Harmankaya, H. (2010). Performans Yönetim Aracı Olarak Balanced Scorecard Sisteminin Hazır Giyim İşletmesinde Uygulanması ve Bir Model Geliştirme Doktora Tezi. (G. Üniversitesi, Dü.) Nisan 21, 2021 tarihinde https://dspace.gazi.edu.tr: https://dspace.gazi.edu.tr/handle/20.500.12602/189996?show=full adresinden alındı. Erişim saati: 11.40

https://tr.123rf.com. (2021). Erişim saati: 11.30

https://www.mevzuat.gov.tr. (2021, 01 16). 11 22, 2020 tarihinde www.mevzuat.gov.tr: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=859034&MevzuatTur=2&MevzuatTertip=5 adresinden alındı. Erişim saati: 17.50

Kaya, S. (2000). Konfeksiyonda Kalite Kontrol Sistemi Yüksek Lisans Tezi. (E. Ü. İzmir, Dü.) Nisan 21, 2021 tarihinde https://tez.yok.gov.tr. adresinden alındı. Erişim saati: 15.20

Kurt, Ç. (2007). Müller Kalıp Sistemi 36-42 Beden , Temel Beden ve Temel Kol Kalıplarının Antropometrik ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi ve Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. (K. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Dü.) Mayıs 4, 2021 tarihinde http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr: http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/9564/217175.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden alındı. Erişim saati: 16.30

Mete, F. (2001, Ocak 01). Doğrudan Vücut Ölçülerine Dayalı, Vücuda Tam Oturan Yeni Bir Bayan Üst Beden Temel Kalıp Hazırlama Tekniğinin Geliştirilmesi. (D. E. Mühendislik Fakültesi, Dü.) DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi, 3(2), 69-82. Mayıs 05, 2021 tarihinde http://web.deu.edu.tr: http://web.deu.edu.tr/fmd/s8/8-8.p adresinden alındı. Erişim saati: 14.10

Ok, M. (2016). Giyilebilir Sanat Bağlamında ‘Ruff Yaka’. Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim

Dergisi(16), 65. Mayıs 06, 2021 tarihinde https://dergipark.org.tr: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/228101 adresinden alındı. Erişim saati: 12.00

Ödeniyazov, S. (2006). Bir Tekstil İşletmesinde Üretim ve Pazarlama Planlaması Yüksek Lisans Tezi. (S. Üniversitesi, Dü.) Nisan 20, 2021 tarihinde http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr: http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/8255/189452.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden alındı. Erişim saati: 13.20

Önder, E. (2009). TEK 485 Maliyet Muhasebesi 3. Malzeme Maliyetleri. (İ. T. Bölümü, Dü.) Nisan 25, 2021 tarihinde https://web.itu.edu.tr/~onderem/MALIYETMUHASEBESI3_09_10.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 10.00

Paşayev, N. (2010, 03). 03 21, 2021 tarihinde https://dergipark.org.tr: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/218164 adresinden alındı. Erişim saati: 11.40

Sezer, B. (2006). "Müller Kalıp Sistemi 46-52 Beden (38-41 Yaka)Klasik Erkek Gömleği Kalıplarının Antropometrik ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi, Geliştirilmesi". (S. Ü. Dalı, Dü.) Nisan 27, 2021 tarihinde file:///C:/Users/DURU/Desktop/tezler/miyase%20%C3%A7a%C4%9Fda%C5%9F.pdf adresinden alındı. Erişim saati: 12.30

Sözlükleri, T. D. Nisan 23, 2021 tarihinde https://sozluk.gov.tr/. adresinden alındı. Erişim saati: 14.40

Terli, A. (2011). Hazır Giyimde Erkek Gömleği ve Kalite Unsurları. Türk Sanatları Araştırmaları Dergisi, 1(2). Mayıs 21, 2021 tarihinde https://docplayer.biz.tr/21200741-Hazir-giyimde-erkek-gomlegi-ve-kalite-unsurlari.html adresinden alındı. Erişim saati: 14.30

www.tdk.gov.tr. (2021, Şubat 17). Türk Dil Kurumu: https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/ adresinden alındı. Erişim saati: 15.40

Yalım, E. (2009). Hazır Giyim İşletmelerinde Çalışma Alanının Ergonomik Olarak Düzenlenmesinin Üretim Verimliliğine Etkileri Yüksek Lisans Tezi. (M. Üniversitesi, Dü.) Nisan 21, 2021 tarihinde https://tez.yok.gov.tr. adresinden alındı. Erişim saati: 11.20

Yavaş , Y. (2013, Mart). Örme Kumaş Sektöründe Birim Maliyet Hesaplama. Nisan 20, 2021 tarihinde http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11467/2043/54168.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden alındı. Erişim saati: 13.50

GÖRSEL KAYNAKÇASI

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1708

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İŞARET LEVHALARI

Yasaklayıcı İşaretler

Sigara İçilmez

Sigara İçmek ve Açık Alev Kullanmak Yasaktır

Yaya Giremez

Suyla Söndürmek Yasaktır

İçilmez

Yetkisiz Kimse Giremez

İş Makinesi Giremez

Dokunma

Uyarı İşaretleri

Parlayıcı Madde veya Yüksek Isı

Patlayıcı Madde

Toksik (Zehirli) Madde

Aşındırıcı Madde

Radyoaktif Madde

Asılı Yük

İş Makinesi

Elektrik Tehlikesi

Tehlike

Lazer Işını

Oksitleyici Madde

İyonlaştırıcı Olmayan Radyasyon

Kuvvetli Manyetik Alan

Engel

Düşme Tehlikesi

Biyolojik Risk

Düşük Sıcaklık

Zararlı Veya Tahriş Edici Madde

Emredici İşaretler

Gözlük Kullan

Baret Tak

Eldiven Giy

Maske Kullan

İş Ayakkabısı Giy

Yaya Yolunu Kullan

Koruyucu Elbise Giy

Yüz Siperi Kullan

Emniyet Kemeri Kullan

Kulak Koruyucu Tak

Genel Emredici İşaret (Gerektiğinde Başka İşaretle Birlikte Kullanılacaktır.)

Yangınla Mücadele İşaretleri

Yangın Hortumu

Yangın Merdiveni

Yangın Söndürme Cihazı

Acil Yangın Telefonu

Yönler (Yardımcı bilgi işareti)

İlkyardım İşaretleri

İlk Yardım

Sedye

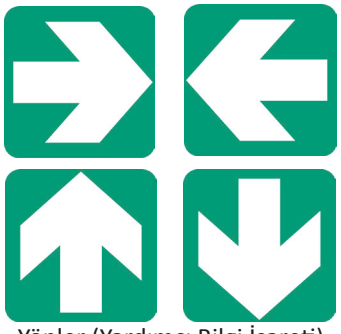

Güvenlik Duşu

Göz Duşu

Acil Yardım ve İlk Yardım Telefonu

Acil Çıkış İşaretleri

Acil Çıkış ve Kaçış Yolu

Yönler (Yardımcı Bilgi İşareti)

Yeni Nesil 112 Acil Çağrı Merkezi

7 kuruma ait acil çağrı numaraları artık tek numarada.
(İtfaiye, Jandarma, Polis, Sağlık, Orman, Sahil Güvenlik, AFAD)

NOTLAR: